Hz. Muhammed'in

Ashabı

Lâle Bahtiyar

pabuçlu kitap

insan yayınları

SUNUŞ

Bu çalışma, ilk dönem İslam tarihinin zaman çizgisi doğrultusunda, on üçü kadın olan otuz üç sahabenin hayatını anlatır. Sahabilerin hayatları hakkındaki bu denemeler, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in hayatı ve Onun davetinin önemini vurgulayarak İslam'ın ilk zamanlarının mühim olaylarına şahitlik etmektedir. Bu denemeler, İslam'ın kapalı halkalarda gizlice uygulandığı bir zaman olan vahyin başlangıcı ile başlarlar. Daha sonra Hz. Muhammed (s.a.v.)'e İslam'a daveti açıkça yapması ve yakın akrabalarını davet etmesi vahyolundu. Açık davet, Bir Allah'a şirk koşanların karşı çıkışlarını da beraberinde getirir. Bunu, ashabın ilklerinden bazıları için işkence ve zulüm takip eder. Durum gittikçe çekilmez hale gelince, Hz. Muhammed (s.a.v.) isteyen müslümanlara Habeşistan'a hicret etmelerini söyler. Bir kaç yıl sonra kendisi de Medine'ye hicret eder. Hicret, ilk dönem İslam tarihinin Mekke ve Medine dönemleri arasındaki geçişi işaretler. Böylece Medine'de, Hz. Muhammed (s.a.v.), ashabının bazılarının sözleriyle, bazılarının da hayatlarıyla -çünkü Arapça'da *şehid* kelimesi iki anlama da gelir- şahitlik ettiği İslam devletinin temellerini atar.

Lise düzeyindeki öğrenciler için hazırlanan elinizdeki bu yazı demeti, ashabdan bazıları hakkında çok az ve bazıları hakkında da çok

fazla şeyin yazıldığı ana kaynaklardan gelmiştir. Bununla beraber, bu kitabın yoğunlaştığı esas nokta, onların hayat hikayelerinden ziyade, Rasulullah (s.a.v.)'in risaletine hayatlarıyla nasıl şahitlik ettiklerini göstermesidir. Denemeler, söz konusu sahabenin Rasulullah (s.a.v.)'in risaletine şehadetinin en manidar kısmına ışık tutan ve hafızalarda en çok iz bırakan olaylara dayanmaktadır. Mesela, Ebu Bekir (r.a.)'ın şehadetinin en çok hatırlanan kısmı Medine'ye hicret ve bunun etrafında gelişen olaylardır. Bu nedenle onun ismi, birinci veya ikinci olarak değil de onsekizinci olarak yer alıyor. Bu yaklaşım Giriş bölümünde daha ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Her denemeyi tartışma soruları ve şahısların tanınması takip etmektedir.

Hz. Muhammed (s.a.v.)'e, diğer peygamberlere ve ashaba salat ve selam göndermenin Arapça, Farsça, Türkçe ve Urduca'da yaygın olarak uygulandığı, fakat bunun İngilizce'de yaygın olarak uygulanmadığı belirtilmelidir. Bu kitap hem İngilizce konuşan müslümanlar hem de müslüman olmayanlar için yazıldığından ve gayri müslim okuyucu için çok sıkıcı olmamasını sağlamak amacıyla, isimlerinin bahsi geçtiğinde salavat göndermeyi hatırlatıcı herhangi bir işaret bulunmasa da bir müslüman kalbinden salat ve selamını göndermelidir. Burada, Hz. Muhammed (s.a.v.)'e salavat göndermeyi hatırlatıcı işaret olarak, onun hayatının, Allah'ın Kur'an'ı vahyetme dili olarak seçtiği Arapça diline bağının grafik bir sembolü niteliğinde (sad) harfi konması şeklinde bir metod kullanılmıştır.

Bizler de risalete ve Rasulullah (s.a.v.)'e şahitlik etmeye devam ettiğimiz için, inşaallah bu kitap bizler için takip edeceğimiz örnekler olarak ashabın hayatlarının önemini bütün insanların anlamasını sağlar. Yardımlarından dolayı Library of İslam çalışanlarından, dirayetli yorumlarından dolayı New Mexico'daki Albuquerque Islamic School'dan Kur'an talebelerim Fereshteh Kunkel ve Elizabeth Kunkel'den, ve içeriği gözden geçirmedeki yoğun gayretlerinden dolayı da Dr. Abdul Basit'ten Allah razı olsun.

GİRİŞ

İslam dini iki kaynağa dayanmaktadır: Kur'an ve Hadis (Hz. Muhammed (s.a.v.)'in sözleri, fiilleri ve uygulamaları). Bunun kaynağı Hz. Muhammed (s.a.v.)'in Veda Haccında insanlara yaptığı konuşmada bulunmaktadır. "...Ey insanlar! Daha önce de söylediğim gibi, size öyle bir şey bırakıyorum ki ona sarılırsanız hiç bir zaman dalalete düşmezsiniz -açık bir ayet- Allah'ın kitabı [Kur'an] ve O'nun Peygamberi'nin [Muhammed] uygulaması (sünneti). Öyleyse söylediğimi iyi tutun."

Sünnet ya da Hz. Muhammed (s.a.v.)'in hadisleri, onun hayatına gözleriyle ve kulaklarıyla şahit olmuş ashab tarafından kaydedilmiştir. Bu nedenle, İslam tarihi onların hayatları konusuna büyük önem vermiştir. Ashab ilk müslümanlardan üç grubu içerir: Hicretten önce ölenler, Mekke'den Medine'ye hicret edenler (muhacirler) ve Medine'de yaşayıp İslam'ı kabul edenler (ensar).

Ashabın hayatlarını anlatan en eski kitaplar sadece Rasulullah (s.a.v.) ile hayatta olduğu dönemde gerçek manasıyla onunla birlikte yaşamış olan insanları içermekte ve ashabdan Hz. Peygamber (s.a.v.)'in hayatının gelişen safhalarındaki yerleri itibariyle söz etmektedirler. Bu çalışmada da benimsenen bu yaklaşım "ilerlemeci yaklaşım" olarak isimlendirilebilir. Buna göre, Rasulullah (s.a.v.)'in haya-

tından önemli bir olay bunu onunla paylaşan ve böylece onun söylediği gerçeğe şahitlik eden bir sahabenin gözleriyle görülür. İslam tarihindeki en eski yöntem olan bu ilerlemeci yaklaşım, "geleneksel yaklaşım" diye isimlendirilebilen ve daha sonraki çalışmalarda kullanılan yöntemden çok farklıdır.

Geleneksel yaklaşım iki şey yaptı. Bir şahsın sahabe olarak nitelendirilebilmesi için gerekli kriterleri değiştirdi ve bunlar arasından Hz. Peygamber (s.a.v.)'in vefatından sonra İslam tarihinde önemli roller oynayan bir kaçı üzerinde durdu. İlerlemeci yaklaşımda bir kişinin sahabeler arasında sayılmasının ölçüsü Hz. Peygamber (s.a.v.) ile hayattayken İslam tarihinde önemli bir olay içinde bizzat görüşmesine dayanır.

Geleneksel yaklaşım, çok kısa bir görüşmeyle bile olsa Hz. Peygamber (s.a.v.) ile karşılaşan herkesi dahil etmek için temeli genişletti. Bu yaklaşım aynı zamanda seçmeci davrandı ve mesela, sahabenin hayatlarını İslam'a girişlerinin sırasına ve Hz. Peygamber (s.a.v.)'in vefatından sonraki rollerinin önemine göre düzenledi. Örneğin bunlar arasında dört Hulefa-i Raşidin; Ebu Bekr-i Sıddık, Ömer bin Hattab, Osman bin Affan ve Ali bin Ebi Talib vardı. Bu, İslam'ın gizli bir şekilde uygulandığı vahyin başlangıcından sonraki üç yıl üzerinde yoğunlaşan bir yaklaşımı benimsemektir.

Öte yandan ilerlemeci yaklaşım, Hz. Peygamber (s.a.v.)'in hayatı boyunca şehadet getiren sahabilerin hayatları süresinde İslam toplumunun (ümmet) kuruluşu fikri etrafında döner. Burada erkek, kadın, çocuk, herkes toplumun (ümmet) önemli kurucu üyeleri sayılır. Erken dönem sahabilerin hayatlarındaki çeşitlilik Hz. Peygamber (s.a.v.)'in hayatını örnek alma konusundaki çabalarında her müslümanın kendi hayatıyla sahabeden birinin hayatı arasında bir bağlantı hissetmesine imkan verir. Bu durum, İslam mesajına şehadet etmeye devam eden bir ümmetin bir parçası olarak onların birlik duygusunu güçlendirir. Şehadet getirmek İslam'da önemli bir kavramdır ve Kur'an'da bir çok defa ortaya çıkar. Hz. Peygamber (s.a.v.)'in şehadetten son defa bizzat bahsedişi veda hutbesindedir. Bundan, elinizdeki yazı demetinin son denemesinde Hz. Peygamber (s.a.v.)'in bu olaydaki hadislerin bir aktarıcısı olan sevgili eşi Hz. Aişe'nin hayatında bahsedilmektedir. Hz. Muhammed (s.a.v.) aralarında bir çok erken dönem sahabenin de bulunduğu insanlara şöyle sorar: "Ey insanlar! [Risaleti] aktardım mı?" İnsanlar, "Ya Rab, evet" dedi-

ler ve Hz. Peygamber (s.a.v.) "Şahid ol, Ya Rab!" dedi.

"Allah şehadet eder ki O'ndan başka hiç bir ilah yoktur" (3:18) ayetinden tutun Allah'ınAdemoğulları'nın sulbünden bir tohum alıp onlara "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" diye sordu, onlar da "Evet bizim Rabbimizsin. Şehadet ederiz dediler" (7:172) ayetine kadar şehadet etme kavramı İslam'da son derece önemli bir yer tutar. Nisa suresinde bir ayette Allah şöyle buyurur: "Allah sana (Muhammed) indirdiğine şehadet eder; O, onu ilmiyle inzal etmiştir; Melekler de şehadet eder ve Allah şahit olarak yeter" (4:166). Bu demektir ki Allah da şehadet etmektedir. İnananlara şöyle denmiştir: "Ve Rasul size şahit olsun diye" (2:143), ve "Ey iman edenler, adaleti gözetenlerden ve Allah'a şehadet edenlerden olun" (4:79). Ehli Kitap şöyle azarlanmaktadır: "Kendinizin bizzat şehadet ettiği Allah'ın ayetlerini neden inkâr ediyorsunuz?" (3:70). Kıyamet gününden bahsederek bütün insanlara şöyle denilmiştir: "Onların gözleri ve derileri kendilerine karşı şehadet eder" (41:20). Şehadet etme mesajı İslam toplumuna (ümmet) da şamildir. "İşte böylece sizin insanlığa şahitler olmanız, Rasul'ün de size şahit olması için sizi mutedil bir millet kıldık" (2:143)

Elinizdeki kitaptaki denemeler bu bakış açısı göz önünde tutularak yazılmıştır. Sahabiler Hz. Muhammed (s.a.v.)'in hayatına şehadet etmiş -erkek, kadın, çocuk- insanlardı. Sahabenin hayatları onun iki ana döneme ayrılan hayatı bağlamında görülmektedir. Hicretle birbirine bağlanan, Mekke dönemi olarak bilinen miladi 570-622 ve Medine dönemi olarak bilinen miladi 622-632 (hicri 1-11) dönemleri. İlk denemeler Mekke hakkındadır ve sahabenin şahit olduğu İslam'ın ilk yıllarını göstermektedir. Bunların çoğu Medine'ye hicretten sonra, Muhacirler olarak tanınacaktır. Hatice ve Sümeyye gibi bir çoğu bu berekete erişecek kadar uzun yaşamadılar. Bu kitaptaki her hikayenin bir özeti aşağıdadır.

Kitap şehadet getirerek Hz. Peygamber (s.a.v.)'in risaletini kabul eden ilk kişi olan Hz. Hatice ile başlar. İlk üç yıl mesaj gizlice verildi. Erkam bin Ebi Erkam İslam'ı kabul edince evinin mahrem ortamında ilk müslümanlara Hz. Peygamber (s.a.v.) İslam'ı anlatsın diye Safa tepesindeki evini açtı. Ebu Zer Gıfarî bu dönemde şehadet getirerek İslam'ı kabul etti. Bereke, Hz. Hatice'den Hz. Peygamber (s.a.v.)'e bir mesaj getirmişti. Biz Bereke'nin Hz. Hatice'nin mesajıyla Mekke sokaklarından geçerken sahip olmuş olabileceği hisler ve düşünceler yoluy-

la/arasında ilerleriz. Bereke Hz. Peygamber (s.a.v.)'in babası Abdullah'ın kölesiydi ve annesi Amine ölünceye kadar onunla beraber yaşamıştı. Daha sonra Bereke Hz. Peygamber (s.a.v.)'in dedesinin ailesiyle yaşamaya gitmişti. Onun şahit olarak bir evden diğer eve yürüyüşü sayesinde Hz. Peygamber (s.a.v.)'in risaletiyle alay eden insanların ne dedikleri hakkında bir algıya ulaşmaktayız. Bu yolculuğun doğrudan bir sonucu olarak o yeniden evlendi.

Abdullah bin Mes'ud bir başka ilk dönem mühtedisi idi. Hz. Peygamber (s.a.v.)'den sonra puta tapanlar vahyi duyduklarını inkâr edemesinler diye şehadet getirip Kâbe'de Hz. Peygamber (s.a.v.)'den sonra ilk Kur'an okuyan kişiydi. Bundan sonra hayatları anlatılan sahabiler şehadet getirdikleri için putperestlerin işkence ve takibinden dolayı acı çekmiş olanlardır. Çünkü putperest Kureyş'te hakim olan kabile sistemine göre kendisini koruyacak bir kabilesi olmayan kişi kötü muameleye maruzdu. Sümeyye, Bilal ve Habbab bunlar arasındaydı. Hergün takipçilerinin işkenceye uğradığını gören Hz. Peygamber (s.a.v.)'in üzerindeki baskı gerçekten büyüktü. Ömer bin Hattab'ın şehadet getirerek İslam'ı kabul etmesi İslam davasına büyük bir ağırlık ekledi. Kureyşli putperestler bunu kendileri için büyük bir kayıp olarak gördüler. Hz. Peygamber (s.a.v.)'in getirdiği önemli bir mesaj da risaletin muhatabı olan insan hakkındaki İslamî görüştür. Mekke dönemi sahabiler için din çerçevesinde ferdî kendini geliştirme dönemiydi. Onlar putperestlerin risalete karşı kızgınlıklarının yükünü taşıdılar; "De ki, 'Allah birdir' ve kurtuluşa er." Bu kendini geliştirme ve inancı özümseme dönemi çok farklı insanları cezbetti. Bu durum İslam'ın evrenselliğini ve sınıf, kabile, ırk ve cinsiyet ayrımı olmadığını göstermektedir. İslam'ın mesajı herkes içindir. Ümmü Zer, Mus'ab bin Ümeyr, Abdullah bin Ümmü Mektum, azadlı köle Salim ve Tufeyl bin Amr ed-Devs gibi bazı erken dönem mühtedilerin hayatları buna şehadet eder.

Daha sonra miladi 615'de takipçilerinin uğradığı işkencelere katlanmaktan aciz kalan Hz. Peygamber (s.a.v.), onlar Mekke'de kendilerine uygulanan baskılardan kurtulsunlar diye isteyenlere Habeşistan'a göç etme seçeneğini verdi. Mikdad bin Amr el-Esved ve Cafer bin Ebi Talib onun risaletini kabul eden ashabdandı ve Habeşistan'a hicret etmişlerdi.

Mekke'de putperestler Haşim ve Abdulmuttalib kabilelerine Hz. Peygamber (s.a.v.) vaazlarını durdursun diye ekonomik ambargo uygu-

lamaya karar verdiler. Miladi 617-620 yılları Hz. Peygamber (s.a.v.)'in amcasının yönetimi altında Mekke dışında bir vadiye sığınmış olan Hz. Peygamber (s.a.v.) ve kabilesinin aç ve susuz geçirdiği üç yıldır. Bu ambargo Ebu Talib'in hanımı Fatıma binti Esed'in şehadeti yoluyla müşahede edilmiştir.

Nihayet miladi 622'de Hz. Peygamber (s.a.v.) müslümanları Medine'de kabul görecek şekilde hazırladı. Putperestlerin kendisini öldürmeye çalışacağı konusunda uyarılmıştı. Hz. Peygamber (s.a.v.) gecenin ortasında hicret arkadaşı Ebu Bekir bin Ebu Kuhafe ile birlikte kaçarken bu olaya şahit olan Hz. Ali'yi kendi yatağına yatırdı. Bu iki yol arkadaşı Hz. Peygamber (s.a.v.) ve Ebu Bekir, yolculuklarında Ebi Bekir'in kızı Esma binti Ebu Bekir tarafından yardım olunmuşlardır ve bu olaya şahit olduğu için onun hikayesi takip etmektedir. Kuba'ya ulaşınca Hz. Peygamber (s.a.v.) bir cami bina edilmesini emretti ve bu mescidin ve Medine'deki mescidin inşasında baş usta olan Ammar bin Yasir hakkındaki deneme Hz. Peygamber (s.a.v.)'in bu dönemdeki hayatını yansıtmaktadır. Medine'ye gelince iki ana kabile olan Evs ve Hazrec'in bütün üyeleri İslam'ı hemen kabul etmedi. Ebu Derda el-Ensari hakkındaki deneme onun ihtidasını ve onun da şahit olduğu gibi dünyanın ilk yazılı anayasası olan Medine anayasasının tesirlerini anlatır. Bu, İslam devletinin sosyal ve siyasi ilerlemesi döneminin başlangıcını işaretler.

Hz. Peygamber (s.a.v.) her zaman kızlarına yakın bulundu. Kızlarından ikisi, Fatıma binti Muhammed ve Zeyneb binti Muhammed hakkındaki denemeler çok farklı yaşam tarzlarını gösterirler. Her ikisi de İslam'a ilk girenlerden olan Fatıma ve eşi Ali bin Ebi Talib, yeterli yiyecek bulamadan küçük çocuklarını büyüterek günlük hayatın mücadeleleri ona çok fazla gelince, şehadetleri esnasında, Rasulullah (s.a.v.)'tan bir hediye aldılar. Diğer taraftan, Zeyneb hakkındaki deneme ise, müslümanların putperestlere karşı savaştıkları ilk büyük savaş olan miladi 624 yılındaki Bedir Savaşından sonra, kendisi bir müslüman iken eşinin hâlâ bir putperest olması sebebiyle nasıl arada kaldığını anlatır. Hz. Peygamber (s.a.v.)'in onun kocasına karşı gösterdiği sabır, hanımından vaz geçmek zorunda kalmasından sonra nihayet, İslam'a girmesiyle meyvesini vermiş oldu.

Miladi 625'te müslümanlar tekrar Kureyşli putperestlere karşı savaşmak zorunda kaldılar ve bu savaşta, Uhud Savaşı'nda, İslam'ın en

büyük savaşçılarından Hamza bin Abdulmuttalib, Rasulullah (s.a.v.)'in sevgili amcası, şahit olduğu şey kendi şehadeti olduğu zaman şahitlik eder. Kendisi vasıtasıyla, onun ve eşinin mü'minler olarak şahit oldukları Medine döneminde nazil olan bazı sosyal hükümleri gördüğümüz Humare binti Cahş bin R'ab ve kendisi sayesinde Kur'an'da nazil olduğu şekliyle mü'min kadınların hakları konusunda daha fazla bilgi edindiğimiz Safiye binti Abdulmuttalib gibi kadınlar savaşlarda hemşireler olarak yardımda bulunurlardı.

Selman-ı Farisî hakkındaki deneme, kendisinin şehadetteki rolü olarak, miladi 627 yılının Nisan ayında (hicri 5), Hendek Savaşında bir hendek kazılmasında oynadığı rolü anlatır. Sonra, Hudeybiye anlaşmasının esir olayı, miladi 628 yılının Mart ayında (hicri 6) gönüllü olarak Rasulullah (s.a.v.) adına putperestlerle anlaşmayı müzakere etmeye giden Osman bin Affan'ın hayatı sayesinde görülür. Ümmü Seleme de anlaşmanın 628 yılının Mart'ında (hicri 6) imzalanmasından sonra önemli bir rol aldı.

Miladi 628-629'da (hicri 7), Hz. Peygamber (s.a.v.) devlet başkanlarına onları İslam'a davet eden mektuplar gönderdi. Bir elçinin mektup taşımadaki sorumluluğu Abdullah bin Huzeyfe'nin şahitlik hayatında anlatılır. Miladi 628'in Mayıs-Haziran aylarındaki (hicri 7) Hayber Savaşından sonra Ebu Süfyan'ın kızı Ümmü Habibe kendisiyle bir kaç yıl önce, kocası bir mürted olarak öldüğünde evlenen Rasulullah (s.a.v.)'e katıldı. Ümmü Habibe, Mustafa (s.a.v.)'le evliliğinden sonra bir süre Habeşistan'da kaldığı için bu evlilik Rasulullah (s.a.v.)'in bir temsilcisi vasıtasıyla düzenlenmişti.

Miladi 629 yılının Eylül ayında (hicrî 8) yapılan Mute savaşının hikayesi, şehitlerden biri olan ve hayatıyla şahitlik eden Zeyd bin Harise'nin hayatı vasıtasıyla anlatılır. Daha sonra miladi 631'in Mart'ında (hicri 10), Hz. Peygamber (s.a.v.) Veda haccını yaptı. Bu hac ziyaretiyle ilgili pek çok olay, sevgili eşi Aişe binti Ebi Bekir'den nakledilen hadislerde kaydedilmiştir. Şehadet etmesinin bir yolu olarak, onun hadis raviliği rolü, bu kitabın en son denemesinde görülür.

HATİCE BİNTİ HUVEYLİD (r.anha)

İlk İnanan Müslüman

Yıl 610. Arap Yarımadası önceki peygamberlerin ve özellikle de tevhid inancının kurucusu olan İbrahim (a.s)'ın mesajından tamamen uzaklaşmış ve putperestliğin içine batmış bir haldeydi.

Hz. Muhammed (s.a.v.) ile onbeş yıldır evli olan zengin dul Hatice onun eve dönmesini bekliyordu. Beklerken Hz. Muhammed (s.a.v.) ile evlenişini hatırlamıştı. Her şey onun Hz. Muhammed (s.a.v.)'in karakteri hakkında söylenenleri, onun dürüstlüğünü ve güvenilirliğini duyduğu zaman başlamıştı. Kendisine birini gönderip mallarını Suriye'ye götürüp götüremeyeceğini sordurmuştu. Hz. Muhammed (s.a.v.) kabul edince Hz. Hatice kölesi Meysere'yi de kendisiyle göndermişti.

Yolculuktan döndüklerinde Meysere'nin kendisine yolculuk boyunca Hz. Muhammed (s.a.v.)'de gördüğü üstün özellikleri anlattığını hatırladı. Meysere'yi dinlerken Hz. Muhammed (s.a.v.)'i tanıyan herkesin bahsettiği güzel karaktere ve kuvvetli iradeye karşı kendisinde çok büyük bir ilgi uyandığını hissetti. Hz. Hatice, ondan onbeş yaş büyük olmasına rağmen kendisiyle evlenme konusunda Hz. Muhammed (s.a.v.)'in ne hissettiğini öğrenmesi için Nufeyse isminde bir arkadaşından ricada bulunduğunu anımsadı.

Nufeyse Hz. Muhammed (s.a.v.)'e gitmiş ve neden evlenmediğini sormuştu. Onun cevabı ise evlenmek için maddi imkanının yeterli olmayışıydı.

"Sana güzellik, asalet ve bolluk ile evlenmek için maddi imkanlar verilseydi, o zaman razı olur muydun?" diye sordu Nufeyse.

"Kimdir o hanım?" dedi Hz. Muhammed (s.a.v.).

Nufeyse cevaplandırdı: "Hatice."

Hz. Muhammed (s.a.v.), "ben nasıl olur da böyle bir evliliğe sahip olurum?" diye sordu.

Nufeyse "sen onu bana bırak" şeklinde cevap verdi.

Hz. Muhammed (s.a.v.), "şahsım adına ben razıyım" dedi.

Nufeyse, Hz. Hatice'ye Hz. Muhammed (s.a.v.) ile aralarında geçen bu konuşmaları aktarmıştı. Bunun üzerine Hz. Hatice, Hz. Muhammed (s.a.v.)'e bir kez daha aracı yolladı ve "Ey amcamın oğlu, ben seni diğer insanların sana olan yüksek hürmetinden dolayı sevdim. İnsanlar her zaman senin güvenilirliğinden, güzel şahsiyetinden ve doğruluğundan söz ediyorlar" dedi. Sonra da kendisine evlenme teklifinde bulundu. O da kabul etti ve her ikisi de amcalarıyla konuşmak üzere anlaştılar. İki taraf da bu fikirden memnun kaldılar ve böylece evlendiler. Bu evlilikten Hz. Hatice altı çocuk dünyaya getirecekti. Birincisi olan Kasım iki yaşına girmeden öldü. Bundan sonraki dördü de kız idi; Zeyneb, Ümmü Gülsüm, Rukiyye ve Fatıma. Altıncı çocuk olan Tahir sadece kısa bir süre için yaşamış bir erkek evlattı.

Evliliklerinin ilk onbeş yılı boyunca, Hz. Hatice sevgili eşinin elem ve ızdırap ile, karanlık ve cehalet içinde kendi elleriyle yaptıkları Lat, Uzza ve Menat putlarına tapan halkının hayatları için kıvrandığını seyrettiğini hatırladı. Hz. Muhammed (s.a.v.) bu insanların taştan ve ağaçtan şekillere tapınmalarından duyduğu endişeyi sık sık kendisiyle paylaşırdı. Ayrıca ona milletinin fakirlik ve baskı altında olması sebebiyle sıkıntıda olduğunu da anlatırdı.

Onun, işte böyle, baskının karanlığı içinde sarıldığını hissettiğinde Mekke'nin dışında bir dağ olan Hira dağında bir mağaraya çekildiğini Hz. Hatice çok canlı bir şekilde hatırladı. Hz. Muhammed (s.a.v.) belki dua enasında, belki düşünceye dalmış olduğu bir sırada yeni bir düzene şahitlik edecek bir şafağın görüneceğini ona söylemişti. Bir fırtınadan önceki sessizliği hissediyordu. Belki de tarih Allah'ı inkar eden ve

O'nun İbrahimî halkına baskı uygulayan bu mevcut düzene karşı bir isyanı planlıyordu. Hz. Muhammed (s.a.v.), Hz. Hatice'nin kendisinin dönmesini beklediği bu günde, daha sonra ona anlatacağı gibi, mağarada oturmuş esrarlı ve derin düşüncelerin içinde kaybolmuşken, aniden sadece bir peygamberin görebileceği gerçek bir görüntüyle karşılaştı. Vahiy meleği Cebrail (a.s.) ona göründü ve "Oku!" dedi. Şaşkınlık içinde sordu: "Ne okuyayım?" Bir kez daha "Oku!" dedi Cebrail (a.s.) ve sonra "Yaratan Rabbinin adıyla oku! O, insanı bir aşılanmış yumurtadan yarattı" (96:1) ayetlerini okudu.

Derin bir heyecan içinde, Hz. Muhammed (s.a.v.) evine sevgili eşi Hatice'ye koştu. Hz. Hatice onu ve söylediklerini kesin bir iman ile kabul etti. Eşinin doğruyu söylediğini biliyordu. Böylece, Hz. Hatice tek Allah'ın iradesine teslim olmak manasına gelen İslam'a inanmakla ilk müslüman olmuştu. Hz. İbrahim (a.s.)'ın daveti, "Allah'tan başka ilah yoktur" anlamındaki tevhid inancının mesajını unutmuş bir millet içinde tekrar hayat buldu.

"Sevin, ey amcamın oğlu ve kalbini serin tut. Hatice'nin ruhunu elinde tutana yemin ederim ki, ben senin bu insanların peygamberi olmanı umuyordum" dedi ona Hz. Hatice (r.anha).

Hz. Hatice, kendisinin de bir parçası olduğunu hissettiği bu tecrübe karşısında huşu duydu. Hz. Muhammed (s.a.v.)'i o kadar çok seviyordu ki onun başına gelen herşeyi derinden hissediyordu. Ona ilk kez vahiy geldiğinde Hz. Muhammed (s.a.v.)'in hanımı olduğu için kendisini çok büyük bir şerefe nail olmuş buluyordu. Onun mesajına ve davetine saygılıydı. Karşılığında hiçbir şey beklemeden sahip olduğu her şeyi Allah yolunda harcaması için ona sundu.

Hz. Hatice'nin içindeki coşkuyu anlayamayanlar, onun sadece üzüntü, fakirlik ve hakaretlerle boğuştuğunu zannederler. Bütün varlığıyla kendisini Allah'ın yoluna adadığı için ve her kuruşunu O'nun dininin hizmetine bağışladığı için gittikçe artan manevi gücü onlar anlayamazlar. Allah'ın Peygamberi'nin bu sevgili arkadaşı ne kadar mübarekti ki, Mustafa (s.a.v.)'in hayatındaki bu şüphe anında onunla birlikteydi ve bunun gerçek olduğunu görebilecek basirete sahipti. Hamd ancak Allah'adır.

Sevgili Muhammed'ine (s.a.v.) vahiy geldiği haberini duyması üzerine Hz. Hatice kuzeni Varaka b. Nevfel'in evine gitti. Varaka hem Tev-

rat'ı hem de İncil'i bilen, yaşlılık sebebiyle gözleri kör olmuş bir Hıristiyandı. Hz. Hatice ona eşine olanları anlattığında, Varaka heyecanla çığlık attı: "Aman Allah'ım! Nefsim elinde olana yemin olsun, eğer sen bana doğruyu söylüyorsan Hatice, ona meleklerin en büyüğü olan ve daha önce de Musa (a.s.)'ya gelen Cebrail (a.s.) gelmiştir. O, bu milletin peygamberidir. Ona kalbini ferah tutmasını söyle." Hz. Hatice Peygamber (s.a.v.)'e dönerek kuzeninin söylediklerini anlattı.

Bundan kısa bir müddet sonra. Hz. Muhammed (s.a.v.) tekrar inzivaya çekilmek üzere mağaraya gitti ve sonra da Kabe'yi tavaf etti. Bu esnada Varaka'ya rastladı. Varaka "ey kardeşimin oğlu, bana gördüklerini ve duyduklarını anlat" dedi. Rasulullah (s.a.v.) olanları anlattı ve bunun üzerine Varaka şöyle dedi: "Kesin olarak söylüyorum ki nefsim elinde olana yemin olsun, sen bu milletin peygamberisin. Meleklerin en büyüğü olan Cebrail (a.s.), Musa (a.s.)'a geldiği gibi sana da gelmiştir. Sana yalancı diyecekler, seni hakir görecekler. Seni memleketinden sürecek ve sana karşı savaşacaklar. Vallahi, eğer ben o günleri görecek kadar yaşarsam, Allah da biliyor ki O'nun yolunda sana yardımcı olacağım." Sonra eğildi ve Allah Rasulünün alnını öptü.

Sevgili hanımından ve onun kuzeni Varaka'dan gelen rahatlatıcı ve güven verici sözleri ikinci bir vahiy takip etti. Bu vahyin tam olarak nasıl geldiği kaydedilmemiş olmakla beraber Rasulullah (s.a.v.) genel olarak kendisine iki şekilde vahiy geldiğinden bahsetmiştir: "Bana vahiy bazen zil sesine benzer bir sesle gelir ve benim için en zor vahiy şekli budur. Vahiy kalbime yerleştiğinde zil sesi kesilir. Bazen de Cebrail (a.s.) bir insan suretini alır ve benimle konuşur ve böylece vahiy kalbime işlenir."

İkinci vahiy bir tek nun harfi ile başladı ve bunu bu ayette ve bundan sonraki bazı ayetlerde Allah'ın üzerine yemin ettiği pek çok şeyden veya yemin şeklinden birisi takip etti. Burada üzerine yemin edilen şey, ilk gelen vahiyde de Allah'ın hikmetini ve ilmini insana öğrettiği temel bir araç olarak bahsedilen kalemdi. Kalem hakkında kendisine sorulduğu zaman Peygamber (s.a.v.) "Allah'ın yarattığı ilk şey kalemdir. O, kâğıdı yarattı ve kaleme 'yaz' dedi. Kalem de 'ne yazayım?' diye sordu. Allah-u Teala 'mahşer gününe kadar mahlukatım hakkındaki ilmimi yaz' dedi ve kalem de emredilene uydu" buyurdular.

Sonra, "kaleme yemin olsun" kasemini takiben "ve (kalem tutanla-

rın) yazdıklarına and olsun ki" gelir. Bu ikisini de ilahi teselli takip eder. "Nûn. Kaleme ve (kalem tutanların) yazdıklarına and olsun ki (Resûlüm), sen Rabbinin nimeti sayesinde mecnun değilsin. Hiç şüphesiz senin için bitip tükenmeyen bir mükafaat vardır. Ve sen elbette yüce bir ahlak üzeresin" (68:1-4).

Bu iki vahiyden sonra, Hz. Hatice (r.anha) her ne kadar bunun mümkün olmadığını söylüyorsa da, Peygamber (s.a.v.)'i bir şekilde Allah'ın hoşnutsuzluğuna sebep olduğunu düşünmeye sevk edecek kadar uzun bir süre sessizlik yaşandı ve vahiy gelmedi. Sessizlik nihayet bozuldu ve içinde davetiyle doğrudan doğruya alakalı bir emrin de bulunduğu daha da rahatlatıcı ve güvenlik verici bir vahiy geldi.

"Kuşluk vaktine ve sükûna erdiğinde geceye yemin ederim ki Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı.

Gerçekten senin için ahiret dünyadan daha hayırlıdır.
Pek yakında Rabbin sana verecek de hoşnut olacaksın.
O, seni yetim bulup barındırmadı mı?
Şaşırmış bulup da yol göstermedi mi?
Seni fakir bulup zengin etmedi mi?
Öyleyse yetimi sakın ezme.
El açıp isteyeni de azarlama.
Ve Rabbinin nimetini minnet ve şükranla an.." (93:1-11)

Hz. Hatice vahyin Mekke'deki ilk on yılı boyunca yaşadı. Bu, Kuran'ın daha ziyade kısa surelerinin indirildiği bir zaman dilimiydi. Hz. Hatice (r.anha), Peygamberimize vahiy geldikçe bunun coşkusunu ve rahmetini yaşayabilmişti. Allah Rasulü'nün tek hanımı olarak 25 yıldan sonra 65 yaşındayken, Kureyşli putperestlerin koyduğu ve üç yıl süren siyasi kuşatmalardan ve ekonomik ambargonun sıkıntılarından geçmiş olarak Ebu Talip vadisinde vefat etti. Allah rahmet eylesin.

TANIMLAMALAR:

*Meysere
*Nufeyse
*Varaka bin Nevfel

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ:

1-İlk vahyin önemi nedir?

2-İslamdan önce Rasulullah (s.a.v.)'e üzüntü veren Arap kültürü nasıldı?

EBU ZER EL-GIFARİ

O Yalnız Başına Yürür, Yalnız Ölür ve Yalnız Haşrolunur

Hz. Muhammed (s.a.v.), Erkam ibn Ebi Erkam'ın Mekke'de, Merve tepesinden fazla uzakta olmayan Safa tepesindeki evindeydi. Önde bir rehber gecenin karanlığında yol gösteriyor ve arkasında da Cünade Gıfari'nin oğlu Cündüb takip ediyordu. Hz. Muhammed (s.a.v.)'in bulunduğu yere doğru Safa tepesine tırmandılar. Bütün bunlar şahane bir manzaranın bir parçası, kaderlerinin anahtarını gizli tutan harika bir rüya gibi görünüyordu. Adım adım, geleceğin Ebu Zer'i yaklaşıyordu ve her nefes alışında daha da sabırsızlanıyordu. İman ve kararlılık onu fethetmişti. Bir peygamber oldugunu iddia eden adamı görmeden, onu tanımadan ve onu test etmeden kabilesine geri dönemezdi. Kalbinin sevgilisini ve inancının arzusunu görmek üzere randevusu vardı.

Şimdi Erkam'ım evinden sadece birkaç adım uzaktaydı. Ne kadar zor dakikalardı bunlar! Ziyaretin ilk anını atlatmak oldukça ciddi bir işti. Sevgi Cündüb'ü sarmıştı. Cünade'nin oğlu "onunla" dolmuştu. İçinde kendi benliğinden çok "Muhammed (s.a.v.)" vardı. Cündüb'ün zihninde Cünade'nin oğlu olduğu uzakta kalmış, unutulmuş bir hatıra gibiydi. Kalbi muazzam bir gücün manyetik alanına yerleştirilmişti sanki. Her dakika tanıdık bir rayiha, koku alma duyusunu canlandırıyor-

du. İşte tam o sırada bütün varlığıyla Muhammed (s.a.v.)'in varlığının cazibesini hissetti. Rasulullah (s.a.v.)'in varlığı Safa tepesi etrafındaki bütün alanı doldurmuştu. Cündüb Hz. Muhammed (s.a.v.)'in kim olduğunu, ne söylediğini biliyordu ama… Nasıl biriydi? Yüzü, şekli, konuşma tarzı, onun huzurunda olmak nasıldı? Ona nasıl bakardı? Onunla nasıl konuşurdu? Ona ne söylerdi? Ne olacaktı?

"Es-selamu aleyk (Selam üzerine olsun)."

"Ve aleykesselam ve rahmetullah (Selam ve Allah'ın rahmeti senin de üzerine olsun)."

İşte bunlar İslam'da kabul edilen ilk selamlaşma sözleriydi.

Bu ziyaretin ne kadar sürdüğünü bilmiyoruz. Tarih bize bunu haber vermiş bile olsaydı, biz yine de bilemezdik. Çünkü böyle zamanlarda vakit kavramı beyhudedir. Bildiğimiz birşey varsa o da Cünade'nin oğlunun Erkam'ın evine girdiği ve orada kaybolduğudur. Onun nereye kaybolduğunu hiç kimse bilmez. Fakat o aniden çıplak ayaklı, fakirlik içinde çırpınan, tarihin bile kaydetmekten utandığı isimsiz bir topluluğun bir ferdi, bir bedevi iken Ebu Zer Gıfari'ye dönüşmüştü. O, daha sonraları müslümanları kendisine hizmet etmek zorunda bırakmak için Hulefa-i Raşidin'den hilafeti haksız olarak gasp eden Muaviye ile yüzleşerek "ey Muaviye, eğer sarayını kendi paranla inşa ettiriyorsan bu israftır, eğer halkın parası ile inşa ettiriyorsan bu ihanettir" diyecek olan adamdı.

Yeni Ebu Zer, Erkam'ın Kâbe yakınındaki evinden ayrıldı. Vahyin gizli yerini henüz terketmiş olarak Safa'nın doruğunda, İslam sabahının ufkunda belirdi. Şafağın pırıltısıyla tutuşmuş bir halde bir an için durdu. Çölün ateşinin kıvılcımlarıyla dolu gözlerle Ebu Zer Mekke vadisini bir duvar gibi çevreleyen dağlara doğru baktı ve bakışlarını Kabe'deki putlar üzerinde topladı. "Bu aptal heykeller kendilerini yontan ve sonra da onlara tapan insanlara iktidarı sadece kendi ellerinde tutma, kendilerini ayrı görme ve kibir gibi kendilerini başkalarından üstün görmekten kaynaklanan şeytani arzuların hepsini garanti ediyorlar." Ebu Zer olaylara daha önce hiç bu şekilde bakmamıştı. Kendi kendisine çok kızgın bir şekilde sordu: "Bu üçyüz bilmem kaç ilah, put, tanrı, İbrahim (a.s.)'ın bir tek Allah'ının evinde ne arıyorlar?"

Tek başına, ateşli ve kararlı bir muhacir olarak Safa'dan hızlı adımlarla ayrıldı. Ebu Zer'den, hiç tereddüt etmeden Mekke'den ayrılıp, Gıfar

kabilesine geri dönmesi ve emir beklemesi istenmişti. Fakat bu çöl çocuğunun zayıf kemikli göğsü böylesine güçlü bir ateşi içinde saklayabilecek güçte değildi. Kendi kendisine asi oldu. Sessiz kalamadı.

“Allah her şahsı, ancak gücünün yettiği ölçüde mükellef kılar. Herkesin kazandığı (hayır) kendine, yapacağı (şer) de kendinedir. Rabbimiz! Unutursak veya hataya düşersek bizi sorumlu tutma. Ey Rabbimiz! Bizden öncekilere yüklediğin gibi bize de ağır bir yük yükleme. Ey Rabbimiz! Bize gücümüzün yetmediği işler de yükleme! Bizi affet! Bizi bağışla! Bize acı! Sen bizim mevlâmızsın. Kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et!” (2:286).

Kâbe’nin önünde, korkunç putlarla yüz yüze, Darunnedve denen Kureyş senatosunun yanında durdu ve bir tek Allah’a olan imanını haykırdı. Muhammed (s.a.v.)’in tebliğine inancını duyurdu. Putları “insanların kendi elleriyle yonttukları sağır ve dilsiz taşlar” diye çağırdı.

İşte bu, şirke karşı açıkça isyan eden bir müslümandan, İslam’ın getirdiği bir haykırıştı. Şirkin buna cevabı da açıktı - Ölüm! Diğerlerine de ders olacak bir ölüm. Hiç tereddüt etmeden onun üstüne çullandılar ve kafasını, yüzünü, göğsünü ve yanlarını kızgınlık içinde tekmelediler. Tam o sırada Abbas geldi. Rasulullah (s.a.v.)’in amcası insanlara faiz karşılığı borç veren ve de Kureyşli müşrik aristokratlarla aynı sınıftan olan bir kişiydi. Kabileye bağlılıktan kaynaklanan bir hisle, fakat doğru sebepler için, Kureyş’li putperest hemşehrilerini “bu adam Gıfar kabilesindendir. Eğer onu öldürürseniz, Gıfar kılıçları intikamlarını sizin kervanlarınızdan alırlar” diyerek korkuttu. Dinleri ile menfaat dünyaları arasında bir seçim yapmak zorundalardı. İlahlar mı yoksa mallar mı? Aşk kıblesi mi yoksa para kervanı mı? Hiç tereddüt etmeden geri çekildiler.

Ebu Zer ayağa kalkmaya çalıştı. Etrafındaki putperestlerin oluşturduğu halka yavaş yavaş genişledi. Ayağa kalktı. İki ayağı üzerinde kendi kendisini destekledi. Adeta birbirlerine sığınıyorlarmışcasına kalabalık gittikçe daha da yoğunlaştı. Açıkça görülüyordu ki baskı ve zorlama burada inançtan korkmuştu. O sadece bir kişi iken onlar yüzsüz, karaktersiz, herbiri yalnız ve kimliksizlerdi. Kendilerine bir insan, bir şahıs tarafından meydan okunuyordu. İman’ın kendisine mana, varlık, idealler, istikamet hissi ve muhteşem hatta mucizevi, bitmek tükenmek bilme-

yen bir güç verdiği bir şahıstı bu. Bu güç Allah yolunda ölmekten korkmamanın yani şehadet arzusunun bir mümine ihsan ettiği bir güçtü.

Ebu Zer bütün ailesinin ve yavaş yavaş bütün kabilesinin İslam'a girmesine vesile oldu. Müslümanlar Mekke'deki mücadelenin zorluklarını göğüslerlerken, hicret ederlerken ve Medine'de kendi kendilerini olgunlaştırma safhasından bir sosyal düzen kurma safhasına geçerlerken ve bunun sonucu olarak yüzleşmelerin başladığı dönemlerde o, Gıfar kabilesi ile beraberdi.

İşte bu sıralarda Ebu Zer artık kendisinin de diğer diğer müslümanlara katılması gerektiğini hissetti. Medine'ye gitti ve kalacak yeri ve işi olmadığı için o zamanlar ümmetin evi olan peygamberin mescidini kendi evi saydı ve suffe ashabına katıldı. O, hayatı ideolojisi uğruna terk etti ve barış zamanında düşünceleri, ilmi ve duaları ile savaş zamanında da savaşarak İslam'a hizmet etti.

İslam, Rasulullah (s.a.v.)'in liderliğinde, Ebu Zer'in bütün insani ihtiyaçlarını ve sosyal arzularını giderdi. Tevhid inancı üzerine kurulmuş olan İslam, bir tarafta Allah, eşitlik, din, ekmek, sevgi ve güç olan, diğer tarafta ise kibir, despotluk, haksızlık, küfür, açlık, zayıflık ve rezilliği gerektiren bir Allah'a şirk koşma bulunan bir mücadeleyi başlattı. İlk kez İslam, halka ait olan şeyleri talan eden baskıcıların peri masallarını andıran hayatlarına bir son verdi. Bu baskıcılar "ya bu dünyayı ya da öbür dünyayı iste" sloganına halkı inandırmışlardı. Böylece öbür dünya halk için, bu dünya da kendileri için olabilirdi. Bu şekilde fakirliğe kutsallık manası yüklediler.

Bu insanlık dışı anlayışa karşılık İslam şöyle diyen gerçek bir devrim meydana getirdi: "Kim bir geçim kaynağına sahip olmazsa kurtulamayacaktır. İlahi rahmet, büyük toplumsal zenginlik, hayır ve fazilet maddi hayatın bir parçasıdır. Geçimini temin etmek Allah'a ibadetin temelini oluşturur." Herkesin kendi payına ve hakkına sahip olması demek olan eşitliği, ırklar ve sınıflar arası birliği desteklemek hiçbir zaman Allah'ın elçisinin anlattığı tevhid inancından ayrılamazdı.

İşte bu yüzden Ebu Zer kendisini şahsına ait her türlü maddi hayattan uzak tutarak kendi özgürlüğüne ulaştı. Bu özgürlüğe kavuşma süreci de onu olağanüstü bir şekilde kendini Allah'a adamaya götürdü. Buna İslam'da zühd de denir. Eğer bütün insanlar refaha ve ekonomik

eşitliğe ulaşacaksa bu şarttır. Ebu Zer başarısının doruğunda, mescidin bir köşesindeki üstü kapalı kısımda (suffede) bulunabilirdi. Rasulullah (s.a.v.)'in en yakın arkadaşlarından birisi haline gelmişti. Eğer o bir grup içinde yer almamışsa Peygamber (s.a.v.) onu soruyor, grupta olduğu zaman da konuşmasının ortasında ona doğru yöneliyordu.

Peygamber (s.a.v.)'in önderliğinde Tebük seferine çıkıldığında, askerler zorluk içinde Doğu Roma sınırlarına ulaşmak için yakıcı kuzey çöllerini geçerlerken Ebu Zer arkada kalmıştı. Zayıf devesi durdu. Çölün kızgın ateşi altında deveyi serbest bıraktı ve yalnız başına yoluna koyuldu. Biraz su bulmuştu. Kendisi hiç içmeden, bu çöl sıcağında şüphesiz susuzluktan yanan "arkadaşı" Hz. Peygamber (s.a.v.)'e götürmek üzere onu aldı.

Peygamber ve ashabı uzaktan alevli çölde kendilerine doğru ilerleyen belirsiz bir nokta gördüler. Yavaş yavaş bunun bir insan olduğunu anladılar. Kimdi bu, böylesine yakıcı bir çölde yalnız başına yürüyen?

Rasulullah (s.a.v.) arzuyla taşan bir şevkle "bu Ebu Zer olabilir mi?" diye seslendi.

Bir saat geçti. O Ebu Zer idi. Mücahidlere ulaştığında susuzluk ve yorgunluktan düştü.

"Hem su taşıyorsun hem de susuz musun ey Ebu Zer?" diye sordu Rasulullah (s.a.v.).

"Düşündüm ki, bu kadar sıcak bir çölde ve bu yakıcı güneşte siz…" diye cevap verdi Ebu Zer.

"Allah Ebu Zer'den razı olsun! O yalnız yürür, yalnız ölür ve yalnız başına haşrolunur" buyurdu Rasulullah (s.a.v.).

TANIMLAMALAR:

*Cündüb bin Cünade
*Erkam bin Ebi Erkam

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ:

1. *"Allah her şahsı, ancak gücünün yettiği ölçüde mükellef kılar,"* (2:286) ayeti Ebu Zer'in Kâbe'deki putlara karşı haykırmayı seçtiği an-

daki halini nasıl yansıtır?

2. Ebu Zer Muaviye'ye "Ey Muaviye! Eğer sarayını kendi paranla inşa ettiriyorsan bu israftır, eğer halkın parası ile inşa ettiriyorsan bu ihanettir" dediğinde neyi kasdediyor?

BEREKE

Rasulullah (s.a.v.)'i Büyüten Hanım

Yıl 611 veya 612 idi. İslam, Erkam bin Ebi Erkam'ın Mekke'de Safa tepesindeki evinde gizliydi. Bu ev İslam'ın bütün dünyasıydı ve müslümanların sayısı da belki yirmi kişi civarındaydı. Bereke de onlardan biriydi. Habeşistanlı anne ve babadan dünyaya gelmiş ve isimlerini bile bilmediğimiz pek çokları gibi Mekke'de köle olarak satılmıştı. İsminden de anlaşıldığı gibi Bereke en nasipli insanlar arasındaydı. Çünkü Abdullah bin Abdulmuttalip tarafından satın alınıp, hürriyetine kavuşturulmuş ve hanımı Amine'ye yardım etmesi için evlerine götürülmüştü. Bereke Allah Rasulü'nü yetiştirecek hanımlardan birisi olacaktı.

Kölelik günlerinden bu güne kırk yıl geçmişti. Küçük bir bebek iken baktığı çocuk şimdi evlenmiş ve yüce vahyi almış; fakat hâlâ zengin Kureyşliler arasında isimsiz, yersiz bir yabancıydı. Şehre Hz. Muhammed (s.a.v.)'i aramak için gelenlerin Bereke'ye söylediğine göre, kendisinin büyütülmesinde yardımcı olduğu, Allah'ın da bir elçi olarak seçtiği bu adam hakkında sövüp sayma, alay, tiksinme ve nefretten başka birşey duymamışlardı. Bereke ve Mekke'ye gelmiş olan bütün yabancıların pazar yerinde uğradıkları her yerde sözde "saygın insanlar" olan din ve dünyanın kodamanları bu şekilde konuşuyorlardı. Onun deli veya sihirbaz olduğunu söylüyorlardı. Kendi ekonomik çıkarlarını koru-

ma endişesiyle bu insanlar "bu adamın söyledikleri vahiy değil sihirdir, doğru değil sadece şiirdir. Bu sözleri Cebrail'den de, kendisinden de değildir. Doğrusunu söylemek gerekirse, yabancı din adamları –Hıristiyan, Yahudi, veya Zerdüşt- bu sözleri ona dikte ediyorlar. Asil ve saygın ailesinin yüz karasıdır. Putlarımızın mabedinin (önceden İbrahim (a.s.) tarafından inşa edilen Allah'ın evi) şerefini iki paralık etti. İlahların evinin kutsallığını, putlara hac geleneğini ve hatta ilahlara günlük ibadeti bile tehdit ediyor. Atalarının dehasına hiç saygısı yok" diyorlardı.

Bereke duyduklarına inanamadı. "Nasıl olur da benim yetiştirdiğim, baktığım ve büyüttüğüm Muhammed (s.a.v.) hakkında böyle konuşurlar. Bahsettikleri kişi o olamaz. Ben onun bu söylenenlerin tam aksine olduğunu biliyorum."

Bundan daha kötüsünü bile duymuştu Bereke. Bir keresinde Üneys b. Cünade Muhammed (s.a.v.)'i arıyordu. Fazla şansı olmadığını düşündüğü sırada aniden büyük bir kalabalık halinde insanların kendilerini adeta düğümlercesine, parlak yüzlü ve bakışları insan ruhunun derinliklerine işleyen yalnız bir adamla uğraştıklarını gördü. Adam açık ve temiz çehreli ve orta yapılıydı. Nezaket ve sevgiyle, şiirden daha güzel, korku ve ümit dolu sözlerle konuşuyordu. Üneys sözleri mi dinleyeceğini, yoksa kalbini adamın karizmasına mı vereceğini veya sadece onun yaradılışının, hareketlerinin ve sözlerinin güzelliğini mi seyredeceğini bilemiyordu.

Bu hal üzere fazla uzun süre devam edemeden kızgın bir insan topluluğu göründü. Bu nazik ve narin insanın sözlerini dinlemeksizin veya en azından onu sorgulamaksızın doğru yanına gidip, önceden uydurulmuş ve sık sık tekrarlanmış hakaretleri ve küfürleri bir sel gibi onun yüzüne boşalttılar. Baskı ve zulüm yönetiminden kaynaklanan bir cehaletle bu grubun ve onlar gibi daha pek çoklarının bu adamın mesajının ışığı ve onun tebliğinin devrimiyle kaybedecekleri hiç birşey yoktu. Onlar kendileri de zaten bu idari sistem tarafından "önemsiz" ve "dert etmeye değmez" insanlar olmaya mahkum edilmişlerdi. Onlar "herşeyi olduğu gibi devam ettirmek," mevcut düzeni korumak uğruna feda olunmuşlardı. Halk çirkin bir heyecanla Peygamber'e kendi şahsi çıkarları yüzünden karşı çıkanlar tarafından ağızlarına konan şeyleri haykırıyordu.

Bereke biliyordu ki Peygamber (s.a.v.) için halkın onu kızgınlık ve

öfke içinde itmesi veya hakaret ve alçaltıcı sözlerine devam ederek geri çekilmesi hiç önem taşımıyordu. O sadece başka bir yere koşup, başka bir grubun arasına karışır ve tekrar baştan başlardı. Hiç işitilmeden ve anlaşılmadan bir kez daha çirkin sözlere, iftiralara, hakaretlere ve küçümsenmeye maruz kalır ve yine başka bir yere gider ve söylemek zorunda olduğu şeylere tekrar baştan başlardı.

Böyle olaylarla her karşılaştığında Bereke'nin inancı ve imanı daha da sağlamlaşıyordu. Şimdi o, sevgili eşi Hatice'den Rasulullah (s.a.v.)'e çok önemli bir mesajı iletmek üzere Erkam'ın evine doğru yola koyulmuştu.

Mekke sokaklarında ilerlerken, taşıdığı mesajın ağırlığını hissederek, 40 yıl önce Rasulullah (s.a.v.)'in annesine yardım ettiği günleri hatırladı. Amine hamile ve yalnızdı. Bereke kendi kendisine o yılın Fil Yılı (miladi 570) olduğunu ve Habeşistan'lı Yemen valisi Ebrehe'nin Mekke'yi işgal etmek üzere daha önce hiç kimsenin görmediği fillerle şehre gelişini hatırlattı.

Amine'nin kayınpederi Abdulmuttalip o zamanlar Mekke'nin lideriydi. Ebrehe'yi görmeye gitti. Ebrehe onu gördüğünde, görünüşünden öylesine etkilenmişti ki, onu selamlamak için tahtından kalkmıştı. Tercümanına Abdülmuttalip'in kendisinden bir ricada bulunmak üzere mi geldiğini öğrenmesini emretti. Abdulmuttalip, Ebrehe'nin ordusunun kendisine ait olan 200 deveyi aldığını ve geri verilmesini istediğini söyledi. Ebrehe şaşırmıştı. Abdulmuttalip tarafından hayal kırıklığına uğratıldığını söyledi. Çünkü ona göre Abdulmuttalip develerini düşüneceğine Ebrehe'nin yıkmak üzere geldiği inanç sistemi için endişe etmeliydi. Abdulmuttalip cevap verdi: "Ben develerin sahibiyim. Kabe'nin de bir sahibi vardır ve onu koruyacaktır."

Bereke bu olayın Hz. Muhammed (s.a.v.)'in bu dünyaya geldiği sene olduğunu hatırladı. Daha sonra bu olayla ilgili olarak Fil Suresi inmişti.

"Rabbin fil sahiplerine neler etti, görmedin mi?
Onların kötü planlarını boşa çıkarmadı mı?
Onların üstlerine ebâbil kuşlarını gönderdi.
O kuşlar, onların üzerlerine pişkin tuğladan yapılmış taşlar atıyordu.
Böylece Allah onları yenilip çiğnenmiş ekine çevirdi." (105:1-5)

Erkam'ın evine koşarken Bereke'nin gözlerinin önüne Mekke halkının Kabe'yi yeniden inşa ettiği zaman geldi. Tam Hacer'ül-Esved'i yerine koymak üzerelerken dört büyük kabilenin temsilcileri arasında bir tartışma çıkmıştı. Her biri kabilesi adına kendisinin Hacer'ül-Esved'i yerine koymasını istedi. Yaşlı bir adam onları seyrediyordu. Aralarındaki anlaşmazlığa son vermek için Kabe bölümüne ilk giren kişiden taşı yerine koymasını istemelerini teklif etti. Böylece bu şerefe ermek için aralarında kavga etmelerine de gerek kalmayacaktı. Hepsi anlaştılar ve oraya ilk giren kişi o zamanlar genç bir delikanlı olan Hz. Muhammed (s.a.v.) olmuştu. Onun yardımı istediler ve o da memnuniyetle kabul etti. Bir örtünün dört ucundan dört temsilci tutup taşı kaldırdılar ve Hz. Muhammed (s.a.v.) de yerine yerleştirdi.

Bereke kendi hayatını ve sevgili Hatice ve Muhammed (s.a.v.)'in Medine'nin Hazrec kabilesinden Ubeyd b. Zeyd ile kendisi arasında aracılık yaptıkları evliliğini anımsadı. Eymen ismini verdikleri bir erkek çocuğu dünyaya getirmişti ve böylece Ümm-ü Eymen (Eymen'in Annesi) olarak tanınır olmuştu. Eşini güzel duygularla andı ve nasıl bundan hemen sonra vefat ettiği ve oğlunu yanlız başına yetiştirmek zorunda kaldığı geldi hatırına.

Şimdi de büyüttüğü diğer 'oğlu' Allah tarafından Resulu olarak seçilmişti. Her şey ne kadar ilginç gelişiyordu —Yaratıcı ne büyük hikmet sahibiydi. Bereke, Erkam'ın evine yaklaştığında Kureyşli Putperestlerin oraya giden yollara barikatlar kurduğunu gördü. Yakalanmadan geçebilmek için büyük hüner göstermek zorunda kaldı. Bunu yakalanmanın sonunu bile bile yaptı. Fakat bu korkunun bu mesajı iletmesi için kendisine duyulan güvenle karşılaştırıldığında hiç bir ağırlığı yoktu. Mesajı Peygambere (s.a.v.) verdiğinde, Resullullah (s.a.v.) gülümsedi ve ona 'sen çok mübareksin ey Ümm-ü Eymen! Senin mutlaka Cennet'te bir yerin var' dedi.

Ümm-ü Eymen Hz. Hatice'ye dönmek üzere oradan ayrıldıktan sonra, Resullullah (s.a.v.) Ashab'ına döndü ve 'İçinizde Cennet ahalisinden bir hanımla evlenmek isteyen varsa Ümm-ü Eymen ile evlensin' dedi.

Bir kaç saniyelik bir sessizlik oldu. Ümm-ü Eymen ne çok güzel ve ne de çok çekiciydi. O sırada elli yaşlarındaydı ve çok zayıf görünüyordu. Zeyd b. Harise, Resullullah (s.a.v.) evlatlık oğlu, öne çıktı ve 'Ey Al-

lah'ın Rasulü! Ümm-ü Eymen ile ben evleneceğim. Allah'a and olsun ki o, çok güzel ve zarif kadınlardan daha hayırlıdır' dedi.

Evliliklerinden Üsame b. Zeyd isimli bir erkek evlat dünyaya geldi. Üsame ve üvey kardeşi Eymen, Rasulullah (s.a.v.)in Ashabı arasında gireceklerdi.

Rasulullah (s.a.v.)'in hicretinden sonra Ümm-ü Eymen de Medine'ye hicret etti. Orada da Mekke'de olduğu gibi kendisini Müslümanlara yardıma adadı. Uhud savaşında susuzlara su dağıttı ve savaşta yaralananların yaralarını sardı. Rasulullah (s.a.v.)'in Hayber ve Huneyn seferlerine katıldı. Oğlu Eymen Huneyn savaşında şehit düştü ve kocası Zeyd de Mute savaşında Suriye'de şehit oldu.

Rasulullah (s.a.v.) Ebu Bekir (r.a.) ile birlikte onu ziyarete gittiğinde ona sordu: "İyi misin ey anneciğim?" ve o cevap verdi: "Ben iyiyim, Ey Allah'ın Rasulü, İslam iyi olduğu müddetçe."

Rasullullah (s.a.v.)'in vefatından sonra, Bereke sık sık göz yaşlarına boğulurdu. Nedeni sorulduğunda, "Allah'a and olsun ki Rasullullah'ın bir gün vefat edeceğini biliyordum, ben vahyin bizim için sona ermiş olmasına ağlıyorum" diye cevap verdi.

Ümm-ü Eymen Hz. Osman'ın hilafeti zamanında vefat etti. O, Rasulullah (s.a.v.)'in kendileri hakkında "nasıl doğduğunuz değil (müslim veya gayri müslim) nasıl öldüğünüz önemlidir" buyurduğu mübarek Ashab arasındaydı. Ümm-ü Eymen, Rasulullah (s.a.v.)'in sahabisi ve bakıcısı, sürdüğü mütevazi hayatı ve kendini İslam yoluna adamış olması sebebiyle Cennnet'te yeri katiyetle belirlenmiş olarak öldü.

TANIMLAMALAR:

*Ümmü Eymen
*Zeyd bin Harise
*Ebrehe

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ:

1. Hacer-ül Esved'in yerine konması hadisesini tartışınız.
2. Ebrehe tarafından Mekke üzerine tertip edilen saldırıyı tartışınız.

ABDULLAH BİN MES'UD

Öğretmen

İbn-i Mes'ud gelmiş geçmiş en güzel Kur'an okuyanlardan biri ve Kufe Hadis Ekolünün de kurucusu olacaktı. İbn-i Ümmü'l-Abd lakabıyla ve tarihte en iyi tanınan ismiyle İbn-i Mes'ud gençliğine Ukbe ibn-i Muayt'ın sürüsünü güden bir çoban olarak başladı. Vaktini şehirden ve onun putperestlikten yana etkisinden uzakta, Mekke etrafındaki tepelerde geçirdi. Sürüsüyle Mekke'ye döndüğü bir akşam, bir peygamberin geldiğini ve bir Allah'tan söz ettiğini duydu.

Sonra, Ukbe'nin sürüsünü güttüğü bir gün, uzaktan acele içinde oldukları hallerinden belli olan iki kişinin kendisine doğru yaklaşmakta olduğunu gördü. Acele içinde iki insanı görmek şöyle dursun, bu dağ başında herhangi birini gördüğüne şaşırdı. Kim olabilirlerdi? Ne istiyorlardı? Yaklaştıklarında yorgun ve susuz olduklarını gördü. Selam verdiler ve kendisinden hayvanlardan birini sağıp kendilerine susuzluklarını bastırmak için biraz süt vermesini istediler. Dudakları patlamış ve güçlükle konuşuyorlardı.

Genç çoban İbn-i Mes'ud, kim olduklarını bilmemesine rağmen, aslında Rasulullah (s.a.v.) ve Ebu Bekir (r.a.) olan bu iki adama cevap verdi: "Bunu yapamam, çünkü bu koyunların sahibi ben değilim. Ben

sadece onların bakıcısıyım." Putperest Kureyş'ten uzak bir gün geçirmek için dağlara sığınan bu iki adam onun verdiği cevaptan öylesine memnun kalmışlardı ki çok susuz olmalarına rağmen hiç ısrar etmediler. İbn-i Mes'ud çok büyük bir ihtiyaç içinde olduklarını gördüğü halde ısrar etmemelerinden çok etkilenmişti. Bu olaydan sonra, çoğa varmadan müslüman oldu.

İbn-i Mes'ud koyun gütmeyi bırakıp kendini Rasulullah (s.a.v.)'e hizmete sundu. Yolculuklarında ve savaşlarında ona eşlik etti. Uyuduğunda onu uyandırır, banyo yaparken ona perde tutardı. Âsâsını ve misvağını taşır, her ihtiyacını görürdü.

Sürekli Rasulullah (s.a.v.) ile beraber olması sayesinde, Peygamber'in sünnetini bizzat onun mübarek şahsından öğrendi. İslam'ın gerektirdiklerini uygulamayı İslam'ın en asil ve en mükemmel örneği olan kişiden öğrendi. Böylece İbn-i Mes'ud İslam'ın ilk zamanlarında en iyi tanınan alimlerden ve hadis ravilerinden biri oldu.

Hadisler Peygamber'in söylediği sözlerden, koyduğu kurallardan, bir fiili işlerken yaptığı hareketlerden ve aynı zamanda yapıldıklarında sessiz kaldığı veya itiraz etmediği fiillerden ve hayatı boyunca uyguladığı fakat başkalarına uygulamalarını söylemediği bazı fiillerden oluşur. Kısacası hadisler, Peygamber'in sözleri ve hareketleridir.

Bunlar iki kısma ayrılırlar: 1- Onaylanmış kurallar veya İslam'dan önce var olan ve Peygamber (s.a.v.) tarafından teyid edilen kurallar. 2- Yeni konulmuş kurallar; daha önce var olmayan, İslam'ın getirdiği kurallar. Bunlardan, Rasulullah (s.a.v.)'e yakınlığı nedeniyle İbn-i Mes'ud'un sezebildiği bir üçüncü kural daha çıkar. O da şudur: Rasulullah (s.a.v.), toplumda derin kökleri bulunan, insanların nesilden nesile alışageldikleri ve artık neredeyse tabii olarak uyguladıkları bir kuralın şeklini muhafaza eder ve sadece içeriğini, ruhunu, yönünü ve pratik uygulamasını devrimci ve kesin bir şekilde değiştirir.

Kabilesiz bir çoban olan İbn-i Mes'ud bunu Peygamber (s.a..v.)'den öğrendi. Rasulullah (s.a.v.)'in bir toplumsal geleneğin içeriğini değiştirirken şeklini devam ettirdiğini gördü. Peygamber (s.a.v.)'in putperest kabilelerce uygulandığı şekliyle hac ibadetini aldığını ve hal-i hazırdaki uygulanış amacına tamamen zıt olarak bunu bir Allah'a ibadet geleneğine dönüştürdüğünü izledi. Sonuç olarak da İslam'a ilk giren insanlar bir üzüntü veya İbrahim (a.s.) zamanına giderek yeni bir kültürel deği-

şiklik hissi yaşamadılar. Herhangi bir güzel değeri, geleneklerini kaybetme duygusundan ziyade, ebedi olarak değer verdikleri şeylerde bir diriliş ve bir temizlik olduğunu hissettiler. Bu ikisini yüzyılların ayırmasına rağmen, putperestlikten bir Allah'a ibadete kolay bir geçiş yaptılar. Toplum, yakın geçmişi geride bırakıp, putperestliğin temellerini yıktığının farkında bile değildi. İbn-i Mes'ud sezgileriyle bu geçişin ve Rasulullah (s.a.v.)'in hadislerinde bulunan bu toplumsal yaklaşımın farkına varmıştı. İçeriğin değişirken şeklin aynen kalması olağanüstüdür.

İbn-i Mes'ud bunu takip etmekte hiç bir zorlukla karşılaşmadı. Bir gün İslam'ın ilk mühtedileri hep beraber Mekke'de oturuyorlardı. İbn-i Mes'ud da aralarındaydı. Birisi Kureyşli liderlerin belki de Kur'an'ı hiç dinlemedikleri için İslam'ı seçmekte tereddüt içinde oldukları fikrini ortaya attı. Bir diğeri "birileri onlara bunu okuyabilseydi, belki o zaman vahyolunmuş olan ayetlerdeki gerçeği görebilirlerdi" diye önerdi.

İbn-i Mes'ud gönüllü oldu, "ben okuyacağım onlara." Gruptakiler bunu yapmaktan onu vaz geçirmeye çalıştılar. Çünkü, şayet Kureyş ona birşey yapmaya kalkışırsa kendisini koruyacak bir kabilesi yoktu. "Beni Allah koruyacak ve zarardan muhafaza edecektir" diyerek ısrar etti. Sonra Kabe'ye gidip İbrahim (a.s)'ın oğlu İsmail (a.s) ile beraber Kabe'yi yeniden inşa etmek için durduğu yerde durdu. "Rahmân Kur'an'ı öğretti. İnsanı yarattı. Ona açıklamayı öğretti" (55:1-4) ayetlerini okudu. İbn-i Mes'ud Kabe'de İbrahim (a.s.)'ın durduğu yerde durarak Kur'an okumayı teklif etmesiyle yeri yani "şekli" kabul ettiğini fakat içeriği değiştirdiğini gösterdi. Şimdi içeriktekiler bir Allah'a ibadete yönelikti. Ancak sadece İlahî hidayet onları anlamaya sevk edebilirdi.

İbn-i Mes'ud Kureyşliler'in dikkatini çekmişti. Bu İbn Ümmi Abd'ın (bir kölenin annesinin oğlu) ne söylediğini sorarak birbirlerine döndüler.

"Lanetler üzerine olsun. Muhammed'in ona öğrettiği şeyleri okuyor."

Ona saldırdılar ve dövmeye başladılar. Yüzü kanayarak müslümanlara döndü. "İşte olmasından korktuğumuz şey buydu" dediler. İbn-i Mes'ud cevap verdi, "isterseniz aynı şeyi yarın yine yapayım."

Hepsi de "Sen yeterince yaptın. Duymaktan kaçınmaya çalıştıkları şeyi onlara duyurdun" dediler.

İbn-i Mes'ud aynı zamanda Rasulullah (s.a.v.)'in miracı ve Kudüs'e yaptığı mucizevi yolculuğu isra hadiselerinde de bazı ayrıntılar konusunda bir kaynak olarak başvurulanlar arasındadır. Kur'an der ki, "Bir

gece, kendisine ayetlerimizden bir kısmını gösterelim diye (Muhammed) kulunu Mescid-i Haram'dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksa'ya götüren Allah noksan sıfatlardan münezzehtir; O, gerçekten işitendir, görendir" (17:1).

İbn-i Mes'ud Peygamber (s.a.v.)'in miracını işitti. Öğrendiğine göre Rasulullah (s.a.v.) geceyi geçirmek üzere Ebu Talib'in ve Fatıma bint-i Esed'in kızı Ümm-ü Hani'nin evine davet edilmişti. O, Akil, Ali ve Cafer'in kız kardeşiydi. Eşi İslam'ı kabul etmemiş olmasına rağmen her zaman Peygamber'i evine kabul etmişti ve bu sefer de buna istisna değildi.

Müslümanlar ne zaman Ümm-ü Hani'nin evinde toplansalar namazı hep beraber cemaat halinde kılarlardı. Bir gece yatsı namazını Rasulullah (s.a.v.)'in önderliğinde kıldıktan sonra Ümm-ü Hani Peygamber (s.a.v.)'i geceyi geçirmek üzere davet etti. O da kabul etti, fakat kısa bir uykudan sonra kalktı ve mescide gitti, çünkü Kabe'yi gecenin sessiz saatlerinde ziyaret etmeyi özellikle severdi. Orada iken uyku bastırdı ve İsmail'in Hicr'inin (Kabe'nin dışında bir tarafında yarım daire şeklinde alçak bir duvar) içine gitti ve uyuya kaldı.

Daha sonra olayı anlatırken (Rasulullah (s.a.v.)) dedi ki, "Ben orada uyurken Cebrail (a.s.) bana geldi ve ayağıyla bana dokundu ve bunun üzerine ben de kalkıp oturdum. Hiç bir şey görmedim ve tekrar yattım. O ikinci ve üçüncü bir defa daha geldi. Sonra beni kolumdan tuttu ve mescidin kapısından dışarı götürdü. Yan taraflarındaki kanatlar sayesinde bacaklarını hareket ettiren Burak isimli beyaz bir hayvan vardı. Attığı her adımda gözün görebildiği en uzak noktaya ulaşıyordu."

İbn-i Mes'ud daha sonra ne olduğuna dair Peygamber'in bir hadisini nakletti: Cebrail Burak'a binen Rasulullah (s.a.v.)'e eşlik etti. Kudüs'e gittiler. Orada İbrahim Halilullah'ı, Musa ve İsa'yı buldu ve onlarla beraber namaz kıldı. Sonra içlerinde süt, şarap ve su bulunan üç kadeh kendisine getirildi. Bir ses "eğer suyu alırsa o da, ümmeti de boğulacak. Eğer şarabı alırsa o da, ümmeti de yoldan çıkacak. Eğer sütü alırsa o da, ümmeti de doğru yola iletilecek" dedi. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v.) süt kadehini seçti ve onu içti. Cebrail ona "sen doğru yola iletildin ve senin halkın da öyle olacak, ey Muhammed" dedi.

İbn-i Mes'ud, Cebrail tarafından yol gösterilerek Rasulullah (s.a.v.)'in Burak üzerinde, yedi kat semayı geçerek zamanın ve mekanın

ötesine yolculuğunu duymuştu. Yolculuğun en son noktası Kur'an'da bahsedildiği şekliyle Sidretü'l-Münteha idi. Kur'an'ın ilk müfessirlerinden biri olan Taberi, "Sidretü'l-Münteha'nın kökü Arş'tadır ve bütün ariflerin bilgilerinin (irfan) sınırını gösterir; isterse Cebrail veya Peygamber olsun. Bunun ötesindeki şeyler bir sırdır, sadece Allah tarafından bilinir" diyen Peygamber (s.a.v.)'den nakilde bulundu. Kur'an da "Sidre'yi kaplayan kaplamıştı. Gözü kaymadı ve sınırı aşmadı. And olsun o, Rabbinin en büyük ayetlerinden bir kısmını gördü" (53:16-18) der.

İbn-i Mes'ud Halife Osman zamanına kadar yaşadı. Ölüme yaklaştığında Halife Osman onu görmeye geldi ve sordu: "Senin hastalığın nedir?"

İbn-i Mes'ud cevap verdi; "Günahlarım."

"Neye ihtiyacın var?" diye sordu Halife.

"Rabb'imin merhametine" diye cevap verdi.

"Beytü'l-mâl'den maaşını şimdi vereyim mi?

"Ona ihtiyacım yok" diye cevap verdi İbn-i Mes'ud.

Halife onu çocukları için isteyip istemediğini sordu. İbn-i Mes'ud cevap verdi, "Çocuklarım için fakirlikten mi endişe ediyorsun? Endişelenme. Ben onlara her gece Vakıa suresini okumayı öğrettim. Çünkü ben Rasulullah (s.a.v.)'in "her kim Vakıa Suresini her gece okursa hiçbir zaman fakirlik çekmez" dediğini duydum. İbn-i Mes'ud o gece dudaklarında Allah'ın zikri ve Yüce Kur'an olduğu halde öldü.

TANIMLAMALAR:

*Ümmü'l-Abd
*İbrahim

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ:

1. Rasulullah (s.a.v.) bir âdetin şeklini muhafaza eder fakat içeriğini değiştirirdi demekle ne kasdediliyor?
2. Rasulullah (s.a.v.)'in miracını tartışınız.

SÜMEYYE BİNTİ HUBBE

İslam'da İlk Şehit

Sümeyye binti Hubbe İslam'da ilk şehitti. O, Ebu Cehil'in onu imanından ve Allah'ın bir olduğu inancından vazgeçirmeye çalışırken kendisine yaptığı işkenceler sonucunda öldü. Ebu Cehil İslam'ın ilk zamanlarında müslümanlara en fazla ısrarla zulm edenler arasındaydı. Eğer İslam'a girenler kendilerini savunacak güçlü bir kabileden geliyorlarsa onlara hakaret eder, onlarla alay eder ve itibarlarını mahvedeceğini söylerdi. Eğer mühtediler tüccarsa, onlara karşı ekonomik ambargolar düzenleyerek ticaretlerine son vermekle onları tehdit ederdi; ve eğer mühtediler Sümeyye, eşi Yasir ve oğulları Ammar gibi zayıf ve bir kabilenin koruması altında değil iseler Ebu Cehil onlara işkence eder ve hatta diğer kabilelerdeki güçlü müttefiklerini de aynı şeyi kendi kabilelerinin zayıf ve korumasızlarına yapmaları için kışkırtırdı. Bir gün Rasulullah (s.a.v.) geçerken Ebu Cehil'in Sümeyye, Yasir ve Ammar'ı güneşin sıcağı altında bıraktığını gördü. Onlara "Sabredin ey Yasir ailesi! Sizin buluşma yeriniz Cennet olacaktır" dedi.

Sümeyye belki de İslam'ı kabul ettiğinde Burûc Suresinde yer alan fikirlerin farkındaydı. Orada Allah üç şey üzerine yemin eder: Sure 85'in adını aldığı 12 burç yani Buruc'a, bütün kötülerin cezalandırılaca-

ğı Hesap Günü'ne ve o gün şahit olanla, şahit olunana. Şahit olanlar, Peygamberler, bizzat Allah, günahkar kişinin kendi kötüye kullanılmış uzuvlarıyla beraber, kayıt tutan melekler ve amel defteri olabilir. Burçlar gibi şeylerin varlığı veya Kıyamet Gününün ve şahitlerin ve şahit olunanların gelip geçeceği ne kadar kesinse, inananlara işkence yapanların yaptıklarından dolayı cehennem ateşinde cezalandırılacakları da o kadar kesindir.

"Onlar (yakanlar) da başlarına oturmuşlar, mü'minlere yapmakta oldukları işkenceyi seyrediyorlardı. Onlardan, sırf, göklerin ve yerin mülkü kendisine âit olan Allah'a iman ettikleri için intikam aldılar. Oysa ki Allah her şeyi görür. Şüphesiz inanmış erkeklerle inanmış kadınlara işkence edip sonra tevbe de etmeyenlere cehennem azabı ve (orada) yanma cezası vardır" (85:6-10) ve Sümeyye biliyordu ki "İman edip salih amel işleyenlere ise, zemininden ırmaklar akan cennetler vardır. İşte büyük kurtuluş budur" (85:11).

Ve Kur'an der ki, "Allah'ın ayetlerini inkâr edenler, haksız yere peygamberlerin canlarına kıyanlar ve adaleti emreden insanları öldürenler (yok mu), onlara acı bir azabı haber ver!" (3:21). Belki de Sümeyye insanlık tarihinin felsefesini kaplayan sosyal tesirleri anlıyordu. Belki de o, Allah'ın ayetlerini, Peygamberleri, ve kendisi gibi diğerlerini eşitliğe çağıran insanları bir tarafa, Allah gerçeğini örtenleri yani kafirleri, Peygamberleri katledenleri ve adalet isteyenleri katledenleri diğer tarafa koyabiliyordu.

Sümeyye, Rasulullah (s.a.v.)'in son peygamber olduğunu biliyordu. O ve ondan öncekiler dünyaya hikmeti, Kitab'ı ve adaleti öğretmek için gelmişlerdi. Peygamber Muhammed (s.a.v.), bir Allah'tan başka şeylere tapanların birleşik çabalarıyla aralarında ortaya çıkan kavgaları yok etmek için ırklar, gruplar, aileler ve sosyal sınıflar arasına birlik getirmek ve bunun yerini Tevhid'in dünya görüşüyle değiştirmek için gelmişti. Sümeyye'nin bildiği ve bu prensip için ölüme bile razı olacak derecede inandığı birlik sloganı hürriyete kavuşturucu bir slogandır. İşte, insanları bölen her şeyden bir kurtuluş hürriyet ve tamamen birleştirene doğru bir hareket olması sebebiyledir ki, tarih boyunca ezilen, aç bırakılan, kırbaçlanan, moralleri Ebu Cehil gibi sadece kendi ekonomik çıkarlarını ve mevcut düzeni korumayı düşünen insanlar tarafından zayıflatılan köleler arasında tevhid inancına karşı özel bir hassasiyet oluşmuştu.

Bu nedenle Sümeyye'nin de aralarına katıldığı, Mekke'de Rasulullah (s.a.v.)'in etrafında toplanan ilk mühtedi grubunun büyük bir çoğunluğu en mahrumlar ve en aşağı görülenlerin de en unutulmuşları arasındaydı. İşte bu yüzden Sümeyye İslam düşmanlarının onun gibilerden "her hangi bir tesir yapamayacak kadar fakir" diye bahsettiklerini duymuştu.

Sümeyye başka bir şeyi daha seziyordu. Bunun İslam'a yapılabilecek en büyük iltifat olduğunu hissetmekteydi. İslam şahsi çıkarları gözeten değerleri bütün insanları gözeten değerlere dönüştürdü. Rasulullah (s.a.v.)'i tek kaderlerinin kölelik olduğundan emin olan köleler için bir kurtarıcı olarak görüyordu. Köleler veya hakir ve iğrenç görülenler, ki bunlar bir ve aynıdırlar, Ebu Cehil'in sadece o ve onun çıkarlarının gözetilmesi gerektiğini vurgulayan baskıcı söylemini duymuşlardı. Onlara dünyaya sadece ızdırap çekmek, zorluklara katlanmak, kendilerinden üstte olanların taşımak, istemedikleri yükleri taşımak ve aç kalmak için geldiklerine inandıracak şekilde davranılıyordu. Aynı Maniheizm'in kurucusunun Sümeyye'nin doğumundan pek çok yıl önce "sefiller ve yoksullar karanlığın özü, güçlü fatihler de ışığın özüdür" dediği gibi, İslamın ilk zamanlarında da Sümeyye'nin de ait olduğu bu mahrumlar sınıfı müşrik bir sistem tarafından, ilahların onları yaratıcılarına hizmet için yarattıklarına ikna edilmişlerdi. Batı medeniyetinin entellektüel düşünce sisteminin kurucuları olan Eflatun ve Aristo bile "Tanrı veya tabiat bir grubu köleler, diğer bir grubu da hür (insanlar) olarak yaratır ki, böylece hür olanlar ahlak, sanat, şiir, müzik ve medeniyet gibi daha yüksek işlere bakabilsinler. Onlar bunu yoksulların aşağı kabul edilen işlerin zorluk ve sıkıntısına katlanmasıyla yapabilirler." diye düşünüyorlardı.

Sümeyye Rasulullah (s.a.v.)'in yeni bir hareket başlattığını biliyordu. Aldatma, yalan, şirk, kavga, üstünlük hissi ve sınıf ayrıcalığının karşısında olan bir hareketti bu. O bütün insanlığın bir ırktan ve bir kaynaktan geldiğini ve bir tek İlah'ın olduğunu duyurdu. Herkes için eşitliği ilan etti ve bunu uyguladı.

Atası İbrahim (a.s.)'ın yaptığı gibi, o da put şeklini almış bütün değerleri yıktı ve cahiliyyenin ve aristokratik düşünce sisteminin bütün değerlerini paramparça etti. Kendisine tabi olanlara içlerinden bazılarının giydiği uzun ve gösterişli kaftanlara makas vurmalarını buyurdu. Onlara İslam'ın ilk zamanlarında aristokratlığın bir simgesi olan uzun

sakallarını kesmelerini emretti. İnsanlara caddelerde ve dar geçit yollarında kibirle ve azametle yürümemelerini emretti. İnsanlara bir at üzerine aynı anda iki kişinin binmesi talimatını verdi. Hatta bazen aristokratik değerleri yıkmak için eyersiz merkebe bile bindi.

Sümeyye, Rasulullah (s.a.v.)'in kendi içlerinden biri olduğunu biliyordu. "Çünkü ümmîlere içlerinden, kendilerine âyetlerini okuyan, onları temizleyen, onlara Kitab'ı ve hikmeti öğreten bir peygamber gönderen O'dur. Kuşkusuz onlar önceden apaçık bir sapıklık içindeydiler" (62:2). Vurgu, peygamberlerin, İbrahim'in (a.s.) soyundan gelen bütün peygamberler gibi, halkın arasından olduğu gerçeği üzerindedir. Onlar halk (nas) içinden insanlardı. Ebu Cehil ve takipçileri gibi içinde bulundukları ekonomik şartlar nedeniyle kendilerini seçkin, asil, üstün ve toplumun seçilmiş sınıflarından sayanlardan değil. Allah'ın Rasulü "halkının dilini konuştu…" (14:4), yani onlarla, Sümeyye gibi birinin anlayamayacağı bir şekilde konuşan bir filozof, şair veya bilim adamı gibi değil, onların ihtiyaçlarına hitab eden bir şekilde konuşurdu. Rasulullah (s.a.v.) doğrudan doğruya yoksulların acı çekmelerine sebep olan meselelerle alakalı şeylerden bahsederdi. Bu, İbrahimî peygamberlerin yoluydu -bir Allah'tan başkası adına insanları yöneten, zamanın mevcut güçlerine karşı halk yığınları için mücadele vermek.

Sümeyye, Mekke güneşinin kızgın ateşinde ölmesi için yere zincirlenmiş olma işkencesini çekerken, Rasulullah (s.a.v.)'in, İbrahim, Musa, İsa ve diğer peygamberlerin (a.s.) getirmiş olduğu aynı mesajı getirdiğini sezinledi. Ancak, onların mesajları unutulmuş ve zaman geçişiyle birlikte üstü kapanmıştı. Hepsinin söylediği şey, kendilerinin ve Allah'tan başka herşeyin isteklerine teslim olmanın tam aksine, "Allah'ın iradesine teslim olmak (İslam)" idi. Sümeyye, Rasulullah (s.a.v.)'in onu ve hidayete ermiş olanların hepsini Ebu Cehil gibi aristokratlardan korumak için büyük cesaret gösterdiğini hissediyordu. Rasulullah (s.a.v.), sadece bir Allah olduğu gibi, bir tek yol, bir tek din, bir tek ruh, bir tek sınıf -mü'minler- ve sadece bir tek şiar olduğunu açıklıyordu: "Allah'tan başka ilah yoktur ve Muhammed O'nun rasulüdür." Sümeyye Ebu Cehil'in işkenceleri altında, dudaklarında bu sözlerle can verdi. İslam'ın ilk şehidi -ve hem de bir kadın -şehadetiyle İslam hareketini canlı tutmuş oluyordu. Ne dememek gerektiğini kesinlikle biliyoruz: "Allah yolunda öldürülenlere 'ölüler' demeyin. Bilakis onlar diridirler, lâkin siz

anlayamazsınız" (2:154). Ve yine "Allah yolunda öldürülenleri sakın ölü sanmayın. Bilakis onlar diridirler; Allah'ın, lütuf ve kereminden kendilerine verdikleri ile sevinçli bir halde Rableri yanında rızıklara mazhar olmaktadırlar" (3:169).

TANIMLAMALAR:

*Ammar Yasir
*Ebu Cehil
*İbrahimî Peygamberler

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ:

1. "Kendi kavminin diliyle konuştu" (14:4) ayetinin manasını tartışınız.
2. Bir Allah'tan başka şeylere tapılan bir sistemden ne gibi sosyal hastalıklar meydana çıkar?

BİLAL İBN REBAH

İlk Müezzin

Bilal ibn Rebah, annesi sebebiyle bazen İbn Hamane diye çağrılır, Rasulullah (s.a.v.)'de İslam'ı ilk kabul edenlerdendi ve bu kararının bedelini çok ağır bir şekilde ödedi. Daha sonra müezzin diye tanınagelen Bilal, Mekke'de Ümeyye ibn Halef'in kölesi olarak köleliğe doğmuştu. Ümeyye ibn Halef, ölümüne kadar, acımasız bir cani ve bir İslam düşmanıydı. Ümeyye, Bilal'in müslüman olduğunu duyduğu zaman, şayet ona işkence ederse fikrini değiştirebileceğini düşündü. Gururu, kendi kölesinin Muhammed'in dinini seçmesi fikrini kabul etmesine müsaade etmiyordu.

Bilal Rasulullah (s.a.v.)'in Mekke sokaklarında dolaşıp, mesajını anlatacak insanlar aradığını görmemiş miydi? Peygamber'in, ulaştırmak zorunda olduğu bir Mesaj gereği insanların önüne geçip, ne söyleyeceklerini düşünmeden, onlara Allah'tan korkmaları için yardım etmeye çalıştığını, Hesap Günü'nün haberlerini verdiğini, aldırış etmemelerinin tehlikelerine karşı onları uyardığını ve onlara kurtuluşa götüren yolu gösterdiğini gördü. Onun Mesaj'ı namusluların dostu ve kibirlilerin (müstekbirlerin) düşmanı olan Biri'ndendi ki kendisine "Ey bürünüp sarınan (Rasulüm)! Kalk ve insanları uyar" (74:1-2) diye vahyolunmuştu.

Peygamber'e uykuda olanları, cehaletlerinin verdiği sükun içinde, gaddarlıklarının ve gururlarının sağladığı emniyetle, Allah'ın emirlerine karşı isyan edenler (Tağut) gibi uyuşukça davrananları uyarması emredilmişti. Bunlar kendi içlerinde kurt besledikleri halde dışarıdaki insanları/koyunları aşağılayıcı bakışlarla süzerlerdi. Mesajı İbrahim'e, Musa'ya, İsa'ya ve en son peygamberi Muhammed'e (s.a.v.) verilen bir Allah, meleklere kendi yarattığı insanoğlu önünde secde etmelerini emredendi. Ve şimdi, Arabistan Mekke'sinde, yedinci yüzyıl başlarında, Adem'in soyundan gelenler, müşrikler tarafından, sınıf ve kabile ayrılıklarını destekleyenler tarafından korunan, şeytana tabi olanların -yontucuların- ayaklarına secde etmeye mecbur bırakılıyordu.

Habeşistan asıllı köle Bilal, onların resmine ve sınıfına sığmıyordu ve koruyucu bir kabilesi de olmadığı için en ağır şekilde işkence görenler arasındaydı. Kureyş bu köleler ve yoksullar grubuna karşı özel bir düşmanlık gösteriyordu. İmanlarından vaz geçirmek için, onları hapsediyor, dövüyor; aç, susuz bırakıyor ve güneşin kızgın sıcağında tutuyorlardı. Hele Ümeyye bin Halef, Bilal'in direncini kırabilmek için duyulmamış işkence şekilleri icad etmişti. Ona bir zırh giydirip, metal derisini kavuruncaya kadar kızgın öğle sıcağında onu yere yatırıyordu. Bu işe yaramayınca, göğsünün üzerine güneşin alevinde ısınmış sıcak taşlar koydu. Bundan sonra Bilal'e Lat ve Uzza putlarına inanıp inanmadığı soruldu. Bilal, sıcağın çokluğu ve derisinin içine doğru yakan ağır taşın altında, defalarca "De ki: Allah birdir; De ki: Allah birdir...(112:1)" diye tekrarladı. Kureyşliler bu acımasız gaddarlığa direnme kabiliyeti karşısında şaşkınlığa uğramışlardı. Ümeyye bile yeni bir taktik uygulamak zorunda kalabileceğini, çünkü bunun bir işe yaramadığını düşünmeye başlamıştı.

Rasulullah (s.a.v.) oradan geçiyordu ve Bilal'e yapılan işkenceyi gördü. Ebu Bekir'i bulup Bilal'in hürriyetini satın almasını istedi ve Ebu Bekir de bunu aynen yerine getirdi. Ümeyye'ye "bu köleyi boşu boşuna öldürecek misin? Neden onu bana satmıyorsun?" dedi.

Ümeyye bir kaç dakika düşündü ve sonra "onu başımdan def ettiğime sevineceğim, ama onun için iyi bir fiyat istiyorum" dedi.

Ebu Bekir cevap verdi: "Tabii ki. Ben de istediğin fiyatı ödeyeceğim."

Muamelenin bittiğini duyunca Peygamber (s.a.v.) Ebu Bekir'e bu ameli için teşekkür etti.

Rasulullah (s.a.v.) Medine'ye hicret edip, muhacirlerin ve ensarın gayretleri tanzim edilince İslam sağlam bir şekilde yerleşmiş oldu. Zekat diye bilinen vergi ve namaz tesis edildi. Ramazan ayında oruç tutmak farz kılındı ve böylece İslam (şöylece tanıtılan insanlar) arasında yerini aldı. "Daha önceden Medine'yi yurt edinmiş ve gönüllerine imanı yerleştirmiş olan kimseler, kendilerine göç edip gelenleri severler ve onlara verilenlerden dolayı içlerinde bir rahatsızlık hissetmezler. Kendileri zaruret içinde bulunsalar bile onları kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar kurtuluşa erenlerdir" (59:9).

Namaza bir çağrı olmaksızın, namaz vakitlerinde insanlar Peygamber'in etrafında toplanıyorlardı. Rasulullah (s.a.v.), Yahudiler'in yaptığı gibi davul kullanmayı düşündü. Sonra bu fikirden vaz geçip sopa (nakus) kullanılmasını emretti.

Sonra bir gece Hazrec kabilesinden bir kimse olan Abdullah bin Zeyd, ertesi gün Rasulullah (s.a.v.)'e anlattığı bir rüya gördü. Dedi ki: "Rüyamda iki parçalı yeşil bir elbise giyen bir adam yanımdan geçti. Elinde sopalar vardı. Ona 'ey Allah'ın kulu, bu sopayı bana satar mısın?' dedim. O da 'onu ne yapacaksın?' diye sordu. Cevap verdim: 'onunla insanları namaza çağıracağız.' Sonra o yine sordu: 'Sana bundan daha güzel bir yol göstereyim mi?' Heyacanla sordum: 'Bu nasıl bir yolmuş?' Cevap verdi: 'Demelisin ki; "Allahu Ekber" (Allah en büyüktür).' Yeşiller içindeki adam Allah'ı yücelten bu sözleri dört defa ve sonra da takip edenleri ikişer defa tekrarladı. 'Eşhedü en la ilahe illallah (Şehadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur); Eşhedü enne Muhammeden Rasulullah (s.a.v.) (Şehadet ederim ki Muhammed Allah'ın elçisidir); Hayya alassalah (Namaza koşun); Hayya alelfelah (kurtuluşa koşun); Allahu Ekber (Allah en büyüktür); ve bir kez daha La ilahe illallah (Allah'tan başka ilah yoktur)."

Rasulullah (s.a.v.), Abdullah bin Zeyd'e ilham edileni tasdik etti. Ona, çok güzel bir sese sahip olan Bilal'e gitmesini ve rüyasında kendisine söylenen sözlerin aynısını ona öğretmesini söyledi. Böylece Bilal İslam'ın ilk müezzini oldu.

Neccar kabilesinden mescidin yakınında oturan bir kadın, Bilal'e "benim evim mescidin etrafındaki evler içinde en yüksek olanı. Onu insanları namaza çağırmak için kullanabilirsin" dedi. Bundan sonra hergün Bilal sabah namazının vaktini beklemek üzere şafak vaktinden

önce onun evinin çatısına çıktı. Şafağın ilk ışıklarını görünce ellerini açıp şöyle dua ediyordu: "Ey Allah'ım, seni tesbih eder ve dinini kabul etmeleri için Kureyşliler hakkında senin yardımını isterim." Sonra ayağa kalkıyor ve insanları namaza çağırıyordu.

Bilal, Rasulullah (s.a.v.)'in ashabından ona en yakın olanlardan biri oldu. Onunla birlikte her yere gitti. İnsanları namaza çağırırken yankılanan tiz sesi, halkı namaza kolayca çeken, kendine has, hipnotize edici bir vasfa sahipti.

Peygamber'in Medine'ye hicretinden sonra, Bedir Savaşı'nda Bilal acımasız efendisi İbn Halef'e meydan okudu ve onu öldürmeyi başardı. Ebu Bekir bunu öğrendiğinde "Ey Bilal, İlahî adalet ne kadar tatlı" dedi.

Mekke düşünce, Bilal kendisine Kâbe'nin üzerine çıkıp ezan okumasını söyleyen Rasulullah (s.a.v.)'in yanı başında Kâbe bölgesine girdi. Bilal söyleneni yerine getirdi. Bilal'in sesinin hipnotize eden sedaları bütün vadide yankılanıyordu. Terketmek zorunda bırakıldıkları yerde hem de Kâbe'nin yanında, Mekke'nin fethinden sonra ilk namazı kılmak için insanlar safları oluşturmak üzere koştular.

Peygamber (s.a.v.), gecenin sonuna doğru Hayber Savaşı'ndan ayrılırken, "şafağa kadar kim başımızda nöbet tutacak ki böylece biz uyuyabilelim?" diye sordu. Bilal gönüllü oldu. Bilal kılabildiği kadar namaz kıldı. Kendisini devesine yasladı ve tam şafağın doğuşuna bakarken uyuya kaldı. Diğerleri bundan kısa süre sonra yükselmekte olan güneşin sıcağıyla uyandılar.

Rasulullah (s.a.v.) kısa bir mesafa gitti ve devesini çöktürdü. O ve adamları abdest aldılar. Bilal'e ezan okumasını buyurdu. Sonra Rasulullah (s.a.v.) onlara namaz kıldırdı. Bitirdikten sonra, onlara gitti ve dedi ki; "eğer namazlarınızı unutursanız, hatırladığınız zaman kılınız. Çünkü Allah 'beni anmak için namaz kıl' (20:1) demiştir."

Bir gün Peygamber Medine'de mescidde oturuyordu. Abdurrahman ona gitti ve "Ya Rasulallah! Kız kardeşim evlenecek yaşta. Lütfen ona uygun birini tavsiye buyur" dedi.

Rasulullah (s.a.v.) "Bilal'e ne dersin?" dedi. Genç adam duydu fakat cevap vermedi.

Bir kaç gün sonra geri geldi, aynı soruyu sordu ve Rasulullah (s.a.v.) "Bilal'e ne dersin?" diye cevap verdi.

Genç adam tekrar gitti ve bir kaç gün sonra yine aynı soruyla geri geldi, fakat bu defa Rasulullah (s.a.v.) "Bilal'e ne dersin?" diye cevap verince, Abdurrahman da "Ey Allah'ın Rasulü, kız kardeşim sizin bu kadar değer verdiğiniz bir adamın hanımı olmaktan çok mutlu olacaktır" diye cevap verdi.

Bilal, takvası, yaptığı her işte samimiyeti ve ona müslüman kardeşlerinin kalplerinde büyük saygı kazandıran, her türlü durum karşısında gösterdiği alçak gönüllülükle tanınırdı. Ne zaman birisi onu kendisinin yanında övse, "ben sadece daha düne kadar bir köle olan zenci bir adamım" diyerek cevap verirdi. Allah ruhunu huzur içinde dinlendirsin.

TANIMLAMALAR:

*tağut
*namaz
*zekat

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ:

1. "Namaza çağrı"nın nasıl geliştiğini tartışınız.
2. Kur'an muhacirleri nasıl tasvir eder?

HABBAB EL-ERET

Demirci

Kabilesi Beni Temim'e yapılan bir baskın sonucu köle olarak satılan bir arap olan Habbab, Rasulullah (s.a.v.)'in ashabından ilkler arasındadır. Efendisi Ümmü Enmar'ın elinde çok ağır işkenceler çekti. Meslek olarak bir demirci olan Habbab, aristokrat Kureyşliler'in onu susturmaya, konuşturmamaya yönelik çabaları içinde Rasulullah (s.a.v.)'in hakarete uğratıldığını, kendisine karşı el birliği ile çalışıldığını, tehdit edildiğini ve onunla alay edildiğini fakat onun yine de konuştuğunu görmüştü. Habbab onun mesajından şu ayetteki fikri anladı: "Biz ise, o yerde güçsüz düşürülenlere lütufta bulunmak, onları önderler yapmak ve onları (mukaddes topraklara) vâris kılmak istiyorduk" (28:5).

Rasulullah (s.a.v.)'in ne zaman bir toplantıda bulunsa insanları Allah'a davet ettiğini gördü. Onlara Kur'an okuyor ve Kureyşlileri kendilerinden önceki kavimlere olanlar konusunda uyarıyordu. Bunun üzerine, Abdulmenaf kabilesinden birinin kalktığını ve "Allah'a yemin olsun ki, Muhammed benden daha güzel hikaye anlatamaz. Onun söyledikleri sadece benim anlattıklarımı tekrar ettiği eski masallardır" diyerek insanlara Kral Rüstem ve İsfandiyar'ın efsanevi kahramanlıkları hakkında konuşma yaptı. Kur'an böyle konuşan insanlar ve onlara verilecek ce-

vaptan şu şekilde bahseder: "Yine onlar dediler ki: (Bu ayetler), onun başkasına yazdırıp da kendisine sabah-akşam okunmakta olan, öncekilere ait masallardır. (Rasulüm!) De ki: Onu göklerde ve yerdeki gizlilikleri bilen Allah indirdi. Şüphesiz O, çok bağışlayıcıdır, engin merhamet sahibidir." (25:5-6)

Rasulullah (s.a.v.) onları Kur'an'ın sözleriyle uyardı, "Siz ve Allah'ın dışında taptığınız şeyler cehennem yakıtısınız. Siz oraya gireceksiniz" (21:98). Ve Kafirler tekrar uyarıldılar, "Vay haline, her yalancı ve günahkâr kişinin! O, Allah'ın kendisine okunan ayetlerini işitir de sonra büyüklük taslayarak sanki hiç onları duymamış gibi (küfründe) direnir. İşte onu acı bir azab ile müjdele! (O) ayetlerimizden bir şey öğrendiği zaman onlarla alay eder. Onlar için alçaltıcı bir azab vardır!" (45:7-9).

Habbab da Allah'a imanlarını muhafaza etmek için işkence çekenler arasındaydı. Efendisi Ümmü Enmar, onun kabiliyetinden faydalanmak için ona demirciliği öğretti. Peygamberliğe çağrılmadan önce de Muhammed (s.a.v.) kendisine karşı oluşan sevgiden dolayı Habbab'ın dükkanı önünde otururdu. Daha sonra Muhammed (s.a.v.) tarafından davet edildiğinde, Habbab İslam'ı kabul etti. Ümmü Enmar onun İslam'a girdiğini duyunca, sıcak bir demir aldı ve bununla onun kafasını dağladı. Habbab onun yaptıklarından Rasulullah (s.a.v.)'e şikayetçi oldu. Rasulullah (s.a.v.) onun için "Allah'ım Habbab'a yardım et" diyerek dua etti. Ümmü Enmar ölümüne sebep olan çok acı verici bir hastalığa yakalandı.

Habbab kendisine, bir gün Rasulullah (s.a.v.)'in bir grup Kureyşli ile birlikte Mescid'de oturduğunun söylendiğini hatırladı. Rasulullah (s.a.v.)'in konuşması bir Kureyşli tarafından kesilmiş ve o da onu cevaplarıyla susturmuştu. Ona ve diğerlerine "Siz ve Allah'ın dışında taptığınız şeyler cehennem yakıtısınız. Siz oraya gireceksiniz. Eğer onlar birer tanrı olsalardı oraya (cehenneme) girmezlerdi. Halbuki hepsi (tapanlar da tapılanlar da) orada ebedi kalacaklardır" (21:98-99) ayetlerini okudu.

Daha sonra Peygamber (s.a.v.) oradan ayrılmış ve başka bir Kureyşli gelip oturmuştu. Ona Muhammed (s.a.v.)'in bir Kureyşli'yi nasıl susturmayı başardığı söylenmişti. Gruba yeni katılan bu adam, "Muhammed'e sorun 'Allah'tan başka tapınılan herşey mi tapanlarla beraber cehennemdedir?' Biz meleklere tapıyoruz. Yahudiler Uzeyr'e ve Hristiyanlar da Meryem oğlu İsa'ya tapıyorlar" dedi. Topluluktaki Ku-

reyşliler adamın mantığını ve kendilerine göre inandırıcı iddiasını duyunca yüreklendiler.

Habbab, Rasulullah (s.a.v.)'in bunu duyduğunda "Allah müstesna, tapınılmak istenen herkes kendilerine tapanlarla beraber olacaktır. Onlar sadece şeytanlara ve kendilerine tapınmaları emredilenlere tapıyorlar," dediğini duymuştu. Ve hemen ayet vahyolundu, "Tarafımızdan kendilerine güzel akıbet takdir edilmiş olanlara gelince, işte bunlar cehennemden uzak tutulurlar. Bunlar onun uğultusunu duymazlar; gönüllerinin dilediği nimetler içinde ebedi kalırlar" (21:101-102). Müfessirler, "gönüllerinin dilediği" kelimelerinin Meryem oğlu İsa'ya, Üzeyr'e ve Allah'a itaat içinde yaşamış, fakat sapık insanların Allah'ın yanı sıra rabler olarak taptıkları hahamlar ve papazlara işaret ettiğini söylerler.

Meleklere taptıkları ve meleklerin Allah'ın kızları olduğu iddiaları ile ilgili olarak da "Rahman (olan Allah, melekleri) evlat edindi, dediler. Haşa! O, bundan münezzehtir. Bilakis (melekler), lütuf ve ihsana mazhar olmuş kullardır. O'ndan (emir almazdan) önce konuşmazlar; onlar sadece O'nun emri ile hareket ederler. Allah, onların önlerindekini de, arkalarındakini de (yaptıklarını da, yapacaklarını da) bilir. Allah rızasına ulaşmış olanlardan başkasına şefaat etmezler. Onlar, Allah korkusundan titrerler! Onlardan her kim: "Tanrı O değil, benim!"derse, biz onu cehennemle cezalandırırız. İşte biz, zalimlere böyle ceza veririz!" ayetleri vahyolunmuştu.

İsa'ya tapanlara gelince, Habbab'ın zihninde onların nerede oldukları konusu berraktı. İsa'ya tapan insanlar, İsa'nın kendinden önceki peygamberler ve kendisinden sonraki Peygamber Muhammed (s.a.v.) gibi bir peygamber konumunda olduğunu inkar eden insanlardı. Bu şekilde onunla alay ediyorlardı, çünkü ona taparak ve onu bir ilah pozisyonuna çıkararak, sadece kendilerinin pek çok ilaha tapınma ve insanlar arasında sınıflar oluşturma arzularını meşrulaştırabilirlerdi. Kur'an da bunu te'yid eder; "Meryem oğlu İsa, bir misal olarak anlatılınca senin kavmin hemen bağrışmaya başladılar" (43:57). Sonra Meryem oğlu İsa'ya şöyle diyerek işaret eder: "Bizim tanrılarımız mı hayırlı, yoksa o mu? dediler. Bunu sana sadece tartışmak için söylediler. Doğrusu onlar kavgacı bir toplumdur. O, sadece kendisine nimet verdiğimiz ve İsrailoğullarına örnek kıldığımız bir kuldur. Eğer dileseydik, içinizden, yeryüzünde yerinize geçecek melekler yaratırdık. Şüphesiz ki o (İsa), kıya-

metin (ne zaman kopacağının) bilgisidir. Ondan hiç şüphe etmeyin ve bana uyun; çünkü bu, dosdoğru yoldur" (43:57-61).

Mekke'deki kafirler Habbab'ı da yalnız bırakmadılar. Bilal'e ve Ammar'a yaptıkları gibi ona da zincirden zırh giydirip, onu da güneşin altında zincirden zırh derisinin içine doğru yakıncaya kadar beklettiler. Bütün bu işkencelere rağmen, Habbab bir kere bile kafirlerin şartlarını kabul edip imanından vaz geçmedi. Bazen bir ateş yakıp, vücudundan akan ter ateşi söndürünceye kadar onu da ateşin yakınında tutarlardı. Bazen de güneşin sıcaklığıyla pişmiş taşları alıp sırtına koyarlar ve sırtı yanıncaya kadar üstünde tutarlar ve sonra da göğsünün içine doğru bastırırlardı.

Bir keresinde Ammar ona sordu: "Kafirler sana ne yaptılar?"

"Bilmek istiyorsan sırtıma bak" dedi.

Ammar yaraların izlerini görünce onun için acı duydu ve "Hiç böylesine yanmış bir sırt görmedim" dedi.

Müslümanlara uygulanan işkence sadece fiziki işkenceyle sınırlı değildi. Aynı zamanda, müslümanlara ekonomik olarak ve diğer şekillerde de zarar veriyorlardı. Bir defasında Habbab, yaptığı bazı kılıçları As bin Vail'e verdi ve ücretini istediğinde, kendisine "Muhammed (s.a.v.), cennete gidenlerin istedikleri herşeye orada sahip olacaklarını söylemiyor mu?" denildi.

Habbab "Evet, o bunu söylemiştir" dedi.

Bunun üzerine, "o zaman sabırlı ol. Ücretini Hesap Gününde oradaki altın ve gümüşten ödeyeceğiz. Yemin ederim, sen ve senin gibi inananlar ilahlara benden daha yakın değilsiniz" denildi. Rasulullah (s.a.v.)'e şu ayetler nazil oldu: "(Rasulüm!) Ayetlerimizi inkar eden ve 'Muhakkak surette bana mal ve evlat verilecek' diyen adamı gördün mü? O, gaybı mı bildi, yoksa Allah'ın katından bir söz mü aldı? Kesinlikle hayır! Biz onun söylediğini yazacağız ve azabını uzattıkça uzatacağız. Onun dediğine biz varis oluruz, (malı ve evladı bize kalır); kendisi de bize yapayalnız gelir. Onlar, kendilerine bir itibar ve kuvvet (vesilesi) olsun diye Allah'tan başka tanrılar edindiler. Hayır, hayır! (Taptıkları), onların ibadetlerini tanımayacaklar ve onlara hasım olacaklar" (19:77-82).

Sonra, İbn Halef'in ufak parçalara ayrılmakta olan eski bir kemiği Rasulullah (s.a.v.)'e götürmesi hikayesi vardı. "İbn Halef sordu: "Muhammed (s.a.v.), sen bu tamamen çürüdükten sonra Allah'ın bunu tek-

rar dirilteceğini mi iddia ediyorsun?" Daha sonra onu iyice ufalayarak, Rasulullah (s.a.v.)'in yüzüne üfledi. Rasulullah (s.a.v.) cevap verdi: "Evet. Ben, Allah bunu ve seninkileri de bu şekilde toz olduktan sonra diriltecektir, diyorum. Sonra da Allah seni Cehennem'e gönderecek." Bunun üzerine Kur'an'dan da şu ayetler nazil olmuştur: "Kendi yaratılışını unutarak bize karşı misal getirmeye kalkışıyor ve: 'Şu çürümüş kemikleri kim diriltecek?' diyor. De ki: Onları ilk defa yaratmış olan diriltecek. Çünkü O, her türlü yaratmayı gayet iyi bilir. Yeşil ağaçtan sizin için ateş çıkaran O'dur. İşte siz ateşi ondan yakıyorsunuz. Gökleri ve yeri yaratan, onların benzerlerini yaratmaya kadir değil midir? Evet! Elbette kadirdir. O, her şeyi hakkıyla bilen yaratıcıdır. Bir şey yaratmak istediği zaman O'nun yaptığı "Ol" demekten ibarettir. Hemen oluverir. Her şeyin mülkü kendi elinde olan Allah'ın şanı ne kadar yücedir! Siz de O'na döneceksiniz." (36:78-83)

Bir defasında da Rasulullah (s.a.v.) Kabe'yi tavaf ederken bazı Kureyş liderleri ile karşılaştı. Onlar "Muhammed! Gel, müsade et, biz senin taptığına tapalım, sen de bizim taptığımıza tap. Bu şekilde sen ve biz birleşiriz. Eğer senin taptığın bizim taptığımızdan daha iyiyse, biz ondan bir parça alacağız ve eğer bizim taptığımız senin taptığından daha iyiyse sen ondan bir parça alabilirsin. dediler. Allah bununla alakalı olarak şöyle vahyeder: "(Rasulüm) Deki: Ey kafirler! Ben sizin tapmakta olduklarınıza tapmam. Siz de benim taptığıma tapmıyorsunuz. Ben de sizin taptıklarınıza asla tapacak değilim. Evet, siz de benim taptığıma tapıyor değilsiniz. Sizin dininiz size, benim dinim de banadır" (109).

Kısaca demek isteniyor ki, "Eğer bir Allah'a benim sizin taptıklarınıza tapmam şartıyla tapacaksanız, size hiç ihtiyacım yok. Siz kendi dininizin tamamını alın ve ben de kendiminkini alacağım."

Habbab çektiği acı ve sıkıntıdan ancak Rasulullah (s.a.v.) ona Medine'ye hicret etmesi için izin verdikten sonra kurtulabildi. Ensar tarafından Habbab'a cömertçe yardım edilmişti. Peygambere yakın olmanın huzuru içindeydi ve Medine'de çok çalışmasının bir sonucu olarak, büyük bir servetle mükafatlandırılmıştı. Çok cömertti ve söylendiğine göre, ihtiyaç içinde olanların, sahip olduğu şeylerden istediklerini almalarına müsaade ederdi. Bütün bu cömertliğine rağmen, başkalarına yeterince yardımda bulunamadığından endişe etmeye devam etti.

Habbab öldüğünde, dördüncü halife, Halife Ali, onun mezarı başında durdu ve "Allah'ın rahmeti Habbab'ın üzerine olsun. İslam'ı serbestçe kabul etti, isteyerek Medine'ye hicret etti ve bir mücahid olarak yaşadı. Allah iyilik yapanları mükafaatsız bırakmaz."

TANIMLAMALAR:

*İbn Halef
*Ümmü Enmar

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ:

1. Yoksullara Allah neyi vaad ediyor?
2. İsa'ya ve meleklere ilahlar olarak tapan insanlara Kur'an'ın cevabını tartışınız.

ÖMER BİN HATTAB

Güçlü İradeli

Rasulullah (s.a.v.)'in Medine'ye hicretinden dört yıl önce, o zaman yirmi altı yaşında olan Ömer bin Hattab İslam'ı kabul etti. Hem kız kardeşi Fatıma hem de onun kocası Said bin Zeyd müslüman olmuşlar fakat gerçeği ailelerinden saklamaktaydılar. Habbab el-Eret Kur'an okumak için Fatıma'nın evine gidiyordu. Bir gün Ömer kılıcı kınından çekilmiş bir halde, Rasulullah (s.a.v.)'in ve kadınlar da dahil toplam kırk kadar bir grup ashabının toplandıklarını duyduğu Erkam'ın evine gitmek üzere evinden ayrıldı. Hamza, Ebu Bekir ve Ali bu kırk kişinin arasındaydı.

İslam'a yeni girmiş olan ve imanını gizleyenlerden biri Ömer'i bu kızgın haliyle gördü ve nereye gitmekte olduğunu sordu. Ömer "Kureyş'i bölen, töreleriyle alay eden, ilahlarına ve inançlarına hakaret eden mürted Muhammed'i öldüreceğim" dedi.

Adam, "Ömer, sen kendini kandırıyorsun. Bir dakika için dahi olsa düşünüyor musun ki Abdulmenaf (Muhammed (s.a.v.)'in koruyucuları) Muhammed'i öldürdüğün zaman, senin bu dünya üzerinde yürümeye devam etmene müsaade edecektir? Senin için kendi aileni düzeltmen daha iyi olmaz mı?" dedi.

Ömer sordu: "Benim aileme ne olmuş?"

"Enişten Said ve kız kardeşin Fatıma müslüman olmuşlar ve Muhammed (s.a.v.)'in yolunu takip ediyorlar. Önce onlarla konuşmalısın."

Ömer planlarını değiştirdi ve kız kadeşinin evine yöneldi. Orada Habbab el-Eret'i kız kardeşi ve eniştesine Kur'an okurken buldu. Habbab onlara Taha suresini öğretiyordu. Ömer'in sesini duyduklarında Habbab küçük bir odaya saklandı ve Fatıma da okudukları ayetleri dizinin altına sakladı; fakat Ömer eve yaklaştığında Habbab'ın Kur'an okuyuşunu duymuştu. İçeri girdiğinde, "bu duyduğum karmaşık sözler de ne?" dedi.

Onlar "bir şey duymadın" dediler.

"Evet, duydum" diye ısrar etti, "ve bana söylendiğine göre Muhammed (s.a.v.)'e ve onun dinine tabi olmuşsunuz" diyerek eniştesinin yakasına yapıştı. Kardeşi Fatıma kocasını savunmak için ayağa kalktı. Ömer Fatıma'ya vurdu. Olayların bu noktaya geldiğini gördüklerinde, "Evet, biz müslümanız. Bir Allah'a ve O'nun Peygamber'ine inanıyoruz. Bize istediğini yap" dediler.

Ömer kız kardeşinin üzerinde kanlar olduğunu görünce yaptığından çok utandı. Arkasını döndü ve "okuduklarınızı bana verin ki böylece Muhammed (s.a.v.)'in ne getirdiğini kendim için ben de görebileyim" dedi.

Fatıma bu konuda ona güvenmekten korktuğunu söyledi. Ömer "korkma" dedi ve okuduktan sonra geri vereceğine dair yemin etti.

Bunu duyunca, kalbi belki Ömer'in de İslam'ı kabul edeceği ümidiyle doldu. "Kardeşim, sen putperestliğin sebebiyle temiz değilsin ve bu sözlere sadece temiz olanlar dokunabilir."

Ömer ayağa kalktı ve gidip kendini yıkadı. Sonra Fatıma ona Taha Süresinden ayetler bulunan sayfayı verdi. "Ta. Ha. Biz Kur'an'ı sana, güçlük çekesin diye değil, ancak Allah'tan korkanlara bir öğüt olsun diye indirdik. (Kur'an) yeri ve yüce gökleri yaratan Allah tarafından peyderpey indirilmiştir. Rahman, Arş'a istiva etmiştir. Göklerde, yerde ve ikisi arasında bulunan şeyler ile toprağın altında olanlar hep O'nundur. Eğer sen, sözü açıktan söylersen, bilesin ki O, gizliyi de, gizlinin gizlisini de bilir. Allah, kendisinden başka ilah olmayandır. En güzel isimler O'na mahsustur." (20:1-8).

Okumayı bitirdiğinde Ömer, "bu ne kadar güzel ve asil" dedi.

Habbab onun sözlerini duydu ve "Ey Ömer! Allah'a yemin ederim, umuyorum ki Peygamber'inin duası nedeniyle Allah seni seçti. Allah'a gel. Allah'a gel ey Ömer" diyerek dışarı çıktı.

Ömer bunu duyunca "beni Muhammed (s.a.v.)'e götürün ki İslam'ı kabul edebileyim" dedi.

Habbab, onun bir grup ashabıyla beraber Erkam'ın Safa tepesindeki evinde olduğunu söyleyerek cevap verdi.

Ömer kılıcı kınında, Rasulullah (s.a.v.)'i görmeye gitti. Kapıyı çaldı. Sesini duyduklarında, ashabdan biri kalktı ve kapıdaki bir delikten baktı. Ömer'in kılıcını kuşanmış olduğunu gördü. Peygamber (s.a.v.)'e gitti ve korku içinde "(Kapıdaki) Ömer ve kılıcı üzerinde" diye haber verdi.

Hamza Rasulullah (s.a.v.)'e "bırakın girsin. Eğer kötü niyetleri varsa, onu kendi kılıcıyla öldürürüz" dedi.

Rasulullah (s.a.v.) "içeri alın" buyurdu. Ömer içeri girdiğinde ona ne istediğini sordu.

"Ya Rasulallah, ben Allah'a ve O'nun Rasulüne ve onun Allah'tan getirdiklerine iman etmeye geldim.

Peygamber (s.a.v.) Allah'a öylesine sesli şükretti ki evdeki herkes Ömer'in müslüman olduğunu öğrendi. Hem Ömer, hem de Hamza'nın İslam'ı kabul etmiş olmaları sebebiyle, toplantı müslümanların durum karşısında güven hissetmeleriyle dağıldı, çünkü onların Peygamber (s.a.v.)'i koruyacaklarını biliyorlardı.

Ömer'in oğlu ve aynı zamanda Rasulullah (s.a.v.)'in bir sahabesi olan Abdullah bin Ömer rivayet eder, "Babam müslüman olduğu zaman, bazı insanlara sordu: 'Kureyş içinde haberleri yaymada en iyi kimdir?' Falan kişi olduğu söylendi. O kişiye gitti ve ben de ne olacağını görmek için takip ettim. Küçük olmama rağmen gördüğüm herşeyi anladım. Adama gitti ve sordu, 'Benim müslüman olduğumu biliyor musun?' Allah'a yemin olsun, adam kaftanını yerde sürükleyerek ayağa kalktığında Ömer adamı, ben de babam Ömer'i takip etmeye başladığımızda daha sözler ağzından ayrılmamıştı. Mescid'in kapısında durdu ve Kureyşliler Kabe'nin etrafındaki toplantı yerlerindeyken olanca sesiyle haykırdı, 'Ömer dinden çıktı!' Ömer onun tam arkasındaydı ve o da bağırdı: 'O bir yalancı. Ben müslüman oldum ve Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed (s.a.v.)'in O'nun elçisi olduğuna şehadet ederim.'"

"Kureyşliler ayağa kalktılar ve ona saldırdılar. Kavga bir süre devam etti. Nihayet, Ömer yoruldu ve 'istediğinizi yapın ama Allah'a yemin ederim ki eğer üç yüz kişi olsaydık o zaman eşit şartlar altında dövüşmüş olurduk' diyerek oturdu."

"Bu noktada Kureyş liderlerinden biri öne çıktı ve ne olup bittiğini sordu. Ömer'in dinden çıktığı kendisine söylendiğinde, 'Neden bir adam kendisine istediği dini seçemesin? Ne yapmaya çalışıyorsunuz? Adamı yalnız bırakın' dedi. Allah'a yemin olsun, sanki üzerinden soyulan bir giysi gibiydiler."

Derin bir şekilde sevmeye başladığı Rasulullah (s.a.v.)'i korumaya her an amâde olan Ömer bin Hattab'ın Medine döneminde Bedir Savaşı'ndan sonra da, Peygamber (s.a.v.)'i, Ümeyr bin Cumahi'ye karşı savunmaya hazır olduğu kaydedilmiştir. Tarih bize aşağıdaki olayı anlatır:

Ümeyr bin Vehb Cumahi Kureyş'in önde gelen liderlerindendi. Müslümanlara karşı kafirlerin tarafında Bedir Savaşı'na katılmıştı. Hatta onun için, hiç savaş olmayacakmış gibi görünürken sönmek üzere olan savaş alevlerini körüklemekten sorumlu olanlardan biriydi bile denebilir. Müslümanlar Bedir'de savaş pozisyonlarını alınca, ona gidip müslümanların kaç kişi olduğunu ve nerelerde olduklarını görmesi söylenmişti. Ümeyr atını eyerledi ve müslümanlar üzerine casusluk etmeye gitti. Kureyş'e geri dönüp müslümanların üç yüz kişi veya biraz fazla olduğunu söyledi. Sonra getirdiği en önemli haberin bu az sayıdaki askerlerde dikkatini çeken bağlılık olduğunu söyledi. Müslümanların sayıca az olmaları gerçeği sebebiyle Mekke'lilerin aşırı güven duygusuna kapılmamalarını belirtti. Çünkü o müslüman askerler safında büyük bağlılık görmüştü. Eğer gerekirse hepsinin ölmeye hazır olduğunu müşahede etti. Susuzluk onları, ölmeden önce en azından kendi sayılarına eşit sayıda Kureyşliyi öldürmek hedefinden yıldıramazdı.

Bedir Savaşı başlamadan hemen önce, Ümeyr müslümanların saflarına at sürerek onlara saldırdı. Böylece Mekkeli kuvvetler intikam almak için gayretle hareket etsinler ve savaş alanına bütün güçleriyle girsinler diye kendini atından attı. Ümeyr savaş sırasında kurtarıldı ama oğlu Vahd savaş esiri olarak alındı.

Kureyş kuvvetleri Mekke'ye döndükten sonra, oğlunu geri almak için bir yol bulmaya çalışan Ümeyr, Safvan bin Ümeyye'yi gördüğünde Kabe yakınında yürüyordu. Onun yanına oturdu ve sefaletleri hakkın-

da konuşmaya başladılar. Safvan "Bedir'deki yenilgiden ve kaybettiğimiz onca büyük adamdan sonra hayat yaşamaya değmez" dedi.

Ümeyr, Safvan'ın söylediklerini doğruladı ve ekledi, "yemin ederim ki, eğer borçlarım olmasaydı ve ailemin geçiminden endişe etmeseydim, Medine'ye gider ve Muhammed (s.a.v.) ile ilk karşılaşmamda onu öldürürdüm. Çünkü duyduğuma göre Medine'de muhafızsız ve himayesiz olarak serbestçe yürüyormuş. Eğer beni gören veya tanıyan olursa, esir olan oğlumun durumu için geldiğimi söylerim."

Safvan duyduklarından memnun oldu ve dedi ki; "Bu (söylediklerini) gerçekten kasdediyor musun?"

"Evet" dedi Ümeyr "bu evin putlarına yemin ederim ki, bunları aynen yapardım?"

Safvan, "eğer bunu yapmaya razı olursan, borçlarını ödeyeceğim ve yokluğunda ailene kendi ailemmiş gibi bakacağım ve biliyorsun ki Mekke'de aileye benden çok değer veren yoktur. Ailene rahat içinde bakılacağından emin olarak huzurlu ol."

Safvan yolculuğu için Ümeyr'in ihtiyacı olabilecek şeyleri hazırladı. Onu kendi devesine oturttu ve eline de bir zehirli kılıç verdi. Ümeyr Medine'ye doğru yola koyuldu.

Ümeyr Medine'ye girdi. Medine'de Mescid-i Nebevi'nin önünde devesinden indi. Devesini çöktürdü ve kılıcını kınından çıkardı. Geliş sebebi olan planını yerine getirmek üzere ilerledi. Ömer bin Hattab bir toplulukla beraber içeride oturuyordu. Bedir zaferinden söz ediyorlardı. Ömer'in gözleri silahlı Ümeyr'in üstüne düştüğü an, yerinden fırladı ve haykırdı "bu Bedir'de savaş kıvılcımlarını körükleyen ve müslümanların sayıca az olduğunu Kureyş'e haber veren o Allah düşmanının ta kendisidir." Mesciddeki müslümanlar Ümeyr'in etrafını kuşattılar. Ömer Peygamber (s.a.v.)'e ondan ve onu nasıl silahlı bulduklarından bahsetti. "Ey Allah'ın Rasulü, Ümeyr tehlikeli, zeki ve korkusuz bir adamdır. Ona güvenme" dedi.

"Bırakın gelsin" dedi Rasulullah (s.a.v.).

Ümeyr kınından çıkarılmış kılıcı hâlâ elinde olduğu halde mescidin içinde ilerledi. Peygamber (s.a.v.), "Ömer, bırak onu" dedi. Ömer de bıraktı. Rasulullah (s.a.v.) ile konuştuktan sonra Ümeyr müslüman oldu.

Ömer bin Hattab, güçlü iradeli bir adamdı. O, Hulefa-i Raşidin'in ikincisi ve Rasulullah (s.a.v.), onun kızı Hafsa ile evlendiği zaman da

Peygamber'in kayınpederi olacaktı. Vahyin kelimelerini bir kez duyduktan sonra, Allah ona "Allah'ın iradesine teslimiyyet" demek olan İslam yolunu gösterdi ve ömrünün geri kalan kısmını İslam'ı destekleyerek geçirdi. Bir suikastçinin ellerinde 53 yaşındayken öldü. Allah ruhunu huzur içinde dinlendirsin.

TANIMLAMALAR:

*Fatıma binti Hattab
*Ümeyr bin Cumahi

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ:

1. İslam'a girdikten sonra Ömer'in Rasulullah (s.a.v.) için endişesini tartışınız.
2. Ümeyr bin Cumahi'nin hidayete dönüşen ihanetini tartışınız.

ÜMMÜ ZER

O da Yalnız Ölür

Rasulullah (s.a.v.)'in ilk kadın sahabilerinden biri olan Ümmü Zer, eşi Ebu Zer gibi kırsal hayatın fakirliği ve yoksulluğu içinde bütün bir ömür tüketmiş olmasına rağmen, İslam okulunda bir insan-ı kamil olmuştu. Belki İslam'ın ihtişamını ordularının zaferlerinde ve büyük bir imparatorluğun –kısa bir süre için- meydana getirilmesinde arayanlar olabilir. İslami hareket ile bir süre için dünyevi kazançlar açısından aynı dereceleri elde eden tarihteki diğer politik ve askeri hareketler arasındaki fark nedir? İslam ne yapar? Rasulullah (s.a.v.)'in ve onun Allah'tan korkan, müttaki ashabının fedakarlıklarıyla ne elde edilmiştir?

Biz burada, insanı bütün yaratıkları himayesinde tutmaya mecbur tutan ve böyle yaparak her zaman ve her yerde mahlukatı yücelten, insanoğlunu daha yüksek makamlara yükselmek, gelişmek, ilerlemek ve tekamül etmek ile yükümlü kılan bir dinle –İslam- karşı karşıyayız. Allah tabiatta cansızları bitki, bitkileri hayvan, hayvanları insana çeviren ve her birinin kendi kemaline ermesine vesile olan sebepler yaratmıştır. Aynı şekilde din hayretler verici yaratılış sürecinin devam etmesini ve insan ruhunun zaman ve mekan ötesinde en yüksek zirveye ulaşmasını sağlayan bir sebep olur. Bu takdirde din, tekamül merdivenini tırmanan

insanın arkasındaki teşvik edici, uyarıcı ve harekete geçirici güç olarak görülebilir. Bu bakış açısından din içinde gerçek ve mükemmel insanların inşa edildiği bir fabrika haline gelir ki biz dinden bundan daha az birşey beklememeliyiz.

Bu teoriyi test etmek için İslam'dan başka herhangi bir tarihin boşluklarına düşüp kaybolabilecek birisi olan, Rasulullah (s.a.v.)'in bir sahabisi ve Ebu Zer'in hanımı Ümmü Zer'in hayatına bakıyor olacağız. O, kenarda kalmış ve bu sebeple de bahse değmez olarak düşünülebilirdi.

Fakat İslam insana bu şekilde bakmaz. O insanlık için model olarak, isimsiz yığınlara, zulme uğramış kölelere ve bitkinlere bakar. Bu artık İslam'ın ilk zamanlarında hakim olan aristokrasiye tapan bir tarih değil, Afrika'lı kölelerin çamurdan evlerinin tarihi, çıplak ayaklı bedevilerin tarihi ve Ümmü Zer gibi fakir bir kadının mücadelelerinin tarihidir. İslam tarihi onun gibi insanların yaptıklarını gurur ve sevinç hissiyle kaydetmiştir, çünkü bu insanlık tarihinde bir elin parmaklarının sayısını geçmeyecek kadar az sayıda olmuş ve bu bir kaç kişi şerefle gelecek nesillere sunulmuştur.

Bu sebeple, Rasulullah (s.a.v.)'in başlattığı İslami hareketle elde edilen sonuçları anlamak için, bir kimse Asya'da, Afrika'da ve Güney Avrupa'daki zaferlere bakmamalıdır. Daha ziyade, kişi bu hareketin çok az sayıdaki takipçilerinin düşüncelerinde, beyinlerinde, kalplerinde ve ruhlarında gelişmesini dikkate almalıdır. İslamın bu insanların ruhlarında kazandığı zafer, insaniyete ve gerçeğe, kuvvet ve askeri dış hakimiyyetten daha fazla değer verenlere daha mükemmel, daha geniş çaplı ve daha harikulade görünür.

İskender, Cengiz Han ve Napolyon gibi kral ve fatihlere dikkat çekebilmek istisnai bir tarih değildir. Aksine Cündüb bin Cünade'nin hanımı gibi isimsiz, fakirlik altında inleyen bir bedeviyi Ümmü Zer Gıfari haline getirmek her ideolojide ve her harekette emsalsiz kabul edilir.

Rasulullah (s.a.v.)'in daveti gerçekleşmeden üç yıl önce, Gıfar kabilesinde tuhaf şeyler olmaya başladı. Bir fırtınanın yaklaştığını içgüdüsel bir sezgiyle bilen ve aceleyle sığınak arayan yabani kuşlar gibi veya bir deprem gelmeden hemen önce kalkıp gemini kopararak emniyetli bir yere koşan harikulade iç güdüleri olan atlar gibi, kimsesiz ruhlar da havada birşeyler olduğunu hissederler. İşte Ümmü Zer ve Ebu Zer için de söz konusu olan budur. Onlar fakirlikten inleyen bir bedevi kabile olan

Gıfar'ın Rabada'lı çocuklarıdır. Mekke ile Medine arasında bir sahra olan Rabada, Kureyş kervanlarıyla hâlâ puta tapılan bir yer olan Kâbe'ye giden hacıların yolu üzerinde yer alır. Kabile, bedevilerce, bütün gelenek, kural ve kanunlar önünde korkusuz olan, arsız erkek ve kadınlar olarak bilinir. Müşrik Kureyşlilerin gözlerinde, Gıfarlılar kötülükleriyle ün salmış, şeytani, pervasız ve ahlaken bozulmuş kimselerdi. Müşriklerin ahlak anlayışları her şeyi "imtiyazlı" sınıf olan zenginlere has tutmaya dayalıdır. İyi yiyebilmesi ve dışarıda kalanlara ve açlara arkasını dönerek muhteşem ziyafetlerinin başında eğlenebilmesi için zengin adama vermek bu ahlak sisteminin temelidir.

Kureyşliler, Gıfarlıları ticari kervanlarının mallarını ve kölelerini çalan ve dört mukaddes (haram) ayı bile saymayan eşkiyalar olarak görür. Doğu Roma, Mekke ve İran arasında hareket eden ve yılın belli dört ayında savaşmama geleneğince korunan bu kervanlar Rabada'ya ulaştıklarında kılıçları havada, pusu yerlerinden fırlayan Gıfarlılarla karşı karşıya kalırlar. Bu fakir, günahkar ve kötü Gıfar halkı ticari kervanlara bir dilenci tası uzatmak yerine onlara kılıçlarını sunarlar.

Ümmü Zer'in kocası da bu adamlar arasındadır, fakat o, Gıfarlılar'ın putu Menat'a baktığı zaman içinde şüphenin kutsal ateşi yükseldiği için bir bakıma farklıdır. Diğer kabile fertlerinin Menat'a aşk ve şevkle taptıklarını ve ondan halklarını etkileyen kıtlıktan kurtulmak için yağmur istemelerini seyrettikçe bir şeylerin yanlış olduğunu hisseder. Nihayet herkes uyuduğunda, sessizce kalkar, bir taş alır, zihninde şüphe ve tereddüt arasında gidip gelerek ilerler ve zamanın ilahının gözlerinin içine bakar durur. Ne kadar anlamsız ve boş olduklarını görür. Kızgınlık ve nefret dolu bir halde cehalet ve zulüm tarafından yontulmuş olan puta taşı fırlatır, ona vurur ve … hiç birşey. Hiç birşey olmaz. Sadece lüzumsuz geleneklerden hürriyet ve kurtuluş hisseder. Aynı şekilde Ümmü Zer de bu hissi onunla paylaşır. Hayat boyu süren sıkıntılar boyunca onun yanında yer alır ve onu destekler, o da Ümmü Zer için aynı şeyi yapmıştır.

Hayatlarının sonunda, Halife Osman tarafından Rabada'ya sürgün edilmiş olarak, ömürlerinin son aylarında Ümmü Zer ve kocası için fakirlik daha da artar ve açlık daha da şiddetlenir. Keçileri birer birer ölürler. Çöl sahrasının yalnızlığı içinde ölümle karşı karşıya kalırlar. Kızları ölür. Bunu Allah'tan gelen bir imtihan olarak görüp sabırla kat-

lanırlar. Oğulları da aynı işaretleri göstermeye başlar ve sonra o da açlıktan ölür. Onu kendi elleriyle gömerler.

Ümmü Zer ve kocası artık yalnızdırlar. Fakirlik, açlık ve ihtiyarlık Ebu Zer'in vücuduna hızla çöküntü getirir. Bir gün, gücünün son noktasına geldiğini hissederek, Ümmü Zer'e "Kalk! Belki sahrada açlığımızı birazcık dindirecek birşeyler buluruz" der. İkisi de arar arar ve hiç birşey bulamaz. Çadırlarına döndüklerinde Ebu Zer'in takati kalmaz. Yüzü ölümünün yaklaştığının işaretlerini gösterir. Ümmü Zer anlar. Heyecanla sorar: "Sana ne oluyor Ebu Zer?" O, "Ayrılık yakındır" der. "Cesedimi yol üzerinde bırak ve yoldan geçen birisinden beni gömmen için sana yardım etmesini iste."

"Hacılar gittiler" diye atılır Ümmü Zer büyük bir endişe içinde. "Yolcu yoktur."

"Olamaz" diye cevap verir. "Kalk ve tepenin doruğuna çık. Biri ölümüme gelecektir," der ona.

Tepenin doruğundan Ümmü Zer yaklaşmakta olan üç atlı görür. Onlara işaret eder. Ona doğru gelirler.

"Allah sizden razı olsun" diye seslenir. "Burada biri ölüyor. Bana onu gömmemde yardımcı olun ve mükafaatını Allah'tan alın."

"O kim?" diye sorarlar.

"Ebu Zer."

"Rasulullah (s.a.v.)'in sahabisi?"

"Evet, ta kendisi."

"Anam, babam sana feda olsun ey Ebu Zer" der içlerinden biri.

Önünde dururlar. Hâlâ hayattadır. "Eğer herhangi biriniz halife için çalışıyorsa veya onun ordusundansa beni gömmesin. Şayet karımın ve benim kefen olarak kullanabileceğimiz bir elbisesi olsaydı sizi rahatsız etmeye gerek kalmazdı" der onlara.

Sadece bir tanesi Halife'nin hizmeti altında değildir. "Yanımda annemin dokuduğu bir elbise var" der. Ebu Zer ona dua eder ve "beni onunla göm" der.

İnsan sadece sorabilir, eğer bütün bir ömrünü Allah yolunda harcamış olan Ebu Zer bu şekilde gömüldüyse, yine bütün ömrünü O'na hizmetle geçiren Ümmü Zer'i kim gömdü? Allah ondan razı olsun ve ruhunu huzur içinde dinlendirsin.

TANIMLAMALAR:

*Gıfar kabilesi
*Rabada

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ:

1. İslam gelmeden önce Gıfar kabilesinin temsil ettiği bedevi hayat tarzını tartışınız.
2. Bir kimse bir putu yıktığında ne olduğunu tartışınız.

MUS'AB BİN UMEYR

Karî

Mus'ab Mekke'nin varlıklı ailelerinden birine doğmuştu. Babası Benî Abduddar'dan bir Kureyşli olan Umeyr, annesi Hannas idi. O kılık, kıyafet ve parfüme karşı kendisinde ince bir zevk oluşmuş yakışıklı bir delikanlı olmuştu. Günlerini rahat içinde geçirirken, Mekke'nin her tarafında çınlayan İslam davetini duydu. Birlikte namaz kıldıkları ve İslamı yaymanın yollarını tartıştıkları yer olan Erkam'ın evinde toplanan, İslam'a ilk girenlerin oluşturduğu müslüman grubuna katıldı.

İslamı kabul etmekle Mus'ab hayatta yeni bir gaye buldu. Geçmişteki toplantılar ve eğlenceler onun için bütün anlamlarını yitirdiler. Kendini tamamen Rasulullah (s.a.v.)'e ve onun davetine adadı. Erkam'ın evi şimdi onun dünyasının merkezi oldu. Gizli toplantılara düzenli olarak katılıyor ve Rasulllah (s.a.v.)'in hayat veren mesajını dikkatlice dinliyordu.

Anne ve babası ondaki değişikliği farkediyor ve özellikle de annesi bundan rahatsızlık duyuyordu. Hayatının sonuna kadar annesi onun ideolojik değişimini kabullenmeyi reddetti ve yeni bulduğu inancıyla alay etmeye ısrarla devam etti. Hayatının daha sonraki safhasında, Mus'ab inancını ona açıklamaya çalıştı fakat o kabul edemeyecek kadar

çok gururlu ve oğlunun atalarından kalan müşrikliği terketmesine çok kızgın idi. Mus'ab Rasulullah (s.a.v.) hicret etmeden önce Yesrib'de (Medine) bir İslam öğretmeni olacaktı. Buna götüren sebepler aşağıdaki şekilde kaydedilmiştir:

621 yılında, Yesrib'den oniki adam Rasulullah (s.a.v.)'in daveti üzerine İslam'ı kabul etti. Bu biat İslam tarihinde adını Mekke dışında toplandıkları yerden alan Birinci Akabe Biati olarak bilinir. Gruptan biri tarafından şöyle nakledilmiştir: "Biz Birinci Akabe gecesinde Rasulullah (s.a.v.)'e, Allah'a şirk koşmayacağımıza, hırsızlık yapmayacağımıza, zina etmeyeceğimize, çocuklarımızı katletmeyeceğimize, iftirada bulunmayacağımıza ve doğru olan şeyde ona muhalefet etmeyeceğimize dair biat ettik. O da bize 'eğer bu sözünüzü tutarsanız, o zaman Cennet sizindir ve eğer bu günahlardan birini işlerseniz, o zaman da ahirette bunun için cezalandırılacaksınız, bu kefaret olarak size yeter. Eğer Kıyamet gününe kadar onu gizlerseniz, o zaman cezalandırmak da, affetmek de Allah'a aittir ve mutlaka bunu yapacaktır' dedi."

Bu Birinci Akabe Biat'inden sonra, Rasulullah (s.a.v.) Mus'ab'ı İslam'ın ilk öğretmeni olması için Medine'ye gönderdi. Mus'ab insanlara Kur'an okumak ve dinlerini öğretmekle görevlendirildi. Medine'de Mus'ab bin Umeyr "Karî" (okuyucu) olarak isimlendirilmişti.

Mus'ab Medine'ye Rasulullah (s.a.v.)'in hicretinden bir yıl önce ulaştığında, Evs ve Hazrec kabileleri arasında var olan büyük bir düşmanlıkla karşılaştı. Bu sebeple bu iki kabileden müslüman olanlar kendilerine onun namaz kıldırmasını istediler. Esad bin Zürare'nin evi Medine'deki evi olarak kendisine açıldı. Evden eve giderek insanlara şuur verici İslam'ın nurunu anlattı. Çok sayıda insan İslam'a girdi, farz namazları beraber kıldı ve Kur'an okumayı öğrendi.

O aynı zamanda şehrin dış kısmındaki bölgelere de gidiyordu. Burada Esad bin Zürare ile beraber Marak adında bir kuyunun yanındaki bahçeye gittiler ve İslam'ı kabul etmiş bazı kişilerle beraber oturdular. Kendi kabilesinin reisi olan Sa'd bin Muaz, daha düşük bir kabile reisi olan Üseyd'e "güçsüz arkadaşlarımızı enayi yerine koymak için bölgemize girmiş olan bu adamlara git ve onları dışarı çıkar. Alanımıza girmelerini yasakla. Eğer ben Mus'ab'a refakat eden Esad ile akraba olmasaydım bu zahmetten seni kurtarırdım" dedi.

Üseyd mızrağını aldı ve onların yanına gitti. Esad onu görünce Mus'ab'a "bu sana doğru gelen kişi kendi kabilesinin lideridir, bu nedenle onunla samimi olarak açıkça konuş" dedi.

Mus'ab da "eğer oturursa onunla konuşacağım" diye karşılık verdi.

Aksine, Üseyd çok kızgın görünerek ve güçsüz arkadaşlarını aldatmaya gelmekle ne kasdettiklerini sorarak başlarına dikildi. "Eğer canınıza kıymet veriyorsanız bizi yalnız bırakın" dedi.

Mus'ab "oturup dinlemez misin? Eğer duydukların hoşuna giderse kabul edersin, ve eğer hoşlanmazsan bunu unutabilirsin" dedi.

Üseyd bunun doğru göründüğünü kabul etti, mızrağını toprağa sapladı ve oturdu. Mus'ab ona İslam'ı anlattı ve Kur'an okudu. Daha sonra, orada bulunanlar diyeceklerdir ki "Allah'a yemin olsun ki, o henüz hiç bir şey söylemeden, biz İslam'ı onun yüzündeki huzur dolu parlaklığıyla tanıdık." Üseyd Mus'ab'a "bu ne harikulade ve güzel bir sözdür! Bu dine girmek isteyen kimsenin ne yapması gerekir?" diye sordu. Ona kendisini ve elbiselerini yıkayıp temizlemesini sonra da gerçeğe şahitlik etmesini ve namaz kılmasını söylediler. Hemen söylenenleri yaptı ve iki defa secdeye kapandı. Sonra dedi ki, "eğer Sa'd bin Muaz'ı döndürebilirsen, bütün kabilesi onu takip edecektir. Onu hemen size göndereceğim."

Yüz ifadesindeki değişikliği farkeden Sa'd'a gitti ve "o iki adamla konuştum ve onlarda herhangi bir zarar görmedim. Devam etmelerini yasakladım, onlar da bana 'istediğini yapacağız' dediler. Onlara Benî Harîse'nin öldürmek için Esad'ı aradıklarını, çünkü Esad'ın senin teyzenin (veya halanın) oğlu olduğunu bildiklerini ve böylece seni misafirlerini korumada güvenilmez biri olarak göstermek istediklerini söyledim" dedi.

Sa'd çok kızgın olarak, duydukları sebebiyle tayakkuzageçmiş bir halde hemen kalktı. Üseyd'in mızrağını elinden "Allah'a and olsun ki sen son derece etkisiz oldun" diyerek aldı. Bahçedekilere gitti. Rahat bir halde oturduklarını gördüğünde Üseyd'in niyetinin kendisine onları dinletmek olduğunu anladı. Öfkeli görünerek tepelerine dikildi. Sa'd'ın geldiğini gördüklerinde Esad Mus'ab'a "halkının kendisine tâbi olduğu reis geliyor. Eğer o sana tâbi olursa bundan geri duran kimse kalmaz" demişti.

Mus'ab, Sa'd'a da Üseyd'e anlattığı şeyleri anlattı. İnsanlar Sa'd'ı geri dönerken gördüklerinde "Allah'a yemin ederiz ki Sa'd farklı bir yüz ifa-

desi ile döndü" dediler. Kabilesini çağırdı ve onlara, "siz de Allah'a ve Rasulü'ne iman edinceye kadar, aranızdan hiçbir erkek ve kadınla konuşmayacağım" dedi. Sonuç olarak kabilesindeki kadın-erkek herkes İslam'a girdi.

Mus'ab bundan sonra Rasulullah (s.a.v.)'in gelişi için gerekli hazırlıkları yaptı. Bundan sadece iki yıl sonra müslümanlar sancaktarları Mus'ab ile beraber Bedir'e ilerlediler. Hicrî 3. yılda müslümanlar Uhud Savaşı için hazırlanıyorlardı ve bir kez daha Mus'ab sancaktar yapılmıştı. Düşmandan ganimet toplamak için bazı müslüman kuvvetlerin stratejik bir geçitteki yerlerinden ayrılmaları sebebiyle savaşın müslümanların aleyhine döndüğü sırada bile Mus'ab yerinden ayrılmadı. Rasulullah (s.a.v.)'in emrettiği şekilde dimdik durmayı dini bir vazife olarak görüyordu. Rasulullah (s.a.v.)'in sancaktarın durmasını gerektiğini söylediği yerde yalnız başına kalmış bir haldeyken birden bire düşman kuvvetlerince etrafı sarıldı. Önce sağ elini, sonra da sol elini kestiler. Tekrar tekrar Kur'an'ın "Muhammed sadece Allah'ın bir peygamberidir. Ondan önce de peygamberler gelmiştir" ayetini okuyordu. Sürekli Kur'an'dan aynı ayeti okuyarak kollarının geri kalan kısmıyla sancağı tuttu ve göğsüne bastırdı. Nihayet bir mızrak göğsünü deldi ve Uhud Günü'nde pek çok müslüman gibi o da şehit düştü.

Savaş sona erdiğinde Rasulullah (s.a.v.) şehitlerin arasında dolaştı. Mus'ab'ın cesedinin yanında Kur'an'dan "Mü'minler içinde Allah'a verdikleri sözde duran nice erler var. İşte onlardan kimi, sözünü yerine getirip o yolda canını vermiştir; kimi de (şehitliği) beklemektedir. Onlar hiçbir şekilde (sözlerini) değiştirmemişlerdir" (33: 23) ayetini okudu. Sonra Mus'ab'ın hatırasına yönelik şöyle dedi: "Seni Mekke'de ilk gördüğümde hiç kimse seni yakışıklıkta ve güzel giyinmede geçemezdi. Ama bu gün saçın karışmış ve sadece vücudunu örten basit bir örtün var. Allah'ın Rasulu kat'i olarak ilan ediyor ki, sen kıyamette mutlaka Allah'ın huzuruna kabul edileceksin."

Sonra orada bulunanlara dönerek Rasulullah (s.a.v.) dedi ki; "Şehitlere son bir defa bakın ve onlara dua edin. Hayatımı elinde tutan Allah'a yemin ederim ki her kim onlara dünyanın sonu gelmeden dua gönderirse karşılığında onlar da mükafatlandırılacaklardır."

İslam'ın Mus'ab'ın hayatına getirdiği derin değişiklikler onu kendi zamanında bir efsane yapmıştı. Lüks içinde yetişen zengin, zevkli giyi-

siler giyen, her zaman bakımlı olmak için kendisine büyük özen gösteren bu yakışıklı adam bütün bu dünyevi ölçülerden daha iyiyi, ruhun ebedi dünyasını kazanmak için vazgeçebilmiş ve bu değişim sürecinde diğer insanlara hizmet edebilmişti.

Bir gün Medine'de tek sahip olduğu şey olan yamalı bir kumaşı beline sarmış, Rasulullah (s.a.v.)'i çağırıyordu. Orada bulunup onu Mekke'de genç bir delikanlı iken tanıyanlar, onu o zamandan hatırlayıp şimdiki halini görünce başlarını öne eğdiler. Bunun farkında olarak Rasulullah (s.a.v.) "Elhamdülillah! İnsan oğlunun bir ders alıp yolunu değiştirmesinin vaktidir. İşte burada, Mekke'de son derece lüks bir hayat süren fakat Allah'a ve Rasulullah (s.a.v.)'e olan sevgisinin ve takvaya olan aşkının bütün bu lüks ve rahatlığa sırtını çevirtttiği bir genç adam" dedi. Mus'ab'ın İslam'a olan bağlılığı, en büyük tatmini Allah yolunda hizmeti sevmede ve bu yolda ölmede bulanlar için teşvik edici bir örnektir.

TANIMLAMALAR:

*Birinci Akabe
*Esad bin Zürare

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ:

1. İslam'ın Mus'ab'a getirdiği manevi değişiklikleri tartışınız.
2. "Müminler içinde Allah'a verdikleri sözde duran nice erler var" (33:23) ayetini Mus'ab'ın hayatına ilişkisi doğrultusunda tartışınız.

ABDULLAH BİN ÜMMİ MEKTUM

Kendisi Sebebiyle Rabb'inin Rasul'ünü İhtar Ettiği Kimse

Doğuştan kör olan Abdullah bin Ümmi Mektum İslam'a ilk girenlerdendir. Rasulullah (s.a.v.)'in hanımı ve ilk müslüman olan Hatice bint-i Huveylid'in kuzenidir. Babası Kays bin Zeyd ve Annesi Atike binti Abdullah'dır. Kör bir çocuk dünyaya getirdiği için annesi, Ümmü Mektum (örtülü olanın annnesi) olarak tanınagelmişti.

Abdullah, Rasulullah (s.a.v.)'in diğer ashabı ile beraber Kureyşli putperestlerin işkenceleri altında ıstırab çekti. Rasulullah (s.a.v.)'e ve onun İslam mesajına bağlılıkta sadık ve sabit kaldı. Kafirlerin ellerinde daha çok eziyet çektikçe imanı ve Allah'ın ipine sarılmada kararlığı da bir o kadar sağlamlaştı.

Abdullah kör olmasına rağmen bu onu bulduğu her fırsatta Kur'an'ı öğrenmekten alıkoymadı. Abdullah öğrenmekte kararlı olduğu ve bu da Rasulullah (s.a.v.)'in daha çok vaktini alması anlamına geldiği için onun bu ısrarı ve sebatı bazıları tarafından Rasulullah (s.a.v.)'i rahatsız edici olarak görülüyordu.

Bir gün, aralarında Utbe bin Rebia, kardeşi Şeybe, Ebu Cehil, Umeyye bin Halef ve Halit bin Velid'in babası Velid bin Muğire'nin de bulunduğu Kureyş liderlerini Rasulullah (s.a.v.) İslam'a kazanmaya ça-

lışıyordu. Rasullullah (s.a.v.) onlarla konuşurken Abdullah bin Ümmi Mektum Peygamber'e yaklaştı ve Kur'an'dan belli bir ayeti kendisine okumasını istedi. Rasulullah (s.a.v.) kaşlarını çattı ve ondan yüz çevirdi. Ancak onlarla konuşmasını bitirir bitirmez başı zonklamaya başladı. O anda aşağıdaki ayet nazil oldu. "(Peygamber), âmânın kendisine gelmesinden ötürü yüzünü ekşitti ve geri döndü. (Rasulüm! Onun halini) sana kim bildirdi! Belki o temizlenecek, yahut öğüt alacak da o öğüt ona fayda verecek. Kendini (sana) muhtaç görmeyene gelince, sen ona yöneliyorsun. Oysa ki onun temizlenip arınmasından sen sorumlu değilsin. Fakat koşarak ve (Allah'tan) korkarak sana gelenle de ilgilenmiyorsun. Hayır! Şüphesiz bunlar (ayetler) değerli ve güvenilir katiplerin elleriyle (yazılıp) tertemiz kılınmış, yüce makamlara kaldırılmış mukaddes sahifelerde (yazılı) bir öğüttür; dileyen ondan (Kur'an'dan) öğüt alır" (80: 1-16).

O günden sonra, Rasulullah (s.a.v.) Abdullah bin Ümmi Mektum'a özel bir hürmet gösterdi. Ona daima nasıl olduğunu, ihtiyaçlarını sordu ve çoğu zaman "hoş geldin kendisi yüzünden Rabb'imin beni ihtar ettiği kişi" diyerek Abdullah kendisine geldiğinde dikkatini ona çevirdi.

Bazıları Abdullah bin Ümmü Mektum'un Medine'ye Rasulullah (s.a.v.)'den önce hicret ettiğini söylerler. O, Mus'ab bin Umeyr ile omuz omuza insanlara Kur'an okumayı ve İslam'ı yaşamayı öğretmek için çalıştı. Rasulullah (s.a.v.)'in hicretinden ve müslümanların Kureyşli putperestlere karşı savaşmak zorunda oldukları, Bedir savaşı diye bilinen ilk savaştan sonra, savaşa katılanlarla evde kalanlar arasında ayrım yapan bir ayet nazil oldu.

Abdullah bin Ümmi Mektum, özrü yüzünden savaşlara katılamaması sebebiyle bu ayetten çok etkilenmişti. Yüksek mertebelerden mahrum bırakılma onun için çok acı vericiydi. Rasulullah (s.a.v.)'e dedi ki, "Ya Rasulallah! Eğer cihada gidebilseydim mutlaka giderdim." Allah'tan Rasulullah (s.a.v.)'e kendisi gibi olanların evde hiç bir şey yapmadan kalanların aşağı mertebelerine düşmemeleri için bir ayet vahyetmesini istedi. Ve bir ayet nazil oldu. "Köre vebal yoktur, topala da vebal yoktur, hastaya da vebal yoktur. (Bunlar savaşa katılmak zorunda değildirler.) Kim Allah'a ve Peygamberine itaat ederse, Allah onu altından ırmaklar akan Cennnetlere sokar. Kim de geri kalırsa onu acı bir azaba uğratır" (48: 17).

O ve Bilal ikisi de namaza çağıran ve kamet getiren müezzinlerdi. Bazen Bilal ezan okur, o da kameti getirirdi ve bazen de tersi olurdu. Rasulullah (s.a.v.) ne zaman savaşa gittiyse kendisinin yokluğunda imamlık vazifesini kör olan ve bu sebeple savaşa katılması yasaklanan İbn Ümmü Mektum'a verdi. Bunun Rasulullah (s.a.v.)'in Mekke'yi fethi de dahil on defadan fazla olduğu kaydedilmiştir.

Abdullah, bir grup Kureyşli liderin gece evinde namaz kılan Rasulullah (s.a.v.)'i dinlemek için dışarı çıktıklarını duydu. Herbiri dinlemek için oturacakları bir yer seçti. Şafak atıncaya kadar, geceyi onu dinlemekle geçirdiler ve sonra dağıldılar. Evlerine giderlerken karşılaştılar ve birbirlerine yaklaştılar. Biri diğerine "bir daha bunu yapma, eğer ahmaklardan biri seni görürse kafasında şüphe uyanmasına sebep olursun" dedi. Sonra birbirlerinden ayrıldılar. Yine ikinci gece, herbiri yerine geri döndü ve geceyi Kur'an dinleyerek geçirdiler. Sonra şafak vakti yine aynı şey oldu. Üçüncü sabah birbirlerine "geri gelmeyeceğimize dair ciddi bir yemin etmedikçe evlerimize dönmeyeceğiz" dediler. Bunu yaptılar ve dağıldılar. Biri diğerine gitti ve Muhammed'den duydukları konusundaki görüşünü kendisine söylemesini istedi. O da şöyle cevap verdi: "Allah'a yemin olsun ki, ben hem bildiğim ve onlarla neyin kastedildiğini anladığım hem de bilmediğim ve onlarla neyin kastedildiğini anlamadığım şeyler duydum."

Beraber üçüncü bir kişinin evine gittiler ve aynı soruyu ona da sordular. Sonradan Abdullah inkarları için buldukları sebebi duydu. O üçüncü kişi cevap verdi: "Ne mi duydum? Biz ve Benî Abdulmenaf şeref konusunda rakipleriz. Onlar fakiri doyurmuşlar ve biz de öyle; onlar başkalarının yükünü taşımışlar ve biz de öyle; onlar cömert olagelmişler ve biz de öyle; tâ ki birlikte yan yana ilerledik ve aynı hızda iki at gibi olduk. Sonra Abdulmenaf dedi ki 'kendisine vahiy gelen bir peygamberimiz var' ve biz ne zaman böyle bir şeye sahip olacağız? Allah'a yemin olsun, biz ona asla inanmayacağız ve ona doğru olarak davranmayacağız."

Kureyş'in Peygamber (s.a.v.)'i tebliğinden vaz geçirmek için bir sonraki teşebbüsünün haberi yayıldı. Abdullah aşağıdaki şekilde kaydedilmiş olan hikayeyi duyanlar arasındaydı: Kureyşliler Rasulullah (s.a.v.)'i koruyan Ebu Talib'i görmeye gittiler. Ona, eğer tebliğinden vaz geçerse kendisine ne isterse vereceklerini Muhammed'e haber vermesi-

ni söylediler. Ayrıca ondan, Muhammed'e kendisinin kabilenin soylularından biri olduğunu ve nesep olarak da değerli bir yer tuttuğunu iletmesini istediler. Halkına bu münasebetle cemiyetlerini bölen ve gelenekleriyle alay eden, ilahlarına ve dinlerine hakaret eden ve atalarının kafirler olduklarını ilan eden önemli bir meseleyle gelmişti. Eğer para istiyorsa, aralarında servetlerinden toplayabilir ve böylece o hepsinden daha zengin olabilirdi; eğer şeref istiyorsa, onu liderleri yapabilirlerdi ki böylece hiç kimse ondan ayrı hiçbir şeye karar veremezdi; hükümranlık istiyorsa onu kralları yapabilirlerdi; ve eğer kendisine cinler musallat olduysa ve bir türlü kurtulamıyorsa, kendisine bir tabip bulabilirler ve onu tedavi ettirebilmek için ellerinden gelen herşeyi yapabilirlerdi. Amcası Ebu Talib tarafından kendisine bunlar iletildiğinde Rasulullah (s.a.v.) buyurdu ki; "Allah'a yemin ederim ki, eğer bir elde ayı, bir elde de güneşi bana sunsalar yine de davamdan vaz geçmezdim."

Utbe bin Rebia Rasulullah (s.a.v.)'i dikkatlice dinledi. Duyduklarını haber vermek üzere Kureyşlilere gitti ve şöyle dedi: "Benim nasihatimi dinleyin ve benim gibi yapın. Bu adamı tamamen yalnız bırakın, çünkü Allah'a yemin olsun ki duyduğum bu sözler memleket dışında da alevlenecektir. Eğer onu diğer Araplar öldürürse, sizi ondan kurtarmış olurlar. Eğer o, Arapları kendi tarafına kazanırsa, onun hükümranlığı sizin hükümranlığınız, onun gücü sizin gücünüz olacak ve onun sayesinde siz de muvaffak olacaksınız. Cevaben onlar "diliyle seni büyülemiş" dediler. Bunun üzerine o "bu benim görüşüm. Siz neyin uygun olduğunu düşünüyorsanız onu yapın" diye cevap verdi.

Abdullah bin Ümmi Mektum yürekli bir adamdı; kendisi için sadece en yüksek takva derecesini kabul eden bir adam, özrünün kendisini eksik hissettirmesine müsaade etmeyen bir adam. "Beni iki saf arasına koyun ve elime taşımak üzere sancağı verin. Ben onu sizin için taşıyacağım ve koruyacağım. Kör olduğum için de kaçamam" diyerek kendisi için savaş meydanında sancaktar olarak bir yer ayarladı. Abdullah Hicrî 14. yılda Kadisiyye Savaşı'nda öldü. Halife Ömer'in çağrısına karşılık vermişti. Abdullah savaş meydanında, tamamen zırhlı bir şekilde, sancağı hayatı pahasına koruyacağına and içerek ortaya çıktı. Savaş, müslümanların yapmak zorunda kaldıkları en zor harplerden biri olarak üç gün boyunca şiddetle devam etti. Üçüncü gün, müslümanlar o zamanın en büyük imparatorluk güçlerinden biri üzerinde muzaffer olmuşlardı.

Tevhid ve bir Allah'a kulluk sancağı ruhen hâlâ bu güne kadar şehit olanların arasında Abdullah bin Ümmi Mektum'un da bulunması sebebiyle düşmüş olduğu yer olan toprağa dikilmişti.

TANIMLAMALAR:

*Ümmü Mektum
*Beni Abdilmenaf

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ:

1. Sure 80'in 1-16. ayetlerindeki dersi kendi hayatlarımızda nasıl uygulayabiliriz?
2. Sure 48'in 17. ayetini ve bunu kendi hayatımızda nasıl uygulayabileceğimizi tartışınız.

SALİM, AZAD EDİLMİŞ KÖLE

Bir Mürtedle Savaşır

Salim, ataları İstahar şehrinden gelmiş olduğundan İran asıllıydı. Küçük yaşta köle olarak satılmış ve Rasulullah (s.a.v.)'in meşhur sahabesi Ebu Huzeyfe'nin mülkü olmuştu. Salim, Mekke'de insanlardan Rasulullah (s.a.v.) hakkında birşeyler işitti. "Nerede acaba?" diye merak etti. Bir kalabalık gördü, ilerledi ve ortada bulunan adamı farketti. Onun sözlerini dinledi ve hayatını düşündü; zihin kurcalayıcı fakat Allah'tan gelen vahyi dinlemiş olması hasebiyle şüphesiz muhteşem bir hayat. Adamın varlığı, konusunu sunuşundaki çekicilik gücü, karizması, davranışı Salim'i öylesine büyüledi ki daha çok gözleyici ve daha az dinleyici oldu. Onu başkalarına nasıl tasvir edebileceğini düşündü: Karşılaştığı zorluklara rağmen başkalarına karşı nezaket dolu, diğerlerinin düşmanlığına rağmen o iyilik dolu, hareketsiz kalamamasına rağmen sükûnet dolu, açıkça isyan içindeyken itaat dolu, yürek dolusu hikmet, mantık, ihtiyat, ciddiyet, zeka, sevgi, ilham, heyecan ve ince hislerle dolu, bütün bunlar ve … yalnız.

Bir adam, bu mucizevi kişi, Salim'e öylesine telaş getirdi ki, artık sözleri dinleyemiyordu, veya, hayır, duydu fakat Allah'ın Kelam'ını ilk defa duyduğu için çok büyük şaşkınlık ve hayretle doluydu. Salim

adamın anlattıklarını bildiğinden emin değildi; fakat güçlü içgüdüleri sayesinde bu adamın çok özel bir kişi olduğunu hissetti. Bu sözlerin başka bir alemden geldiğinin farkına vardı. Gerçeği anlamadı. Sözlerin manasını kavrayamadı. Adamı tanımıyordu, ama vahyin rahmetini sezdi, gerçeğin tadına baktı ve imanın tarif edilmez sıcaklığını hissetti. Müslüman oldu.

Ebu Huzeyfe'nin hanımı Salim'i azad etti ve kocası da hemen onu oğlu olarak evlat edindi. Huzeyfe'nin yeğeni Fatıma onunla evlendi. Fatıma, Bedir Savaş'ında müslüman kuvvetlere karşı savaşırken ölen Ebu Huzeyfe'nin kardeşi Velid'in kızıydı. Dedesi Utbe ve kardeşlerinden ikisi Velid ve Şeybe Bedir Savaş'ında müslümanların elinde öldüler. Onun halası, Bedir Savaş'ındaki kaybı sebebiyle İslam'ın en büyük kahramanlarından biri ve Rasulullah (s.a.v.)'in amcası Hamza bin Adulmuttalib'in cesedini paramparça ederek intikam alacak olan, Ebu Süfyan'ın karısı Hind'di. Bu iki kadının Bedir Savaş'ına ait görüşleri ve onlar üzerindeki etkileri ne kadar da farklıydı.

Evlatlık olarak alınmış bir oğulun üvey babasının değil, öz babasının adını taşıması gerektiğini açıklayan Kur'an ayetinin nazil olmasından sonra Salim, Ebu Huzeyfe'nin azadlı kölesi Salim olarak çağrılagelmiştir. Salim, Kur'an'ı ezberledi ve üstelik, tatlı ve hoş bir sese sahipti. Öyle ki Kur'an okuduğunda nerede olursa olsun, dinlemek için kalabalık insan grupları toplanırdı. Söylendiğine göre bir defasında Rasulullah (s.a.v.) hanımı Aişe'yi çağırdı ve o hemen cevap vermedi. Nihayet geldiğinde, ona nerede olduğunu sordu. O cevap verdi, "Ya Rasulullah (s.a.v.)! Dışarıda bir adam öylesine güzel bir sesle Kur'an okuyor ki bir türlü ayrılamadım."

Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v.) bu adamın kim olduğunu görmek için dışarı çıktı. O Salim'di. Rasulullah (s.a.v.), "Ashabım arasında böylesine yetenekli bir kimse olduğu için Allah'a hamd olsun!" dedi. Salim şimdi sevgili Allah Rasulü'nden öğrendiği ayetleri okuyordu.

Salim, Rasulullah (s.a.v.)'in "Ebu Leheb'in iki eli kurusun! Kurudu da. Malı ve kazandıkları ona fayda vermedi. O, alevli bir ateşte yanacak. Odun taşıyıcı olarak ve boynunda hurma lifinden bükülmüş bir ip olduğu halde karısı da (ateşe girecek)"

(111:1-5) ayetlerini okuduğunu duymuştu. Kur'an'ın Ebu Leheb'i mahkum ettiğini duymak, acımasızlık ve katliamın eninde sonunda

bunları işleyen kişiye döndüğünü görmek Salim'e güç vermişti. Hakk'a karşı öfkelenen kişi, kendi öfkesi içinde yanar. Elleri ve onlarla beraber kendisi de telef olur. Ebu Leheb'in karısı gibi yoldan çıkan, kendi zararlarına erkeklerin öfkesini alevlendiren kadınlar da aynı. Kendi ördüğü bir iple boğulur.

Ebu Leheb, yada lakabı "ateşin babası" olan, Rasulullah (s.a.v.)'in amcası, amansız bir İslam düşmanıydı. Salim, Rasulullah (s.a.v.)'in Kureyşlileri ve kendi akrabalarını gelip onun tebliğini ve halkının günahlarına karşı uyarılarını dinlemeleri için davet ettiği zamanı hatırlamıştı. Ebu Leheb birden bire öfkeyle parlamış ve "Yazıklar olsun sana!" diyerek kükremişti. Ebu Leheb kendisinin ve Kureyş liderlerinin büyük bir yenilgiye maruz kaldıkları Bedir Savaş'ından, Kureyşli putperestlerin Mekke'ye geri dönmesinden bir hafta sonra öldü. Kendi şiddetli arzularının ve üzüntüsünün kendisini yakıp yok etmesiyle ölmüştü. Karısı da Rasulullah (s.a.v.)'e karşı aynı derecede kuvvetli kin ve insafsızlık sahibi bir kadın olagelmişti. Rasulullah (s.a.v.)'e bedenen zarar vermek için bükülmüş hurma yaprağı liflerinden iplerle diken demetleri yapar, onları yanında taşır ve karanlık gecelerde Rasulullah (s.a.v.)'in geçmek zorunda olduğu yollar üzerine atardı.

Salim, Rasulullah (s.a.v.)'in "Kureyş'e kolaylaştırıldığı, evet, kış ve yaz seyahatleri onlara kolaylaştırdığı için onlar, kendilerini açlıktan doyuran ve her çeşit korkudan emin kılan şu evin Rabbine kulluk etsinler" (106:1-4) ayetlerini de okuduğunu duymuştu. Burada Allah Kureyşlilere eğer Mekke'yi seviyorlar ve onunla gurur duyuyorlarsa, merkezî yeri ve ticaret kervanları için sağladığı güvenlik garantisinden kâr ediyorlarsa, şükretmeleri ve bir Allah'a kulluk edip, O'nun Rasulü'nü kabul etmeleri gerektiğini söylüyor. Kureyşliler Arabistan'ın en soylu kabilesiydiler. Arabistan'ın kutsal merkezi Kâbe'nin muhafızlarıydılar. Bu onlara üç katlı bir avantaj sağlıyordu. Birincisi, bu sebeple diğer kabileler üzerinde idari bir etkileri vardı. İkincisi, merkezi konumları onlar için ticareti daha da kolaylaştırmış ve onlara hem şeref hem de kâr getirmişti. Üçüncüsü, Mekke'nin etrafındaki bölge savaştan ve özel kavgalardan uzak, kutsal bir bölgeydi. Bütün bunları "Kâbe'nin Koruyucuları" olmalarına borçlulardı. Mesela, sınır komşuları olan Suriye, İran, Yemen ve Habeşistan ile güvenlik anlaşmaları yapabiliyorlardı. Böylece yıl boyunca ticaret yollarını korumuş oluyorlardı. Fakat Salim Allah'ın bütün bu

nimetlerine rağmen bazılarının hala şükretmediklerini gördü.

Rasulullah (s.a.v.)'in vefatından ve Arap Yarımadasında mürtedliğin yayılmasından sonra, Salim müslüman kuvvetlerle beraber Museyli-me'ye karşı savaşmaya gitti. Savaş vakti yaklaşınca, Salim taşıması gere-ken sancağı aldı. Yanındaki adam ona “bir alim olarak sana saygı duyu-yorum, ama korkarım taşımak istediğin sancağın şanını koruyamaya-caksın” dedi.

“Eğer en ufak bir zayıflık gösterirsem, en kötü Kur'an alimlerinden olayım,” diye cevap verdi.

Sonra Salim bölüklerle beraber savaşa yürüdü. Kendini büyük cesa-retle düşman üzerine attı. Öldürücü yaralar aldığında haykırdı, “Muham-med, ancak bir peygamberdir. Ondan önce de peygamberler gelip geç-miştir. Şimdi o ölür yada öldürürse, gerisin geriye (eski dininize) mi dö-neceksiniz? Kim (böyle) geri dönerse, Allah'a hiçbir şekilde zarar vermiş olmayacaktır. Allah, şükredenleri mükafatlandıracaktır.” (3:144).

Bunaldığı ve yere düşmek üzere olduğu bir anda başka bir müslü-man asker sancağı almak için koştu. Salim toprağa düştüğünde ona sordu, “Ebu Huzeyfe nasıl?”

Cevap geldi, “Şehitler safına katıldı.”

Salim zayıf bir şekilde sordu: “Benim cesaretimi sorgulayan adam nasıl?”

“O da şehit oldu.”

“O zaman” dedi Salim “lütfen beni de onların yanına gömün.”

Salim, Ebu Huzeyfe'nin azadlı kölesi olarak mütevazi köklerinden Rasulullah (s.a.v.)'in en sevgili sahabelerinden biri olmaya yükseldi. Allah'a sınırsız imanı ve sevgisi olan bir adam olduğu nakledilmiştir. Allah'ın rızasını kazanmak için her zaman en büyük fedakarlığı yap-maya hazırdı.

Salim arkasında çocuk bırakmadı. Malının üçte birini fakirlere, üçte birini de Ebu Huzeyfe'nin dul hanımına vasiyet etti. Fakat o, “ben Sa-lim'i Allah rızası için azad ettim. Bu hayır işi için hiçbir dünyevî kazanç istemiyorum” diyerek bunu geri çevirdi. Bunun üzerine Halife Ebu Be-kir Salim'in bütün malını fakirlere verdi.

TANIMLAMALAR:

*Ateşin babası (Ebu Leheb)
*Kureyş

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ:

1. Allah'ın Ebu Leheb'e Sure 111'deki gazabını ve lanetini tartışınız.
2. Allah'ın Kureyş'e Sure 106'daki ihtarını tartışınız.

TUFEYL BİN AMR ED-DEVSÎ

Şair ve Kabilesinin Lideri

Tufeyl, Evs kabilesinin Devs kolundandı. O bilgili ve zeki bir adam, bir şair ve kabile reisiydi. Hayatının en ilgi çekici tarafı İslamı nasıl kabul ettiğidir. O kendisi hikayeyi şöyle anlatır: "Ben Mekke'ye Beytullah'a hac için gittim. Farklı zamanlarda Mekke liderleri beni görmeye geldiler. Karşılaştıklarımdan her biri bana aynı şeyi söylediler: 'Aramızdan, şehrimizden, toplumdan kopan, toplumumuzda kargaşaya sebep olan, büyüleyici sözler söyleyen ve bunun sonucu olarak babanın oğlundan, kardeşin kardeşten, hanımın kocasından ve kocanın hanımından ayrılmasına sebep olan biri ortaya çıktı. Sen ve kabilen için endişe duyuyoruz. Eğer onu duyarsan, senin de kabilen ve geleneklerinle bağlantını koparmana sebep olabilir. Yapılacak en iyi şey bu adamın söylediği hiç bir şeyi dinlememek.' Bu gibi sözleri yeterince duymuştum ki beni etkilediler. Yapılacak en iyi şeyin kulaklarımı pamukla tıkayıp Muhammed (s.a.v.)'den olabildiğince uzak kalmak olduğuna karar verdim. Böylece söylediklerini duymayayım diye, ne zaman Kabe'ye gitsem kulaklarıma pamuk koydum."

"Sonra birgün onu Kâbe yakınında namaz kılarken gördüm. Yanında durdum. Sanki Allah benim bu sözleri duymamı istemişti. Sadece

namazının bir kaç cümlesini duymakla, kelimeler bana çok hoş geldi. Hiç böylesine güzel bir dua duymamıştım. Kendi kendime dedim ki, 'şu adama bak. Sen bir şair ve zeki bir insan olduğunu düşünüyorsun. Manalı sözlerle manasız sözler arasındaki farkı görebilirsin. Neden onun sözlerini dinlemiyor ve kendi adına karar vermiyorsun? Eğer doğruysalar kabul et. Eğer yanlışsalar unut."

"Çabucak evine döndü. Onu takip ettim ve ona Mekkeli lderlerin bana anlattıklarını söyledim ve ekledim, 'onların bütün söylediklerine rağmen, bir şekilde senin sözlerini dinlemek kaderime yazılmıştı. Benimle konuş. Bana hedefinin ve amacının ne olduğunu söyle."

"Bana Kur'an'dan İhlas Suresini okudu." "De ki: O, Allah birdir. Allah sameddir. O, doğurmamış ve doğmamıştır. Onun hiçbir dengi yoktur." (112:1-4). Bundan İbn Tufeyl anlamış olmalı ki Allah bize yakındır; O bizimle ilgilenir ve biz varlığımızı O'na borçluyuz. O, bir ve tek Allah'tır. Kendisine kulluk edilmesi gereken tek O'dur. Aklımıza gelen diğer herşey O'nun mahlukatıdır ve hiçbir şekilde O'nunla mukayese edilemezler. O, başı ve sonu olmayan Ebedî'dir. O, zaman, mekan ve şartlarla sınırsız, sonsuzdur. Önünde diğer şeylerin veya yerlerin sadece basit birer gölge veya yansıma olduğu Gerçek (Hakk)'tir. Son olarak da anlamış olmalı ki O'nu bir oğlu veya babası olan biri olarak düşünmemeliyiz. O, bildiğimiz veya hayal edebildiğimiz başka hiçbir kimse veya şey gibi değildir. O'nun sıfatları ve tabiatı kendisine hastır.

Tufeyl devam eder: "Sonra da Felak Suresini okudu." "De ki: İnsanların kalplerine vesvese sokan, (insan Allah'ı andığında) pusuya çekilen cin ve insan şeytanının şerrinden insanların Rabbine, insanların Melikine (mutlak sahip ve hakimine), insanların İlahına sığınırım!" Karanlığın kırılıp, ışığın gelişi, gecenin karanlığının en yoğun olduğu, aydınlığın ışınlarının karanlığı delip geçtiği ve şafağı oluşturduğu an görülebilir. Cehaletin karanlığının en kötü olduğu anda Allah'ın nuru, ruhu delip geçer ve onu aydınlatır. Var olmama karanlıktır, hayat ve hareketlilik de ışığa benzetilebilir. Bütün gerçek ışık kaynağı Allah'tır ve eğer biz O'nu ararsak cehaletten, hurafeden, korkudan ve her çeşit kötülükten azad oluruz. Tufeyl, Allah'a olan güvenimizin, her türlü korkudan, hurafeden ve bütün tehlike ve kötülüklerden bir sığınma olduğunu sezer. Bizim karanlık olarak görülen fiziki tehlikelere, büyü olarak bilinen içimizdeki fiziki tehlikelere ve sahip olduğumuz bütün güzellikleri yok

etmek isteyen bir irade sapması ile sonuçlanan dışımızdan gelen fiziki tehlikelere karşı uyanık olmamız gerekir.

Tufeyl der ki, "hiç böylesine güzel ve anlamlı sözler ve daha adaletli emirler duymamıştım. Hemen İslam'ı kabul ettim ve müslüman oldum." Müslüman olduktan sonra Rasulullah (s.a.v.)'e "ben kabilemde saygın ve itaat edilen biriyim. Allah'tan onlara benim samimiyetimi gösterecek bir işaret vermesini iste ki böylece kabilem İslam'ı kabul etsin" dedi. Rasulullah (s.a.v.) dua etti, "Ey Allah'ım! Tufeyl'e bir işaret ver."

Tufeyl tekrar kabilesine katılmak üzere ayrıldı. Kabilesinin bulunduğu bölgeye girince, yaşlı bir adam olan babası yaklaştı. Tufeyl "baba, bana yaklaşma çünkü ben artık buradan ayrılan aynı adam değilim ve sen de benimle aynı değilsin" dedi. Babası sordu: "Oğlum ne oldu sana?" O cevap verdi: "Ben müslüman oldum ve Muhammed (s.a.v.)'in dinini kabul ettim." Babası "ben de senin dinini kabul ediyorum" dedi.

Hanımı yaklaştı. Tufeyl "bana yaklaşma çünkü ben buradan ayrılan aynı kişi değilim" dedi. Hanımı "ben de senin dinini kabul ediyorum" dedi. O da müslüman oldu. Hanımı ona sordu: "Putumuzun bana bir zarar vermesinden korkmuyor musun?" Tufeyl cevap verdi: "Hayır, Şara'nın zarar veremeyeceğinden emin ol." Tufeyl'in ailesinden herkes İslam'ı kabul etmiş fakat Devs kabilesinden hiç kimse kabul etmemişti.

Tufeyl, bir kez daha Mekke'ye Rasulullah (s.a.v.)'i görmeye gittiğini söyledi. " 'Ya Rasulallah (s.a.v.), tefecilik ve zina onları İslam'a girmekten alıkoyuyor' diyerek Rasulullah (s.a.v.)'e şikayette bulundum.' Rasulullah (s.a.v.) dua etti, 'Ey Allah'ım! Devs kabilesinin insanlarını bana doğru yönlendir.' Sonra bana 'kabilene dön. İnsanlar arasında adil ve vasat ol' dedi."

Halkına döndü ve nezaketle insanları İslam'a davet etti. Rasulullah (s.a.v.)'in Medine'ye hicret etmesi, Bedir, Uhud ve Hendek savaşlarının yapılmasından sonraki vakte kadar halkını İslam'a davete devam etti. Hayber savaşı sıralarında ailesinden ve kabile mensuplarından İslam'ı kabul eden 70-80 kişi ile beraber hicret etti. Oradan da Hayber savaşına gitti. Rasulullah (s.a.v.) onlara savaş ganimetinin bir kısmını verdi.

Bundan sonra Tufeyl Medine'de Rasulullah (s.a.v.)'in hizmetinde yaşadı. Mekke'nin fethi sırasında Rasulullah (s.a.v.) putperestliğin çeşitli yerlerindeki putları yok etmekle emrolunmuştu.Tufeyl kendi halkının putu olan ve Umeyr bin Hammah'ın özel mülkü olan Zilkefeyn adlı

putu yıkmak için izin istedi. Kendisine izin verildi ve kabilesine döndü. Putları yok ederken şu şiiri okuyordu:

"Ey kafirlerin putları, ben size tapmıyorum. Tarih bize gösteriyor ki biz sizden önce geldik ve böylece ben sizin karınlarınızı ateşle dolduruyorum."

Tufeyl Medine'ye döndü ve Rasulullah (s.a.v.) vefat edinceye kadar orada kaldı. Sonradan, Hulefa-i Raşid'in ilki olan halife Ebu Bekir zamanında Necid'deki mürtedlerle savaşmakla görevlendirildi. Buradaki zaferinden sonra müslümanların savaşmakta olduğu Yemame'ye gitti. Oraya giderken yolda, geri dönmeyeceğini rüyasında gördü. Ve öyle de oldu. Rasulullah (s.a.v.)'in bu sevgili sahabisi Tufeyl bin Amr, savaşta bütün gücüyle savaştı ve sonunda savaş meydanında şehit düştü.

TANIMLAMALAR:

*Şara
*Zilkefeyn

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ:

1. Tufeyl'in bir şeyin doğru veya yanlış olduğuna hükmetmeden önce niçin dinlemesi gerektiği sonucuna varmasını tartışınız.

2. 113. Sureyi ve onun mesajından öğrenilebilecek dersleri tartışınız.

MİKDAD BİN AMR EL-ESVED

Bir Habeşistan Muhaciri

Hadramut'ta doğan Mikdad bin Esved, Amr'ın oğluydu. Genç bir delikanlıyken başka bir kabileden hasmını yaralamış ve bu yüzden memleketinden ayrılmak zorunda kalmıştı. Mekke'ye gitmişti ve orada kendisine ismini veren İbn'ül-Esved tarafından evlatlık olarak alınmıştı. Daha sonra Kur'an'dan bunu yasaklayan bir ayet vahyolundu ve böylece Mikdad kendi babası Amr'ın adını aldı. Bununla beraber, sık sık kendisi Mikdad bin Esved diye çağrılırdı.

İslam'a ilk girenlerden biri olarak, diğerleriyle beraber o da putperestlerin zulüm ve işkenceleri ile karşılaştı. Rasulullah (s.a.v.), yeni mühtedilere özellikle de kendilerine arka çıkacak büyük ve güçlü bir kabilesi olmayanlara karşı uygulanan baskıya bir çözüm arıyordu. Mümkün olan çözüm yollarından biri olarak Habeşistan'a hicreti tercih etti. Oradaki adil hristiyan kralın haberi Mekke'ye kadar ulaşmıştı.

Rasulullah (s.a.v.), bütün samimiyetleriyle bir Allah'a olan inançlarını koruyan öncü müslümanlar için hicreti seçti. Onlar, İslam'da en yüsek fazilet olan îsâr'ı, yani kendi ihtiyaçları olan şeyleri başkalarına vermeyi, uygulayan takva sahibi insanlardı. Onlar mallarından hatta canlarından vaz geçmeye, toplumdaki yerlerini ve akrabalık bağlarını

bırakmaya hazırlardı, eğer bunlar onların bir Allah'a kulluk etmelerini engelleyen şeyler idiyse.

Mikdad bin Esved Habeşistan'a hicret eden ilk grubun arasındaydı. Bu tarih Mekke'de yaşayan bir grup arabın kabilelerinden ve toplaklarından, yabancı bir ülkeye toplu bir hicret gerçekleştirdiği ilk vakitti. Bir deniz aştılar ve kendilerini başka bir kıtada buldular. Burada farklı bir ırktan ve dinden insanlar arasında ve yeni bir sosyal ve siyasi düzen altında yaşadılar.

Kur'an dört çeşit hicretten bahsedecekti ve Mikdad bu dört çeşitten biri içinde yer aldı. Bu da iman yolunda, hürriyet ve şeref elde etmek için hicrettir. Mikdad bu çeşit hicretin başka bir örneğini Kehf Suresi indiğinde duydu. Vahyolunmasına sebep olan durumlar aşağıdaki şekilde kaydedilmiştir: Kureyşliler Ukbe bin Ebi Muayt'ı Medine'deki Yahudi hahamlarına gönderdi. Kureyşliler onlara "yahudi hahamlarına Muhammed hakkında sorun. Onu onlara tarif edin ve söylediklerini anlatın. Çünkü onlar ilk Ehl-i Kitab insanlarıdırlar ve peygamberler hakkında bizim sahip olmadığımız bilgilere sahiptirler" dediler.

Ukbe ve yanındakiler talimatları yerine getirdiler ve Yahudi hahamlarına "siz Tevrat'ın milletisiniz ve biz size kabilemizin bu mensubuyla nasıl uğraşmamızı söylemeniz için geldik" dediler. Hahamlar şöyle söylediler: "Size öğreteceğimiz üç şeyi ona sorun. Eğer sorularınıza doğru cevap verirse o gerçek bir peygamberdir, fakat veremezse o zaman bu adam bir hilekârdır, böylece onun hakkında kendi kararınızı verin. Ona eski zamanlarda ortadan kaybolan genç adamları sorun. Çünkü onların harikulade bir hikayesi vardır. Ona hem Doğu'nun hem de Batı'nın sınırlarına ulaşan büyük seyyahı sorun. Ona ruhun ne olduğunu sorun. Eğer size cevap verebilirse ona tâbi olun, çünkü o bir peygamberdir. Eğer cevap veremezse o bir sahtekârdır, o zaman ona dilediğinizi yapın."

Bu iki adam Mekke'ye, Kureyşlilere döndüler ve onlara Muhammed'le başa çıkmanın katî bir yolunu bulduklarını söylediler ve üç soruyu onlara haber verdiler. Bunun üzerine Kureyşliler, cevap verebileceğini beklemedikleri üç soruyu Muhammed (s.a.v.)'e sordular. Bir süre sonra Allah aşağıdakileri vahyetti. Genç adamlar hakkında Allah buyurdu ki: "(Rasulüm)! Yoksa sen, bizim ayetlerimizden (sadece) Kehf ve Rakîm sahiplerinin ibrete şayan olduklarını mı sandın? O (yiğit) gençler mağaraya sığınmışlar ve: 'Rabbimiz! Bize tarafından rahmet ver

ve bize, (şu) durumumuzdan bir kurtuluş yolu hazırla!' demişlerdi. Bunun üzerine biz de o mağarada onların kulaklarına nice yıllar perde koyduk (uykuya daldırdık). Sonra da iki gruptan (Ashab-ı Kehf ile hasımlarının) hangisinin kaldıkları müddeti daha iyi hesap edeceğini görelim diye onları uyandırdık." (18:9-12).

Mikdad, Ashab-ı Kehf'in hikayesinin, farklı bir inanç sistemleri olduğu için, bozulmuş toplumları içinde yalnız kalmış fertlerin hikayesi olduğunu biliyordu. Eğer toplumlarının içinde kalırlarsa, bu bozuk toplum tarafından kendilerinin kullanılmalarına müsaade etmiş olacaklardır. İmanlarının bozulmasını istemedikleri için toplumlarından kaçarlar. Rasulullah (s.a.v.)'in ilk müslümanlara imanlarını kurtarmaları için Habeşistan'a hicret etmelerini söylediği gibi, bu da kurtuluş için bir nevî hicrettir. Burada amaç baskı altında bulundukları şehirde kalmamaktır, çünkü bu aktif olarak fesat ile mücadele etmek demek olurdu ve onlar bunun için gerekli vasıtalara sahip değillerdi. Bu, hikayedeki yedi kişinin ulaştığı istisnaî bir şuurluluk derecesinin bir örneğidir. Bu az sayıda bir insan grubunun dahi fertler olarak sorumluluk sahibi olduğunu gösterir. Eğer halka hizmet edemiyorlarsa, imanlarından taviz vermektense onlardan uzağa hicret etmelidirler.

Büyük seyyah hakkındaki ikinci soruyla alakalı olarak da Rasulullah (s.a.v.)'e Zülkarneyn'in hikayesi vahyolundu. "(Resulüm!) Sana Zülkarneyn hakkında soru sorarlar. De ki: Size ondan bir hatıra okuyacağım. Gerçekten biz onu yeryüzünde iktidar ve kudret sahibi kıldık, ona (muhtaç olduğu) her şey için bir sebep (bir vasıta ve yol) verdik" (18:83-84).

Ruh hakkındaki üçüncü soru da vahiy yoluyla Allah'ın ruh konusunda "Sana ruh hakkında soru sorarlar. De ki: Ruh Rabbimin emrindendir. Size ancak az bir bilgi verilmiştir" (17:85) demesiyle cevaplandırıldı. Rasulullah (s.a.v.) üç soruyu da başarıyla cevaplamasına ve Yahudi hahamların eğer bunu yaparsa onun gerçek bir peygamber olduğunu ve ona uymaları gerektiğini söylemelerine rağmen, Mikdad onların yine de inanmadıklarını gördü.

Bir gün Mikdad, Rasulullah (s.a.v.)'in bir sahabisi ve zengin bir adam olan Abdurrahman bin Avf ile beraber oturuyordu. Abdurrahman Mikdad'a sordu: "Neden evlenmiyorsun?" Mikdad cevap verdi: "Kızının benimle evlenmesine müsaade eder misin?"

Abdurrahman şaşkınlığa uğramıştı. Açıkça Mikdad'a onun kendi kızı için denk olmadığını söyledi. Mikdad bunu duyunca "İslam zengin ve fakir, yüksek ve alçak arasında böyle bir ayrım yapmaz" diyerek çok kızdı. Neden Abdurrahman'ın onun teklifinden böylesine alındığını merak etti.

Mikdad Rasulullah (s.a.v.)'i görmeye gitti ve ona olanları anlattı. Rasulullah (s.a.v.) "ben sana daha uygun bir aday bulacağım" dedi. Rasulullah (s.a.v.)'in amcasının kızı Zîbe, Mikdad ile evlenmeyi kabul etti ve böylece Mikdad Abdurrahman tarafından reddedilenlerden daha fazlasını kazandı.

Rasulullah (s.a.v.) Mikdad'ı İslam'a olan samimiyetinden ve heyecanından dolayı sevdi. Mikdad'ın uzun boylu ve güçlü bir adam olduğu söylenirdi. Ayrıca iyi bir asker ve mükemmel bir at binicisi olarak bilinirdi. Hayatını pek çok sahabi gibi İslam'a adadı. Bedir Savaşı yapılacağı zaman bütün Ashab kendisini destekleyeceklerine dair Rasulullah (s.a.v.)'i temin ettiler. Mikdad ayağa kalktı ve dedi ki: "Seni Peygamberi yapan Rabbime yemin olsun ki, dünyanın neresine olursa olsun seni takip edeceğiz ve senin sancağın altında savaşacağız." Rasulullah (s.a.v.)'in bu sözlerdeki ruhu çok sevdiği ve Mikdad için dua ettiği söylenmiştir. Sonraki yıllarda Mikdad kendisini aşinası olduğu Kur'an ve sünnetle insanlara rehberlik etmeye adadı. Pek çok insanın onun gönül rızasıyla verdiği rehberliğini aradığı söylenmiştir.

TANIMLAMALAR:

*Îsâr
*Kehf Suresi

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ:

1. İlk müslümanların yeni bir ülkeye hicret ederken neler hissetmiş

olabileceklerini tartışınız.

2. Bir kimsenin anavatanından hicretinin sizin hayatınızı nasıl etkilediğini ve değiştirdiğini tartışınız.

CAFER BİN EBİ TALİB

Fakirlerin Babası

Ebu Talib'in içine düştüğü zor şartlar sebebiyle, Rasulullah (s.a.v.)'in amcası olan Ebu Talib'in oğlu Cafer küçük yaşta yetiştirilmek üzere amcası Abbas'ın evine gönderilmiş, kendisinden 10 yaş küçük olan Ali ise Rasulullah (s.a.v.) ile yaşamaya gitmişti.

Cafer daha sonra Rasulullah (s.a.v.) ile evlenen Meymune'nin kız kardeşlerinden biri olan Esma binti Ümeys ile evlendi. Cafer ve hanımı İslam'a ilk girenlerdendi. İslam'ın diğer ilk tâbileri gibi onlar da Kureyşlilerin ellerinde acımasız işkenceler çektiler. Bunun üzerine, Rasulullah (s.a.v.), "De ki: Allah'tan başka ilah yoktur" diyenlere böylesine işkence edilmesini, aşağılanmalarını ve vatanlarından hicret etmek zorunda bırakıldıklarını görmesi kendisini çok üzdüğü için büyük bir hüzünle izin verdiğinde onlar Habeşistan'a hicret ettiler.

Kureyşlileri ve onların baskıcı tutumlarını geride bıraktıklarını ümid ederek Habeşistan'da yaşarken Kureyş adına iki elçi, adaletli Hıristiyan yönetici Necaşi'yi müslümanları geri göndermeye ikna etmeyi denemek üzere Habeşistan'a geldiler. Kral mü'minlerin kendi inançlarını anlatmalarını dinlemeden böyle bir şey yapmayı reddetti.

Cafer bin Ebi Talib öne çıktı ve İslam hakkında dokunaklı bir konuşma yaptı: "Necaşi! Biz büyük bir cehalet içinde bir millettik. Taştan ve ağaçtan putlara tapıyor, ölü hayvanların leşlerini yiyor, utanç verici işler işliyor, akrabalar ile bağlarımızı koparıyor, misafirlerimize karşı yanlış davranıyor ve eğer güçlüysek zayıfı eziyorduk."

"Sonra Allah bize aramızdan doğru sözlü ve güvenilir bir peygamber gönderdi. O bizden bir Allah'a kulluk etmemizi ve atalarımızın inancını ve putperestliği bırakmamızı istedi. O bize doğruyu söylememizi, verdiğimiz sözleri tutmamızı, akrabalarımıza karşı nazik olmamızı, komşularımıza yardım etmemizi, öldürmekten uzak durmamızı, müstehcenlikten kaçınmamızı ve başkasına karşı yalancı şahitlik yapmamamızı, yetim malını kötüye kullanmamamızı ve kadınlara kötü davranmamamızı emretti."

"Kendi halkımız bize saldırmaya başlayınca biz onun bu İslam dinine davetini kabul ettik. Onlar bizi dinimizden döndürmeye çalışarak, bize işkence ettiler, bizi katlettiler. Bize o kadar çok baskı yaptılar ki artık onların idaresi altında hayat çekilmez oldu. Senin adil yönetimini duyarak buraya hicret ettik."

Necaşi bütün bunlardan büyülenmiş olarak Cafer'in Peygamber'inin Allah hakkında ne dediğini sordu. Bunun üzerine Cafer Kur'an'dan İsa (a.s.) ve Meryem (aleyha.s.)'ın hikayelerini anlatan Meryem suresini okudu.

"(Rasulüm!) Kitap'ta Meryem'i de an. Hani o, ailesinden ayrılarak doğu tarafında bir yere çekilmişti.

Meryem, onlarla kendi arasına bir perde çekmişti. Derken, biz ona ruhumuzu gönderdik de o, kendisine tastamam bir insan şeklinde göründü.

Meryem dedi ki: 'Senden, çok esirgeyici olan Allah'a sığınırım! Eğer Allah'tan sakınan bir kimse isen (bana dokunma).'

Melek: 'Ben, yalnızca, sana tertemiz bir erkek çocuk bağışlamam için Rabbinin bir elçisiyim,' dedi.

Meryem: 'Bana bir insan eli değmediği, iffetsiz de olmadığım halde benim nasıl çocuğum olabilir?' dedi.

Melek: 'Öyledir', dedi; '(zira) Rabbin buyurdu ki: Bu bana kolaydır. Çünkü biz, onu insanlara bir delil ve kendimizden bir rahmet kılacağız. Bu, hüküm ve karara bağlanmış (ezelde olup bitmiş) bir iş idi.'

Meryem ona hamile kaldı. Bunun üzerine onunla (karnındaki çocukla) uzak bir yere çekildi.

Doğum sancısı onu bir hurma ağacına (dayanmaya) sevketti. 'Keşke, dedi, bundan önce ölseydim de unutulup gitseydim!'

Aşağısından (İsa yahut melek) ona şöyle seslendi: 'Tasalanma! Rabbin alt yanında bir su arkı vücuda getirmiştir.'

'Hurma dalını kendine doğru silkele ki, üzerine taze, olgun hurma dökülsün.'

'Ye, iç. Gözün aydın olsun! Eğer insanlardan birini görürsen de ki: Ben, çok merhametli olan Alla'a oruç adadım; artık bu gün hiçbir insanla konuşmayacağım.'

Nihayet onu (kucağında) taşıyarak kavmine getirdi. Dediler ki: 'Ey Meryem! Hakikaten sen iğrenç bir şey yaptın!'

'Ey Harun'un kız kardeşi! Senin baban kötü bir insan değildi; annen de iffetsiz değildi.'

Bunun üzerine Meryem çocuğu gösterdi. 'Biz, dediler, beşikteki bir sabî ile nasıl konuşuruz?'

Çocuk şöyle dedi: 'Ben, Allah'ın kuluyum. O, bana Kitab'ı verdi ve beni peygamber yaptı.'

'Nerede olursam olayım, O beni mübarek kıldı; yaşadığım sürece bana namazı ve zekatı emretti.'

'Beni anneme saygılı kıldı; beni bedbaht bir zorba yapmadı.'

'Doğduğum gün, öleceğim gün ve diri olarak kabirden kaldırılacağım gün esenlik banadır.'

İşte hakkında şüphe ettikleri Meryem oğlu İsa –hak söz olarak- budur.

Allah'ın bir evlat edinmesi, olur şey değildir. O, bundan münezzehtir. Bir işe hükmettiği zaman, ona sadece "Ol!" der ve hemen olur.

(İsa şunu söyledi:) Muhakkak ki Allah, benim de sizin de Rabbinizdir. Öyle ise O'na kulluk ediniz. İşte doğru yol budur." (19:16-36)

Necaşi bu sözleri duyunca göz yaşlarına boğuldu. Müslümanlara "İsa'nın mesajı ile sizin Peygamberinizin mesajı aynı kaynaktan gelmiştir" dedi. Sonra Kureyşlilere kendisi için getirmiş oldukları hediyeleri de geri vererek gitmelerini söyledi.

Habeşistan'da 10 yıldan sonra, Cafer ve ailesi Medine'ye Rasulullah (s.a.v.)'in hicret ettiği şehre göç ettiler. Cafer çok yakında kendisine "fakirlerin babası" lakabını kazandıracak derecede fakirler için endişele-

nen biri olarak tanınmıştı.

Medine'ye göç etmesinden bir kaç yıl sonra Bizans'a doğru hareket eden orduların ikinci kumandanı olarak tayin edilmişti. Kumandan Zeyd bin Harise şehit edildikten sonra kumandayı Cafer aldı ve o da şehit oldu. Kumandanların şehadet haberi Medine'ye Rasulullah (s.a.v.)'e ulaştı. Üzüntüye boğulmuştu. Cafer'in dul kalan eşi Esma'yı görmeye ve ona bu trajik haberi vermeye gitti. Cafer'in çocuklarını gördüğünde ağlamaya başladı. Esma sordu: "Ya Rasulallah, neden ağlıyorsun? Cafer'den haber mi var?"

"Evet" diye cevap verdi Rasulullah (s.a.v.). "Şehitlik mertebesini kazandı." Esma yas tutmaya başladı. Rasulullah (s.a.v.) ona "Ey Esma, pişman olacağın bir şey söyleme ve göğsünü dövme" dedi. Sonra Allah'a bu Cafer ailesini koruması için dua etti ve onlara Cafer'in Cenneti kazandığını söyledi.

Sonra onun evinden ayrıldı ve ağlamakta olan kızı Fatıma'nın evine gitti. Ona "Cafer gibi biri için kolaylıkla kendini öldüresiye ağlayabilirsin. Cafer'in ailesi için yemek hazırla. Çünkü bu gün onlar üzüntü içindeler" dedi. Allah ona rahmet etsin.

TANIMLAMALAR:

*Meymune
*Meryem, İsa'nın annesi
*İsa bin Meryem

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ:

1. Habeşistan kralı gibi bir Hristiyan, Meryem ve İsa konusunda İslam ile kendi inancı arasında ne gibi bir benzerlik bulabilir?

2. Bu hikayedeki ayetlere dayanarak İslam ve Hristiyanlık arasındaki müşterekliklerı nasıl açıklayabilirsiniz?

FATIMA BİNTİ ESED

Rasulullah (s.a.v.)'in İkinci Annesi

Ebu Talib'in hanımı olan Fatıma binti Esed bin Haşim, İslam'a daveti kabul etti. Bir kaç yıl sonra, Haşim ve Abdulmuttalib oğullarının geri kalan kısmı gibi o da Mekke'de toplumdan kovulmuş ve kocasının vadisinde bir bölgede hapsolunmuşlardı. Kureyşliler bir toplantı düzenlemişler ve Rasulullah (s.a.v.)'in ashabının Habeşistan'da barış ve güvenlik içinde yerleşmeleri, Ömer'in müslüman olması, artık onun ve Hamza'nın Rasulullah (s.a.v.)'in tarafında olması ve kabileler arasında İslam'ın yayılması gibi olaylarla işlerin aleyhlerine geliştiğini görmelerinden sonra Benî Haşim ve Benî Muttalib'i boykot etmek üzere bir belge hazırlamışlardı.

Bu belge ile Kureyşliler, Benî Haşim ve Benî Muttalib'den kadınlarla evlenmemek, onlara evlenmek üzere kız vermemek, onlardan bir şey almamak ve onlara bir şey satmamak üzere anlaştılar. Belgeyi kendilerine yükümlülüklerini hatırlatması için Kâbe'nin ortasına astılar. Sonuç olarak bu iki kabile Fatıma binti Esed ve Ebu Talib'e kendi vadisinde katıldılar. Düşmana katılan Ebu Leheb dışında bütün aileler hapsedildiler. Erkek, kadın ve çocuklar ayrım yapılmaksızın sıcak ve kuru vadide bırakıldılar. Ebu Cehil tarafından Kureyşli aristokratlar adına yazılan ve

Kâbe duvarına asılan belge şöyle diyordu: "Hiç kimse Haşim ve Abdulmuttalib kabileleriyle bağlantı kurmayacak. Onlarla bütün ilişkiler kesilmiştir. Onlardan hiç bir şey satın almayın. Onlara hiç bir şey satmayın. Onlardan kimse ile evlenmeyin."

Fatıma binti Esed ve ailesi bu ekonomik ve sosyal ambargo ile karşı karşıya kaldı. Taşlı bir hapishanede yaşamaya zorlanıyorlardı ki böylece yalnızlık, yoksulluk, açlık ve hayatın zorlukları onları ya Kureyş'e ya da ölüme teslim olmaya mecbur bıraksın. Hem Fatıma gibi iman etmiş hem de henüz iman etmemiş olanların bu işkenceye katlanmaktan başka çareleri yoktu.

Bu ailelerden henüz müslüman olmamış olanlar bile, aile şereflerini muhafaza etmek için düşmana karşı birlik ve beraberlik içinde bir saf oluşturdular. Muhammed (s.a.v.)'e iyi bir insan olarak inançları vardı. O herhangi bir şahsi kazanç aramıyordu. O bir inanç ve bağlılık anlayışına sahipti. Onun dinini kabul etmemiş olmalarına rağmen kendisini onlardan üstün olarak takdim etmiyordu. Kendisi için adalet talep etmeksizin herkese karşı adil davranıyordu.

Fatıma yüreğinde biliyordu ki, henüz İslam'ı kabul etmemiş, fakat kendisi ve İslam'ı kabul etmiş olan aile fertleriyle açlık ve susuzluğa katlanmayı kabul eden aile fertleri, Kâbe'nin etrafında korku ile dolu olarak oturan putperest entellektüellerden çok daha kıymetli idiler. Entellektüeller felsefeden ve bağış yapmaktan söz ediyorlardı. Fakat kendilerine ileri götürücü bir ideoloji sunulduğunda kabul etmeyi reddediyorlardı. Çünkü bu, kölelerle ve yoksullarla eşit olmak anlamına geliyordu. Gördüğü ve dinlediği bu entellektüeller lüks ve rahat içinde yaşamaya devam edebilmek için babalarının servetlerini koruyacak bir yolu seçecek şekilde hareket ederken sınıf eşitliğinden bahsediyorlardı. Sosyal konumlarını korumaya yönelik hareket etmeyi ve adaletsiz mevcut düzene karşı çıkmaktan uzak durmayı seçiyorlardı. Fatıma'nın izlediği bu entellektüeller Ebu Cehil ve Ebu Leheb'in yanında kalmayı tercih ediyorlardı. Bilallerin, Ammarların, Habbabların işkenceye maruz bırakılmalarını ve Sümeyyelerin, Yasirlerin şehit edilmelerini itiraz etmek için bir el bile kaldırmadan seyrediyorlardı.

Sıcak ve kuru vadide hapsolunmuş olarak yaşarken, Fatıma aynı zamanda kendisinin ve diğer mü'minlerin ruhunu yeni bir inancın aydınlattığını hissetti. Tehlike dolu bir toplumda bu yeni hareketin ortaya

çıkmasıyla, insan olmanın sırları onun için açıklığa kavuştu. Bu hareketin temellerini anlayabiliyordu –tecrübe, tercih ve zorunlu disiplin. Artık kendisinden ve diğer insanlara karşı sorumluluklarından açıkça ve hilesizce söz edebiliyordu. Hissettiği hürriyet onun hem güçlü taraflarının hem de zayıf taraflarının farkına varmasını sağladı. Bütün bunlar hareketin ruhunda gizli şeylerdi ve fakat, hayret üzerine hayret, vahyolunan şeyler bu gizli şeylerin ta kendisiydi.

Şimdi, bu ürkütücü kampta, müslüman olmayan fakat zorluklara sabır, sessizlik ve üç yıl süren açlık ve yalnızlık ile katlanan insanlar vardı. Tehlikenin gölgesinde yaşadılar. Onlar aynı zamanda Allah'ın insanlık üzerindeki büyük inkılabında da yer aldılar. İslam tarihinin başlangıcının bu en hassas anında, Muhammed (s.a.v.) ve ashabının durumunu anlayarak acıyı paylaştılar.

Haşim ve Abdulmuttalib kabilesinin ailelerinin üç yıl boyunca şehirlerinden, insanlarından, hürriyetlerinden ve hatta geçim kaynaklarından bağlantıları kesilmişti. Bu hapishanede yaşamak zorunda bırakılmışlardı. Gecenin ortasında Kureyşli casusların gözlerinden gizlenerek vadiden ayrılmak ve hapiste beklemekte olan aç insanlar için biraz yiyecek bulmak mümkün müydü? Vicdan sahibi bir aile ferdi veya bir arkadaş nezaketten dolayı onlara biraz ekmek getirebilir miydi? Bazen açlık öyle bir noktaya ulaşıyordu ki, artık ölü görünümünü alıyorlardı, fakat kendilerini şehitliğe hazırladıkları için sabırlıydılar. Diğerleriyle birlikte kuşatma altında olan Sa'd bin Ebi Vakkas şöyle yazmıştı: "Açlık öyle bir sersemlik getiriyordu ki, eğer gece ayağım yumuşak ve ıslak bir şeye çarpsa, farkına bile varmadan, onu ağzıma koyar ve emerdim. İki yıl sonra hâlâ o şeyin ne olduğunu bilmiyorum."

Bu şartlar altında Rasulullah (s.a.v.)'in ailesinin başından neler geçtiği konusunda tarih hiç birşey söylememiş olsa da kişi bunu tahmin edebilir. Bütün bu aileler açlık, yalnızlık ve yoksulluğun zorluklarına Rasulullah (s.a.v.)'in hatırı için katlandılar. Açlık acısından ağlayan çocukların çığlıklarına sabırla tahammül ettiler. Hasta bir kimse yiyecek ve ilaç yokluğundan acı içinde inlediğinde sakin kaldılar. Yaşlı bir kimse tahammülün sınırlarına ulaştığında, ona daha fazla hüzün vermemek için Rasulullah (s.a.v.)'e hiç birşey söylemediler.

Aynı zamanda, bütün zorluklara rağmen, iman ve sevgi yönünden bağlı ve cömert kaldılar. Bütün bunlar ruhun, imanın ve insan hayatı-

nın anlamını gösteriyordu ki, bu da Rasulullah (s.a.v.)'in hassas kalbini büyük ölçüde etkiledi. Kesinlikle bilin ki ne zaman gecenin karanlığında yiyecek geldiyse ve insanlar arasında paylaştırılmak üzere Rasulullah (s.a.v.)'in ellerine verildiyse, onun hanımının ve kızının payı diğerleri hayatlarından endişe etmesinler diye herkesinkinden daha azdı.

Bu kampta günler zorlukla geçti. Gece, karanlığın siyah çadırı şehir hayatından ayrılmış bu dağlık bölgenin sakinleri üzerine düşüyordu. Haftalar, aylar ve yıllar güçlüklerle geçti. Yorgun vücutları ve ruhları üzerinden yavaşça geçtiler ama herkes birbiriyle ve Rasulullah (s.a.v.) ile sempati içinde yardımlaşıyordu.

Boykotun sona ermesinden kısa bir süre sonra Ebu Talib öldü. Fatıma binti Esed'in artık sevgili eşi yoktu. O şimdi dulluğun yalnızlığına katlanmak zorundaydı ve evinde yetiştirdiği adam, Muhammed (s.a.v.) en büyük desteğini kaybetti. Kocası yetim Muhammed (s.a.v.)'i evine almış ve babasının, annesinin ve dedesi Abdulmuttalib'in eksik kalan nezaketini telafi etmişti. Fatıma ve Ebu Talib genç Muhammed (s.a.v.)'i gözetmiş ve ona bakmışlardı. Ebu Talib ona Hatice'nin hizmetinde iş bulmuştu. Sonunda Hatice ve Muhammed (s.a.v.)'in evliliğinde baba rolünü alan yine onun eşiydi. Ebu Talib bütün etkisini, şahsiyetini ve sosyal kredisini Peygamberi korumak için kullanmıştı. Hatta kuşatma altında üç yıla, zorluklara ve açlığa tahammül etmiş ve yeğenine bağlı kalmıştı. Şimdi, şehrin öfkesine, tehlikesine ve nefretine karşı kabilenin tek koruyucusunu, Ebu Talib'i kaybetmişti.

Fatıma eşi Ebu Talib'in ölümünden kısa bir süre evvel de Rasulullah (s.a.v.)'in eşi Hatice'yi kaybetmenin acısına katlanmıştı. Hatice, Rasulullah (s.a.v.)'in davetinin ilk on yılı boyunca yaşamıştı ki, bunun üç yılı ekonomik ve sosyal ambargo yıllarıydı. Fatıma, kendisi de açlık ve susuzluk çeken Hatice'nin arkadaşlığı ile sabrının takviye edildiğini hissetti ve gördü.

Fatıma Medine'ye hicretten sonra uzun yaşamadı. Kısa zamanda hastalandı. Ölüm döşeğindeyken Rasulullah (s.a.v.) kendisini ziyarete gitti ve ona dedi ki: "Anneciğim, Allah senden razı olsun. Kendi annem öldükten sonra sen benim ikinci annemdin. Kendin aç iken bile benim tok olmamı temin ettin. Giyecek elbisen yokken beni giydirdin. Kendini mahrum bırakarak en iyi yemekleri her zaman bana verdin. Bütün bunları Allah'ın rızasını elde etme niyetiyle yaptın."

Öldüğünde Rasulullah (s.a.v.) onun yıkanmasını emretti ve sonra da Rasulullah (s.a.v.)'in gömleğine sarıldı. Biri ona dedi ki: "Ya Rasulallah, Fatıma için başka hiç kimse için yapmadığın bir şeyi yaptın." Rasulullah (s.a.v.) "küçük bir çocukken yetim kaldım. O bana baktı ve beni büyüttü. Bütün akrabalarım arasında o ve Ebu Talib bana en nazik insanlardı" dedi. Rasulullah (s.a.v.) sahabilerine bu sahabi için bir mezar kazmalarını söyledi. Sonra kazma işini kendisi tamamladı. Abbas'ın ve Ebu Bekir'in yardımıyla onu mezara yatırdılar. Allah onun ruhuna rahmet etsin.

TANIMLAMALAR:

*Ebu Talib vadisi
*Kureyş aristokratları

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ:

1. Ebu talib vadisinde hapsedilmiş olarak yaşamanın nasıl bir duygu olmuş olabileceğini tartışınız. Eğer aynı ekonomik ambargo bize de uygulanmış olsa, nasıl yaşardık?

2. Rasulullah (s.a.v.) için Ebu Talib'in neyi temsil ettiğini tartışınız.

ALİ BİN EBİ TALİB

Rasulullah (s.a.v.)'in Evinde Büyüyen

Hulefa-i Raşidin'in dördüncüsü olması takdir olunmuş bir kimse olan Ali bin Ebi Talib, ilk İslam tarihçilerinden İbn İshak tarafından "on yaşında bir çocuk iken Rasulullah (s.a.v.)'e inanan, onunla namaz kılan ve onun ilahi mesajına iman eden ilk erkek" olarak tanımlanır. Peygamber (s.a.v.)'in Ali'nin evinde, Ali'nin babası Ebu Talib ve onun eşi Fatıma binti Esed ile yaşayarak büyümesi gibi, Ali de Rasulullah (s.a.v.)'in evinde onunla ve hanımı Hatice ile yaşayarak büyüdü. Hayatının sonraki yıllarında fakirlik Ebu Talib'i, oğlu Cafer'in Abbas'ın evinde ve oğlu Ali'nin de Rasulullah (s.a.v.)'in evinde yetişmelerine müsaade etmek zorunda bırakmıştı. Ali ilk vahyin geldiği, Rasulullah (s.a.v.)'in tebliğinin başladığı zamandan beri oradaydı. O, İslam'ın ilk yıllarının zorluklarını, güçlüklerini ve zulümlerini yaşadı ki, böylece, Rasulullah (s.a.v.)'in putperestlerce fark edilmeden Medine'ye hicret edebilmesi için oynaması istenen zor rolü üstlenebilsin. Daha sonra Medine'de Bedir, Uhud, Hayber savaşlarında, Mekke'nin fethinde ve Huneyn'de aktif olarak yer aldı. Rasulullah (s.a.v.)'in en küçük ve en sevgli kızı Fatıma ile evlendi.

Şimdi onun Rasulullah (s.a.v.)'in Mekke'den hicretinden hemen önceki rolü üzerinde yoğunlaşalım. Bunun İslamî bir prensip olarak önemi Müslümanlar tarafından hicret yılının İslamî takvimin başlangıcını belirlemek için kabul edilmesiyle teyid edilmiştir. Bu düşünce için gıdadır, çünkü, tarih sürekli olarak bir hareketin veya dinin liderinin doğum tarihini veya büyük bir zaferin kazanıldığı yılı bir takvimin başlangıcı yapmıştır. Fakat İslam'da bunların hiç biri –ne Rasulullah (s.a.v.)'in doğduğu yıl ne de İslam'ın zaferleri, mesela Mekke'nin fethi gibi ki İslami siyaset tarihinin başlangıcı olarak kabul edilebilirdi, ne de Rasulullah (s.a.v.)'in Peygamberlikle vazifelendirilmesi seçilmişti. Aksine, bir kez daha, hicret seçilmişti. İlk tarihçilerden Taberi'nin bize söylediğine göre, hicret resmen İslami takvimin başlangıcı olarak Halife Ömer (r.a.) zamanında Ali b. Ebi Talib'in teklifi üzerine kabul edildi: "Ömer bin Hattab halkı topladı ve onlara sordu, 'tarihlendirmeye hangi günden başlamalıyız?' Ali cevap verdi, 'Rasulullah (s.a.v.)'in hicret edip, şirk topraklarını terk ettiği günden'. Ömer bu tavsiyeyi uyguladı."

Ali hicret kavramının önemini Rasulullah (s.a.v.)'den öğrenmişti. Mekke, Rasulullah (s.a.v.)'in atalarının kabilesine ve ekonomik amborgalara katlanarak engellemelere karşı sert bir şekilde direndiği topraktı. Rasulullah (s.a.v.) imanını ve hürriyetini korumak için ya kalıp ölmek ya da hicret etmek zorundaydı.

Çölde yetişen tek ağaç, aile ve kabile ağacıydı ve hiç bir şahıs çölde onun gölgesi altında olmaksızın yaşayamazdı. Muhammed (s.a.v.) Yaratıcısı için hicretiyle aile ve kabilenin kan ve vücut ağacını kesiyor. Muhammed (s.a.v.) Mekke'den ayrılmak zorunda, fakat nereye gitsin? Her yer böyle olamaz. O, yaşama imkanlarının serbestçe verildiği bir yere gitmeli ve bu yer Allah yolunda mücadele için bir karargah olarak hizmet verebilecek bir yer olmalı ve biz Rasulullah (s.a.v.)'in bunun için Yesrib'i nasıl hazırladığını biliyoruz.

Peygamber hicret emrini verdi fakat Kureyşliler duruma karşı tetiktelerdi ve tehlikeyi seziyorlardı. Rasulullah (s.a.v.) müslümanlara gizlice ve her defasında bir kaç kişi halinde ayrılmalarını buyurdu. Kureyşliler ashabı gitmekten alıkoymaya çalıştılar —diğerleri Medine'de yaşamaya devam ederken bazı muhacirleri geri döndürdüler. Ayrılamasınlar diye bazılarının aileleri rehin alındı. Bazılarının eşleri gitmelerine izin vermeyi reddettiler fakat müslümanlar Rasulullah (s.a.v.)'in emrinden

sonra bir karar vermişlerdi. Kararları cehalet, şirk ve zulüm merkezini evleri, aileleri, servetleri ve hatıraları ile beraber geride bırakmaktı. Onlar hürriyeti seçtiler.

Mekkeliler Rasulullah (s.a.v.)'in kendisi ile ilgili kararını bilmiyorlardı. Sadece müşrikler değil, yakın ashabı ve ailesi bile kararını bilmiyorlar hatta tahmin bile etmiyorlardı. Çoğu aynen ashabını Habeşistan'a gönderdiği gibi bu kez de zulme maruz kalan, hayatlarından endişe edenleri Yesrib'e gönderdiğini zannetti. Abdulmenaf ailesine bağlı olduğu için hayatının tehlikede olmadığını bu yüzden Mekke'de kalıp rejime karşı mücadelesini devam ettireceğini düşünüyorlardı.

Ebu Bekir kendisini hazırladı. İznini almak için Rasulullah (s.a.v.)'e gitti. Rasulullah (s.a.v.) bu gibi durumlarda her zamanki gibi çok kısa ve kesin cümlelerle konuştu. Dedi ki: "Hayır. Acele etme. Belki Allah sana katılmak üzere bir yol arkadaşı hazırlıyordur." Hepsi bu. Ebu Bekir daha fazla tartışmanın gereksiz olduğunu biliyordu.

Bu noktada sadece Rasulullah (s.a.v.), Ebu Bekir ve Ali Mekke'de kalmışlardı. Ashabından bir grup hâlâ Habeşistan'da, bir başka grup da Medine'de, bazıları saklanmaktaydı ve bazıları da —Mekke'de hiç bir aile koruması olmayanlar— Kureyşlilerin mahkumuydular ve işkenceye uğruyorlardı. İslam'ı kabul eden bazı gençler de babalarının ve büyüklerinin tehditleri altında evlerine hapsedilmişlerdi.

Bu durumda Mekke müslümanlardan boşalmıştı ve bu normal bir durum değildi. Kureyşliler bunun üzerinde düşünmeye başladılar. Yesrib'den gelen haberler endişelerini arttırdı. Yesrib'deki müslümanların hep beraber birleştiklerini ve birbirlerini kucakladıklarını duydular. Bir ateşkesin ortasında bulunan Evs ve Hazrec kabileleri Mekke'den gelen muhacirlere yardım ediyorlardı, fakat onlar da büyük bir haber bekliyor gibi görünüyorlardı. Yesrib tamamen Rasulullah (s.a.v.)'in ashabının ellerindeydi.

Açıkçası, bu şartlar altında Rasulullah (s.a.v.) bir avuç içinden az insanla Mekke'de kalmazdı. Zulüm ve işkenceye katlanarak geçen sabır vakti sona ermişti. Ayet nazil oldu: "Kendileriyle savaşılanlara (müminlere), zulme uğramış olmaları sebebiyle, (savaş konusunda) izin verildi. Şüphe yok ki Allah, onlara yardıma mutlak surette kadirdir" (22:39). Bu ayet yükselişin ve müspet ya da bir başka deyişle yapıcı mücadelenin başlangıcını duyuruyordu. Peygamber, şehrin liderliğini elde edebi-

leceği Yesrib'e gidebilir ve Mekke'yi dışarıdan tehdit edebilirdi.

Kureyşli liderler ve bazı müttefikleri senatoları olan Darunnedve'de toplandılar. Muhammed (s.a.v.) konusunda ne yapacakları üzerine bir toplantı yapıyorlardı. İçlerinden biri "onu zincire vuralım ve hapse atalım" diye bir teklifte bulundu. Bu yeterince oy almadı. Çünkü başka bir fesatçı, Muhammed (s.a.v.) etrafta oldukça kendileri için bir tehlike ve tehdit olacağını ve ashabının gelip onu alacağını söyledi.

Bir başkası şöyle önerdi, "burada düzeni geri getirinceye ve herşey önceden olduğu haline dönünceye kadar onu şehirden sürelim. Bu belayı aramızdan atalım ve nereye isterse oraya gitmesine izin verelim." Bu öneriye herkes karşı çıktı ve "onun nasıl bir ikna gücüne sahip olduğunu ve ne muhteşem bir hatip olduğunu bilmiyor musunuz? Eğer bunu yaparsanız Arap kabilelerini bırakıp başkalarının size karşı ayaklanmasına sebep olacaktır ve liderliği sizin elinizden alacaktır" dediler.

Nihayet Ebu Cehil kesin bir öneride bulundu. "Bence her kabileden şerefiyle aramızda tanınan, cesur birer genç seçilmelidir. Onların her birine Muhammed (s.a.v.)'e saldırmak üzere bir kılıç vereceğiz. Hepsi beraber bir vücut gibi hareket edecekler ve onu öldürecekler. Böylece biz de ondan kurtulacağız. Bu şekilde herkes canının alınmasında pay sahibi olacak. Abdulmenaf ailesi hepimizle birden savaşa girmeyecektir. Kısasa razı olmak zorunda kalacaklardır."

Suikastçiler evini kuşattılar ve Rasulullah (s.a.v.)'in hareketlerini izlediler. Evin duvarı alçak olduğundan üzerinden atlayıp, eve gizlice girmeye ve Rasulullah (s.a.v.)'i uyurken öldürmeye karar verdiler. Buluştukları yerdeki evden bir kadın "kendini şerefli erkekler sayan siz, bir evin duvarından atlamak gibi bir şeyi nasıl yaparsınız? Bu bütün Araplara ebedi bir yüz karası olacak. İnsanlar, bizim, milletin kızlarını almak için duvarlardan atladığımızı ve içimizden olanları korumadığımızı söyleyecekler" diyerek dışarı seslendi. Bunun yüzünden Peygamber gece dışarı çıkıncaya kadar avlunun kapısında beklemeye karar verdiler. Gece boyunca evi göz altında tuttular. Onun gelişini ve gidişini görebilirlerdi. Nihayet gece onun yatağına gittiğini ve uyuduğunu gördüler.

Süikastçilerin zihinlerinde herşey sona eriyordu. Rasulullah (s.a.v.)'in hayatı sadece birkaç sessiz saate bağlıydı ve bu süre içinde hiç bir şey olamazdı. Rasulullah (s.a.v.)'in düşmanları ona bu son bir kaç saati vermişlerdi. Çünkü, şu anda küçük evinde uyumakta olan Abdul-

lah'ın oğlunun şehirdeki arkadaşlarının sadece 22-23 yaşlarında, Ali isminde bir delikanlı ile Ebu Bekir isminde 40'ının sonlarında bir adam olduğundan eminlerdi. "Yoksa onlar: (O) bir şairdir; onun, zamanının felâketlerine uğramasını bekliyoruz mu diyorlar? De ki: Bekleyin. Ben de sizlerle beraber bekleyenlerdenim" (52:30-31).

Rasulullah (s.a.v.)'in yatağına girdiğini ve sessizce uyuduğunu kendi gözleriyle gören bu genç adamlar her şeyin şafak vaktinde sona ereceğinden ve Mekke'nin eski güvenliğine ve emniyetine döneceğinden eminlerdi. Putperest vatandaşlarının şereflerini ve bu on üç yıl boyunca temelleri sarsılan sevgili putlarını tekrar kazanabileceklerini düşünüyorlardı. Bunun kesinliği onlara öylesine bir zevk verdi ki Muhammed (s.a.v.)'in sözlerini dalga geçerek ve hakaret ederek hatırlardılar ve sonra gülüp onun hakkında başka hikayeler anlattılar.

Ebu Cehil kendisi gibi insanlara has yarım aklıyla şöyle dedi: "Muhammed (s.a.v.) eğer kendisinin yolunu takip ederseniz, Arapların ve Arap olmayanların mükafaatlarını kazanacağınızı düşünüyor. Öldükten ve tekrar diriltildikten sonra size bahçeler verilecek. Ve eğer onun yolunu takip etmezseniz öldükten ve tekrar diriltildikten sonra cehennem ateşlerine atılacaksınız."

O anda bir adam yanlarından geçti ve kimi beklediklerini sordu. Onlar "Muhammed (s.a.v.)'i bekliyoruz" dediler. Adam "Allah sizi aldattı. Muhammed (s.a.v.) elinizden kaçtı" dedi. Suikastçiler uyuyan Muhammed (s.a.v.) değilse kim diye bakmaya gittiler. Onun yatağında ve onun örtüleri altında uyuyan başka kim olabilir? Sabah olunca, birden Ali'nin Muhammed (s.a.v.)'in yatağından kalktığını gördüler.

Müslümanlar Kuba'da yüzlerinden gelecek için ümit ışıkları fışkırarak mescid inşa etmekle meşgulken, Ali bin Ebi Talib çölü geçiyordu. Rasulullah (s.a.v.)'in yerine yatağında suikastçilerin kendisini bulduğu o mukadder günden beri Rasulullah (s.a.v.)'in borçlu olduğu paraları ödeyerek üç gün geçirmişti. Bundan sonra çabukça şehri terk etti ve yakıcı çölde yürümeye başladı. O, dar mali durumlar içinde bir gençti. Kılıcı belinde kınlı, kafası gelecekle ilgili düşünceler içinde kayıp ve imanla sıcacıktı. Gece boyunca ve öğleye kadar yürüdü ve günün sıcak

saatlerinde bir yerde dinlendi. Kuba'ya vardığında Rasulullah (s.a.v.)'in kalmakta olduğu Gülsüm binti Hidm'in evinde konakladı.

Rasulullah (s.a.v.) Kuba'dan Medine'ye gittiğinde muhacirler ve ensar arasında bir kardeşlik anlaşması tesis etti. Rasulullah (s.a.v.) şöyle buyurdu; "Haydi her biriniz Allah için bir kardeş edinin." Kendisi Ali bin Ebi Talib'in elini tuttu: "Bu benim kardeşimdir" dedi. Böylece Allah'ın Rasulü, eşsiz ve benzersiz, takva sahibi mü'minlerin lideri ile Ali kardeş oldular. Allah'ın aslanı Hamza, Rasulullah (s.a.v.)'in azadlı kölesi Zeyd bin Harise'nin kardeşi oldu. Hamza ona Uhud gününde savaşın başlamasına yakın, ölüm ihtimaline karşı vasiyetnamesini verdi. Cafer bin Ebi Talib ve Muaz bin Cebel de birbirleriyle kardeş oldular.

Ali bin Ebi Talib Allah'ın Rasulü'nün (s.a.v) vefatından sonra aşağı yukarı otuz yıl yaşadı. Beş yıla yakın bir süre, dördüncü ve son raşid halife olarak yaşadıktan sonra bir katilin elinde vefat etti. Allah ona rahmet eylesin.

TANIMLAMALAR:

*Cafer bin Ebi Talib
*İslamî takvim (Hicrî takvim)

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ:

1. Niçin Hz. Peygamber (s.a.v.)'in hicretinin, İslamî takvimin başlangıcı için esas alındığını tartışınız.
2. Kur'an 22:39'un Hz. Peygamber (s.a.v.) için önemini tartışınız.

EBU BEKİR BİN EBİ KUHÂFE

Allah Rasûlü'nün Yol Arkadaşı

Seçilen ilk râşid halife ve Rasûlullah (s.a.v)'in yakın akrabasının dışında İslam'a ilk giren kişi olan Ebu Bekir, Allah Rasûlü'nden birkaç yaş daha gençti. Ebu Bekir Rasûlullah (s.a.v)'in önderliğindeki bütün muharebelere katıldı. O daima Rasûlullah (s.a.v)'in yanındaydı ve istişare ve bilgisi ile ona yardıma hazırdı. Hassas ve ciddi anlarda Ebu Bekir bir taş gibi metin ve soğukkanlı idi. Ebi Bekir ile Rasûlullah (s.a.v) arasında dikkate değer derecede bir uyum mevcuttu. Hatice'nin ölümünden sonra Rasûlullah Ebi Bekir'in kızı Aişe binti Ebu Bekir ile evlendi.

Düşman şehrinin pençesinden kurtulmak ve hicret etmek için fedakarlık ve imkanların birarada bulunması gerekiyordu. İşte bunun için Rasûlullah (s.a.v)'in, Ali ve Ebu Bekir'i kendi yanında alıkoydu. Ali, Rasûlullah (s.a.v)'in koruma pahasına ölümle karşı karşıya geldiğinde ona yüksekten bakan genç bir erkekti. Ebu Bekir ise toplum içinde nüfuz ve servet sahibi, tecrübeli ve yaşlı bir sahabi idi. İkisi de hicret esnasındaki rolleri için Rasûlullah tarafından isabetle seçilmiş olduklarını ispatladılar.

Allah Rasûlü (s.a.v)'in ve onun yoldaşı Ebu Bekir'in Medine'ye hicretleri hem Medine'nin kapılarını dış dünyaya açtı hem de Mekkeli mu-

hacirleri yeni bir topluma ve yeni bir hayat tarzına alıştırdı. Ebu Bekir, hicret etmenin, Müslümanları baskı altında tutan politik ve sosyal çevreye karşı mücadelede yeni imkanlar ve uygun şartlar sağlamanın yeni bir yolu olduğuna karar veren Rasûlullah'tan hicretin önemini öğrendi. Müslümanlar doğdukları toprakları, bir gün oraya galip olarak dönmek üzere terkettiler.

Rasûlullah (s.a.v) ve Ebu Bekir, Yesrib'e çıkan batı yolu yerine güney yolunu tuttular. Çünkü düşmanın Rasûlullah (s.a.v)'i aramaya hemen oradan başlayacaklarını biliyorlardı. Neticede, Mekke'nin aşağı tarafındaki Sevr Dağı'nda bir mağaraya saklandılar. Böylece düşman onları aramaktan yorgun düşüp şehre geri döndüğünde onlar yolculuklarına başlayacaklardı. Ebu Bekir her şeyi inceden inceye planlamıştı. Oğlu Abdullah gün boyu şehirde Kureyş'in arasına karışıp onların almış oldukları kararları ve yapmayı düşündükleri kötü işlerin planlarını öğrenecek ve geceleyin gelerek onları babası ile Rasûlullah (s.a.v)'e anlatacaktı.

Ebu Bekir'in kölesi Amr b. Fahire, Abdullah'ın şehirden mağaraya giden ayak izlerini yok etmek için Ebu Bekir'in koyun sürüsü ile birlikte Abdullah'ın ardından gidip geri dönecek, Ebu Bekir'in kızı Esma da geceleyin onlara yemek getirecekti. Müşriklerden olan ve bu sebeple herhangi bir kumpasından şüphelenilmeyecek olan Abdullah b. Arkat, Ebu Bekir'in daha önce kendisine teslim ettiği iki deveyi, onlar Yesrib'e doğru yola çıkana dek çölde otlatacak ve vakti gelince develeri tayin edilen yere getirecek ve onlara kılavuzluk edecekti.

Rasûlullah (s.a.v)'in Mekke'den ayrılacağı yönündeki haberler Kureyş'e ulaşınca, kaçakları bulan kişiye yüz deve ödül verileceğini ilan ettiler. Bu ödül Rasûlullah (s.a.v)'in gerçek düşmanlarından daha fazla sayıdaki insanın, onları aramak üzere çöle, şehrin dışına çıkmasına sebep oldu. Ebu Bekir endişeli idi. Birden mağara yakınlarında bir grup insanın sesini duydu. Korkuyla sarsılarak: "Eğer bu insanlar biraz daha aşağıya bakarlarsa bizi görecekler" dedi. Rasûlullah her zaman olduğu gibi sakin, başı Ebu Bekir'in dizleri üzerinde, bir tebessüm ve katiyet hali içinde: "Üçüncüleri Allah olan bu iki insan hakkında neler diyorsun?" buyurdu. Kuran'da şöyle buyrulur: "Eğer siz ona (Rasûlullah (s.a.v)'e) yardım etmezseniz (bu önemli değil); ona Allah yardım etmiştir: Hani, kafirler onu, iki kişiden biri olarak (Ebu Bekir ile birlikte Mekke'den) çıkarmışlardı; hani onlar mağaradaydı; o, arkadaşına 'üzül-

me, çünkü Allah bizimle beraberdir' diyordu. Bunun üzerine Allah ona (sükunet sağlayan) emniyetini indirdi, onu sizin görmediğiniz bir ordu ile destekledi ve kafir olanların sözünü alçalttı. Allah'ın sözü ise zaten yücedir. Çünkü Allah üstündür, hikmet sahibidir." (9/40) İman onlara sekinet verdi ve Allah onları emniyet hissine bürüdü.

Üçüncü güne gelindiğinde ortalık sakinleşmişti. Araştırma grupları aramaktan yorgun düşmüş, Mekke'deki herkes onları bulmaktan ümidini kesmişti. Böylece yollar güvenli hale geldi. Abdullah b. Arkat Ebu Bekir'in kendisine daha öne emanet ettiği iki deveyi getirdi. Rasûlullah (s.a.v.) devenin birine, Ebu Bekir de diğerine bindi ve Rasûlullah (s.a.v.) önde, Ebu Bekir arkada yolculuğa başladılar. Bu çok hassas ve tehlikeli bir andı.

Fakat Rasûlullah (s.a.v.) araştırma grupları tarafından bulunduğu takdirde hayatını tehdit edebilecek mevcut tehlikeye rağmen ilk iş olarak başka birşey yaptı ve Ebu Bekir'e dönerek: "Ben sahibi olmadığım deveye binmem" buyurdu. Ebu Bekir, "Ey Allah'ın Rasûlü anam babam sana feda olsun, bunların ikisi de sana aittir." dedi. Rasûlullah (s.a.v.): "Hayır. Onu kaça almıştın?" buyurdu. O, şu kadara dedi. Rasûlullah (s.a.v.): "Ben onu şu kadar fiyata alacağım" buyurdu. Ebu Bekir bunu kabul etti ve Rasûlullah (s.a.v.) satın aldığı devenin üzerine oturdu. Hicreti tamamlamak üzere yolculuğa devam ettiler.

Ebu Bekir Rasûlullah'tan hicretin, bütün ilişkilerin ve bağların kopması anlamına geldiğini öğrendi. Bir muhacir (göçmen) ayrı bir yerde, kendi başına, yalnız bir insanoğludur. Bir yanda kişi ve imanı, diğer yanda ondan başka herşey, bütün dünya. İşte burada bir kılavuz ve iki kişilik kervanla İslam tarihi başlar. Muazzam bir gelecek, gözlerini çölün yakıcı güneşi altında bu anda göç eden Peygamber-Muhacir'e dikmişti. Lüks ve debdebeli hayat tarzlarıyla dünyanın büyük süper güçleri İran ve Doğu Roma, gece boyunca geçilmez gibi görünen yoldaki bu yalnız kaçışa hasetle bakıyordu. Onlar gece boyunca ve birkaç saat de gün ışığında yolculuk ettiler. Güneşin tepeye çıktığı ve çölün dayanılamayacak kadar yakıcı olmaya başladığı zaman bir taşın gölgesinde dinlendiler. Bazen dinlenmek için böyle bir taş bile bulamadılar ve öğle sıcağında sadece iki devenin meydana getirdiği ufacık gölgede dinlenmeye çalıştılar.

Nihayet, Medine civarında, biraz konakladıkları ve ilk mescidi inşa ettikleri kasaba olan Kuba'ya vardılar. Medine'de bütün ashab, hem

muhacirler hem de ensar, hergün sabah namazından sonra şehir dışına çıkıyorlar ve hasret ve merakla gözlerini Mekke'den gelen yola dikiyorlar, öğle güneşine kadar bekliyorlardı. Rasûllerini daha önce hiç görmeyenlerin kalpleri onun için çarpıyordu ve onlar daha da meraklı idiler.

Ebu Bekir, Rasûlullah (s.a.v)'in Medine'deki öncelikli politikasının Medine'ye girmek isteyenlere izin vererek, ulaşılması mümkün en uzak tesir alanını artırmak ve çevre kabilelerle temasa devam etmek olduğunu gördü. Rasûlullah (s.a.v.) Medine'den Arabistan yarımadasının uzak merkezlerine görevliler ve elçiler gönderdi. Hicretten sekiz yıl sonra ve henüz Mekke'ye zaferle geri dönmeden önce, bu görevliler ve elçiler sınırların ötesine gittiler ve İran, Doğu Roma, Mısır ve Yemen ile ilişkiler kurdular. Ebu Bekir, Rasûlullah (s.a.v)'in bilinen dünyada, yakında ve uzaktaki bütün noktaları, hicretin bir sonucu olarak Arap kabile toplumunun kapalı dünya görüşüne açma yönündeki gayretlerinin farkına varmıştı. Burada, Ebu Bekir, Kur'an tarafından teyid edilen hicretin fikrî ve ideolojik sonuçlarını, etkilerini gördü: "İman edenler ve hicret edip Allah yolunda cihad edenler var ya, işte bunlar, Allah'ın rahmetini umabilirler. Allah gafûr ve rahimdir." (2: 218) Ebu Bekir bu ayet doğrultusunda, bir muhacirin sadece Allah yolunda cihad edenler safında yer almakla kalmadığını, ayetin de gösterdiği üzere kendisine bir de ayrıcalık tanındığını gördü. Bu ayet insanlara, imandan sonra ilk ve en büyük kaidenin ve ferde ait kutsal vazifenin hicret olduğunu hatırlatıyordu.

Ve yine Kur'an'da buyrulur: "...Onlar ki, hicret ettiler, yurtlarından çıkarıldılar, benim yolumda eziyete uğradılar, çarpıştılar ve öldürüldüler; andolsun ben de onların kötülüklerini örteceğim ve onları altlarından ırmaklar akan cennetlere koyacağım." (3: 195) Bu kısa ayette, Ebu Bekir öğrenmişti ki hicret, zulme uğrayanlar için daha iyi bir hayat yolu ararken gözetilmesi gereken bir unsur ve diğer durumlarla yüzyüze gelme ve tarihin şahitlik ettiği bir hakikattir.

Ebu Bekir şu ayeti işitti: "Zulme uğradıktan sonra Allah yolunda hicret edenlere gelince, onları dünyada güzel bir şekilde yerleştireceğiz. Eğer bilirlerse ahiretin mükafatı elbette daha büyüktür." (16: 41) Burada Ebu Bekir mesajın, bütün insanların hissi bağlara, adetlere ya da onlara zulmedebilecek kısa görüşlü politik düşüncelerekapılmaması gerektiğini kavradı.

Ve yine: “Kendilerine yazık eden kimselere melekler, canlarını alırken: ‘Ne işte idiniz!’ dediler. Bunlar: ‘Biz yeryüzünde çaresizdik’ diye cevap verdiler. Melekler de: ‘Allah’ın yeri geniş değil miydi? Hicret etseydiniz ya!’ dediler. İşte onların barınağı cehennemdir; orası ne kötü bir gidiş yeridir. Erkekler, kadınlar ve çocuklardan (gerçekten) aciz olup hiçbir çareye gücü yetmeyenler, hiçbir yol bulamayanlar müstesnadır. İşte bunları, umulur ki Allah affeder; Allah çok affedicidir, bağışlayıcıdır. Allah yolunda hicret eden kimse yeryüzünde gidecek birçok yer ve bolluk (imkan) bulur. Kim Allah ve Rasûlü uğrunda hicret ederek evinden çıkar da sonra kendisine ölüm yetişirse artık onun mükafatı Allah’a düşer. Allah da çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir.” (4: 97-100) Burada belki Ebu Bekir’in aklına, kalbi imanla alevlenen ve omuzları ağır bir sorumluluğu yüklenen bir insana Allah’ın “Siz Allah’ın iradesini kabul etmiştiniz, evlerinizi terkedin! Kaçın! Burada doğduğunuz için yapmaya muktedir olamadığınızı söylemeyin. Sizin yuvanız, aileniz, şehriniz, kabileniz, özgürlüğün olduğu yerdir. İmanınız oradadır” buyurarak emir verdiği geldi.

Ebu Bekir zulme teslim olanların mallarını, hayatlarını ve servetlerini korumak için kendi kendilerine zulmetmiş olduklarını biliyordu. Onlar korumaya çalıştıklarından mahrum edilecekler ve hürriyetlerini ve imanlarını satacaklardı. Aynı şekilde bunun aksi de doğru idi. Sahip olduklarını Allah yoluna verenler ve hicret edenler, hicret sebebiyle kaybettiklerinden daha fazlasını kazanacaklardı. Tarih, namuslu ve doğru sözlü (sıddîk) Ebu Bekir gibi, Allah Rasûlü’nün (s.a.v.)ashabı arasından muhacirlerin örneklerinde olduğu üzere durumun çok kere böyle olduğunu göstermiştir. Allah ondan razı olsun.

TANIMLAMALAR

*Sevr Dağı

*Amr b. Fahire

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ

1- Kur'an (9: 40)'ı ve Allah'ın indirmiş olduğu sekinetin önemini tartışınız.

2- Rasûlullah (s.a.v)'in Medine'ye giderken bindiği deveyi satın alması niçin önemliydi?

ESMA BİNTİ EBİ BEKİR

Kadın Mücahid

Esma binti Ebi Bekir, isminden de anlaşıldığı gibi Ebu Bekir'in kızıdır. Aynı zamanda o, Rasûlullah (s.a.v)'in hanımı Aişe'nin üvey kız kardeşi ve "müminlerin annelerinden" biridir. Esma'nın kocası Zübeyir b. Avvam da Rasûlullah'ın (s.a.v.) ashabındandır. Esma'nın oğlu Abdullah b. Zübeyir, dürüstlüğü ve kendisini Hakikate şaşmaz şekilde adamasıyla bilinirdi.

Esma, İslam'a ilk girenler arasındaydı. Rasûlullah (s.a.v.) ile babası Ebu Bekir'in hicreti esnasındaki plan hakkında bilgi sahibi olan ve Mekke'de kalan birkaç sahabeden birisi de Esma idi ve o bu planda önemli bir rol oynadı. Şüphesiz ki gizlilik bu planda son derece önemliydi. Çünkü onlar Kureyş'in planının, büyük kabilelerin hepsinden seçilecek birer genç tarafından Rasûlullah (s.a.v)'in öldürülmesi olduğunu öğrenmişlerdi. Böylece Abdi Menaf, Rasûlullah (s.a.v)'in ölümü karşılığında kan davası yerine diyet almaya zorlanmış olacaktı.

Rasûlullah (s.a.v.) ile babasının Mekke'den ayrıldıkları gece, yolculukları için su ve yiyecek hazırlayan kişi Esma idi. Esma, yemeği içine koyup bağlayacağı birşey aradı, fakat bulamadı. Sonunda kendi bel kuşağı (nitak) aklına geldi. Ebu Bekir kızına onu iki parçaya ayırmasını

teklif etti. Esma babasının dediği şekilde yaptı. Rasûlullah (s.a.v.), bu hareketi dolayısıyla onu methetti. Bu hadiseden sonra Esma, "iki kemerli kişi" olarak bilinmeye başladı.

Esma hamile olmasına rağmen Rasûlullah (s.a.v.) ve Ebu Bekir güvenli bir şekilde Medine'ye ulaştıktan sonra hicret etmek için planlar yaptı. İçinde bulunduğu durumda yapabileceğinin ötesinde, zor ve uzun bir yolculuk olduğu Esma'ya söylenildi. Fakat Esma bu sözleri dinlemedi. O Allah'ın kendisini ve bebeğini koruyacağını hissetmişti. Medine civarındaki Kuba'ya ulaşır ulaşmaz bir erkek çocuk dünyaya getirdi: Abdullah. Abdullah, Medine'deki muhacirun içinde dünyaya gelen ilk çocuk olduğu için Müslümanlar mutluluk ve şükran hisleri içinde bağrışarak "Allahu ekber" ve "la ilahe illallah" dediler.

Esma diğer ashab tarafından erdemli ve çabuk anlayışlı bir kadın olarak bilinirdi. Daha sonra oğlu Abdullah annesini son derece cömert birisi olarak tanımlamıştır. Bir keresinde Abdullah şöyle söyledi: "Daha önce annem Esma ve teyzem Aişe'den daha cömert kadın görmemiştim. Mamafih onların cömertliği iki yönde izah edilir. Teyzem Aişe yeterli olduğunu hissettiği şeyi biriktirinceye kadar aralıksız toplardı ve sonra onları ihtiyacı olan kişilere dağıtırdı. Annem ise ertesi gün için bile saklamazdı. O, sahip olduğu şeyi sahip olduğu anda dağıtırdı."

Esma'nın fazileti ile birlikte pratik zekası da çok iyi bilinirdi. Babası Ebu Bekir Medine'ye hicret etmek üzere Mekke'yi terkettiği zaman altı bin dirhem tutarındaki tüm varlığını yanına aldı. Ailesi için hiçbir şey bırakmadı. Çünkü onlar da Ebu Bekir Medine'ye ulaşır ulaşmaz hicret edeceklerdi. Ebu Bekir'in hâlâ putperest olan babası Ebu Kuhafe oğlunun gidişini duyduğu zaman onun evine gitti ve Esma'ya: "Oğlumun sizi yalnız terketmeyip aynı zamanda parasız da bıraktığını biliyorum." dedi.

Esma babasının onurunu korumak için "Hayır dede aslında o bizi bolluk içinde bıraktı" dedi. Biraz çakıl taşı aldı ve onları duvardaki bir girintinin içinde bulunan ve paralarını koymak için kullandıkları küçük bez parçasının içine koydu. Kör olan büyükbabasının elini tuttu ve "Bize ne kadar bıraktığını anla" dedi. Esma bu yolla büyükbabasının kendi servetinden onlara birşey vermesini engellemek kadar onun endişelerini teskin etmek de istedi. Çünkü o, büyükbabası bile olsa bir putperestten yardım almaktan hoşlanmıyordu.

Esma İslam ile hidayete ermeyen annesine karşı da aynı tavra sahipti. Esma imanını tehlikeye düşürebilecek durumlarda sürekli olarak ihtiyatlıydı. Cahiliye devrinde babası Ebu Bekir'in boşadığı annesi Kuteyle miladi 628, hicri 6'da Medine'ye Esma'yı ziyarete gittiği zaman Esma'ya kuru üzüm, tereyağı ve özel meyvelerden oluşan hediyeler getirdi. Esma önce annesini evine almayı veya hediyelerini kabul etmeyi reddetti. Rasûlullah (s.a.v)'e gayri müslim annesi ile ne derecede ilgilenmesi gerektiğini sorması için Aişe'ye birisini gönderdi. Rasûlullah (s.a.v.), Esma'ya kesinlikle annesini eve alması ve hediyelerini kabul etmesi gerektiği mesajını gönderdi. Bu durum üzerine Rasûlullah (s.a.v)'e şu ayetler nazil oldu: "Allah, sizinle din uğrunda savaşmayan ve sizi yurtlarından çıkarmayanlara iyilik yapmanızı ve onlara adil davranmanızı yasaklamaz. Çünkü Allah, adaletli olanları sever. Allah, yalnız sizinle din uğrunda savaşanları, sizi yurtlarınızdan çıkaranları ve çıkarılmanız için onlara yardım edenleri dost edinmenizi yasaklar. Kim onlarla dost olursa işte zalim onlardır." (60: 8-9)

Hakikaten Esma ve diğer birçok Müslüman için Medine'de hayat ilk başlarda zordu, cefa ve mahrumiyetlerle doluydu. Esma'nın kocası oldukça fakirdi. Başlangıçta tek önemli mülkü, satın almış olduğu bir attı. Esma o ilk günleri kendisi şöyle anlatır: "Ata kuru ot ve su verirdim ve onu tımar ederdim. Arpayı öğütür ve ekmek için hamur yapardım. Fakat iyi bir şekilde fırında pişirmeyi hiç öğrenemedim. Bu yüzden ensarın hanımları benim için ekmeği fırında pişirirlerdi. Onlar hakikaten iyi hanımlardı. Rasûlullah (s.a.v)'in Zübeyir'e işlemesi için verdiği tarladan eve kadar arpayı başımın üzerinde taşırdım. Tarlanın şehir merkezine uzaklığı yaklaşık sekiz kilometre idi. Birgün başımın üzerinde arpa taşıyarak yolda yürürken Rasûlullah (s.a.v.) ve ashabdan bir grup aynı yolda geliyordu. Rasûlullah (s.a.v.) bana seslendi ve binmem için arkasında bana yer teklif ederek devesini durdurdu. Rasûlullah (s.a.v.) ile yolculuğu düşünmek bile kendimi çok rahatsız hissettmeme yol açtı. Ve hatta Zübeyir'in kıskançlığını hatırladım. Çünkü Zübeyir erkeklerin en kıskancıydı. Rasûlullah (s.a.v.) bu fikirden rahatsız olduğumu anladı ve yoluna devam etti."

Bu olaydan sonra Esma kocası Zübeyir'e tarladan gelirken neler olduğunu aynen anlattı. Zübeyir Esma'ya: "Vallahi uzun bir mesafe boyunca arpa taşımak zorunda olman Rasûlullah (s.a.v.) ile birlikte deve-

ye binmeyi kabul etmenden daha fazla ıstırap verici."

Şüphesiz Esma, fevkalade hassasiyeti ve fedakarlığı olan bir kişi idi. O ve kocası birlikte, fakirlik seviyesindeki hayat şartları tedrici olarak değişinceye kadar gayretle çalıştılar. Mamafih bazen Zübeyir Esma'ya hırçınca muamele ediyordu. Bir seferinde Esma babasına gitti ve ona Zübeyir'den şikayette bulundu. Babasının Esma'ya cevabı: "Kızım, sabırlı ol. Eğer bir kadın imanlı bir kocaya sahipse ve o ölünce kadın ondan sonra evlenmezse onlar cennette tekrar biraraya gelirler." oldu.

Zübeyir neticede muhacirun arasında en zengin erkeklerden birisi oldu. Fakat Esma müsrif birisi olmamaya gayret etti. Oğlu Münzir bir defasında ona Irak'tan iyi ve pahalı kumaştan yapılmış güzel, zarif bir elbise gönderdi. O zaman Esma'nın gözleri görmüyordu. Kumaşa dokundu ve şöyle söyledi: "Bu kötü bir şey. Bunu ona geri götür." Münzir'in canı sıkıldı, annesine gitti ve şöyle söyledi: "Anne, bu şeffaf değil." Esma: "Bu şeffaf olmayabilir fakat çok sıkı ve vücudumun hatlarını gösterir" dedi. Sonra Münzir annesine onun tasvib ettiği özellikte bir elbiseyi satın aldı ve Esma onu kabul etti.

Esma'nın, oğlu Abdullah ile son görüşmesi İslamiyet'in ilk döneminde ikisi de mücahid olan oğul ve anne arasındaki unutulmaz buluşma olarak kaydedilmiştir. Esma tarihe keskin zekası, azmi ve oldukça ilerlemiş yaşında bile imanının gücü ile bir kadının cihadını gösterdi.

Yezid b. Muaviye'nin ölümünden sonra Abdullah halifelik için aday idi. Suriye'nin çoğu, Hicaz, Mısır, İran ve Horasan onun halife olmasına taraftardı ve hatta onu halife olarak kabul ettiler. Mamafih, Emeviler, Ebu Süfyan'ın torunları, onun halifeliğine karşı çıkmaya devam ettiler. Haccac b. Yusuf'un kumandası altında büyük bir ordu topladılar. İki taraf arasında, Abdullah b. Zübeyir'in büyük cesaret ve kahramanlık sergilediği zor çarpışmalar cereyan etti. Bununla birlikte Abdullah'ın taraftarlarının çoğu savaşın sürekli gerginliğine dayanamadı. Yavaş yavaş onu terketmeye başladılar. Sonunda Abdullah Mekkede'ki Harem-i Şerif'te kendisine sığınak aradı. Ancak Emeviler Harem'de de onlarla savaşa devam ettiği için bu sığınmanın ona ve kuvvetlerine herhangi bir faydası olmadı. Abdullah yaşlı ve kör olan annesi Esma'yı ziyaret etmek üzere kısa bir süre için dışarı çıktı. Annesine, "Anneciğim, Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerine olsun" dedi.

Esma, "Selam senin de üzerine olsun Abdullah" diyerek cevap

verdi. "Askerlerinin üzerine Haccac'ın mancınıklarından taş parçalarının yağdığı ve Mekke'nin evlerinin sarsıldığı bir anda seni buraya getiren nedir? "

Abdullah: "Senden öğüt almak için geldim" dedi.

Esma şaşkınlıkla: "Benden öğüt almak mı?" diye sordu. " Ne hakkında?"

"Benim kuvvetlerim Haccac'ın korkusuyla veya onun teklif ettikleriyle baştan çıkarılmış olduklarından beni terkettiler. Hatta çocuklarım ve ailem bile beni bıraktılar. Şimdi benimle küçük bir grup adam kaldı. Onlar ne kadar güçlü ve metin olabilseler bile, sadece bir veya iki saat dayanabilirler. Benî Ümeyye'nin elçileri şu anda benimle pazarlık halindeler, ordumu teslim etmem ve Abdü'l-Melik b. Mervan'a biat etmem karşılığında bana istediğim her türlü dünyalığı vermeyi teklif ettiler. Sen ne dersin, ne yapmalıyım?"

Esma sesini yükselterek cevap verdi: "Bu senin meselen Abdullah. Sen en iyi bildiğin şeyi yap. Eğer haklı olduğunu düşünüyorsan ve Hakikat için çalışıyorsan azimli ol ve senin bayrağın altında öldürülen arkadaşlarının yaptığı gibi savaşmaya devam et. Eğer sen dünyayı arzu edersen bedbaht bir kişi olursun. Kendini ve senin için savaşan adamların hepsini yok edersin. "

"Fakat bugün ben öldürüleceğim. Bu konuda hiçbir şüphe yok."

"Bu, senin gönüllü olarak Haccac'a teslim olmandan ve Benî Ümeyye'nin seni baştan çıkarmak için verdiği boş vaatlerine izin vermenden çok daha iyidir."

"Ben ölümden korkmuyorum. Ben sadece derimi yüzmelerinden korkuyorum" diyerek cevap verdi Abdullah.

Esma: "Ölümden sonra insanın korkması gereken hiçbir şey yoktur. Boğazlanmış bir koyunun derisini yüzmek ona hiçbir acı vermez." dedi.

Abdullah şöyle söylerken yüzü neşeyle bakıyordu: "Ne mübarek anne! Senin asil hasletlerin mübarek olsun. Ben sana bunları duymak için gelmiştim. Allah biliyor ki, güçten düşmedim ve umudumu yitirmedim. Allah şahittir ki, Allah'ın davasına saygı gösterilmemesine duyduğum öfke dışında ben bu dünya sevgisini ve onun cazibelerini dikkate almadım. Allah'ın koyduğu sınırlar ihlal edilmişti. Seni memnun edecek doğrultuda hareket ederim. Eğer öldürülürsem benim için ke-

derlenme, beni sadece Allah'a emanet et."

Yaşlı, fakat kararlı Esma şöyle söyledi: "Eğer sen boş yere ve haksız bir sebeple öldürülürsen sadece senin için kederlenmeliyim."

Abdullah: "Sen huzurlu ol. Çünkü senin oğlun ne haksız bir davanın peşinden koşmuştur, ne iğrenç bir iş işlemiştir, ne de bir Müslümana ya da İslami bir yönetim altında yaşayan bir gayr-i Müslime (zımmi) adaletsizlik yapmıştır. Ve oğlunun nazarında Büyük ve Kuvvetli Allah'ın rızasından daha hayırlı başka bir şey yoktur. Bunu ben kendimi temize çıkarmak için söylemiyorum. Bunu sadece senin kalbini metin ve sebatkâr kılmak için yaptığımı Allah bilir." diyerek cevap verdi.

Esma: "Allah'a çok şükür" dedi. "Allah senin, O'nun rızasına ve benim gönlüme göre hareket etmeni sağladı. Bana yaklaş oğlum, yaklaş ki dünyada seninle son buluşmamızda seni koklayabileyim ve vücudunu hissedebileyim."

Abdullah onun önünde diz çöktü. Esma ona sıkıca sarıldı ve oğlunun başını, yüzünü ve boynunu öpücüklere boğdu. Esma geri çekilirken elleri Abdullah'ın vücudunu kavramaya başladı ve sordu: "Bu giydiğin şey nedir Abdullah?"

Abdullah: "Bu benim zırhımdır" dedi.

"Oğlum, bu, şehit olmayı arzu edenin kıyafeti değildir. Çıkar onu. Bu senin hareketlerini daha seri ve çabuk hale getirecektir. Onun yerine sirvâl (vücudun belden aşağı kısmını örtecek şekilde giyilen uzun kıyafet) giyin ki öldürülürsen mahrem uzuvların açıkta kalmasın."

Abdullah zırhını çıkardı ve sirvali giyindi. Savaşa katılmak için Harem-i Şerif'e gitmek üzere ayrılırken "Anne, beni dualarından mahrum etme" dedi.

Esma ellerini gökyüzüne kaldırarak dua etti: "Ey Allahım, onun saatlerce uyumamasından ve gecenin karanlığında herkes uyurken ağlamasından razı ol... Ey Allahım, oruçluyken Medine'den ve Mekke'den yaptığı yolculuklardaki açlığından ve susuzluğundan razı ol... Ey Allahım, annesine ve babasına karşı dürüstlüğünden razı ol... Ey Allahım ben onu senin davana tevdi ettim, sen onun için ne emredersen beni memnun eder. Ve sabırlı ve sebat gösteren insanlara verdiğin mükafatı, onun hatırına bana da bağışla."

O gün, güneş batarken, hicretten sonra muhacirler arasında ilk doğan bebek olan Abdullah vefat etti. On gün sonra da annesi ona kavuş-

tu. Vefatı esnasında Esma yüz yaşındaydı. Fakat yaşlılık onun zihninin keskinliğini körleştirmemişti.

TANIMLAMALAR

*Kuteyle
*Ebu Kuhafe

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ

1- Kur'an (60: 8-9)'u ve bu ayetlerin Müslümanların gayri Müslimlerle ilişkilerini nasıl açıkladığını müzakere ediniz.

2- Esma ile oğlu Abdullah arasındaki görüşmeyi tartışınız.

AMMAR BİN YASİR

Baş Mimar

İlk Müslümanların çektiği işkencelere ve eziyetlere Ammar b. Yasir de maruz kaldı. Şu ayet, yanlış olanı kabul etmemek için vahyedilmemiş miydi?: "Doğrusu Rabbin, kendi yolundan sapan kişiyi en iyi bilendir, hidayete erenleri de en iyi bilen O'dur. O halde, (hakikati) yalan sayanlara boyun eğme! Onlar isterler ki, sen yumuşak davranasın da onlar da sana yumuşak davransınlar. (Rasûlüm!) Alabildiğine yemin eden, aşağılık, daima kusur arayıp kınayan, durmadan laf götürüp getiren, iyiliği hep engelleyen, mütecaviz, günaha dadanmış, kaba ve haşin, bütün bunlardan sonra bir de soysuzlukla damgalanmış kimselerden hiçbirine, mal ve oğulları vardır diye, sakın boyun eğme." (68: 7-15)

Ve Allah, kendi yolunda çabalamak gerektiğini bildirmedi mi?: "Bilsin ki insan için kendi çalışmasından başka birşey yoktur. Ve çalışması da ileride görülecektir. Sonra ona karşılığı tastamam verilecektir." (53: 39- 41) Ve bir Allah'a ibadeti emretmedi mi?: "De ki: 'Ey insanlar! Benim dinimden şüphede iseniz, (bilin ki) ben Allah'ı bırakıp da sizin taptıklarınıza tapmam, fakat ancak sizi öldürecek olan Allah'a kulluk ederim. Bana müminlerden olmam emrolundu.' 'Ve (bana) hanif (Allah'ın birliğini tanıyıcı) olarak yüzünü dine çevir; sakın müşriklerden olma,

diye (emredildi)" (10: 104- 105) Ammar İslam'ın ilk şehidi olan annesi Sümeyye ve yine Ebu Cehil'in işkencesi altında ölen babasının yaptığı gibi bu yolu takip etti. Onlar Allah yolundan dönmeyi kabul etmeyip, bilakis O'nun yolunda çabaladılar ve sadece tek Allah'a inandılar.

Ammar Medine'ye hicret etti. Allah'ın Rasûlü ile Ebu Bekir hicret esnasında Kuba'ya vardıkları vakit Ammar da orada bulunuyordu. Güneş tepe noktada duruyordu ve Kuba'da Rasûlullah (s.a.v)'in yolunu gözetleyenler o gün de Rasûlullah (s.a.v)'in gelmesinden umutlarını keserek geri dönüyorlardı. Aniden bir Yahudi avazı çıktığı kadar bağırdı: "Büyükbabanız geliyor."

Tabii ki Ammar da sokaklara dökülen insanlar arasındaydı. Rasûlullah (s.a.v.) ve arkadaşı bir hurma ağacının gölgesinde duruyorlardı. Erkek ve kadın, genç ve yaşlı, Yahudi ve Müslüman, herkes bir arada O'nun etrafında toplanmışlardı. Rasûlullah (s.a.v.)'ı daha önce hiç görmemiş olanlar, bu iki şahıstan hangisinin Rasûlullah (s.a.v.) olduğunu bilmiyorlardı. Hurma ağacının gölgesi kaybolup Ebu Bekir üzerindeki abayı Rasûlullah (s.a.v.)'ı gölgelemek için kullanınca insanlar kimin Rasûlullah (s.a.v.) olduğunu anladılar. Rasûlullah (s.a.v.), kendisi de bekar olan ve evinde bekar muhacirlerin barındığı Gülsüm b. Hidm'in evine gitti. Ebu Bekir ise muhtemelen Hayb b. Esef'in evine gitmişti.

Ammar b. Yasir onlara Kuba'da bir cami inşa etmeyi teklif etti. Bu, İslam'da inşa edilen ilk cami idi. Rasûlullah (s.a.v.) ilk kıble için taşı yerleştirdi ve sonra Ebu Bekir onun üstüne bir taş koydu ve bunu diğerleri takip etti. Bu ilk caminin ne kubbesi, hücresi ya da minaresi, ne sütunlarla desteklenmiş kemerleri ne de revaklı bahçeleri vardı.

Rasûlullah (s.a.v.) Medine'ye gittikten sonra istediği ilk şeylerden birisi oraya da bir cami inşa edilmesiydi. Ammar b. Yasir'in bu caminin yapımına da yardım ettiği bilinmektedir. Cami yapımı için seçilen arazi iki yetime aitti. Rasûlullah (s.a.v.) yetimleri ve onların velilerini araziyi görüşmek üzere çağırttı. Arazi O'na hediye olarak verilmişti, fakat Rasûlullah (s.a.v.) değerinden daha fazla ücret ödeyerek araziyi satın almak konusunda ısrar etti. Toprağın düzeltilmesini, ağaçların kesilip indirilmesini ve mescit için temel atılmasını emretti. Caminin duvarları kaba taş ve pişirilmemiş tuğladan yapıldı. Hurma ağaçlarından yapılan direkler, Kudüs'deki Süleyman mabedinin yüksekliği olan yedi kol bo-

yundan daha yüksek olmayacak şekilde, palmiye dallarından yapılmış bir çatı ile örtüldü. Her türlü süsleme kesin olarak yasaklanmıştı. Ensar ve muhaciler inşaat malzemelerini Eyüp kuyusunun yanındaki Bakiy mezarlığından elleriyle taşıdılar. Rasûlullah (s.a.v.) cami ve caminin odaları tamamlanana kadar Ebu Eyyûb'un yanında ikamet etti. Muhacirler ve ensarı daha sıkı çalışmaya teşvik etmek için cami yapımına Rasûlullah (s.a.v.) de bizzat katıldı. Onlar camiyi inşa ederken, Rasûlullah (s.a.v.) şunları söylüyordu:

Öbür alemdeki hayattan başka hayat yoktur,
Ey Allahım, muhacirler ve ensardan razı ol.

Camiyi inşa ederlerken bir ara Ammar b. Yasir haddinden fazla yüklendiği tuğlalarla inşaat alanına geldi ve şöyle söyledi: "Beni öldürüyorlar. Bana, kendilerinin taşıyamıyacağı yükü yüklüyorlar." Bu olayla ilgili olarak, Rasûlullah (s.a.v)'in hanımı Ümmü Seleme şunu nakleder: "Rasûlullah (s.a.v)'in elini onun saçına doğru uzattığını gördüm -o kıvırcık saçlı biriydi- ve 'Ales b. Sümeyye! Seni öldürecek olanlar onlar değil, bir grup şerir adamdır' dedi." Bu kehanet, daha sonra Sıffîn savaşında Ammar öldürüldüğü zaman gerçek oldu.

Caminin uzunluğu kuzeyden güneye 54 ve eni 63 kulaç idi. Batısı hariç bütün duvarları odalarla çevrildi. Yeni yılın yedinci ayına kadar cemaat kuzey duvara doğru namaz kıldı. Bu tarihten sonra gelen yeni bir vahiy onların güneye, Mekke tarafına yönelmelerini gerekli kıldı.

Hiç şüphesiz Ammar, Rasûlullah (s.a.v.) tarafından verilen ilk hutbeyi işitmişti: "Ey insanlar!: Herşeyden evvel kendi nefislerinizi düşününüz: Şunu biliniz ki sizlerden biri ölür de geride bıraktığı sürüyü çobansız kor ve ne bir aracı ve ne de bir tercümana ihtiyacı olan Rabbiyle karşılaştığında Allah ona: 'Sana benim gönderdiğim rasûlüm gelmedi mi? Ben sana çok çok mal mülk vermedim mi? O halde bana ne getirdin?' diye sorması üzerine o adam sağına bakar, soluna bakar ve kendisini kurtaracak kimseyi göremez ve önünde durup duran cehennemi görür. O halde buna göre, sizlerden kim bir hurma parçacığı vasıtasıyla bile olsa, kendini bu ateşten korumak istiyorsa bunu versin. Sadaka olarak verecek hiçbir şey bulamayanlar ise, tatlılık ve iyilikle bir söz

söylesinler. Zira Allah tarafından bir iyilik, sahip olduğu değerin on ila yüz misliyle mükafatlandırılır. Allah'ın selamı üzerinize olsun."

Şüphesiz Ammar bundan hemen sonra Rasûlullah (s.a.v)'in ikinci hutbesini de dinledi: "Allah'a hamdolsun. Allah'a hamd ederim ve O'ndan yardım isterim. Nefislerimizin şerlerinden ve kötü amellerimizden Allah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erdirdiğini kimse dalalete sürükleyemez ve Allah'ın dalalete sürüklediğini kimse hidayete erdiremez. Şehadet ederim ki Allah'tan başka tanrı yoktur ve O'nun eşi ve benzeri yoktur. Kelamın en güzeli Allah'ın Kitabıdır. Her kim ki Allah onun kalbinde Kur'an'ı müzeyyen kıla ve onu kafir iken İslam'a hidayet eyleye ve o da Kur'an'ı diğer sözlere tercih ede, işte o kimse felah bulur. Doğrusu kelâmullah, kelamların en güzeli ve en beliğidir. Allah'ın sevdiğini seviniz. Allah'ı can u gönülden seviniz. Allah'ın kelamından ve zikrinden usanmayınız. Ve Allah'ın kelamından kalbinize kasvet gelmesin. Zira kelâmullah, her şeyin a'lâsını ayırıp seçer. Amellerin hayırlısını ve kulların güzidesi olan peygamberleri ve kıssaların iyisini zikreder. Ve helal ve haramı bildirir. Artık Allah'a ibadet ediniz ve O'na bir şey ortak koşmayınız. O'ndan hakkıyla sakınınız. Güzel sözünüz ile o sözünüz dahi Allah'a doğru olsun ve aranızda Allah'ın kelamı ile muhabbet sağlayın. Muhakkak bilmelisiniz ki Allah Teâlâ ahdini bozanlara gazab eder. Ve Allah'ın selamı üzerinize olsun."

Ammar, Rasûlullah (s.a.v)'in gününün büyük bir kısmını bu camide ashabıyla birlikte sohbet ederek, onlara ders vererek ve fakirlerin gönlünü alarak geçirdiğine şahit oldu. O'nun hanımlarının, ailesinin ve yakın arkadaşlarının odaları yakında idi. Burada Rasûlullah (s.a.v.), ibadet için çatıdan okunan ezandan sonra ibadetini icra ederdi. Burada elçileri, heyetleri kabul etti ve en büyük melek Cebrail tarafından Rasûlullah (s.a.v)'e ilahi mesajlar burada iletildi.

Ammar b. Yasir Rasûlullah (s.a.v)'in hadislerini çok iyi bilmekle tanınırdı. Buna ek olarak, bu şöhretini takvasına ve İslam'a olan derin bağlılığına borçlu idi. Ammar miladi 657, hicri 37'de Sıffîn savaşında dördüncü raşid halifenin saflarında çarpışırken, çok ileri bir yaşta vefat etti.

TANIMLAMALAR

*Kuba
*Yesrib
*Medine

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ

1- İslam'da ilk camiyi inşa etmek zorunda olan müslümanların duygularını tartışınız.

2- Medine'de Rasûlullah (s.a.v)'in camisini inşa etmek zorunda olan müslümanların duygularını tartışınız.

EBU'D-DERDÂ EL-ENSÂRÎ EL-HAZRECÎ

Zâhit İnsan

Bir sabah Ebu'd-Derdâ adeti olduğu üzere erkenden uyandı ve doğruca, evinin, putunu bulundurduğu ve bu yüzden en güzel şekilde dekore ettiği kısmına gitti. Putunu selamladı ve önünde eğildi. Pazardaki dükkanından aldığı en pahalı esans ile putunu ovdu ve ipek giysiler giydirdi. Ebu'd-Derdâ artık hazırdı; dükkanına gitmek üzere erken bir vakitte evinden çıktı. O gün Medine (Yesrib)'nin caddeleri kalabalıktı. Çünkü Muhammed'in adamları Bedir muharebesinden dönüyordu. Yanlarında Mekkeliler arasından pekçok tutsak getirmişlerdi. Ebu'd-Derdâ kalabalığı yokladı ve bir gencin yanına giderek ona, Müslümanlar arasından Medineli arkadaşı olan Abdullah b. Revâha'ya ne olduğunu sordu.

Denildi ki: "Abdullah b. Revâha cesurca savaştı ve emniyetle Medine'ye geri döndü."

Ebu'd-Derdâ, yakın arkadaşı Abdullah b. Revâha için çok endişeli idi. Medine'deki herkes ikisi arasında yıllardır var olan arkadaşlık ilişkisini biliyordu. Onların arkadaşlıkları İslâm'ın Yesrib'e ulaşmasından önceki bir zamana gidiyordu. Abdullah b. Revâha İslam'ı kabul etmişti, fakat Ebu'd-Derdâ henüz müslüman olmamıştı. Buna rağmen arkadaş-

lıkları hâlâ devam ediyordu. Abdullah müslüman olduktan sonra da Ebu'd-Derdâ'yı ziyarete devam etti. Onun, İslam'ın değerlerini ve iyiliklerini görmesini sağlamak için gayret etti, fakat işe yaramadı. Ebu'd-Derdâ bir putperest, bir müşrik olarak kaldı. Bu yüzden Abdullah hüzünlü idi, arkadaşı için çok endişeleniyordu.

Ebu'd-Derdâ dükkanına geldi ve kendi evinde olanlardan habersiz alış verişe başladı, tezgahtarlarına neler yapmaları gerektiğini söyledi. Abdullah b. Revâha ziyaret için Ebu'd-Derdâ'nın evine gitmişti, harekete geçmeye kararlı idi. Dış kapı açıktı ve Ümmü'd-Derdâ avludaydı.

Abdullah ona: "Selamün aleyküm" dedi.

O cevap verdi: "Ve aleyküm selam."

Abdullah sordu: "Ebu'd-Derdâ nerede?"

Ümmü'd-Derdâ kocasının dükkana gittiğini ve çok fazla geçmeden eve döneceğini söyledi.

"Benim içeri girmeme müsade eder misin" diye sordu Abdullah b. Revâha.

O da "Lütfen kendinizi evinizdeymişsiniz gibi hissedin" dedi ve daha önce yapmakta olduğu işine devam ederek çocuklarıyla ilgilenmeyi sürdürdü.

Abdullah, Ebu'd-Derdâ'nın putunun bulunduğu odaya gitti. Yanında getirdiği baltayı çıkardı ve "Sadece Allah'a tapınılmalıdır" diyerek putu kırmaya başladı. Putu parçalara ayırıp işini bitirince evi terketti. Kısa bir süre sonra Ebu'd-Derdâ'nın karısı odaya girdi ve neler olduğunu gördü. Kederli bir halde şöyle söyleyerek yüzüne vurdu: "İbn Revâha, beni harâb ettin."

Ebu'd-Derdâ eve döndüğü zaman karısını, putunun bulunduğu odanın eşiğinde otururken gördü. Ürkmüş bir halde sesli sesli ağlıyordu. Ona "Neyin var?" diye sordu.

"Kardeşin İbn Revâha sen dükkandayken buraya geldi ve gördüğün gibi putunu kırdı."

Ebu'd-Derdâ kırık puta baktı ve çok şaşırdı. Aynı zamanda çok da kızgındı. Arkadaşından öcünü almaya karar vemişti. Fakat zamanla kızgınlığı kayboldu ve arkadaşından intikam almayı unuttu. Onun yerine kendisini düşünmeye başladı: "Eğer bu putun içinde bir iyilik olsaydı kendini haksızlığa karşı korurdu." Sonra doğruca Abdullah'a gitti ve birlikte Hz. Peygamber'e (s.a.v.) gittiler. Ebu'd-Derdâ İslam davetini ka-

bul ettiğini bildirdi ve müslüman oldu. O, Medine'de kendi bölgesinde müslüman olan son kişiydi. O andan itibaren Ebu'd-Derdâ kendisini tamamen İslam'a adadı.

Yıllarca Medine'de yaşamış birisi olarak, Müslümanlar ve Medineli Yahudiler arasında Rasûlullah (s.a.v.) tarafından yapılan dostane anlaşmayı işitmişti. Bu anlaşma, tarihte Medine Vesikası olarak bilinir ve kendi türünde ilktir.

Müslümanlar ve gayr-i müslimler arasındaki anlaşma şöyle der: "Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Bu kitap Peygamber Muhammed tarafından Kureyşli ve Yesribli mü'minler ve müslümanlar ve bunlara tabi olanlara sonradan iltihak etmiş olanlar ve onlarla beraber cihad edenler için (olmak üzere tanzim edilmiştir). İşte bunlar, diğer insanlardan ayrı bir ümmet teşkil ederler. Kureyş'ten olan Muhacirler, kendi aralarında âdet olduğu vechile kan diyetlerini ödemeye iştirak ederler ve onlar harp esirlerinin kurtuluş fidyesini mü'minler arasındaki iyi ve makul bilinen esaslara ve adalet ilkelerine göre ödemeye iştirak edeceklerdir."

"Benu'l-Evs'ler, kendi aralarında âdet olduğu vechile, evvelki şekiller altında kan diyetlerini ödemeye ve her bir zümre, harp esirlerinin kurtuluş fidyesini, mü'minler arasındaki iyi ve makul bilinen esaslara ve adalet esaslarına göre ödemeye iştirak edeceklerdir. Mü'minler kendi aralarında ağır mali mesuliyetler altında bulunan hiç kimseyi (bu halde) bırakmayacaklar, kurtuluş fidyesi veya kan diyeti gibi borçlarını iyi ve makul bilinen esaslara göre vereceklerdir. Hiçbir mü'min diğer bir mü'minin mevlâsı ile, onun aleyhine olmak üzere bir anlaşma yapamayacaktır. Takva sahibi mü'minler, kendi aralarında mütecavize ve haksız bir fiilde bulunmayı tasarlayan veyahut da mü'minler arasında bir karışıklık çıkarma kasdını taşıyan kimseye karşı olacaklar ve bu kimse onlardan birinin evladı bile olsa, hepsinin elleri onun aleyhine kalkacaktır. Hiçbir mü'min bir kafir için, bir mü'mini öldüremez ve bir mü'min aleyhine hiçbir kafire yardım edemez. Allah'ın zimmeti tektir; onların hepsi için hüküm ifade eder. Zira mü'minler, diğer insanlardan ayrı olarak birbirlerinin mevlâsı durumundadırlar."

"Yahudilerden bize tabi olanlar, zulme uğramaksızın ve onlara muarız olanlarla yardımlaşılmaksızın, yardım ve desteğimize hak kazanacaklardır. Sulh, mü'minler arasında bir tektir. Hiçbir mü'min Allah yo-

lunda girişilen bir harpte, diğer mü'minleri hariç tutarak, bir sulh anlaşması akdedemez; bu sulh, ancak onlar arasında umuma şamil olma ve adalet esasları üzere yapılacaktır. Bizimle beraber harbe katılan bütün birlikler, birbirleriyle nöbetleşe çalışacaklardır. Mü'minler, birbirlerinin Allah yolunda akan kanlarının intikamını alacaklardır. Takva sahibi mü'minler, en iyi ve doğru yol üzerinde bulunurlar. Hiçbir müşrik, bir Kureyşlinin mal ve canını himayesi altına alamaz ve hiçbir mü'mine bu hususta engel olamaz (yani Kureyşliye hücum etmesine mani olamaz). Herhangi bir kimsenin, bir mü'minin ölümüne sebep olduğu kati delillerle sabit olur da maktulün velisi rıza göstermezse, kısas hükümlerine tabi olur; bu halde bütün mü'minler ona karşı olurlar. Ancak bunlara, sadece (bu kaidenin) tatbiki için hareket etmek helal olur."

"Bu sahifenin (yazının) muhteviyatını kabul eden, Allah'a ve Ahiret Gününe inanan bir mü'minin bir katile yardım etmesi ve ona sığınacak bir yer temin etmesi helal (doğru) değildir; ona yardım eden veya sığınacak bir yer gösteren Kıyamet Günü Allah'ın lanet ve gazabına uğrayacaktır ki o zaman kendisinden ne bir para ödemesi ve ne de bir taviz alınacaktır. Üzerinde ihtilafa düştüğünüz herhangi bir şey, Allah'a ve Muhammed'e götürülecektir."

"Yahudiler, mü'minler gibi, muharebe devam ettiği müddetçe (kendi harp) masraflarını karşılamak mecburiyetindedirler. Yahudilerin dinleri kendilerine, mü'minlerin dinleri kendilerinedir. Buna gerek mevlâları, ve gerekse bizzat kendileri dahildirler. Yalnız kim ki haksız bir fiil irtikab eder veya bir cürüm işler, o sadece kendine ve aile efradına zarar vermiş olacaktır. Yahudilere sığınmış olan kimseler, bizzat yahudiler gibi mülahaza olunacaklardır. Bunlardan hiçbir kimse müslümanlarla birlikte bir askeri sefere Muhammed'in müsaadesi olmadan çıkamayacaktır. Bir yaralamanın intikamını almak yasak edilmeyecektir. Muhakkak ki bir kimse bir arap öldürecek olursa neticede kendisini ve aile efradını mes'uliyet altına sokar; aksi halde haksızlık olacaktır. Allah bu yazıya en iyi riayet edenlerle beraberdir."

"Bir harp vukuunda yahudilerin masrafları kendi üzerine ve müslümanların masrafları kendi üzerinedir. Muhakkak ki bu sahifede gösterilen kimselere harp açanlara karşı, onlar kendi aralarında yardımlaşacaklardır. Onlar arasında hayırhahlık ve iyi davranış bulunacaktır. Kaidelere muhakkak riayet edilecek, bunlara aykırı hareketler olmayacak-

tır. Hiç kimse müttefikine karşı bir cürüm işleyemez; muhakkak ki zulmedilene yardım edilecektir. Yahudiler müslümanlarla birlikte, beraberce harp ettikleri müddetçe masrafta bulunacaklardır. Bu sahifenin gösterdiği kimse lehine Yesrib vadisi dahili, haram (kutsal) bir yerdir. Himaye altındaki kimse, bizzat himaye eden kimse gibidir; ne zulmedilir ve ne de cürüm işleyecektir. Himaye verme hakkına sahip kimselerin izni müstesna, bir himaye verilemez. Bu sahifede gösterilen kimseler arasında zuhurundan korkulan bütün öldürme veyahut münâzaa vak'alarının Allah'a ve Resûlullah Muhammed'e götürülmeleri gerekir. Allah bu sahifeye en kuvvetli ve en iyi riayet edenlerle beraberdir. Ne Kureyşliler ve ne de onlara yardım edecek olanlar, himaye altına alınmayacaklardır. Onlar arasında, Yesrib'e hücum edecek kimselere karşı yardımlaşma yapılacaktır. Şayet onlar bir sulh akdetmeye veya bir sulh akdine iştirake davet olunurlarsa, bunu doğrudan doğruya akdedecekler veya ona iştirak edeceklerdir. Şayet onlar aynı şeyleri teklif edecek olurlarsa, mü'minlere karşı aynı haklara sahip olacaklardır; din mevzuunda girişilen harp vak'aları müstesnadır. Her bir zümre, kendilerine ait mıntıkadan mesuldür. Samimiyet haksızlığa karşı bir korunmadır ve haksız şekilde kazanç temin edenler, sadece kendi nefsine zarar vermiş olurlar. Allah bu sahifede gösterilen maddelere en doğru ve en mükemmel riayet edenlerle beraberdir. Bu kitap, bir haksız fiilde bulunan veya cürüm işleyen arasına engel olarak giremez. Kim ki bir harbe çıkar, emniyette olur veya kim ki Medine'de kalırsa yine emniyet içindedir; haksız bir fiil ve cürüm işleme halleri müstesnadır. Allah ve Rasûlullah Muhammed, himayelerini, tam bir sadakat ve dikkat içinde muhafaza eden kimseler üzerinde tutacaklardır."

Ebu'd-Derdâ'nın bütün varlığı, Bir Allah'a, O'nun Rasûlüne ve bu ilk anayasaya benzeyen ahitlere imanla dolmuştu. Bir putperest olarak heba ettiği hayatının her anına derinden üzülüyordu. Çünkü o İslam'ı öğrenmek ve yaşamak için birçok fırsatı kaybetmişti. Daha sonra arkadaşlarının Medine'de iki üç yıl içinde İslam hakkında ne kadar çok şey öğrendiklerini gördü. Onlar Kur'an'ın çoğunu hıfzetmişler ve kendilerini Allah'a ve O'nun Rasûlü'ne vakfetmişlerdi. Sonra doğru olan kararı verdi ve o yolda gece gündüz, kaçırdıklarını yakalamaya çalışmak için her türlü gayreti sarfetti. İbadet, gündüzünü ve gecesini doldurdu. Bilgi araşıyı, aralıksızdı. Kur'an âyetlerini ezberlemek ve onun mesajının de-

rinliğini anlamaya gayret etmek için çok zaman sarfetti. İş hayatı ve ticaretin, ibadetin halâvetini bozduğunu ve kendisini bilgi edinmekten alıkoyduğunu anladığı zaman hiç üzülmeden ve tereddütsüz olarak, onlara olan ilgisini azalttı.

Bir kişi ona niçin bunu yaptığını sorduğunda o şöyle cevap verdi: "Ben İslam'ı kabul etmeden önce bir tüccardım. Müslüman olduğum zaman ibadetin ve ticaretin ikisini birleştirdim, fakat yapamadım. Sonra dükkanımı câminin yakınına taşımaya karar verdim. Böylece hem günlük ibadetimi câmide cemaatle îfâ edebilecek, hem de bir yandan ticaretle ilgilenecektim. Fakat bunu mütevazi bir şekilde yapamadım. Ben, ne tüccarlar arasında, ne de Allah'ı anmaktan alıkoyacak alış veriş içinde olmak isterim."

Ebu'd-Derdâ hayatını kazanmaya devam etti. Fakat bunu, lüks hayat tarzını bırakıp belli bir ölçü içerisinde gerçekleştirdi. Sadece hayatta kalmasına yetecek kadar yiyip içti. Yalnızca vücudunu örtmek için ve çok sade kıyafetler giyindi. Bir defasında bir grup Müslüman onunla beraber bir gece geçirmek için geldiler. Onlara hoşlarına gidecek sıcak yemek ikram etti. Sonra kendisi uyumaya gitti. Fakat misafirlere battaniye vermeyi unutmuştu. Onlar endişelendiler ve böyle soğuk bir geceyi battaniyesiz olarak nasıl geçireceklerini merak ettiler. Onlardan bir tanesi, "Ebu'd-Derdâ'ya gideceğim ve birkaç battaniye isteyeceğim" dedi. Ebu'd-Derdâ'nın odasının kapısına gitti ve kapısını çaldı. Ebu'd-Derdâ'nın hanımı kapıyı yatak odasına doğru açtı. Adam, Ebu'd-Derdâ'yı üzerinde çok ince bir elbise ile ve battaniye örtünmemiş olarak yerde gördü.

Ebu'd-Derdâ'nın birkaç hadis rivayet etmiş olduğu kaydedilir. O, genellikle ilk Müslümanlar tarafından ashab-ı Suffe'den birisi olarak zikredilir ve onun zahid karakterini yansıtan birçok sözü aktarılmıştır. Onun, ilk Müslüman cemaatin hakîm kişisi olduğu söylenir. Mamafih o, Kur' an üzerine bir otorite olarak bilinir. Rasûlullah (s.a.v.) hayatta iken vahiyleri toplayan az sayıdaki kişiler arasında ismi geçmektedir. Rasûlullah (s.a.v)'in vefatından sonra kadı olarak gönderildiği Şam'a taşındı. Orada, insanları grup halinde camide toplayarak onlara Kur'an öğretme geleneğinin ilk tatbikatını yaptı ve böylece, Şam Okulunun gerçek kurucusu oldu. Miladi 652, hicri 32' de vefat etti.

TANIMLAMALAR

*Abdullah b. Revâha
Müşrik
Hakîm

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ

1- Medine Vesikası'nı dikkatle inceleyiniz ve müzakere ediniz.

2- Ebu'd-Derdâ'nın İslam'a girişini müzakere ediniz. Bu durum onun hayat tarzını nasıl değiştirdi?

FÂTIMA BİNTİ MUHAMMED

Fâtımatü'z-Zehrâ, Nur Yüzlü Kadın

Allah Rasûlü'nün en küçük kızı Fâtıma, bazılarının söylediğine göre Rasûlullah (s.a.v)'in davete başlamasından beş yıl önce, bazılarının söylediğine göre de Rasûlullah (s.a.v)'in davete başlamasından beş yıl sonra doğdu. Her halükârda onun ilk yıllarının, babasına olan düşkünlüğünden dolayı onunla birlikte acıya ve babasının yaşadığı güçlüklere katlanarak harcandığı bilinmektedir. Bu, kız çocuklarının dünyaya gelmesinin ayıp olarak algılandığı bir dönemde yaşandı. Varlıkları ayıp olarak düşünülen kız çocukları genellikle diri diri gömülürdü ve en iyi damadın, mezar olduğuna hükmedilirdi. Kadına bu bakış açısı Kur'an'ın (81: 8) ayetiyle ve Allah Rasûlü'nün, kızıyla konuşarak ve onu överek sevgili kızına karşı sergilediği tavırla değişti.

Fâtıma, Ebu Bekir ve Ömer de dahil olmak üzere birçok kişinin evlenme teklifini reddettikten sonra Medine'de Ali b. Ebu Talip ile evlendi. O ve Ali, evlerden sadece birkaç metre uzaklıkta bulunan Rasûlullah (s.a.v)'in mescidinin yanında ikamet ettiler. Rasûlullah bir yolculuğa çıkacağı zaman Fâtıma'nın kapısını çalar ve ona veda ederdi. Bu sebeple, Rasûlullah (s.a.v)'e hayırlı yolculuk temenni eden son kişi o olurdu. Bir yolculuktan döndüğü zaman da Rasûlullah (s.a.v)'in arayıp bulduğu ilk

kişi yine Fâtıma idi. Her yolculuk dönüşü Rasûlullah (s.a.v.) kızının kapısını çalar ve halini hatırını sorardı.

Babalara, dedelerinin bir ayıp olarak telakki ettikleri, kız çocuklarını sevmeyi öğretmek için Rasûlullah (s.a.v)'in, en küçük kızı Fâtıma'nın yüzünü ve ellerini öptüğü rivayet edilir. Rasûlullah (s.a.v.), onlara ve onlardan sonra gelecek olan Müslümanlara kibiri ve gururu bir kenara koymayı ve bir kadına karşı şefkat ve sevgiyle hareket etmeyi; bir kadına da aşağılık, zillet ve mahrumiyet hislerini bir kenara koyarak insanlığın en yüksek merhalesini gaye edinmeyi öğretti.

Rasûlullah (s.a.v.), kızı Fâtıma ile ilgili olarak şöyle buyurdu: "Dünyada en iyi dört kadın şunlardır: Meryem (İsa'nın annesi), Asiye (Musa'yı emziren ve onun mesajına inanan Firavun'un karısı), Hatice ve Fâtıma."

Fâtıma yoksulluk içinde ve babasının güçlükleriyle mücadele ederek büyümüştü. Evli bulunduğu sırada varlıklı insanlarla evli diğer üç kız kardeşinin aksine evi, sevgi ve yoksullukla donanmıştı. Fâtıma, buğdayı kendisi yetiştirdi, ekmeği kendisi pişirdi, evde çalıştı ve dört çocuk dünyaya getirdi: Hasan, Hüseyin, Zeynep, Ümmü Gülsüm. Rasûlullah (s.a.v.), özellikle Hasan ve Hüseyin'e yakınlık duyardı. Çünkü onlar miladi 624/hicri 2 ve miladi 625/hicri 3 yıllarında doğdular ve doğumlarından itibaren birisi 9 ve diğeri 8 yaşlarına gelene kadar geçen yıllarını dedeleri ile birlikte yaşadılar. Halbuki miladi 627/hicri 5 ve miladi 628/hicri 6 yıllarında doğan Zeynep ve Ümmü Gülsüm, Allah Rasûlü vefat ettiği zaman sadece 6 ve 5 yaşlarında idiler.

Rasûlullah (s.a.v.) torunlarını çok severdi. Medine'de iken her gün yaptığı gibi bir gün Fâtıma'nın evine girdi. Ali ile Fâtıma'nın uykuda, Hasan'ın da aç ve ağlamakta olduğunu gördü. Karnını doyurmak için ona verecek birşey bulamadı. Gidip bir koyundan süt sağdı ve torununun karnını doyurdu. Başka bir gün Fâtıma'nın evinin önünden geçerken Hüseyin'in çığlıklarını duydu. Fâtıma'nın evine girdi ve onu silkeleyerek: "Onun ağlamasının bana acı verdiğini bilmiyor musun?" buyurdu.

Üsâme b. Zeyd'in rivayetine göre, bir gün Rasûlullah (s.a.v.) ile aralarında görüşülecek bir mesele vardı. Üsâme kapıyı çaldı ve Rasûlullah (s.a.v.) cevap verdi. Üsâme konuşurken, Rasûlullah (s.a.v)'in, gömleğinin altında güçlükle tutarak sakladığı birşeyi farketti. Meselesini açıklamayı bitirdiği zaman sordu: "Ey Allah'ın Rasûlü, ne tutuyorsun?"

Yüzü neşe ile parlayan Rasûlullah (s.a.v.), gömleğini kaldırarak tutmakta olduğu Hasan ile Hüseyin'i gösterdi. Üsâme şöyle devam etti: "Alışılmışın dışındaki hareketini bana açıklamaya çalışırken aynı zamanda gözlerini onların üzerinden ayırmıyordu. Neşe ve mutluluk dolu bir sesle tonuyla kendi kendine konuşuyormuş gibi şöyle buyurdu: 'Bunlar benim iki oğlum ve kızımın oğulları.' Sonra şaşkınlık ve hayret dolu bir ses tonuyla devam etti: 'Ey Allahım, ben bunların ikisini seviyorum. Bunları sen de sev ve onları sevenleri sev!' buyurdu."

Bir gün namaz esnasında Rasûlullah (s.a.v.) secdeye vardı. Secdesi uzun sürdü. Arkasında namaz kılan insanlar ne olduğunu merak etmeye başladılar. Çünkü Rasûlullah (s.a.v.) cemaat namazında her zaman seri davranırdı. Namaz bittikten sonra herkes ne olduğunu sordu. O şöyle buyurdu: "Ben secdeye vardığım zaman Hüseyin benim sırtıma tırmandı. Evimde bunu yapmayı alışkanlık edindiği için, onu düşürmeye elim varmadı ve o gidene kadar bekledim. Secdenin uzun sürmesinin nedeni bu idi."

Bir gün Rasûlullah (s.a.v.) pazarda bir yere davet edilmişti. Ashabı ile yürürken Hüseyin'i arkadaşları ile birlikte gördü. Çocukların önünde durdu. Bir ileri bir geri koşan torununa elini uzattı. Rasûlullah (s.a.v.) gülüyor ve torununu yakalamaya çalışıyordu. Eğilip torununu yerden kaldırdı. Bir elini Hüseyin'in sırtına koydu ve diğerini beline doğru salıverdi ve şöyle söyleyerek onu öptü: "Hüseyin benden ve ben Hüseyin'denim. Hüseyin'i seveni Allah da sever." Rasûlullah (s.a.v)'in ashabı şaşkınlıkla baktılar ve biri diğerine şöyle söyledi: "Demek Rasûlullah (s.a.v.) torununa böyle muamele ediyor? Vallahi benim bir oğlum var fakat ben onu şimdiye kadar hiç öpmedim."

Rasûlullah (s.a.v.) ona döndü ve şöyle buyurdu: "Şefkat göstermeyen kişi, başkalarından da şefkat görmez."

Fâtıma fetih zamanı kocası ve babasıyla birlikte Mekke'ye girdi. Doğduğu şehri yeniden ziyaret etti. Hepsi miladi 630/hicri 8' de ölen kardeşleri Zeynep, Rukiye ve Ümm Gülsüm'ü, sevgili annesi Hatice'yi ve muhasara edilmesi olayından sonra annesinin vefat ettiği Ebu Talib Vadi'sini hatırladı.

Fâtıma fetihten sonra babasının neşesinden memnun bir şekilde babasıyla birlikte Medine'ye geri döndü. Rasûlullah (s.a.v.) Mekke'ye geri dönmeyi başarmıştı. O'nun mesajı yarımadanın bir başından diğer

başına yayıldı. Çok hızlı geçen birkaç yıldan sonra Fâtıma'nın neşesi en acılı kedere dönüştü. Çünkü babası yatalak bir şekilde hasta idi.

Hanımı Aişe'nin evinde bulunduğu odanın karşısından babasına bakarken Fâtıma şöyle düşündü, "Benim gözlerimden acı duyduğumu anlar. O'nun kalbi, O'nun kızı , en küçük kızı. O'na kalan tek çocuğu olan Fâtıma için, benim için çarpar." Rasûlullah (s.a.v.) gözleriyle ona işaret etti. Fâtıma babasının yanına doğru gitti ve Rasûlullah (s.a.v.) onun kulağına şöyle fısıldadı: "Öleceğim".

Fâtıma başını kaldırdı ve kendisini saran dehşet ve ıstırabı ortaya koydu. Babasının, ölümüyle onu terketmesi gerçeği ve onsuz bir hayatı yaşamanın ıstırabı kalbinden bir parça koparıyordu. "Niçin bana bu mesajı veriyor? Ben buradaki en zayıf insanım." Sonra Fâtıma devam etti: "O'nun bakışı benim üzerimde sabitleşti. Kalbi, O'na en yakın olan en küçük kızı için çarpıyor. Tekrar benim yaklaşmamı işaret ediyor. Acaba bu sefer bana ne söyleyecek?"

Hemen hemen daha önce kızına söylediğine devam ederek şöyle buyurdu: "... fakat sen, benim kızım, benim ailemden bana kavuşacak ilk kişi olacaksın." Sonra ekledi, "Memnun musun Fâtıma? Sen bütün bu insanlar içinde başı çeken kadın olacaksın."

Daha sonra babasının, yakında vukubulacak ölümünü ona niçin söylediğini anlayınca Fâtıma, bunu duyduktan sonra kendinde ağlama ve bu acıya katlanma gücünü hissetti. Rasûlullah (s.a.v.) ona Kur'an okumasını söyledi: "Muhammed, ancak bir peygamberdir. Ondan önce de peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi o ölür ya da öldürülürse, gerisin geriye (eski dininize) mi döneceksiniz?" (3: 144)

Fâtıma, o çelimsiz Fâtıma'nın evin çekip çevrilmesi, çocukların dünyaya getirilip büyütülmesine neredeyse tahammül edemeyecek durumda olduğu, yoksulluk ve zorluklarla olan büyük mücadelesi esnasında, Ali'ye ve kendisine verilmiş olan hediyeyi hatırladı. Ali'ye kendisinin artık güç yetiremez hale düştüğünü söylemişti. Ali'nin kalbi, Fâtıma'nın çektiklerinden dolayı parçalanıyordu. Fâtıma'ya, Rasûlullah (s.a.v)'e giderek ev işlerinde kendisine yardım etmesi için bir kadın savaş esiri talep etmesini teklif etti. Çünkü evliliklerinin başında Ali'nin evin dışındaki işlerle ilgileneceği, Fâtıma'nın da evin içindeki işlerle ilgileneceği hususunda bir anlaşma yapmışlardı.

Fâtıma babasını görmeye gitmişti. “Ne var kızım, ne oldu?”

“Nasıl olduğunu görmeye geldim” diyerek cevap verebildi Fâtıma. Eve geri döndü ve Ali’ye, hiçbir şeyi olmayan babasından birşey istemeye çok utandığını söyledi. Ali, Fâtıma’nın alçakgönüllülüğüne ve diğergâmlığına (îsâr), kendi ihtiyacı olan şeyleri başkalarına vermesine büyük bir hayranlık besliyordu. Ali ona, Rasûlullah (s.a.v)’e tekrar ama birlikte gitmeyi teklif etti. Bu sefer Rasûlullah’tan kendisi talepte bulunacaktı.

Rasûlullah (s.a.v.) tereddütsüz cevap verdi: “Vallahi hayır. Ben size bir savaş esiri bile veremem. Benim ashabımın karınları aç ve eğer ben onlara verecek birşey bulamazsam savaş esirlerini onlara yiyecek temin etmek için mübadele etmek zorundayım.”

Ali ve Fâtıma ona teşekkür ettiler ve boş ellerle evlerine geri döndüler. İkisi de, kendilerini, şimdiye kadar onlara birçok şeyi vermiş olan sevgili Peygamberlerinden yine talepte bulunmak zorunda bırakan şeyin ne olduğunu düşünmeye daldılar. O gece birden kapı açıldı. Allah’ ın Rasûlü onları görmeye gelmişti. Ali ve Fâtıma, gecenin soğuk ve karanlığında titriyorlardı. Üzerlerinde, çenelerine kadar çektiklerinde ayakları, ayaklarına çektiklerinde ise üst kısımları açıkta kalacak derecede kısa ve ince bir örtü vardı.

Rasûlullah (s.a.v.) onlara müşfik bir sesle şöyle buyurdu: “Yerinizden kalkmayın,” sonra ekledi: “Benden istemiş olduğunuz şeyden daha iyi olanı bilmek ister misiniz?”

“Elbette ey Allah’ın Rasûlü.”

“O, Cebrail’in bana getirdiği ve şu anda sizinle paylaştığım şeydir: her namazdan sonra on defa Allahu Ekber, on defa Elhamdülillah ve on defa da Sübhânallah de. Yatağa gittiğin zaman 34 kere Allahu Ekber ve 33’er kere de Elhamdülillah ve Sübhânallah deyiniz.”

Fâtıma varlığının derinliklerine ulaşan bir şeyleri öğrendi. O, sürekli olarak öğrenme gayreti içinde olan bir Müslümandı. İstediği şeyin yerine ona bir Kelime verildi. Bu, Allah’ın Rasûlü sevgili babasından aldığı düğün hediyesi idi. Fâtıma binti Muhammed babasının vefatından

altı ay sonra babasına kavuştu. Allah ondan razı olsun.

TANIMLAMALAR

*Üsâme b. Zeyd
*Hasan b. Ali b. Ebi Talib
*Hüseyin b. Ali b. Ebi Talib
*Zeynep binti Ali b. Ebi Talib
*Ümmü Gülsüm binti Ali b. Ebi Talib

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ

1- Rasûlullah (s.a.v)'in, kızına ve damadına verdiği hediyeyi tartışınız.

2- Rasûlullah (s.a.v)'in, kızına ve torunlarına karşı olan muamelesini tartışınız.

ZEYNEB BİNTİ MUHAMMED

Sâdık Zevce

Zeyneb binti Muhammed, Allah Rasûlü'nün en büyük kızı idi. Rasûlullah (s.a.v)'in nübüvvetinden önce Ebu'l-As ile evlendi. Kız kardeşi de aynı şekilde nübüvvetten önce Ebu Leheb'in oğlu ile evlenmişti. Rasûlullah (s.a.v.) açıkça İslam'ı yaymaya ve Kureyş'in putlarına karşı konuşmaya başladıktan sonra, İslam'ı ve Rasûlullah (s.a.v)'in öğrettiklerini kabul etmeyen, hatta aktif olarak ona zulmeden Ebu Leheb'in ailesi, oğullarının onun kızı ile evli olmasıyla ona yardımcı olduklarını düşündüler. Rasûlullah (s.a.v)'in kızını, babasının yanına geri göndermeye ve böylece Rasûlullah (s.a.v)'in, kızına bakma sorumluluğunu bizzat üstlenmesine karar verdiler.

Zeyneb'in kocası Ebu'l-As'a gittiler ve aynı şeyi onun da yapmasını, Rasûlullah (s.a.v)'in kızını boşamasını teklif ettiler. Eğer Zeyneb'i boşarsa ona istediği kadını vereceklerdi. O, başka bir eş istemediğini ve özellikle onların teklif edeceği bir kadını istemediğini söyleyerek reddetti. Ebu Leheb'in oğluna da aynı teklif götürüldü. O, bu işe evet dedi ve karı kocalık işini bitirerek Rasûlullah (s.a.v)'in kızını boşadı. Rasûlullah (s.a.v)'in kızı daha sonra üçüncü râşid halife olan Osman b. Affan ile evlendi.

Ebu'l-As, Rasûlullah (s.a.v)'in kızı ile evli olmasına rağmen hala İslam'ı kabul etmemişti. Rasûlullah (s.a.v.) Medine'ye göç edene kadar Zeyneb ile kocası Mekke'de birlikte yaşamaya devam etmelerine rağmen İslam ikisi arasında bir ayırım meydana getirdi. Ebu'l As Bedir'de Müslümanlara karşı Kureyş ile birleşti. Esir alındı ve Medine'de Rasûlullah (s.a.v.) ile birlikte kaldı. Mekkeliler esirleri için fidye gönderdikleri zaman Zeyneb de Ebu'l-As için fidye gönderdi. Para ile birlikte, annesi Hatice'nin, Ebu'l-As ile evlendiğinde kendisine verdiği gerdanlığı gönderdi. Rasûlullah (s.a.v.) bunu gördüğü zaman derinden etkilendi ve ashabına şöyle buyurdu: "Eğer onun tutsak kocasının dönmesine izin vermek ve parasını ona geri göndermek isterseniz bunu yapın." Hemen böyle yapmaya karar verdiler. Onu salıverdiler ve Zeyneb'in parasını geri gönderdiler. Bununla beraber Ebu'l-As'a babasıyla birlikte olması için Zeyneb'in Medine'ye taşınmasına izin vermesi şart koşuldu. Rasûlullah (s.a.v.), Zeyd b. Hârise ve ensardan bir kişiyi Zeyneb gelene kadar onu Mekke'nin dışında bir vadide beklemeleri ve sonra da ona refakat etmeleri talimatıyla gönderdi. Bedir Savaşı'ndan yaklaşık bir ay sonra Medine'yi terkettiler ve vadide beklediler.

Ebu'l-As Mekke'ye varır varmaz Zeyneb'e babasına gitmesi gerektiğini söyledi. Zeyneb kocasından ve Mekke'den ayrılmaya hazır olunca kocasının kardeşi onu gündüz vakti, bir deveye bindirerek götürdü ve Mekke'nin dışına çıkardı. Kureyş bunu haber aldı ve onların peşine düştü. Kureyş'ten biri Zeyneb'e yetişti ve onu mızrağı ile tehdit etti. Zeyneb hamileydi ve bebeğini kaybetmekten çok korktu. Kayınbiraderi, Kureyşliye Zeyneb'in yakınına geldiği takdirde onu öldüreceğini söyledi. Kureyşli geri döndü. Sonra Ebu Süfyan olay yerine geldi ve Zeyneb'in kayınbiraderine Zeyneb'i gündüz vakti şehrin dışına çıkarmakla doğru yapmadığını, Bedir Savaşında maruz kaldıkları korkunç yenilgiden dolayı bu durumun insanları kızdırdığını söyledi. Kureyş, Zeyneb ve kayınbiraderinin kendileriyle birlikte şehre geri dönmeleri ve insanların duyguları sakinleşene kadar bekleyip daha sonra gizlice şehrin dışına çıkmaları gerektiği hususunda ısrar etti. O da böyle yaptı. Sonunda bir gece gizlice Zeyneb'i alarak Mekke'nin dışına çıkardı ve onu Medine'ye götürmesi için Zeyd b. Hârise'ye teslim etti.

Bundan sonra, Zeyneb'in müslüman olması kocasıyla bağlantısını daha da kopuk hale getirdi. Kocası Mekke'de, Zeyneb ise Medine'de ya-

şıyordu. Zeyneb gittikten kısa bir süre sonra Ebu'l-Âs da Mekke'yi terketti. Güvenilir kişiliğinden dolayı kendisine emanet edilen Kureyş'in mallarıyla birlikte kendi mallarının da ticareti için Suriye'ye gitti. Suriye'deki işini tamamlayıp Mekke'ye dönmek üzere yola çıktığında Rasûlullah (s.a.v)'in akıncılarından bir grup, Medine yakınlarında ona saldırdı ve mallarına el koydu. Ebu'l-As ise kaçmayı başardı.

Ebu'l-As Zeyneb'in Medine'deki evine gitti ve ondan korunma (eman) istedi, Zeyneb de hiç tereddüt etmeden bunu yerine getirdi. Ayrıca, taşıdığı malların kendisine verilmesini istedi. Zeyneb, sabah namazı vaktinde camiye gitti ve babası Allah'ın Rasûlü sabah namazına başlamadan önce, hanımlar kısmından insanlara şöyle seslendi: "Siz ey insanlar, bilin ki ben Ebu'l-As er-Rabi'ye koruma verdim."

Rasûlullah (s.a.v.) namazını bitirdi ve yüzünü insanlara döndü. Onlara kendisinin duyduğu şeyi duyup duymadıklarını sordu. İnsanlar duyduklarını tasdik ettikten sonra Rasûlullah (s.a.v.) Zeyneb'in şu sözlerinden önce mesele hakkında hiçbir şey bilmediğine dair yemin etti ve şöyle devam etti: "Her Müslüman kendi adına koruma verme hakkına sahiptir." Sonra Rasûlullah (s.a.v.) kızını görmeye gitti ve ona, misafirine saygı göstermesini, fakat helal olmadığı için kendisine yaklaşmasına izin vermemesini söyledi.

Daha sonra Rasûlullah (s.a.v.) Ebu'l-As'ın mallarını alan akıncı grubu çağırttı ve şöyle buyurdu: "Sizin de bildiğiniz gibi bu adam bizim akrabamız ve siz onun malını almışsınız. Eğer malını geri vermeyi uygun görürseniz bundan hoşlanırız; fakat iade etmezseniz, bu Allah'ın size verdiği ganimettir ve siz onda daha üstün hakka sahipsiniz." Onlar malların hepsini geri vermeyi istediklerini söylediler. Hiçbir şeyi alıkoymadan hepsini geri verdiler.

Sonra Ebu'l-As Mekke'ye gitti ve kendisine para verenler dahil Kureyş tüccarlarına emanetlerini geri ödedi. Daha sonra onlardan herhangi birisinin bir talebi olup olmadığını sordu. Onlar da "Hayır" dediler, "Biz seni hem güvenilir hem de eli açık bulduk." Sonra o şöyle dedi: "Şahitlik ederim ki Allah'tan başka tanrı yoktur ve Muhammed O'nun kulu ve elçisidir. Ben onunla birlikteyken Müslüman olacaktım. Fakat

sadece, benim, sizin mallarınızı çalmak istediğimi düşünmenizden korktum ve şimdi Allah onu size iade etti ve ben ondan elimi çekmiş bulunuyorum ve kendimi Allah'a teslim ediyorum." Sonra Müslümanlara katılmak üzere Medine'ye gitti.

Zeyneb yıllarca kocasından ayrı yaşamıştı. Rasûlullah (s.a.v)'in Zeyneb'in evliliğini yeni bir işlem yapmaksızın, ilk evlilik şartlarına göre yeniden tesis ettiği kaydedilir. Allah yolunda sabır ve sebat sahibi bir eş olan Zeyneb, en sonunda İslam ile hidayete ermesi için kocasının elinden tuttu. Zeyneb, Allah'ın Rasûlü olan babasından önce vefat etti. Allah ondan razı olsun.

TANIMLAMALAR

*Ebu'l-As
*Ebu Leheb'in oğlu

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ

1- Bu hikayenin Müslüman bir kadın ile gayr-i Müslim bir erkek arasındaki evlilik hakkında size ne anlattığını tartışınız.

2- Zeyneb'in kocasına karşı olan sadakatini ve sabrını tartışınız.

HAMZA BİN. ABDİ'L-MUTTALİB

Allah'ın Aslanı

Hamza küçük yaştan itibaren av tutkunu olarak bilinirdi. Bir gün Hamza avdan dönerken bir köle kız, Ebi Ammâra, onu Mekke'nin kapılarında karşıladı. Ona, Ebi Cehil'in Muhammed'e çeşitli lakaplar takarak ona hakaret ettiğini söyledi. Hamza bunu duyunca öfkelendi. Hamza kendisinin, yeğenine ve onun mesajına kulak vermekten çok kendi hazlarıyla başbaşa olduğunu biliyordu. Muhammed'e ne olduğunu duyunca farklı hislere kapılmaya başladı. Muhammed'in kendisine daha önce söylediği bazı sözleri ve okuduğu ayetleri hatırladı. Daha önce alaka göstermedeki eksikliğini telafi etmek için yemin etti ve Ebu Cehil'i bulmak üzere hemen Kabe'ye gitti.

Hamza Ebu Cehil'in yanına vardı ve ona vurdu. Ebu Cehil'in başından kan aktı. Hamza'nın aniden değişmiş olduğunu, Muhammed'i Kureyş'e karşı aktif olarak savunduğunu farkeden Ebu Cehil'in akrabaları, onu korumak için "Hamza, atalarının inancını terk mi ettin?" diye bağırarak öne atıldılar.

Hamza cevap verdi: "İslam'ı kabul ettiğimi ilan ediyorum. Ben onun hak olduğuna inanıyorum. Muhammed'in Allah'ın elçisi olduğuna şahitlik ediyorum. Vallahi haktan vazgeçmeyeceğim, eğer gücünüz

yetiyorsa deneyin ve beni durdurun." Ebu Cehil, Hamza'nın bu şekildeki konuşmasını duyunca şok oldu. Fakat arkadaşlarına, Hamza'ya zarar vermeden geri çekilmelerini emretti.

Hamza ve Muhammed (s.a.v.) her zaman birbirlerine yakın idiler. Hamza'nın annesi, Rasûlullah (s.a.v.) yedi yaşında iken ölen annesi Âmine'nin kuzeni idi. Hamza Rasûlullah (s.a.v)'in amcası olmakla beraber, ikisi de aynı yaştaydı.

Hamza'nın İslam ile hidayete ermesiyle birlikte Mekke'deki Müslümanların durumu iyileşti. Kureyş içindeki saygınlığı ve yılmaz cesareti dolayısıyla Hamza onların tarafına büyük bir ağırlık kattı. Hamza Müslümanlar tarafından "Allah'ın Aslanı" olarak isimlendirildi. Çünkü Kureyş ondan korkmuştu ve Hamza'nın katılmasından önce olduğu gibi Müslümanlara zulmedemez hale gelmişti.

Rasûlullah (s.a.v.), Hamza'nın askeri maharetlerini çok iyi farketmişti. Medine'ye hicret ettikten sonra Kureyş kervanlarına karşı üç baskında lider olarak Rasûlullah (s.a.v.) onu görevlendirdi. Hamza ve Ali b. Ebu Talib'in Kureyş'ten iki güçlü adamı mağlup ettikleri Bedir savaşında, Hamza gücünü ispat etti. Savaşçılarının mağlubiyetini gören Kureyş 3000 kişiden oluşan kuvvetli ordusuna 313 Müslümana saldırmaları emrini verdi. Müslümanlardan biri sarığının üzerine devekuşu tüyü takıyordu ve iki elindeki kılıçları savuruyordu. Bu kişi Hamza idi. Mekkeliler ondan panik içinde kaçtılar.

Bedir yenilgisinden sonra Kureyş, gelecek savaşta Hamza'yı öldürmek üzere yemin etti. Fakat mert bir mücadelede öldürmek için onun çok güçlü bir savaşçı olduğunun farkındaydılar. Ebu Süfyan bir plan tasarladı. Afrikalı kölesi Vahşi'ye, Hamza çarpışmakla meşgul iken onu mızrağı ile öldürmesi karşılığında özgürlük vadetti.

Uhud savaşı başladığı zaman iyi bilinen Mekkeli bir savaşçı, Müslümanlar arasından bir savaşçıya meydan okumak için ileri atıldı. Hamza ona karşı meydana çıkmayı kabul etti ve Mekkeliyi kolaylıkla kesip devirdi. Bunun ardından savaş başladı ve Hamza savaş anında 30 Mekkeliyi öldürdü. Daha sonra Kureyş, Vahşi'ye, Hamza savaşmakla meşgul iken onu öldürmesini emretti. Vahşi, Hamza'yı izleyerek, elinde zehirli mızrağı, bir taşın arkasına gizlendi. Birden, yakınında Hamza belirdi. Vahşi, öldürücü mızrağını fırlattı ve İslam'ın en çok sevilen kahramanlarından birini vurdu.

Savaşın bitmesinden hemen sonra, babası ve erkek kardeşi Bedir savaşında Hamza tarafından öldürülen Ebu Süfyan'ın karısı Hind, Hamza'ya doğru hareket etti. Kulaklarını, burnunu keserek Hamza'nın vücudunu parçaladı ve sonra Allah Rasûlü'nün (s.a.v.) amcası olan bu mübarek sahabiden öcünü almak için Hamza'nın karnını yararak ciğerini dışarı çıkardı.

Bir insanın ölümü bir topluluğun hayatını garanti altına aldığı zaman bu insanın şehadeti, imanı devam ettirmek için bir vasıtadır. Şehadet, büyük suçların insanlığa karşı işlendiği gerçeğini ortaya koyar. Bu suçlar, politik gücün gaspedilmesi ve insanları zulüm ve baskı ile idare etmeyi de ihtiva eder. Şu bir gerçektir ki şehadet olayları, adalet, dürüstlük ve doğruluk gibi değerlerin ihmal edildiğini, unutulduğunu ve itibara alınmadığını gösterir.

Şehadet, kendi çıkarlarını korumak için mevcut durumu destekleyen kişilerin, insanların beyninden silip atmak istekleri bir şeydir. O, olup biten şeylerin nasıl olması veya olmaması gerektiğini sembolize eder. Özet olarak o, cihadın tek şekli, zalimlerin zulmü arttığı zaman var olmanın tek sebebidir. O, hali hazırda mevcudiyetin, toplumsal sahnede bulunmanın işaretidir. O, hem saldırmanın hem de savunmanın silahıdır ve doğruluk, dürüstlük ve adalet için zulme, baskıya ve putperestliğe direnç gösterilebilecek tek yoldur.

İnsanoğlu, balçık ve Allah'ın Ruhunun (the Spirit of God) -alçağın (balçığın) en alçağı ve yükseğin (Allah'ın ruhu) en yükseğinden şekillendirilmiş bir bileşik- karışımından yaratılmıştır. İnsanoğlu böyle bir bileşik olması hasebiyle, dini kaideleri ihtiva eden bir hayat yolu ile birlikte Allah'ın Ruhu tarafından beslenmiştir. Çeşitli ibadetler, kanunlar, sadaka vermek, iyi ameller ve Allah'ın eseri olarak dünya hakkında sürekli olarak bilgi elde etmek dinî temrinler arasında yer alıyordu. Bu dini temrinler bir disiplin geliştirir ki o sayede birçok unsurdan müteşekkil olan insanoğlunun en temel parçası kuvvetlendirilir. Artan derûnî güç, ilahi kişiliğin gelişmesine imkan sağlamak üzere şeytani unsurları yok eder.

Ve bu temrinler arasından şehadet -diğerlerinin hepsi, diğer bütün yollar kullanılıp sonuç alınamazsa devreye girer. Şehadet bir faaliyetten ibarettir ki ondan Hamza gibi bir kişi aniden ve daha önce görülmedik bir hareketle nur ve mukaddes olmak için kendini bedenen aşk ve

iman ateşine doğru atar. Bundan dolayıdır ki bir şehidin definden önce yıkanmaya ihtiyacı yoktur ve kefenlenmeyebilir. Hesap Günü şehide hesap sorulmayacaktır, çünkü, şehadet bütün günahları kaldırır ve artık şehid, Yaratıcısı ile vücut bulur.

Kahramanın ölümünü onun maruz kaldığı bir kaza, bir trajedi olarak telakki eden diğer kültürlerin aksine İslam'da, Allah Rasûlü'ne vahyin gelişinden tam 15 yıl sonra, şehadetle ölüm, bir Müslümanın ulaşabileceği en yüksek seviye olmuştur. O, bir dönüşümdür, insan olmayı ifade eden her şeyin yücelmesidir. O, başlıbaşına büyük bir sorumluluktur.

Her çağda ve her yüzyılda, bir ideolojiye inananlar güç sahibi olduğu zaman hayat tarzlarını ve onurlarını cihad ile korurlar. Fakat zayıf bir konuma düştükleri zaman hayatlarını, onurlarını, geleceklerini ve tarihlerini İslam için şehadetle muhafaza altına alırlar. Bir şehit tarihin kalbi gibidir. Nasıl ki kalp, vücuda hayat veren kanı pompalarsa, bir şehit de bu kalp gibi, ölmekte olan bir topluma, genç insanlarının zamanla, dedelerinin inancından sapıp babalarının hatalarını tekrara kapıldığı, gitgide ölen bir topluma, kendisini gidişata teslim etmiş bir topluma, gelecek nesle olan sorumluluğunu unutmuş bir topluma, kendi insani değerlerini unutmuş bir topluma, hareketten, değişimden ve dönüşümden uzak kalmış ve bunlara kapalı bir topluma, ona hayat verecek olan kanı gönderir. Hamza'nın ve ona benzeyen pek çok kadın ve erkeğin İslam tarihi boyunca vaki olan şehadeti, bir nesle kendi içindeki yeni inancı sağlayan şeydir.

Bir şehid, zulüm karşısında aciz kalmayacağı ve ne "Benim elimden gelmez, ben savaşa katılmayacağım" diyenlerle birlikte ne de "Hiddetin hakkından gelindiği zaman, hiddete karşı zafer kazanılmış olur" diyenlerle birlikte gitmeyeceği mesajını vererek, düşmana karşı muzaffer olduğunu gösterir ve başkalarına öğretir. Hayır. Şehitlerin önderi olan Hamza gibi bir şehit, düşmana karşı muzafferdir. Zira onun ismi bütün Müslümanların dudaklarındadır ve onun şehadeti, aynı türden diğer pek çokları gibi, nesilden nesile, Müslümanlara tarih boyunca kendi içinde yeni bir inanç aşılamıştır.

Daha sonra, Uhud savaşı sona erdiğinde, Rasûlullah (s.a.v.) bütün şehitlere bakarak savaş alanında dolaştı. Hamza'yı gördü ve onun parçalanmış vücudu karşısında ürperdi. Istırapla dolu olarak, "Allah'ın rahmeti üzerine olsun. Ben iyi biliyorum ki senin kalbinde akrabala-

rın için güzel bir yer vardı. Sen iyilikle hareket eden insanlar içinde bir liderdin." buyurdu. Böylece en büyük İslam liderlerinden birisi istirahate tevdi edilmişti. Allah, kendi yolundaki bütün şehitlere ve ona rahmet eylesin.

TANIMLAMALAR

*Uhud Savaşı
*Vahşi

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ

1- İslam'da şehadet mefhumunu tartışınız.
2- Müslüman bir şehit, niçin tarihin kalbi olarak düşünülür?

HÜMEYRA BİNTİ CAHŞ İBN R'AB

Hemşire

Hümeyra, kuzeni Mus'ab ile evlenmişti. Bu çift, İslam'ı bütün kalpleriyle kabul ettiler ve fedakarlık ve mücadele gerektirdiği zaman bile imanlarını öne çıkarmaktan çekinmediler. Başka bir insanın evine girmek için izin istemek hususu da dahil Allah'ın bütün emirlerini kabul ettiler. Toplumsal adetleri, Kur'an'da açıklandığı üzere uyguladılar. Cahiliye devrinde Arap bedeviler, istedikleri herhangi birisinin evine hiç haber vermeksizin girebiliyorlardı. Hatta bedeviler, birisinin evine girmek için izin istemeyi tahkir edici buluyorlardı. Evlerine genellikle kapı koymuyorlardı. Hümeyra ve Mus'ab Allah Rasûlü'nün, "Birisinin evine girişinizi haber vermek için yüksek sesle Allah'ın ismini seslenin" buyurduğunu duymuşlardı. Uygulama da bu yönde gelişti. Bu uygulamaya göre, eğer bir kişi diğer bir kişinin evine girmek isterse varlığını haber vermek için Allah'ın ismini sesleniyordu. Eğer Allah'ın ismini üç kez seslendikten sonra cevap gelmezse kişi içeri girmekten vazgeçer ve geri dönerdi. Eve girilmeye izin verildiği durumda bir Müslüman "Ya Allah" derdi.

Kur'an başkasının evine girmeyi şöyle düzenlemektedir: "Ey iman edenler! Kendi evinizden başka evlere, geldiğinizi farkettirip (izin alıp)

ev halkına selam vermedikçe girmeyin. Bu sizin için daha iyidir; herhalde (bunu) düşünüp anlarsınız. Orada hiçbir kimse bulamadınızsa, size izin verilinceye kadar oraya girmeyin. Eğer size, 'Geri dönün!' denilirse, hemen dönün. Çünkü bu, sizin için daha nezih bir davranıştır. Allah, yaptığınızı bilir. İçinde kendinize ait eşyanın bulunduğu, oturulmayan evlere girmenizde herhangi bir sakınca yoktur. Allah, sizin açığa vurduklarınızı da, gizlediklerinizi de bilir." (24:27-29) Onlar da diğer ilk dönem Müslümanlarıyla birlikte bu emri genel bir kural olarak değil de sadece yabancı bir kişinin evine girmek istedikleri zaman uyguladılar.

Onlar, gün içinde, herkesin kendi özel evlerine girmek için izin istemek zorunda oldukları özel üç vaktin olduğunun da farkındaydılar: Sabah namazından önce, öğle vakti ve yatsı namazından sonra. Kur'an şöyle buyurur: "Ey müminler! Ellerinizin altında bulunan (köle ve cariyeleriniz) ve içinizden henüz ergenlik çağına girmemiş olanlar, sabah namazından önce, öğleyin soyunduğunuz vakit ve yatsı namazından sonra (yanınıza gireceklerinde) sizden üç defa izin istesinler. Bunlar, mahrem (kapanmamış) halde bulunabileceğiniz üç vakittir. Bu vakitlerin dışında ne sizin için ne de onlar için bir mahzur yoktur. Birbirinizin yanına girip çıkabilirsiniz. İşte Allah ayetleri size böyle açıklar. Allah, (her şeyi) bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir." (24:58)

Onlar, bir müslüman kadın ve erkeğin birbirleriyle konuşurken bakışlarını önüne eğmesi ve diğerine sabit bakış içinde bulunmaması gerektiğini biliyorlardı. Kur'an'da şöyle denir: "(Rasûlüm!) Mümin erkeklere, gözlerini (harama) dikmemelerini, ırzlarını da korumalarını söyle. Çünkü bu, kendileri için daha temiz bir davranıştır. Şüphesiz Allah, onların yapmakta olduklarından haberdardır." (24: 30) ve tekrar, "Mümin kadınlara da söyle: Gözlerini (harama bakmaktan) korusunlar; namus ve iffetlerini esirgesinler. Görünen kısımları müstesna olmak üzere, zinetlerini teşhir etmesinler. Baş örtülerini, yakalarının üzerine (kadar) örtsünler. Kocaları, babaları, kocalarının babaları, kendi oğulları, kocalarının oğulları, erkek kardeşleri, erkek kardeşlerinin oğulları, kız kardeşlerinin oğulları, kendi kadınları (mümin kadınlar), ellerinin altında bulunanlar (köleleri), erkeklerden, ailenin kadınına şehvet duymayan hizmetçi vb. tabi kimseler, yahut henüz kadınların gizli kadınlık hususiyetlerinin farkında olmayan çocuklardan başkasına zinetlerini göstermesinler. Gizlemekte oldukları zinetleri anlaşılsın diye ayaklarını yere

vurmasınlar (Dikkatleri üzerine çekecek tarzda yürümesinler). Ey müminler! Hep birden Allah'a tevbe ediniz ki kurtuluşa eresiniz." (24: 31)

Kendilerinin, Allah'ın hitab ettiği Adem oğulları arasında olduklarını yürekten biliyorlardı: "Ey Adem oğulları! Size ayıp yerlerinizi örtecek giysi, süslenecek elbise yarattık. Takva elbisesi... İşte o daha hayırlıdır. Bunlar Allah'ın ayetlerindendir. Belki düşünüp öğüt alırlar (diye onları indirdi)." (7:26) Onlar bu ayete göre, sadece özel kısımları örtmenin yeterli olmadığını kavramışlardı. Açıktır ki bu, gerekli bir başlangıçtı. Zira vücut yanlış kullanımla kirletilmediği sürece güzel ve saf olarak muhafaza edilir. Buna ek olarak ayet onlara, bizim sahip olduğumuz en iyi giyim ve zinetin kendi kendimizi dindarlık, takva ve bizi faziletle süslemesi ve günahın çıplaklığından gizlemesi gereken Allah korkusu ile giydirmemiz olduğunu öğretti.

Kur'an, kadını incitilmekten korumak için şunu ifade etti: "Ey Peygamber! Hanımlarına, kızlarına ve müminlerin kadınlarına (bir ihtiyaç için dışarı çıktıkları zaman) dış örtülerini üstlerine almalarını söyle. Onların tanınmaması ve incitilmemesi için en elverişli olan budur. Allah bağışlayandır, esirgeyendir." (33: 59) Hümeyra bu ayetin maksadının, bir kadın olarak kendisinin özgürlüğünü kısıtlamak için olmadığını, aksine, bu ayet vahyedildiği zaman, Medine'de mevcut şartlar altında muhtemel olan incitme ve tacizden korumak için olduğunu biliyordu. Ayet ona, evden ayrılırken dış kıyafetlerini giyinmesini tavsiye ediyordu ama, eve kendisini bir mahkum gibi kapatması gerektiğini söylemiyordu.

O ve Mus'ab, adâb-ı muaşeret hakkında şunu öğrenmişlerdi: "Ey iman edenler! Size 'Meclislerde yer açın' denilince yer açın ki Allah da size genişlik versin. Size 'Kalkın' denilince de kalkın ki Allah sizden inananları ve kendisine ilim verilenleri derecelerle yükseltsin. Allah yaptıklarınızdan haberdardır." (58: 11) Böylece onlar, önemli ve saygın bir kişi, bir grup insanın yanına geldiği zaman onların yer açmak için düzensizce birbirlerini itmelerinin uygun olmadığı gibi, o grubun içinde bulunma hakkına sahip olan diğer insanların dışarıda bırakılmasının da uygun olmadığını, Müslümanlar olarak, yer vermeleri gerektiğini, zira Allah'ın arzının ve imkanlarının geniş olduğunu anladılar.

Ve selamlara cevap verirken: "Bir selam ile selamlandığınız zaman siz de ondan daha güzeli ile selamlayın; yahut aynısı ile karşılık verin.

Şüphesiz Allah, herşeyin hesabını arayandır." (4: 86) ve "Evlere girdiğiniz zaman, Allah tarafından mübarek ve pek güzel bir yaşama dileği olarak kendinize (birbirinize) selam verin. İşte Allah, düşünüp anlayasınız diye size ayetleri böyle açıklar." (24:61) Hümeyra ve Mus'ab "selam" kelimesinin anlamının, barışın genel anlamına ek olarak, bu dünyada bilinmeyen güven ve devamlılığı ihtiva ettiğini, doğruluk, noksanlardan uzak olma, mükemmellik, muhafaza, selamet, kurtuluş, etrafımızdakileri selamlama ve hoşnutsuz olmadığımız ve memnun olduğumuz anlamında işi Allah'a bırakmayı da ihtiva ettiğini biliyorlardı. Onlar her zaman, "Selam üzerinize olsun." diyen herhangi bir kişiye "Selam senin de üzerine olsun" diyerek cevap vermek gerektiğini biliyorlardı.

Güzel şeyler söyleme hakkında ise şunu öğrendiler: "Kullarıma söyle, sözün en güzelini söylesinler. Sonra Şeytan aralarını bozar. Çünkü şeytan, insanın apaçık düşmanıdır." (17: 53) Ayet onlara kendi düşmanlarıyla bile adalete uygun bir şekilde konuşmalarını söyledi. Çünkü, onlar kim oluyordu ki diğerlerini yargılıyacaklardı? Yargı sadece Allah'a mahsustur. Ayrıca kendi aralarında şüphelere yer vermemeli, aksine, insani konuşmanın en iyi ölçülerine göre nazikçe konuşmalıdırlar. Yanlış veya sert bir kelime, kendileri ve diğerleri arasında birlik anlayışının kurulması çabalarını boşa çıkarabilir.

Onlar, Allah'ın, kibirli ve gururlu kimseyi sevmediğini öğrendiler: "Küçümseyerek insanlardan yüz çevirme ve yeryüzünde böbürlenerek yürüme. Zira Allah, kendini beğenmiş övünüp duran kimseleri asla sevmez. Yürüyüşünde tabii ol, sesini alçalt. Unutma ki, seslerin en çirkini merkeplerin sesidir." (31: 18-19)

Ve onlar şunu da öğrendiler: "Allah'ın dilemesine bağlamadıkça (inşaallah demedikçe) hiçbir şey için 'Bunu yarın yapacağım deme'. Bunu unuttuğun takdirde Allah'ı an ve: 'Umarım Rabbim beni, doğruya bundan daha yakın olan bir yola iletir' de." (18: 23-24)

Hümeyra ve Mus'ab Medine'ye hicret ettiler. Uhud muharebesi esnasında Hümeyra su temini ve yaralıların tedavisinden sorumlu idi. Savaş sona erdi. Kadınlar ailelerinden haber almak için geldiler. Fakat Allah'ın Rasûlü ulaşıncaya kadar, özellikle, ölenler hakkında hiç kimse hiçbir şey söylemiyordu. Daha sonra Rasûlullah (s.a.v.) onlarla aileleri hakkında teker teker konuştu. Sıra Hümeyra'ya geldiği zaman, "Hümeyra, kardeşin Abdullah Allah yolunda şehit oldu" buyurdu.

Hümeyra şöyle söyledi: "Allah'tan geldik ve tekrar O'na döneceğiz. Allah ona rahmet eylesin ve günahlarını affetsin."

Rasûlullah (s.a.v.) tekrar şöyle buyurdu: "Sevgili amcan Hamza şehit oldu."

Hümeyra tekrar aynı şeyi söyledi: "Allah'tan geldik ve tekrar O'na döneceğiz. Allah ona rahmet eylesin ve günahlarını affetsin."

Daha sonra Rasûlullah (s.a.v.): "Sevgili kocan Mus'ab da şehit oldu" buyurdu.

Hümeyra: "Bu ne kadar zor bir savaştı" dedi.

Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Kadınlar erkeklerin kalbinde özel bir yere sahiptirler ve erkekler kendilerini hanımlarından ayrı olarak görmezler." Daha sonra sordu: "Niçin Mus'ab hakkında kardeşinin ve amcanın haberlerini aldığın zamankinden daha farklı cevap verdin?"

Hümeyra büyük bir ıstırapla: "Onun yetim kalan çocuklarını düşündüm" dedi.

Bu cesur hemşire Hayber savaşında da yaralılara yardım etti ve Rasûlullah (s.a.v.) savaşın ganimetlerinden ona da verdi.

TANIMLAMALAR

*Dürüstlük elbisesi
*Dış elbise

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ

1-Kur'an'da açıklanan, başka birisinin evine girmek için izin istemekle ilgili toplumsal geleneği tartışınız.

2-Kur'an'ın, kadınların evlerini terkederken örtünmeleri gerektiği hususundaki emrini tartışınız.

SAFİYYE BİNTİ ABDİ'L-MUTTALİB

İnanan Müslüman Bir Kadın

Safiyye her şeyiyle mükemmel bir kadın örneği idi. O, İslam'ın ilk zamanlarında Müslüman oldu. Allah'ın Rasûlü'ne biat etti ve Medine'ye hicret etti. Cahiliye döneminde Safiyye, Ebu Süfyan'nın kardeşi Hâris b. Harb ile evliydi. Onun ölümünden sonra Hatice'nin kardeşi Avvam b. Hüveylid ile evlendi. Safiyye Uhud savaşında bulundu. Müslümanlar yenildiği zaman yerden bir mızrak aldı ve kaçanlara "Niçin Allah'ın Rasûlü'nü yalnız bıraktınız?" diye bağırarak vurdu.

Rasûlullah (s.a.v.), Safiyye'nin oğlu Zübeyir'e, kardeşi Hamza'nın parçalanmış vücudunu görmeden önce onu savaş alanından alıp getirmesini söyledi. Zübeyir annesinin yanına gitti ve "Anne! Allah'ın Rasûlü sana dönmeni buyuruyor" dedi.

O şöyle sordu: "Niçin? Kardeşimin vücudunu parçaladıklarını duydum. Bir kişi Allah'ın yolunda hizmet ettiği zaman bu felaket mühim değildir. Ben mutmainim. Allah'ın izniyle sabırlı olacağım."

Zübeyir aceleyle Rasûlullah (s.a.v)'in yanına geri döndü ve annesinin söylediklerini aktardı. Rasûlullah (s.a.v.) da "O halde onu yalnız bırak" buyurdu.

Safiyye, Hamza'nın vücudunun yanına geldi, yüzüne baktı ve onun için dua etti. Sonra "Allah'tan geldik, O'na döneceğiz" dedi. Daha sonra Rasûlullah (s.a.v.), Hamza'nın cesedinin defnedilmesini emretti.

Birkaç yıl sonra Rasûlullah (s.a.v.), altı yıldır Müslümanların Mekke'ye girmelerine izin verilmemiş olmasına rağmen, umre için Müslümanların Mekke'ye girmeleri gerektiğine karar verdi. Kureyşliler, 1400 Müslümanın Mekke'nin dışında biraraya gelmiş olduğunu gördüğü zaman tamamen hazırlıksız oldukları için korktular. Eğer Müslümanlar bu yıl Mekke'ye girmeden geri dönerlerse, gelecek yıl hac için gelebilecekleri hususunda anlaştılar. Rasûlullah (s.a.v.) bunu kabul etti ve Hudeybiye Anlaşması imzalandı.

Anlaşmanın imzalanmasından çok geçmeden Kureyşli Müşrikler anlaşmayı bozdular ve bunun neticesinde Safiyye'nin işittiği Mümtehine suresi nazil oldu. Bir muhacir tarafından, Mekke müşriklerine, Mekke'de kalmış olan oğlu ve akrabalarının korunmasını temine çalışan son derece yumuşak ifadeler içeren gizli bir mektup gönderildi. Mektup ele geçirildi ve mektubu yazan durumu itiraf etti. Gerçeği söylediği ve kötü niyetli olmadığı anlaşıldığı için affedildi. Ancak gelecekte ortaya çıkacak benzeri durumlara ışık tutmak üzere bir ayet nazil oldu. Buna göre, sizin inancınıza düşman olan kimselerle gizli ilişkilere girmeniz mümkün değildir. Eğer sizin imanının düşmanları, sizi ve imanınızı yoketmeye çalışan insanlarsa aile birliğini korumak için bile olsa, onlarla ilişkiye girmemelisiniz. Çünkü bu tür bir ilişki cemiyetinizin hayatiyetini ve mevcudiyetini tehlikeye sokar. Ayet şöyleydi: "Ey iman edenler! Eğer benim yolumda savaşmak ve ve rızamı kazanmak için çıkmışsanız, benim de düşmanım, sizin de düşmanınız olanlara sevgi göstererek, gizli muhabbet besleyerek onları dost edinmeyin. Oysa onlar, size gelen gerçeği inkar etmişlerdir. Rabbiniz Allah'a inandığınızdan dolayı Peygamber'i de sizi de yurdunuzdan çıkarıyorlar. Ben, sizin saklı tuttuğunuzu da, açığa vurduğunuzu da en iyi bilenim. Sizden kim bunu yaparsa (onları dost edinirse) doğru yoldan sapmış olur." (60:1)

Safiyye bu gibi durumlarda takip edilmesi gereken örneğin, İbrahim olduğunu anladı. "İbrahim'de ve onunla birlikte olanlarda, sizin için gerçekten güzel bir örnek vardır. Onlar kavimlerine demişlerdi ki: 'Biz sizden ve Allah'ı bırakıp taptıklarınızdan uzağız. Sizi tanımıyoruz. Siz bir tek Allah'a inanıncaya kadar, sizinle bizim aramızda sürekli bir

düşmanlık ve öfke belirmiştir.' Şu kadar var ki, İbrahim babasına: 'Andolsun, senin için mağfiret dileyeceğim. Fakat Allah'tan sana gelecek herhangi bir şeyi önlemeye gücüm yetmez.' demişti. (O müminler şöyle dediler:) Rabbimiz! Ancak sana dayandık, sana yöneldik. Dönüş de ancak sanadır." (60:4) İbrahim babasına ve halkına karşı müşfik ve samimi idi. Onları putperestliğe ve günaha karşı uyardı, babası ve halkı için dua etti. Fakat onlar Allah'a açıkça düşmanlık eder hale gelince İbrahim onlardan alakasını büsbütün kesti ve evini, babasını, halkını ve memleketini terketti.

Hudeybiye Anlaşmasına göre, Mekke'deki Kureyşlilerden Medine'deki Peygamber'in himayesine kaçan kadınlar (evli olanlar dahil) geri gönderilecekti. Bu ayet nazil olmadan önce, Kureyşliler anlaşmayı zaten bozmuşlardı ve bu durumdaki Medineli Müslümanların ne yapmaları gerektiğine açıklık getirmek için bazı talimatlar gerekiyordu. Mekke'de müşrik kocalarla evli Müslüman kadınlara inançlarından dolayı zulmediliyordu. Bundan dolayı onlardan bazıları Medine'ye mülteci olarak gelmişlerdi. Bu ayetten sonra, Mekke'deki putperest kocaların himayesi altına gönderilmeyeceklerdi. Çünkü mümin kadınların gayri müslimlerle evlilikleri, kocalar İslam'ı kabul etmedikleri takdirde feshedilmiş sayıldı. Putperest olarak kalan kocaların gönlünü almak üzere, İslam'a giren hanımlarına daha önceden ödemiş oldukları mehirler kocalarına geri gönderildi. Böylece çaresiz kadın mülteciler Müslümanların mali zararı pahasına bile olsa korunma altına alınmış oldular. Safiyye bu konudaki şu ayeti işitti: "Ey iman edenler! Mümin kadınlar hicret ederek size geldiği zaman, onları, imtihan edin. Allah onların imanlarını daha iyi bilir. Eğer siz de onların inanmış kadınlar olduklarını öğrenirseniz onları kafirlere geri göndermeyin. Bunlar onlara helal değildir. Onlar da bunlara helal olmazlar. Onların (kocalarının) sarfettiklerini (mehirleri) geri verin. Mehirlerini kendilerine verdiğiniz zaman onlarla evlenmenizde size bir günah yoktur. Kafir kadınları nikahınızda tutmayın, sarfettiğinizi isteyin. Onlar da sarfettiklerini istesinler. Allah'ın hükmü budur. Aranızda O hükmeder. Allah bilendir, hikmet sahibidir." (60:10)

Daha sonra, İslam'a giren kadın ve erkeklerin ahd vermeleri gerektiğini bildiren ayetler geldi. Kadınlarla ilgili ayet onların altı noktada söz vermeleri gerektiğini belirtiyordu: (1) Tek ve gerçek olan Allah'tan

başka hiçbir şeye tapmamak, (2) Hırsızlık yapmamak, (3) Evlilik bağı dışında cinsi arzulara razı olmamak, (4) Küçük çocukları katletmemek (putperestlerin kız çocuklarını öldürmeye meyilli olmaları gibi), (5) İftiraya ve dedikoduya müsamaha etmemek ve (6) Genel olarak, İslam'ın kanun ve prensiplerine itaat etmek. "Ey Peygamber! İnanmış kadınlar, Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocuklarını öldürmemek, elleri ile ayakları arasında bir iftiraya uydurup getirmemek, iyi işi işlemekte sana karşı gelmemek hususunda sana biat etmeye geldikleri zaman, biatlarını kabul et ve onlar için Allah'tan mağfiret dile. Şüphesiz Allah, çok bağışlayandır, çok esirgeyendir." (60:12)

Safiyye daha önce kardeşi Hamza'ya yapmış oldukları gibi, onu ve onun imanını yok edecek din düşmanlarının, onun sevgisine layık olmadıklarını iyi biliyordu. O, İbrahim'in örneğini takip etmeliydi ve kötü niyet göstermeyen dinsizlere karşı iyilik ve adaletle muamele etmeliydi.

Safiyye Hayber savaşına da katıldı. Allah'ın Rasûlü savaşa her gittiği zaman kadınları ve çocukları Hisam b. Sabit'in evinde saklıyordu Çünkü onun evinin etrafındaki duvarlar daha sağlamdı. Beni Kureyza'nın anlaşmayı bozmasından dolayı Beni Kureyza Yahudileri ile Müslümanlar arasında savaş olduğu zaman Yahudilerden bir tanesi Sabit'in evinin etrafında dolaşmaya ve kadınları izlemeye başladı. Safiyye Hisam'a "Müslümanlar savaşla meşguller ve burayı koruyamazlar. Vallahi ben bu Yahudiye güvenmiyorum. Yahudilere bizim nerede olduğumuzu söyleyerek başımıza iş açabilir. Rasûlullah (s.a.v.) ve ashabı savaşla meşguller ve bizim durumumuzdan habersizler. Git ve o Yahudiyi öldür" dedi.

Hisam, "Ben böyle birşey yapamam" dedi.

Safiyye duyduğu bu cevap üzerine kalktı, bir silah aldı ve sığındıkları yerden ayrıldı. Adamı öldürdü ve sığınağa geri döndü.

Safiyye özellikle şehit düşmüş olan sevdiklerinden dolayı hissettiği ıstırabı ifade etmede çok iyi bir şiir kabiliyetine sahipti. Miladi 641/hicri 20'de 73 yaşında vefat etti. Kabrinde duayı Halife Ömer yaptı. Allah ondan razı olsun.

TANIMLAMALAR

*Hisam b. Sabit
*İbrahim

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ

1- Kur'an (60:1)'i ve onun batıdaki bir Müslümanın yaşantısını nasıl ilgilendirdiğini tartışınız.

2- Kur'an (60:10)'u ve onun İslam'ı kabul eden gayr-i müslim bir kadın için ne ihtiva ettiğini tartışınız.

SELMAN-I FARİSİ

Hendek Mühendisi

Selman Farisi, İranlı, İslam'ı ilk kabul edenlerdendi. O, önceki hayatını ve İslam'a nasıl geldiğini şöyle nakleder: "Ben İran'ın İsfahan kentinde Cay köyünde yetiştim. Babam köyün reisi idi. O, köydeki en zengin kişi idi ve en geniş eve sahipti. Doğumumdan itibaren babam beni başka herhangi bir kişiden daha çok severdi. Zamanla bana olan sevgisi daha da kuvvetlendi ve beni kaybedebileceği veya bana birşey olabileceği korkusuyla beni evde tutuyordu. Genç kızlar gibi ben de eve mahkum olmuştum.

"Zerduşt dininin arzulu bir hayranı oldum. Hatta öyle ki taptığımız ateşin muhafızlığı görevini üstlendim. Benim görevim, ateşin alevlerinin hiç sönmemesini temin etmekti. Bunun için de, tek bir gece veya gündüz bile dışarıya çıkmadım.

"Babam çok bereketli mahsul veren geniş bir emlake sahipti. Arazileri ve ekim dikim işlerini babam kendisi idare ediyordu. İşleriyle çok meşgul olduğu bir gün bana, 'Oğlum, gördüğün gibi şu anda arazilere gitmek için dışarıya çıkamayacak kadar çok meşgulüm. Git ve benim yerime oradaki işlerle bugün sen ilgilen' dedi.

"Araziye giderken yolumun üzerindeki Hristiyan kilisesinin önünden geçtim ve ibadet esnasındaki sesler dikkatimi çekti. Daha önce ne bu dini duymuştum ne de bu dinin müntesipleri hakkında birşey biliyordum. İnsanların ne yaptığını görmek için kilisenin içine doğru yürüdüm. İbadet ediş tarzları benim üzerimde derin iz bıraktı ve kendimi onların inancına karşı istekli hissettim. 'Vallahi' dedim 'Bu bizimkinden daha iyi, güneş batana kadar onlardan ayrılmayacağım! Sordum ve Hristiyan dininin Büyük Suriye'de ortaya çıktığı cevabını aldım. O gün ve gece babamın arazisine gitmedim. Eve geri döndüm. Babam benimle karşılaşınca, ne yaptığımı sordu. Onunla Hristiyanlarla nasıl karşılaştığım ve onların dininden nasıl etkilendiğim hakkında konuştum. O hayretten donakaldı ve şöyle söyledi: 'Oğlum, bu dinde iyi olan hiçbir şey yoktur. Senin ve senin atalarının dini daha iyidir.'

"Ben ısrar ettim, 'Hayır, onların dini daha iyi görünüyor.'

"Babam benim, dinimizi bırakacağımdan çok korktu. Beni bir odaya kilitledi ve ayağımı zincirledi. Hristiyanlara, Suriye'ye giden herhangi bir kervan olursa beni bundan haberdar etmelerini isteyen bir mesaj göndermeyi başardım. Kendimi zincirden kurtardım ve kılık değiştirerek Suriye'ye giden bir kervana katıldım. Orada Hristiyan dininde kimin lider olduğunu sordum. Beni kilise piskoposuna gönderdiler. Ona gittim ve şöyle söyledim: 'Ben bir Hristiyan olmak istiyorum ve ayrıca kendimi sizin hizmetinize adamak, sizden öğrenmek ve sizinle birlikte ibadet etmek istiyorum.'

"Piskopos razı oldu ve ben kiliseye onun hizmetine girdim. Daha sonra her nasılsa adamın rüşvet alan kötü bir kişi olduğunu keşfettim. Masumane bir şekilde hem müritlerine onları kandırmak için hayır dua vaadediyor hem de onlara para vermelerini emrediyordu. Allah yolunda harcamak için birşey verildiği zaman her nasılsa o verilenleri kendisi için biriktiriyor ve fakirlere ve ihtiyaçlılara hiçbir şey vermiyordu. Bu yolla hesapsız miktarda altın biriktirmişti. Piskopos öldüğü zaman Hristiyanlar onu gömmek için biraraya geldiler. Onlara piskoposun kötü uygulamalarını anlattım. Onların dileği üzerine piskoposun Hristiyanların verdikleri yardımları sakladığı yeri gösterdim. Altın ve gümüşle dolu büyük küpleri gördükleri zaman bana şöyle söylediler; 'Vallahi biz onu gömmeyeceğiz.' Onu çarmıha çivilediler ve taşladılar.

"Ben onun yerine gelen kişiye hizmet etmeye devam ettim. Yeni piskopos ahiret özlemi çeken, gece ve gündüz ibadetle meşgul olan, zevklerden el çekmiş bir kişi idi. Kendimi ona vakfettim ve onunla birlikte birçok yıl geçirdim. O ölünce kendimi Hristiyan dinine ait diğer çeşitli şahsiyetlere bağladım. Hizmet ettiğim son kişi bana Arabistanda dürüstlüğü ile ün salmış, hediye kabul eden fakat yardımları hiçbir zaman kendisi için kullanmayan bir Peygamberin ortaya çıkışından bahsetti.

"Kelb kabilesinden bir grup Arap lider benim bulunduğum şehirden geçtiler. Onlardan, sahip olduğum para karşılığında beni kendileriyle birlikte Arap topraklarına götürmelerini istedim. Kabul ettiler ve onlara parayı ödedim. Medine yakınlarına ulaştığımızda sözlerinden döndüler ve beni bir Yahudi'ye sattılar. Onun yanında, köle olarak çalıştım. Fakat neticede beni Beni Kureyza kabilesinden olan yeğenine sattı. Bu yeğen beni kendisiyle birlikte bana daha önca tasvir edildiği gibi hurma ağaçlarının bol olduğu bir şehir olan Yesrib'e getirdi. Bu sırada Rasûlullah (s.a.v.) Mekke'deki halkını İslam'a davet ediyordu. Fakat ben köleliğin bana yüklediği acımasız yüklerden dolayı O'nun hakkında hiçbir şey öğrenemedim.

Rasûlullah (s.a.v.) hicretten sonra Yesrib'e geldiği zaman ben efendime ait bir hurma ağacının tepesinde işimi yapıyordum. Efendim ağacın altında oturuyordu. Efendimin bir yeğeni geldi ve şöyle söyledi: 'Allah, Evs ve Hazrec'i (Yesrib'in iki ana kabilesi) kahretsin. Vallahi, onlar şu anda, bugün Mekke'den gelmiş olan ve Allah'ın Rasûlü olduğunu iddia eden bir adamla buluşmak için Kuba'da biraraya geliyorlar.'

"Ben bu kelimeleri duyar duymaz sıcak alevler hissettim ve efendimin üzerine düşmek ihtimalinden korkarak şiddetle titremeye başladım. Çabucak ağaçtan indim ve efendimin yeğeni ile konuştum: 'Sen ne söyledin. Bana o haberleri tekrar eder misin?'

"Efendim bana çok sinirlendi ve şöyle söyleyerek bana vurdu: 'Bundan sana ne? İşine geri dön.'

"O akşam topladığım hurmadan biraz aldım ve Rasûlullah (s.a.v)'in geldiği yere gittim. O'na gittim ve şöyle söyledim, 'Sizin dürüst bir adam olduğunuzu ve sizinle birlikte olan arkadaşlarınızın garib ve fakir olduklarını duydum. İşte benden size şunları getirdim. Görüyorum ki siz onu diğerlerinden daha çok hakediyorsunuz.'

"Rasûlullah (s.a.v.) ashabına yemelerini söyledi fakat kendisi ondan yemedi. Biraz daha hurma topladım ve Rasûlullah (s.a.v.) Medine'ye gitmek üzere Kuba'yı terkederken yanına giderek ona şöyle söyledim: 'Size getirdiğim hurmalardan yemediğinizi farkettim. Mamafih bu sizin için bir hediye.' Bu hediye hurmalardan hem Rasûlullah (s.a.v.) hem de arkadaşları birlikte yediler."

Selman, şart koşulan kölelik bedeli Yahudi sahibine Rasûlullah (s.a.v.) tarafından ödenerek azad edildi ve özgürlüğünü korumak için kararlaştırılan sayıda hurma ağacı dikti. İslam ile hidayete erdikten sonra Selman'a kimin oğlu olduğunu sordukları zaman o şöyle cevap verdi: "Ben Selman, Adem'in çocuklarından İslam'ın oğluyum."

Miladi 627/hicri 5'te birkaç Yahudi Rasûlullah (s.a.v)'e karşı bir grup kurdular ve Kureyş'ten kendileriyle birleşmelerini istediler. Onlar Yahudilere şöyle sordular: "Siz Kutsal Kitab'ın ilk ümmetisiniz ve bizim Muhammed'le (s.a.v.)olan ihtilafımızı biliyorsunuz. Bizim dinimiz mi yoksa onun dini mi daha iyi?"

Yahudiler cevap verdiler: "Sizin dininiz onun dininden kesinlikle daha iyidir ve siz haklı olmak için daha iyi bir iddiaya sahipsiniz."

Kureyşliler Yahudilerin cevabından memnun oldular ve Ebu Süfyan'ın önderliğinde onlarla işbirliği için hazırlandılar. Zuhura gelecek olan saldırı Rasûlullah (s.a.v)'e önceden haber verildi. Haber Rasûlullah (s.a.v)'e ulaştığından itibaren şehri hazırlamak için sadece bir hafta vardı. Vahadaki herkese ne olabileceğini anlattı ve ashabına teşvik edici şeyler söyledi. Onlara, sabırlı olurlarsa, Allah'tan korkarlarsa, O'nun emirlerini takip ederlerse zaferin onlara bağışlanacağını söyledi. Daha sonra tıpkı Uhud'dan önce yaptığı gibi ashabını istişare için topladı. En iyi hareket planının ne olabileceğine dair birçok fikir açıklandı. Sonunda Selman ayağa kalktı ve şöyle söyledi: "Ey Allah'ın Rasûlü! Biz İran'da atlıların saldırısından korktuğumuz zaman kendimizi bir hendekle çevrelerdik. Şimdi biz de böyle bir hendek kazalım." Herkes planı büyük bir coşku ile onayladı. Çünkü Uhud'un tekrarını yaşamak istemiyorlardı.

Zaman çok dardı ve herkes savunma hatlarında tehlike doğurabilecek bir eksiklik bırakmayacak şekilde mümkün olduğu kadar hızlı çalışmak zorundaydı. Hendeğin aralıksız olması gerekmiyordu. Çünkü şehrin birçok yerinde korumayı sağlayacak biçimde kale benzeri korunaklı evler bulunuyordu. Kuzeybatıda içlerinde dayanıklı ve birbirleri-

ne birleştirilmeye ihtiyacı olan taşların bulunduğu kayalıklar vardı. En yakındaki, Sel' Dağı olarak bilineni, siperler içerisine getirildi. Çünkü onun önündeki zemin, kamp alanı için mükemmel bir mevki idi. Hendek, kampı, kuzeyde taşlı noktaların birisinden şehrin doğu duvarındaki noktaya kadar geniş bir kavisle saracaktı. Bu, hendeğin hem en uzun tek alanı ve hem de en önemli olanıydı.

Selman plana ön ayak olmanın ötesinde, hendeğin ne kadar genişlikte ve ne kadar derinlikte olması gerektiğini de kesin olarak biliyordu. Daha önce Beni Kureyza ile çalıştığı için ihtiyacı olan aletlere onların sahip olduğunu ve ortak düşmanlarından dolayı yardım etmeye meyilli olduklarını biliyordu. Onlar, hurma liflerinden sıkı bir şekilde dokunmuş ve kazılmış toprağı toplamak için kullanılabilecek hurma sepetler yanında, kazma ve kürek de temin ettiler.

Rasûlullah (s.a.v.) ümmetinin her bir kısmını hendeğin bir parçası için sorumlu kıldı. Kendisi de onların yanında çalıştı. Hergün sabah namazından sonra şafak vakti evlerine gittiler ve alacakaranlıkta geri döndüler. Rasûlullah (s.a.v.) onlara Kuba ve Medine'deki camilerin inşasını hatırlatan bir neşideye başladı:

"Ey Allahım, ahiretten daha hayırlısı yoktur
Muhacirun ve ensara mağfiret eyle".

Zaman zaman onlar da şunları terennüm ettiler:

"Ey Allahım, ahiret hayatından başka hayat yoktur
Muhacirun ve ensara merhamet eyle".

Zamanın kısa olduğunu herkes birbirine hatırlattı. İşi hafiften alan kişi kınanırken Selman herkes tarafından takdir edildi. Çünkü o, sadece güçlü ve sağlam vücutlu değil, aynı zamanda yıllarını Beni Kureyza için kazı yapan ve toprak taşıyan bir köle olarak harcamıştı. Halk "Selman on adamın yaptığı işi yapar" dediler ve dostane bir rekabet başladı. Muhacirun şöyle söyledi: "Selman bizdendir", çünkü hidayeti bulmak için bir çok memleketten göç etmişti. Ensar cevap verdi: "O bizdendir. Biz onun üzerinde daha çok hakka sahibiz." Fakat Allah'ın Rasûlü şöy-

le buyurdu, "Selman bizdendir, Ehl-i Beyt'ten birisidir." Onun teklifleri ve hendek yapımını organizesi Müslümanların Kureyş Müşriklerini ve onlarla işbirliği içinde olanları yenmelerine yardım etti.

TANIMLAMALAR

*Beni Kureyza
*Evs
*Hazrec

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ

1-Selman'ın Hristiyanlığa girişini tartışınız.
2- Selman daha sonra niçin Müslüman oldu?

OSMAN BİN AFFAN

Cömertlik Timsali

Osman b. Affan Beni Ümeyye kabilesinin bir üyesi ve İslam'a ilk girenlerdendi. Varlıklı bir tüccar ve dünyanın hünerli bir adamıydı. Allah Rasûlü'nün kızı Rukiye ile evlendi. Hanımı Bedir Savaşı zamanında vefat edince, Rukiye'nin kardeşi Ümmü Gülsüm ile evlendi.

Rasûlullah (s.a.v)'in Medine'ye hicretinden sonra müslümanlar Kureyş tarafından sürekli olarak saldırıya uğradılar. Kabe'nin, bütün Arap kabilelerinin evi olduğu, Kureyş'in onun sahibi olmadığı, onların Kabe'nin sadece hamisi ve bekçisi olduğu ve hiçbir Arabın İbrahim'in evini haccetmekten men edilemeyeceği yolundaki prensipten hareketle Rasûlullah (s.a.v.) Zilkade'de Kabe'yi haccetmek niyetinde olduğunu ilan etti.

Rasûlullah (s.a.v.) sözleri ve çeşitli hareketleri ile arap halkına askeri ve politik hiçbir amacı olmadığını göstermeye çalıştı. İşte bu sebeple bu yolculuğu müslümanlara münhasır kılmadı. Müşriklerden bir grup da onun davetini kabul etti. Her bir hacının -yanında bulundurması tavsiye edilen- sadece bir kılıç getirmesine izin verildi. Kureyş Rasûlullah (s.a.v)'in hareketini duyduğu anda -genç ve yaşlı- birbirlerine Rasûlullah (s.a.v)'in Mekke'ye girmesine hiçbir zaman izin vermeme sözü vermek

için sokaklara çıktılar. Peygamber 1400 kişiyle Mekke'nin dışına vardı. Siyasi ve askeri hiçbir amacının olmadığını anlatmak için Kureyş'e bir haberci göndermek istedi. Niçin 1400 kişiyle Hudebiye'ye geldiğini anlatan mesajla birlikte Kureyş'e göndermek için Ömer'i çağırdı. Ömer, Kureyş'te ailesinden kendisini koruyacak hiç kimse olmadığı için Kureyşlilere karşı hayatından endişe duyduğunu söyledi. Kureyş'in, kendisinin onlara karşı sert muamelesinin farkında olduklarını belirtti ve Rasûlullah (s.a.v)'e Osman b. Affan'ı göndermesini tavsiye etti. Rasûlullah (s.a.v.) Osman'ı savaş için değil, Kabe'yi haccetmek için geldiklerini anlatmak üzere Ebu Süfyan ve Kureyş'in diğer ileri gelenlerine gönderdi.

Osman Mekke'ye girmek üzereyken Ebân b. Saîd b. Âs onunla buluştu ve mesajını verinceye kadar Osman'ı korudu. Kureyş Osman'ın Muhammed (s.a.v.)'den getirdiği haberi duyunca Osman'a, eğer istiyorsa kendisinin Kabe'yi tavaf edebileceğini söyledi. Osman, Muhammed (s.a.v.)tavaf edinceye kadar kendisinin de tavaf etmeyeceğini söyledi ve daha sonra Kureyş onu rehine olarak alıkoydu.

Rasûlullah (s.a.v)'e vahiy esnasındaki hale benzer bir hal geldi. Fakat bu hal onu sahip olduğu melekelerinden alıkoymadı. O, ashabdan birisine kafileyi dolaşarak şunu açıklaması talimatını verdi: "Ruhü'l-kuds Rasûlullah (s.a.v)'e geldi ve biat emretti, haydi Allah'ın adıyla biatınızı yapın!" Rasûlullah (s.a.v.) bir akasya ağacının altında otururken ashabın her biri önüne geldi ve biatta bulundu. İlk kişi, "Ey Allah'ın Rasûlü, kalbinde olan şey üzerine sana biat ettim" dedi ve daha sonra onu takip eden diğerleri de aynı sözü verdiler. Sonra Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Osman'ın biatını kabul ettim." Çünkü o, Kureyş müşrikleri tarafından rehin tutuluyordu. Rasûlullah (s.a.v.) kendi sol elini damadının eli gibi koydu, sağ eliyle sımsıkı kavradı ve akdi icra etti. Daha sonra, iki ayetinde Allah'ın şöyle buyurduğu Fetih suresi nazil oldu: "Muhakkak ki sana biat edenler ancak Allah'a biat etmektedirler. Allah'ın eli onların ellerinin üzerindedir. Kim ahdini bozarsa, ancak kendi aleyhine bozmuş olur. Kim de Allah ile olan akdine vefa gösterirse Allah ona büyük bir mükafat verecektir."(48:10), "Andolsun ki o ağacın altında sana biat ederlerken Allah, o müminlerden razı olmuştur. Kalplerinde olanı bilmiş, onlara güven duygusu vermiş ve onları pek yakın bir fetihle ödüllendirmiştir." (48:18)

İki ordu Mekke'nin dışındaki Hudeybiye olarak bilinen alanda

yüzyüze geldiler. Savaşın yasak olduğu aydı ve Rasûlullah (s.a.v.) savaşın patlak vermesi için hiçbir bahaneye mahal vermemek için çok dikkat etti. Öyle ki, eğer savaş patlak verseydi, Kureyş kutsal ayın kutsallığını bozduğu için sorumlu olurdu. Aksi takdirde Rasûlullah (s.a.v.) haccı vaad etme konusunda hiçbir uzlaşmaya varmamış olacaktı. Siyasi ve manevi bakış açısından O galipti. Ve eğer Mekke'ye girebilseydi Mekke'yi terkettikten 6 yıl sonra Muhammed'in 1400 put kırıcı müslümanla Kureyşlilerle yüzyüze gelmek için geri döndüğü, Araplar arasında yayılacaktı.

Kureyş, Süheyl b. Amr'ı diğer iki adam ile birlikte bir anlaşma akdetmeleri için gönderdi. Rasûlullah (s.a.v.) Ali'ye şu sözlerle başlayan anlaşmayı yazmasını buyurdu: "Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla."

Süheyl b. Amr, "Ben onun ne olduğunu bilmiyorum. Onun yerine 'Senin adınla ey Allahım' (bismikallahümme) yaz" diyerek sözü kesti. Rasûlullah (s.a.v.) kabul etti. Rasûlullah (s.a.v.) Ali'ye yazdırmaya devam etti: "Bunlar Allah'ın Rasûlü Muhammed ile Amr'ın oğlu Süheyl arasındaki mütarekenin şartlarıdır..." Süheyl tekrar itiraz etti: "Eğer biz seni Allah'ın Rasûlü olarak kabul edersek ne sizin Beyt'e gitmenize engel oluruz ne de size karşı savaşırız. Onun için şöyle yaz: 'Abdullah'ın oğlu Muhammed.'" Muhammed (s.a.v.)Ali'ye "Allah'ın Rasûlü olarak yazdığı kelimeleri silmesini buyurdu. Ali bunu asla yapamayacağını söyledi. Rasûlullah (s.a.v.) ondan kelimeleri göstermesini istedi ve onları bizzat kendisi sildi. Daha sonra onun yerine "Abdullah'ın oğlu" yazmasını buyurdu.

Rasûlullah (s.a.v.) Süheyl'in söylediği yönde herşeyi kabul etti. O kadar ki ashabın hepsi çok sinirlendi. Fakat Rasûlullah (s.a.v)'e herhangi birşey söylemekten çekindiler. Kabe'yi haccetmekten men edilmeleri gerçeği müslümanların kalbini yaraladı. Mekke'nin kapılarından geri dönmek zorundaydılar. Bu, özellikle muhacirun için zordu. Onların nazarında bu anlaşma müslümanların zayıf ve Kureyş'in daha güçlü olduğu anlamına gelen bir tür anlaşma idi. Cereyan eden bu olaylardan, bir savaşta yenilmiş ve perişan olmuşçasına çok fazla rahatsız oldular.

Bu anlaşma, ittifakla Hudeybiye Anlaşması olarak adlandırılmıştır.

Anlaşmaya göre; (1) Taraflar arasında 10 yıl sürecek bir barış vardır. (2) Bir kabile veya kişi, iki taraftan birisine katılmakta veya onunla ittifak yapmakta serbesttir. (3) Eğer Mekke'den vesayet altındaki Kureyşli bir kişi vasisinin izni olmaksızın Rasûlullah (s.a.v)'e katılırsa, o kadın veya erkek vasisine geri gönderilecek, fakat tersi bir durum gerçekleşirse aynı şekilde muamele edilmeyecek. (4) Rasûlullah (s.a.v.) ve yanındakiler bu yıl Mekke'ye girmeyecek fakat gelecek yıl silahlanmamış olarak gelebilecekler.

Daha sonra bu anlaşmanın beklenmeyen ilk meyvesi meydana çıktı. Kureyş İslam'ı resmi olarak kabul etti ve müslümanlar Mekke'de inançlarını yaymak için serbest hale geldiler. Orada halk, grup grup İslam'ı kabul etti. Kureyş müslümanların gelecek yıl Kabe'ye hacca gitmelerine izin verecekti. Aynı zamanda onların kervan ve ticaret yollarını kullanmalarına da izin vereceklerdi.

Osman, Kureyşliler tarafından serbest bırakıldı ve Rasûlullah (s.a.v.) Medine'ye geri döndü. Dönüş yolu üzerinde Fetih suresi nazil oldu ki şöyle diyordu: "Biz sana doğrusu apaçık bir fetih ihsan ettik." (48:1) Ve Rasûlullah (s.a.v)'e, gelecek yıl kutsal mescide girebilecekleri ve haccın gereklerini yerine getirebilecekleri sözü verildi. İslam'da daha önce gerçekleşmiş hiçbir zafer bu zaferden daha büyük olmamıştı. Barış anlaşması müslümanlar ve Kureyşliler arasındaki savaşı kaldırdı. Halk güven içinde buluşup birbirleriyle istişare ettiler. İslam'ı aklıyla kavrayan her kim olursa olsun İslam'ı kucakladı. Bu anlaşmanın etkisiyle daha önce İslam'a girmiş olanların iki katı kadar insan iki yıl boyunca İslam'a girdiler.

Osman b. Affan üçüncü raşid halife idi. 11 yıl müslümanları idare etti ve miladi 656/hicri 35'de katledildi. Allah ondan razı olsun.

TANIMLAMALAR

*Beni Ümeyye
*Rukiye
*Hudeybiye

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ

1- Kur'an (48:10) ve (48:18) ayetlerinde vahyedildiği üzere İslam'da biat mefhumunu tartışınız.

2- Hudeybiye Anlaşması'nın önemini tartışınız.

ÜMMÜ SELEME

Bilge Kadın

Ümmü Seleme, uzak görüşlülüğü sebebiyle görüşüne başvurulan bir kadındı. Ümmü Seleme'nin ilk kocası Abdullah b. el-Esed idi. Onlar İslam'ı ilk kabul edenler arasındaydı. İlk müslümanların katlandıkları zulme katlandılar ve ilk grupla birlikte Habeşistan'a göç ettiler. Daha sonra Mekke'ye geri döndüler ve Rasûlullah (s.a.v.) Medine'ye hicret ettiği zaman Ümmü Seleme, kocası ve oğulları hep birlikte Mekke'yi terk etmeye hazırlandılar. Ümmü Seleme başlarına gelenlerin hikayesini kendisi şöyle nakleder:

"Ebu Seleme (kocası) Medine'ye gitmek üzere ayrılmaya karar verdiğinde, benim için bir deve hazırladı, bana deveye binerken yardım etti ve oğlumuz Seleme'yi benim dizime yerleştirdi. Daha sonra kocam öne geçerek durmaksızın veya hiçbir şeyi beklemeksizin yola devam etti. Mamafih, biz Mekke'yi terk etmeden önce benim kabilemden birkaç adam bizi durdurdu. Ebu Seleme'ye 'Sen istediğini yapmakta serbestsin, fakat karın üzerinde hiçbir güce sahip değilsin. O bizim kardeşimiz. Biz onun ayrılmasına izin vermeyeceğiz' dediler.

"Daha sonra beni ondan uzaklaştırdılar. Kocamın kabilesi Beni Abdi'l-Esed onların beni ve çocuğumu alıp götürdüğünü görünce öfkelen-

diler: 'Hayır, vallahi', diye bağırdılar, 'Biz çocuğu bırakmayacağız. O bizdendir ve onun üzerinde ilk önce bizim hakkımız vardır.'

"Oğlumu aldılar ve benden kopardılar. Aniden, birkaç dakika süren bir boşlukta kendimi tamamen yalnız buldum. Kocam Medine'ye gitmişti, oğlum babasının kabilesi tarafından götürülmüştü ve benim kendi kabilem Beni Mahzum beni baskı altına alarak kalmaya zorlamıştı.

"Bir yıl boyunca hergün vadiye gider, bu trajedinin gerçekleştiği yere oturur ve gece olana kadar ağlardım. Bir gün bir kuzenim yanımdan geçti ve durumumu gördü. Benim kabileme gitti ve şöyle söyledi: 'Bu zavallı kadını niçin serbest bırakmıyorsunuz? Siz kocasının gitmesine ve başka bir kabilenin oğlunu almasına izin vererek onun acı çekmesine sebep oldunuz.'

"Sonunda kalpleri yumuşadı ve benim gitmeme müsaade ettiler. Fakat o durumda nasıl gidebilir ve oğlumu arkada bırakabilirdim? Bazıları benim içinde bulunduğum durumu farketti ve Beni Abdi'l-Esed'den oğlumun benim yanıma verilmesine izin vermelerini rica ettiler. Nihayet kabul ettiler. Bu esnada, Medine'ye giderken bize eşlik edecek birisini aramaya korkuyordum. Çünkü aynı şeyin tekrar meydana gelebileceğinden endişe ediyordum. Bu yüzden yolculuğa oğlumla yalnız olarak başladım. Ten'im'e (Mekke'den üç mil uzaklıkta) henüz ulaşmıştım ki Osman b. Talha (Kureyş adına Kabe'nin muhafızı olan gayr-i müslim) ile karşılaştım.

"'Nereye gidiyorsun?'

"Ben cevap verdim, 'Medine'deki kocamın yanına gidiyorum.'

"'Yanında başka kimse var mı?'

"'Hayır, Allah'tan ve küçük oğlumdan başka kimse yok.'

"'Siz Medine'ye ulaşana kadar sizi yalnız bırakmayacağım' dedi.

"Daha sonra devemin dizginlerini aldı ve Medine'nin dışına kadar bize rehberlik yaptı. Daha önce ondan daha cömert ve asil bir Arap hiç görmemiştim. Her ne zaman bir dinlenme yerine vardıysak, deveme diz çöktürür ve ben deveden inene kadar beklerdi, deveyi bir ağaca götürüp kösteklerdi. Daha sonra da giderek başka bir ağacın gölgesinde otururdu. Biz dinlendikten sonra deveyi hazırlar ve tekrar bize rehber-

lik yapardı. O bunu biz Medine'ye ulaşana kadar her gün yaptı. Beni Amr b. Avf'a ait olan Kuba'ya (Medine'ye yaklaşık iki mil uzaklıkta) yaklaştığımız zaman Osman b. Talha şöyle söyledi: 'Kocan bu köydedir. Allah'ın rahmeti ile oraya gir.' Daha sonra geri döndü ve Mekke yönünde gitti." Ümmü Seleme kocası ile buluştu. Onlar birbirlerini gördüklerine çok sevindiler.

Olaylar müslümanlar için çok çabuk artmaya başladı. İlk önce Bedir ve daha sonra da Uhud savaşları. Ebu Seleme ikisine de katıldı. Fakat Uhud'da ciddi olarak yaralandı. Ümmü Seleme yaralarına bakarken ona şöyle söyledi: "Bir gün Rasûlullah (s.a.v)'in şöyle söylediğini işittim, 'Muhakkak ki biz Allah'tan geldik ve mutlaka O'na geri döneceğiz.' Daha sonra dua etti: "Ey Allahım, bana dönüşümde sadece Yüce ve Kudretli olan Senin verebileceğin, iyi bir şeyler ver."

Ebu Seleme'nin durumu kötüleşti. Rasûlullah (s.a.v.) onu görmek için geldi ama sadece ölümünü müşahade etti. Sahabisinin gözlerini kapattı, ellerini semaya kaldırdı ve şöyle dua etti: "Ey Allahım, Ebu Seleme'ye mağfiret ihsan eyle. Onu sana yakın olanların arasına yükselt. Onun ailesini her zaman gözet. Ey alemlerin Rabbi, bizi ve onu bağışla. Kabrini genişlet ve onun için nurlandır".

Ümmü Seleme daha sonra Eyyimü'l-Arab -kocasını kaybeden kişi- olarak isimlendirildi. Medine'de küçük çocuğundan başkası yoktu. Muhacirun ve ensar hep birlikte ona karşı sorumluluk hisleri içindeydiler. Ebu Bekir evlenme teklif etti fakat o reddetti. Aynı teklifi Allah'ın Rasûlü de yaptı. Ümmü Seleme şöyle cevap verdi: "Ben üç özelliğe sahibim, son derece kıskanç bir kadınım ve seni kızdıracak ve Allah'ın beni cezalandırmasına neden olacak şeyi bende görmenden korkuyorum; ben yaşı ilerlemiş bir kadınım ve genç bir aileye sahibim."

Rasûlullah (s.a.v.) cevap verdi, "Bahsettiğin kıskançlık hususunda her şeye kadir Yüce Allah'a senin kıskançlığı bırakabilmen için dua ederim. Yaş problemiyle ilgili olarak, aynı problem bende de var. Yardıma muhtaç ailen hususunda ise, senin ailen benim ailemdir."

O günden sonra Ümmü Seleme inananların 'anneleri'nden (ümmü'l-müminîn) birisi olmuştur. Miladi 628/hicri 6 Mart'taki Hudeybiye anlaşmasından sonra ashab çok kederliydi. Çünkü Kabe'yi haccetmelerine izin verilmediği zaman Kureyş'in ellerinde küçük düşmeye katlanmış olduklarını düşündüler. Önce Kureyş ile anlaşmaya varıldı.

Rasûlullah (s.a.v.) yolculuklarının sonunun ve dönüşlerinin başlangıcının nişanı olarak 1400 veya daha fazla kişiye kendisiyle birlikte kurbanlarını kesmelerini ve saçlarından bir parça kesmelerini veya başlarını traş etmelerini söyledi.

İnsanlar bu şekilde davranmakta çok isteksizlerdi. Çünkü onlar vukubulan hadisede hayalkırıklığına uğradıklarını hissettiler. Ümmü Seleme, Rasûlullah (s.a.v)'in, insanların emirlerine uymamasından dolayı son derece üzüldüğünü gördü. Ümmü Seleme şöyle söyledi: "Üstüne varma. Onların bu barış anlaşmasına tahammül etmeleri çok zor. Hemen git ve hiç kimseye hiçbir şey söylemeksizin ne yapman gerekiyorsa onu yap, kurbanını kes ve başını tıraş et." Ümmü Seleme'nin teklifi üzerine Rasûlullah (s.a.v.) kalktı ve odayı terk etti. Devesini kurban olarak kesti ve başını tıraş etti. Müslümanlar bunu gördükleri zaman kalktılar ve Rasûlullah (s.a.v)'in yaptığını onlar da yaptı. Vahiy onların bu tavırlarının bir başarı olduğunu hiçbir şüpheye mahal vermeyecek şekilde şu ifadelerle açıklamıştı: "Biz sana doğrusu apaçık bir fetih ihsan ettik." (48:1)

Ümmü Seleme Allah'ın Rasûlü'ne iyi bir hanım ve danışman olmuştu.

TANIMLAMALAR

*Beni Abdi'l-Esed
*Kuba
*Eyyimü'l-Arab

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ

1-Gayr-i müslim Kureyşlinin Ümmü Seleme'ye yaptığı yardımı tartışınız.

2-Ümmü Seleme'nin Rasûlullah (s.a.v)'e yaptığı ve Rasûlullah (s.a.v)'in kabul ettiği tavsiyeyi tartışınız.

ABDULLAH BİN. HUZEYFE

Haberci

Abdullah bin. Huzeyfe bir gün, Hendek savaşı için hendekleri hazırlama esnasında muhacirunun bir kayayı yarmak veya yerinden oynatmak için yardıma ihtiyacı olduğunu işitti. Ömer Rasûlullah (s.a.v)'e yardım istemek için gitmişti. Rasûlullah (s.a.v.) bir kazma alarak kayaya vurdu. Bunun neticesinde bir parıltı şehrin üzerinde güneye doğru şimşek gibi ışıldadı. Rasûlullah (s.a.v.) taşa tekrar vurdu ve vuruş sanki şimşek gibi çaktı. Fakat bu sefer Uhud yönünde kuzey ve ötesine doğru idi. Rasûlullah (s.a.v.) üçüncü kez vurdu ve üçüncü kez doğu yönünde olmak üzere şimşek çaktı. Selman üç ışıltıyı da gördü ve onların bir anlamı olması gerektiğini idrak etti. Rasûlullah (s.a.v)'e sordu, o da şu cevabı verdi: "İlk vuruşumun parıltısı ile Yemen'in kalelerini gördüm, ikincisinin parıltısı ile Suriye'nin kalelerini gördüm, üçüncünün parıltısı ile de Medâin'deki Kisra'nın beyaz sarayını gördüm. İlkinin delaletiyle Allah bana Yemen'i açtı, ikincinin delaletiyle Suriye ve batıyı açtı ve üçüncünün delaletiyle de doğuyu." Bu mesajlar, Allah Rasûlü'nün, kendisine verilen alemşümul mesajı yayma isteğinin neticesi olan İslam için, Abdullah'a önemli bir rol biçilmiş olduğunun işaretini veriyordu. Rasûlullah (s.a.v.) için, peygamberliğinin gerektir-

diği mesajı Arabistan sınırlarının ötesine yaymak ve onu dünyadaki bütün insanlara sunma vakti gelmişti.

Rasûlullah (s.a.v.) bu girişimin fevkalade mühim olduğunu biliyordu. Bu elçiler müslümanlarla hiçbir anlaşmaya sahip olmayan insanlar tarafından idare edilen uzak ülkelere gideceklerdi. Elçiler İslam'a davet edilecek yöneticilerin ne lisanlarını ne de adetlerini biliyorlardı. Onlar bu yöneticileri, kısa bir süre öncesine kadar kendi tebaaları olan insanların inançlarına girmek için dinlerini ve güçlerini bırakmaya davet ile görevliydiler. Girişim tehlikesiz değildi.

Daha sonra Rasûlullah (s.a.v.) İran Kralı Hüsrev'e, Roma Kralı Heraklius'a, Yemâme'nin yöneticisi Havze'ye, Yahudilere ve Necran Piskoposuna Abdullah'ın taşıdığı mektupları gönderdi. Bu mektupların tarzı vakur ve kati idi. Bazılarından kuvvetli tepkilerin gelmesi tehlikesi vardı. Rasûlullah (s.a.v.) bu ihtimalin farkındaydı. Rasûlullah (s.a.v.) bir yandan askeri ve politik imkanlarını kullanırken bir yandan da mektuplar hazırladı. İlk iş olarak, yabancı bir hücumda karşı tarafa zemin sağlayabilecek şüpheli insanları kendi saflarından uzaklaştırdı. Aynı zamanda, dini azınlık cemaati, içerden beşinci kol gibi hareket edebilecek kişilerden temizlenmeliydi. Bunun, bir toplum liderinin yapmakla sorumlu olduğu en acil ve hassas hareket olduğunu biliyordu.

Roma Kralı Heraklius'a gönderilen mektup şöyle diyordu: "Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla... Sizi İslam'ı kabul etmeye davet ediyorum. Eğer siz müslüman olursanız, müslümanların kazancını ve kayıplarını paylaşacaksınız. Eğer siz kendiniz müslüman olmak istemezseniz halkınızın İslam'ı kabul etmesine ya da İslam'a girmemenin bedeli olarak cizyeyi (baş vergisi) özgürce ödemesine müsade ediniz ve inançlarını seçmelerinde onları sınırlamayınız."

Yemame yöneticisine gönderilen mektup da şöyle diyordu: "Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Bu, Allah'ın Rasûlü Muhammed'den Havze'ye gönderilmiş bir mektuptur. Kurtuluş yolunu ve kutsal rehberlerin talimatlarını takip edenlere selam olsun. Ey Yemame'nin yöneticisi, benim inancımın insanların gidebileceği en uzak yere kadar ilerleyeceğini bil ve bu sebeple, korunmuş olmak için İslam'a gir."

Yahudiler için olan mektup da şöyle söylüyordu: "Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Bu, Allah'ın Rasûlü, Musa'nın kardeşi ve onunla aynı vazifeyi paylaşan Muhammed'den bir mektuptur. Allah

daha önce Musa'yı tayin etmiş olduğu aynı vazifeye Muhammed'i tayin etti. Sana Allah'ın adı ve Sina Dağı'nda Musa'ya inen kutsal emirler üzerine yemin ederim ki benim peygamberlik vazifeme dair Kitab-ı Mukaddes'inizde bulunan işaretler, diğer bütün insanlara olduğu gibi Yahudi cemaatedir de. Eğer siz bunu farkettiyseniz o zaman Allah'tan korkarsınız, İslam'a dönersiniz ve eğer siz böyle kutsal bir işareti göremiyorsanız o zaman mazeretli olursunuz."

Necran piskoposuna olan mektup şöyle söylüyordu: "Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Bu, Allah'ın Rasûlü Muhammed'den Necran Piskoposuna bir mektuptur. Hakikaten, seni Allah'ın yaratıklarına tapmak yerine gerçek tapınılacak Allah'a çağırıyorum."

Abdullah, Hüsrev Perviz'e hitap eden mektubu götürdü. Böylece Abdullah, Rasûlullah (s.a.v)'in bu mektupları göndererek başlattığı İslam'ın diğer ülkelere ve toplumlara uzanması ve İslam düşüncesinin yayılması doğrultusundaki bu tarihi yolculukta yer aldı. Rasûlullah (s.a.v.) her müslümanın inandığı ve de bütün milletlere ve ırklara bilinç, şuur ve hürriyet vermek sorumluluğunu taşıdığı evrensel ve alemşümul vazifesini yerine getiriyordu.

Uzun yolculuk boyunca kendisine lazım olacak şeyleri hazırlayan Abdullah karısına ve oğluna veda etti. İran İmparatorluğunun başkentine ulaşana kadar uzun bir yolculuk yaptı. Taşıdığı mesajı krala vermek üzere kralın huzuruna çıkmak için izin istedi. Kralın huzura kabul salonuna girdi. Kralı ve onun değerli taşlarla süslenmiş, büyük başlıklar takınmış, en pahalı kaftanlarla donanmış maiyetini gördü. Kendisi Medineli müslümanların kıyafeti olan basit, sert esvap giyiyordu. Fakat Abdullah imanının verdiği onurla başını dik tuttu.

Kral kendisine doğru gelmekte olan Abdullah'ı görünce ondan mektubu alması için bir yaver çağırdı. Abdullah, mektubu kralın kendisinden başkasına vermeyi reddetti. Ondan sonra Hüsrev Perviz ileri doğru adım atması için Abdullah'a izin verdi. Abdullah mektubu eliyle krala uzattı. Mektupta şunlar yazılıydı: "Allah'ın elçisi Muhammed'den İran kralı Hüsrev'e. Selam, doğru yolu takip edenlerin, Allah'a ve O'nun Peygamberine itaat edenlerin, Tek Allah'a tapanların ve Allah'ın kulu Muhammed'in peygamberliğine şahadet edenlerin üzerine olsun. Ben sizi sadakatle Allah'ın Emri'ne itaat etmeye ve İslam'ı kabul etmeye çağırıyorum. Ben Allah'ın bütün insanlara gönderdiği Elçisiyim. Böy-

lelikle yaşayan kalpler uyandırılacak ve aydınlatılacak, kafirlerin ise hiçbir mazereti olmayacak. İslam'a boyun eğ. Böylece güven içinde ve korunmuş olacaksın ve eğer bana itaat etmez ve çağrımı reddedersen Mecusi günahlarından sorumlu tutulacaksın.

Kral Arapça konuşan katibi yanına gelmesi ve mektubu kendi dillerine çevirmesi için çağırdı. Katip başladı: "Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Allah'ın Elçisi Muhammed'den İran Kralı Hüsrev Perviz'e. Selam doğru yolu takip edenlerin üzerine olsun..." Mütercim daha bu kadarını tercüme etmişti ki Hüsrev Perviz'in öfkesi kontrol edilemez ölçüde arttı. Mektubu kaptı ve şöyle söyleyerek yırttı: "Bu ne cesaret, benim kölem bana bu şekilde nasıl hitap eder! "Kral, Peygamber'in onun ismini daha önce yazmamış olmasına sinirlendi. Abdullah'ın kabul salonundan kovulmasını emretti.

Abdullah krala ne olduğunu görmek için beklememişti. Medine'ye gitmek üzere ilk fırsatta gözden kayboldu. Hüsrev Perviz yatıştığı zaman elçinin huzuruna getirilmesini istedi. Her yeri aradılar ve Abdullah'ı bulamadılar. Onu dönüş yolunda bulmak üzere bir grup gönderdiler. Fakat Abdullah onların çok uzağındaydı ve onu bulmakta başarılı olmadılar.

Abdullah Medine'ye döndü, neler olduğunu ve Hüsrev Perviz'in mektup tamamen okunmadan önce onu nasıl parçaladığını anlattı. Rasûlullah (s.a.v.), "Allah da onun kırallığını parçalasın" cevabını verdi. Ondan sonra Hüsrev Perviz iki adamını Medine'ye göndermesi ve İran'a mektup yazan türediyi yanlarına alıp getirmeleri için Yemen'deki valisine emirler gönderdi.

İki adam vazifelerini yerine getirmek için yola çıktı. Taif'de birkaç Kureyşli tüccar ile karşılaştılar ve onlara Muhammed hakkında sorular sordular. Onlara "Muhammed Yesrib'de (Medine'de) bulunuyor" denildi. Onun tahminen bulunduğu yeri bu kadar kolay bulmuş olmak onları çok memnun etti. İlk önce Mekke'ye gittiler ve oradaki Kureyşliler'e Hüsrev Perviz'in Muhammed'i bertaraf etmek üzere olduğunu ve endişelerinin gereksiz olacağını söylediler. İki adam Medine'ye gitmek üzere Mekke'yi terk ettiler. İki elçi o günlerdeki İran saray halkının

adetlerine uygun olarak başlarını tıraş etmişler ve uzun bıyıklar bırakmışlardı. Rasûlullah (s.a.v.) onları görünce hayretler içinde kaldı ve sordu, "Bunu yapmanızı kim söyledi?"

"Efendimiz Hüsrev" diyerek cevap verdiler.

Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Benim Efendim, sakalımı uzatmamı ve bıyığımı kısaltmamı söylemişti." Daha sonra Rasûlullah (s.a.v.) onları başından savdı ve ertesi gün tekrar gelmelerini söyledi. O gece, Cebrail Ona Hüsrev Perviz'in öldürülmüş olduğunu ve onun yerine oğlunun hükümdar olduğunu haber verdi. Ertesi gün elçiler döndüğü zaman onlara, valilerine şöyle nakletmelerini buyurdu: "Benim dinim ve imparatorluğum Hüsrev'in krallığının ötesine yayılacak. Ona benden şöyle söyle: 'İslam'ı kabul et. Sahip olduğun her şeyde seni destekleyeceğim. Seni Yemen'e kral tayin edeceğim.'"

Mesajı ilettiler. Vali bu haberin doğru olup olmadığını araştırmak üzere bir haberci gönderdiğini söyledi. Fakat o bunu yapma şansına sahip olmadan önce bir elçi Hüsrev Perviz'in ölüm haberi ile vardı ve yeni kral için onun biatını istedi. Vali ve iki elçi bunu kabul etmek yerine İslam'ı kabul ettiler ve diğer birçok İranlı da aynı şekilde davrandı. Vali Medine'deki Rasûlullah (s.a.v)'e ahd gönderdi ve Rasûlullah (s.a.v.) de onun Yemen üzerindeki hakimiyetini destekledi. Bu, gerçekleşecek olan üç şimşekten ilki idi.

Bu şimşeğin habercisi olan Abdullah bin. Huzeyfe, Ömer bin. Hattab'ın halifeliği zamanında vefat etti. Allah ondan razı olsun.

TANIMLAMALAR

*Hüsrev
*Heraklius
*Necran Piskoposu

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ

1-Dünya liderlerini İslam'a davet ederken onlardan gelen tepki durumunda Rasûlullah (s.a.v)'in tasarladığı adımları tartışınız.

2-Rasûlullah (s.a.v.) tarafından dünya liderlerine gönderilen mek-

tupların muhtevasını tartışınız.

ÜMMÜ HABÎBE

Mürted Kocasına İtaat Etmeyen Kadın

Ümmü Habîbe veya Ramle, Mekke'nin müşrik putperestlerinden ve sürekli olarak Allah'ın emirlerine baş kaldıranların (tağut) liderlerinden olan Ebu Süfyan ve Hind'in kız kardeşi idi. Ramle, 'hayat tarzı' (din) birden çok tanrıya tapma olan ve kendi elleriyle put yapanların, hayatlarını ve kaderlerini etkilediğine inandıkları ve bu yüzden kutsal olarak kabul ettikleri bu ilahlara taptığı bir evde yetişti. Kur'an onlara şöyle hitap eder: "Yonttuğunuz şeylere mi ibadet edersiniz!" (37:95)

Onun ailesi kendilerinin dindar bir aile olduklarına inanıyorlardı. Çünkü onlar putlarına candan bağlılardı. Diğerlerini de Tek Allah'a karşı isyan etmeye (baş kaldırmaya) davet ettiler. İnsan yapımı olan bir nesneye teslimiyet anlayışı içinde olduklarından, her bir gücün veya kutbun bir sınıf teşkil ettiği ve her grubun bir ilaha sahip olduğu yüzlerce gücün esiri haline geldiler.

Müşrikliğin bir şekli olarak putperestlik, Allah'tan başkasına kulluk etmek ve tek ve aynı zamanda, bir kişinin kendi kendine yonttuğu putlara köle olmaya ve boyun eğmeye razı olması anlamına gelir. Bu inanç, içinde bulundukları, asil ve asil olmayan, efendi ve köle, zelil olan ve köleleştiren, yöneten ve yönetilen, esir ve özgür gibi mevcut durumu meşrulaştırmak için zulüm, cahiliyet ve hileyi artırmıştır.

Ramle'nin anne ve babası birdençok tanrının, toplumun birden fazla katmanları için gerekliliğine inanıyorlardı. Böylece her zaman birden fazla sınıflar ve aileler olacaktı. Bu durumda, gücü elinde bulunduran kuvvetli kişiler zayıfları, fakirleri ve zorda kalmışları küçük düşürebilir ve boyun eğdirebilirlerdi. Bu anlayış altında yetişen Ramle, ailesinin içinde tek başına Allah'ın inayeti ile bir Tek Allah'a inanan (muvahhid) kişi oldu. Bir muvahhid, Allah'ın Rasûlü (s.a.v.)tarafından da tasdik edilen İbrahimî geleneğe inanandır. Bu geleneğe göre sadece Tek Güç ve Tek Yaratıcı vardır. Canlı veya cansız, yaratılmış olan bütün dünya Tek Allah tarafından yönetilir ve O'ndan başka sebep yoktur. Ramle'nin imanı, Allah Rasûlü'nün vefatından iki yıl önce İslam'ı kabul eden babası Ebu Süfyan gibi Allah'ın emirlerine karşı isyan edenlerin (tağut) sürekli olarak karşısına çıkan bir imandır. Tek Tanrıya imanın amacı sosyal adalet olduğu için, ezilmişlerin ve mahrum edilmişlerin yanında durur. Ramle'ye nasip olan tek tanrılı din, "Allah'ın iradesine boyun eğmektir," şuur ve idrakin ve Allah'a olan aşk ibadet ihtiyacının ve Allah'ın rızasının ortaya çıkmasıdır.

Ramle veya Ümmü Habîbe, Allah'ın davasında mücadele eden (mücahid) bir kişi, dindar, tahrib edici hareketlere, hücumlara ve olaylara veya sağlam imanını sarsacak beklenmedik şiddetli anlara müsaade etmeyen, inançlı bir müslüman kadındı. Ramle, içinde bulunduğu şartlara rağmen Tek Allah'a imana meyilli bir şekilde yetişti. O, inanan insanlar için bir örnek haline geldi: "Allah, inananların dostudur, onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır. İnkar edenlere gelince, onların dostları da tağuttur, onları aydınlıktan alıp karanlığa götürür..." (2:257) Ramle, Allah'ın Rasûlü cezaya maruz kalanlara hicret etmelerini emredene kadar Mekke'deki Kureyşlilerin işkence ve zulmüne karşı mukavemetini sürdüren bir kadındı. Rasûlullah (s.a.v)'in emrinden sonra kocasıyla birlikte Habeşistan'a gitti.

Habeşistan Hristiyan bir ülke idi. Orada yaşayan insanlar inandıklarının yaşanması gerektiğini düşündükleri için imanlarını uygulayabiliyorlardı. Bir taraftan o günlerin Hristiyan kilisesinin merasimleri, diğer yandan ortamın cazibesi ve hristiyan propagandası, müslümanların imanlarının ve inançlarının sarsılmasına ve onların hristiyan olmalarına sebep olabilecek hususlardı.

Fakat Habeşistan göçmenleri, erkeği kadını, genci ve yaşlısı, imanlarında kuvvetliydiler. Onlar inandıkları Allah'ın istemiş olduğu gibi imanlarını uygulamak için sahip oldukları her şeyden vazgeçmeye razı olmuş insanlardı. Ancak onların arasında gücünü ve imanını kaybetmiş bir kişi vardı. O, Ümmü Habîbe'nin kocası Ubeydullah b. Cahş idi. Ubeydullah b. Cahş, İlahi Kanun'dan (İslam) döndü. Ramle de ondan yüz çevirecek kadar kuvvetli idi. Belki de bunun sebebi, Ramle'nin bu yolun sonunun nereye ulaştığını kendi ailesinde görmüş olmasıydı.

Ramle'nin hayat tercihi, Allah'ın Rasûlü tarafından zikredilen dört mükemmel kadından biri olan Firavun'un karısı Asiye'nin hayatından ilham almıştı. Asiye Musa'nın vazifesine inanmayı reddeden kibirli, imansız ve günahkar bir adam ile evli idi. Asiye, bebek Musa'nın hayatını kurtarmış olarak imanını, alçakgönüllülüğünü ve dindarlığını korurken muazzam bir manevi zafer başarmıştı. Kur'an'da şöye ifade edilir: "Allah, inananlara da Firavun'un karısını misal gösterdi. O: 'Rabbim! Bana katında, cennette bir ev yap; beni Firavun'dan ve onun (kötü) işinden koru ve beni zalimler topluluğundan kurtar' demişti." (66:11) Asiye'nin manevi basireti Firavun'un sarayının heybetinden ve dünyevi bağlılıktan ziyade Allah'a doğru yöneldi. Onun duası, eriştirilebileceği şehadeti dilemeyi içeriyordu.

Allah'ın Kur'an'da imansızlarla ilgili verdiği örneklerle Ümmü Habîbe tezat teşkil ediyordu: "Allah, inkar edenlere, Nuh'un karısı ve Lut'un karısını misal verdi. Bu ikisi, kullarımızdan iki salih kişinin nikahları altında iken onlara hainlik ettiler. Kocaları Allah'tan gelen hiçbir şeyi onlardan savamadı. Onlara: Haydi, ateşe girenlerle beraber siz de girin! denildi." (66:10) Bu iki kadın, Allah'ın emirlerine uyan kocalarını aldattılar ve her kişi kendi yaptıklarının karşılığını göreceğinden, dindar erkeklerin hanımı olmaları onlara herhangi bir fayda vermeyecekti. Allah karşısında şahsi sorumluluk eses olduğu için hiç kimse ne diğerinin meziyetlerinden kendi adına yararlanabilir ne de saf, temiz bir ruh, bozuk bir ruhla biraraya gelmek suretiyle zarar görebilir. Temiz olan ruh, Ramle'nın yaptığı gibi saflığını zarar görmemiş bir şekilde korumalıdır.

Peki, onun bu kararı Kur'an'da geçen Meryem'e inananların örneğine benzemekte midir:? "İffetini korumuş olan, İmran kızı Meryem'i de (Allah örnek gösterdi). Biz ona ruhumuzdan üfledik ve Rabbinin sözlerini ve kitaplarını tasdik etti. O gönülden ittat edenlerdendi." (66:12) Meryem, oğlu İsa vasıtasıyla şahitlik ettiği, İsa'nın nübüvvetine ve onun teyid etmek üzere geldiği diğer nübüvvetlere gerçek bir iman taşıyordu. Meryem tarih boyunca Bir Allah'a tapmış olan, itaatli ve dindar inananlar arasında idi. Ve Allah şöyle buyurdu: "Onu ve oğlunu cümle alem için bir ibret kıldık. Hakikaten bu (bütün peygamberler ve onlara iman edenler) bir tek ümmet olarak sizin ümmetinizdir. Ben de sizin Rabbinizim. Öyle ise bana kulluk edin." (21: 91-92)

Ümmü Habîbe'nin kocası, bozuk hayat tarzının bir neticesi olarak öldü ve Ümmü Habîbe Habeşistan'da tek başına kaldı. Babası ve annesi, Ebu Süfyan ile Hind, onun mücadele ettiği şeylerin önderi olma konumlarını hala muhafaza ettikleri için onların yanına dönmedi. Gerçi, onlara karşı olan cazibe Ümmü Habîbe için hâlâ tabii olarak kuvvetliydi. Kur'an şöyle buyurmamış mıydı: "Ama bizim uğrumuzda cihad edenleri elbette kendi yollarımıza eriştireceğiz. Hiç şüphe yok ki Allah iyi davrananlarla beraberdir." (26:69) Allah, Ümmü Habîbe'yi unutmamıştı.

Bir zaman sonra Ümmü Habîbe, birisinin kendisine 'inananların annesi' (Ümmü'l-mü'minîn) diyerek seslendiğini gördüğü bir rüyayı aktardı. "Rüyamı yorumladım" dedi, Ümmü Habîbe, "Allah'ın Rasûlü ile evleneceğimi anladım." Birkaç gün sonra Necaşi ona bir elçi görderdi. Elçi Ümmü Habîbe'ye şöyle söyledi: "İslam'ın Peygamberi sizden kendisi ile evlenmenizi talep etti. Kararınızı verin ve eğer kabul ederseniz sizin namınıza hareket etmek üzere birisini seçin. Biz evlilik merasimini tertip edeceğiz."

Ümmü Habîbe kendisine vekil olarak Halid b. Sa'id'i seçti ve o anda çok mesut olduğunu hissederek mücevherlerinin hepsini kendisine gönderilmiş olan köleye verdi. Necaşi Habeşistan'daki müslümanların lideri Cafer b. Ebi Talib'i ve diğer bütün müslümanları merasime davet etti ve evlilik işlemi tamamlandı.

Bu evlilikle Allah'ın Rasûlü, Ümmü Habîbe gibi, imanı için çok şey feda etmiş kadınların kendilerini yalnız hissetmemeleri gerektiğini, aksine, Allah'ın Rasûlü gibi, onun arkasında duran bir desteğin olduğunu göstermek istedi. Ümmü Habîbe düğün hediyelerinin hepsini kadın

köleye vermek istedi. Fakat köle şöyle söyleyerek hediyeleri almayı reddetti: "Ben hediyeleri Necaşi'den alırım. Benim müslüman olmuş olduğumu biliniz. Allah'ın Rasûlü'nü gördüğünüz zaman, ona benim selamlarımı iletin." Miladi 628/hicri 7'de Ümmü Habîbe Rasûlullah (s.a.v.) ile buluşacağı Medine'ye göç etti ve ona Habeşistan'daki hayat ve evlilik merasimini anlattı. Ayrıca Ümmü Habîbe, Rasûlullah (s.a.v)'e kadın kölenin selamını iletti ve Rasûlullah (s.a.v.) da ona hayır duada bulundu.

Bir dindar ve 'inananların annesi' olan Ümmü Habîbe miladi 644/hicri 44'de vefat etti. Allah ondan razı olsun.

TANIMLAMALAR

*Şirk
*Muvahhid
*Mücahid

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ

1-Birçok tanrı veya ilaha imandan meydana çıkan sosyal sistemi tartışınız.

2-Tek tanrıya inanan bir toplumun nasıl bir şey olabileceğini tartışınız.

ZEYD BİN HÂRİSE

Mute Savaşı'nın Sancaktarı

Küçük yaşta köle olarak satıldığında Zeyd b. Hârise, Allah Rasûlü'nün hanımı Hatice'nin bir yeğeni tarafından satın alınmıştı. Hatice onu, nübüvvet vazifesine başlamadan önce Muhammed (s.a.v.)'e verdi. Daha sonra Rasûlullah (s.a.v.) onu azad etti ve evlat edindi. Bundan dolayı, şu ayet nazil olana kadar o, Muhammed'in oğlu Zeyd olarak biliniyordu: "Allah, bir adamın içinde iki kalp yaratmadığı gibi, 'zıhar' yaptığınız eşlerinizi de analarınız yerinde tutmadı ve evlatlıklarınızı da öz oğullarınız olarak tanımadı. (...) Onları (evlat edindiklerinizi) babalarına nisbet ederek çağırın. Allah yanında en doğrusu budur." (33:4-5) Zeyd'in babası, oğlunun hayatta olduğunu öğrendiği zaman onun kendi kabilesinin insanları arasına geri dönmesini sağlamak üzere Mekke'ye gitti. Muhammed (s.a.v.) Zeyd'i bu konuda serbest bıraktı. O, Rasûlullah (s.a.v.) ile birlikte kalmayı tercih etti. Fakat yukarıdaki ayet vahyolunduktan sonra ailesinin ismi olan Hârise'yi kullanmaya başladı.

Zeyd, İslam'ı ilk kabul edenlerdendi. Medine'ye hicret zamanında Rasûlullah (s.a.v)'in kızları Fâtıma ile Ümmü Gülsüm'e ve Rasûlullah (s.a.v)'in Hatice vefat ettikten sonraki hanımı Sevde binti Zem'a'ya

refakat etmişti. Cesur bir savaşçı olan Zeyd b. Hârise Bedir, Uhud ve Hendek'te savaştı ve Hudeybiye'de bulundu. Miladi 629 Eylül'ü/hicri 8'de gerçekleşen ve onun şehit edildiği Mute savaşında müslüman kuvvetlerin kumandanlığını yaptı. Bu Mücahid insanın, bu savaştaki hatıraları o zamandan itibaren şiirlerde ölümsüzleşti.

Rasûlullah (s.a.v.) Zeyd'i Mute'ye kumandan olarak göndermişti. Rasûlullah (s.a.v.), eğer Zeyd öldürülürse Cafer b. Ebi Talib'in kumandayı ele almasını ve eğer o da öldürülürse Abdullah b. Revâha'nın komutan olmasını uygun gördü. Savaşa gidecek kuvvetler, Bizans imparatoru Heraklius'un kuvvetleri ile karşılaşmak üzere 3000 erkekten teşekkül ediyordu. Ordu yola çıkmak üzereyken Rasûlullah (s.a.v)'in ileri gelen ashabına veda ettiler ve onları selamladılar. Abdullah b. Revaha ileri gelenlere veda edeceği vakit ağladı. Ağlamasının sebebi sorulduğu zaman şöyle söyledi: "Vallahi bunun sebebi dünyayı sevmem ve size aşırı derecede bağlanmam değil, ancak Rasûlullah (s.a.v)'in Kur'an'dan içinde cehennemi zikrettiği bir ayet okuduğunu işittim. 'Sonra biz, Allah'tan sakınanları kurtarırız; zalimleri de diz üstü çökmüş olarak orada bırakırız.' (19:72) ve ben ona katıldıktan sonra nasıl dönebileceğimi bilmiyorum." Müslümanlar şöyle söylediler: "Allah seninle beraber olsun ve seni korusun ve senin bize sağ salim dönmeni nasip etsin."

Abdullah bunun üzerine şu dizeleri söyledi:

"Fakat ben, Rahman olan Allah'tan yarlığanmak,
kanları fışkırtıp köpürten bir kılıç darbesiyle
yahut ciğer ve barsakları kasıp kavuran
bir kargı saplamasıyla şehid olmak isterim ki
kabrime uğrayanlar şöyle desin:
Allah bu savaşçıya doğru yolu göstermiş, o da doğru yolu bulmuştur."

Daha sonra insanlar Rasûlullahla birlikte, şehrin kenarına kadar orduya refakat ettiler. Vedalaşarak geri döndüler.

Abdullah şu dizeleri söyledi:

Selam, en salih sahabi ve arkadaşa olsun,

Hurma ağaçları arasında veda ettiğim insana.

Heraklius'un Lahm ve Cudam'dan 100.000 adamla birleşerek ayrıca 100.000 Bizanslı ile yakında bir şehre gelmiş olduklarını duyduğu zaman İslam ordusu Suriye'deki Ma'an'a ulaşmıştı. Müslümanlar bu haber üzerine Ma'an'da iki geceyi, ne yapmaları gerektiğini tartışarak geçirdiler. Rasûlullah (s.a.v)'e mektup yazarak düşmanın sayısını bildirmeyi düşündüler. Eğer Rasûlullah (s.a.v.) takviye kuvvet gönderirse mesele yoktu, eğer göndermezse onun emirlerini bekleyeceklerdi. Abdullah b. Revâha şu sözlerle erkeklere cesaret verdi: "Ey insanlar, şu anda hoşlanmadığınız şey şehitliktir. Biz düşmana karşı sayımızla veya gücümüzle veya çokluğumuzla savaşmıyoruz. Belki biz, Allah'ın bizi şereflendirdiği bu dinle onların karşısına dikiliyoruz. Haydi! Zafer veya şehadet, her iki ihtimal de güzeldir." Erkekler cevap verdi: "Vallahi İbn Revâha doğru söylüyor."

Müslümanlar, Heraklius'un kuvvetleriyle karşı karşıya geldikleri Meşârif adındaki köyün bulunduğu Belkâ'nın sınırlarına ulaşana kadar ilerlediler. Düşman yaklaşınca müslümanlar Mute adlı bir köye doğru geri çekildiler. Savaş başladığı zaman, Zeyd b. Hârise düşmanın mızrakları arasında kan kaybından ölene kadar Rasûlullah (s.a.v)'in sancağını tutarak savaştı. Onun ardından Cafer b. Ebi Talib idareyi ele aldı ve o da şehit edilene kadar savaştı. Cafer şehit olunca ensardan Abdullah b. Revâha bayrağı aldı ve ilerledi. İleri gitmek için isteksiz olduğunu hissedince kendi kendisine baskı yapmak zorunda kaldı. O vakit şunları söyledi:

"Ey nefsim! Ben, seni kendime boyun eğdireceğim (şehit olacağım) diye yemin ettim,

Sen buna ya kendiliğinden razı olursun, ya da sana bunu zorla kabul ettiririm.

Müslümanlar toplanmışlar, bağırıyorlar ve içlerinden ağlamaklı sesler yükseliyor,

Görüyorum ki sen cennetten pek hoşlanmıyorsun!

Yıllar uzayıp gitiği halde sen, hâlâ tatmine ermiş değilsin

Sen, beden kırbası içinde bir damla su durumunda olmaktan başka

nesin ki?"

Hadislere göre, orduya bu şekilde saldırıldığı esnada Rasûlullah (s.a.v.) ashabına şöyle buyurmuştu: "Zeyd bayrağı aldı ve şehit olarak öldürülünceye kadar savaştı, daha sonra onu Cafer aldı ve şehit olarak öldürülünceye kadar savaştı." Daha sonra Rasûlullahı (s.a.v.)' bir sessizlik aldı. Öyle ki bundan dolayı ensarın suratı asıldı. Ensar Abdullah b. Revâha'ya feci bir şey olmuş olduğunu düşündüler. Sonra Rasûlullah (s.a.v.) devam etti: "Abdullah onu aldı ve şehit olarak ölünceye kadar onunla savaştı. Rüyamda onların, altından yapılmış yatakların üzerinde bana getirildiklerini gördüm."

Rasûlullah (s.a.v)'in Mu'te'de şehit olan ashabı üzerine söylenmiş olan ağıtlar arasından Hassân b. Sabit'in söylediği şiir şöyleydi:

Yesrib'de yaşadığım o bedbaht gece
Diğerleri deliksiz uykuya dalmışken o vakit endişe beni uykusuz bıraktı
Bir dostu hatırlamaktan dolayı gözyaşlarım sicim gibi aktı
(Hatırlama, ekseriya gözyaşı sebebidir)
Hatta bir dostun kaybı tam bir felakettir
Ve nice asil insanlar felakete düçar olur da sabreder
Mü'minlerin en iyilerinin ölüme giderken birbirini takip ettiğini gördüm
Her ne kadar bazıları onlardan geri kalmış olsa da
Allah Mu'te'de birbirini takip ederek öldürülenleri rahmetinden uzak tutmasın
Onlar arasında Cafer gibi iki kanatlıları vardır
Ve Zeyd ve Abdullah hep birbirini takip etti
Ölümün ipleri faaliyette iken
Mü'minlerle birlikte yürüdükleri o gün
Parlak ve mübarek bir varlık onları ölüme sevketti
Dolunay gibi parlak Haşimoğulları
Yanlışa karşı mağrur, atılganca cesur
Yastıksız kalana dek savaştı
Muharabe meydanında vücudunda kırık bir ok
O, şehitlerin sevabına nail oldu

Bahçeler, yemyeşil ağaçlar
Cafer'de Muhammed'e sadık bir adam gördük
Kati emirler veren bir adam
İslam'da Haşim'den bir soy bulunucaktır
İzzeti taşıyan sütunlar ve sonsuz gurur kaynağı

Yine o, Zeyd b. Hârise ve Abdullah b. Revâha'ya duyduğu özlemi şöyle dile getirdi:

Ey göz, gözyaşlarının son damlasına kadar cömert ol
Ve kabirlerinde onların hafiflediklerini (rahata erdiklerini) hatırla
Mute'yi ve orada olanları hatırla
Mağlubiyetlerine gittikleri zamanı
Zeyd'i orada bırakarak döndükleri zamanı
Mutlu ol, (kabirde) hapsedilmiş zavallının mekanı
Bütün mahlukatın en iyi arkadaşı
Sevgisi yüreklerini doldurduğu insanların efendisi
Dengi bulunmayan Ahmed
Kederim ve neşem onun içindir
Zeyd'in mevkii bizimle beraber
Bu aldatılmış bir adamınki değil
Bu Hazrecli için dökülen gözyaşlarında cömert ol
O, oraya özgürce verilmiş olan bir reisti
Onların vefatıyla yeterince acı çektik
Ve geceyi kahredici bir hüzünle yaşa!

TANIMLAMALAR
*Mute Savaşı
*Sevde binti Zem'a

DÜŞÜNÜNÜZ VE TARTIŞINIZ

1-Müslümanların ezici bir düşmanla yüzyüze geldikleri zaman ne yapmaları gerektiğini tartışınız.

2-Kur'an niçin evlatlık bir oğulun üvey babasının ismini almasına müsade etmedi?

AİŞE BİNTİ EBİ BEKİR

Bir Hadis Râvisi

Allah Rasûlü'nün 'Hümeyra' olarak da zikrettiği sevgili hanımı Aişe, eşi öldüğü zaman genç bir kadındı. Kur'an, Rasûlullah (s.a.v)'in hanımlarının, hayatları boyunca tekrar evlenmelerini yasaklamıştı. Güzelliği ve zekası ile bilinen Aişe Rasûlullah (s.a.v)'in binlerce hadisini tarihe nakletti. Pekçok bilinen sahabe ve tâbiîn onun geniş bilgisinden faydalandılar.

Onun Allah'ın Rasûlü ile evlenişi çok sade bir düğünle gerçekleşmişti. Aişe Bahreyn yapımı kırmızı şeritli kumaştan dikilmiş bir elbise giyindi. Annesi onu yeni evine götürdü. Onlara bir kase süt ikram edildi. Rasûlullah (s.a.v.) ondan içti ve sütü içmesi için Aişe'ye sundu. Aişe nazikane bir şekilde reddetti. Fakat Rasûlullah (s.a.v.) ısrar etti. Nihayet Aişe kaseyi yanında duran üvey kızkardeşi Esma'ya sundu. Diğerleri de sütten içtiler. Bu yaşananlar, Aişe'nin düğününün sade ve vakur kısmıydı. Bunun dışında başka bir merasim yoktu.

Daha sonra Aişe Rasûlullah (s.a.v)'e "Bana olan sevgini bir şeyle mukayese et" dedi.

Rasûlullah (s.a.v.), güçlü ve güvenli anlamında "ipin düğümü gibi" cevabını verdi. Sonraları Aişe tekrar tekrar ona sorardı: "Düğüm ne halde?" ve o da cevap verirdi: "Aynı durumda."

Aişe Rasûlullah (s.a.v)'i, diğerlerine alaka gösterdiği zaman mutsuz olacak kadar çok severdi. O son yıllarda bu hissini şöyle dile getiriyordu: "Rasûlullah (s.a.v)'in sık sık Hatice'yi anmasından ve Allah'ın Rasûlullah (s.a.v)'e Cennette kıymetli taşlardan yapılmış bir köşkün kutlu müjdesini Hatice'ye vermesini emretmiş olmasından dolayı Rasûlullah (s.a.v)'in diğer hanımlarını, ondan Hatice'yi kıskandığım kadar kıskanmıyordum. Rasûlullah (s.a.v.) bir koyun kurban ettiği zaman ondan hatırı sayılır bir pay da Hatice'nin samimi arkadaşlarına gönderirdi. Birçok kez Rasûlullah (s.a.v)'e, 'Sanki dünyada Hatice'den başka hiç kadın yokmuş gibi' derdim."

"Bir seferinde sızlandığım ve neden son derece 'yaşlı bir Kureyş kadınından' bu kadar çok bahsettiğini sorduğum zaman, Rasûlullah (s.a.v.) çok incindi ve 'Hatice, diğerleri beni reddederken bana inanan eşti' dedi. 'İnsanlar beni yalancılıkla itham ederken, o benim doğruluğumu tasdik etti. Ben terkedilmiş dururken o servetini benim ıstırabımın yükünü hafifletmek için harcadı.' buyurdu".

Aişe Rasûlullah (s.a.v)'in evinde sık sık başa gelen kıtlık ve yoksulluğun bütün meşakkatlerine tahammül etmek durumundaydı. Rasûlullah (s.a.v)'in sade bir şekilde döşenmiş evinde yemek yapmak veya fırında ekmek pişirmek için günlerce ateş yanmadığı olurdu. Onlar hayatlarını hurma ve su ile devam ettirdiler. Yoksulluk Aişe'ye ıstırap vermedi, onun onurunu kırmadı.

Hayber Muharebesinden hemen sonra Rasûlullah (s.a.v.), sahip olmadığı şeyleri kendisinden isteyerek onu sıkıntıya sokmalarından dolayı bir ay boyunca kendisini hanımlarından uzak tuttu. Bu tek taraflı ayrılığın bitiminde Rasûlullah (s.a.v.) ilk olarak Aişe'nin evine gitti. Aişe Rasûlullah (s.a.v)'i gördüğü için memnun oldu. Fakat Rasûlullah (s.a.v.), diğer hanımlarının ve Aişe'nin önüne iki durumdan birini seçme hakkı koymasını emreden iki vahiy aldığını söyledi. Daha sonra ayetleri okudu: "Ey Peygamber! Eşlerine şöyle söyle: Eğer dünya dirliğini ve süsünü (refahını) istiyorsanız, gelin size boşanma bedellerinizi vereyim de, sizi güzellikle salıvereyim. Eğer Allah'ı, Peygamberini ve ahiret yurdunu istiyorsanız, bilin ki Allah, içinizden güzel davrananlar için büyük bir mükafat hazırlamıştır." (33:28-29)

Aişe cevap verdi: "Muhakkak ki ben, Allah'ı, Rasûlünü ve ahiret yurdunu taleb ediyorum."

Aişe'nin rivayet ettiği hadisler arasında Allah Rasûlü'nün Veda Haccı ile ilgili olanları da vardır. Allah Rasûlü'nün önemli görevi sona ermek üzereydi. Hicretin başlangıcından beri geçen onuncu yıldı. Yapılacak ilk şey, Allah'ın ve insanların evi olan Kabe'nin yanısıra, Mekke'deki insanlara veda etmekti. Rasûlullah (s.a.v.) ile birlikte hacc etmek isteyen Müslümanlara Medine'ye gitmeleri gerektiği iki ay önce duyuruldu. Oradan Müslümanlar hep birlikte Kabe'ye hareket edeceklerdi.

Bu, Rasûlullah (s.a.v)'in ilk haccı idi. Allah'ın Rasûlü ile birlikte Mekke'ye hareket etmek üzere ilk kez yüzbinden fazla çadır Medine'nin dışına kurulmuştu. Aynı zamanda bu, Rasûlullah (s.a.v)'in veda ya da son haccı idi.

Zilkadenin yirmibeşinde Müslümanlar Medine'den ayrıldılar. Rasûlullah (s.a.v.) bütün hanımlarını yanına aldı. Gece Zu'l-Huleyfe'de kaldılar ve sabahleyin erkenden ihram giyindiler ve yol boyunca şöyle söyleyerek harekete geçtiler: *Lebbeyk Allahümme lebbeyk. Lebbeyke lâ şerîke leke lebbeyk. İnne'l-hamde ve'n-ni'mete leke ve'l-mülk. Lâ şerîke lek.* (Allahım, buyur, Senin emrine geldim, Senin ortağın yoktur, buyur. Hamd ve nimet Sana mahsustur, mülk de Senindir. Senin ortağın yoktur.) Kelimeler çölün bir ucundan diğer ucuna yankılanıyordu.

Yarımadanın kavuran güneşi altında, kavrulan toprağın üzerinde, tarihte ilk kez, Müslümanlar tek bir kıbleye doğru hareket ettiler. Orada renk, rütbe, süs veya merasimler yoktu. Herşey tek renkti: Beyaz. Kıyafetlerin tamamı iki parçaydı: Bir kumaş omuzlar üzerine atıldı ve bir kumaş da belin etrafına sarıldı. Burada güzelliğin teşhiri, insanoğlunun renklerden uzak hayatı idi. Sahne toplumun gözü önünde idi. Hiç kimse diğer kişiyi tanımamalıydı. Erkekler için dikişli kumaş giymek yasaktı. Hatta öyle ki birini diğerinden ayırt etmenin imkanı yoktu. Burada herkes ademoğluydu ve insanlık dışı ayırımlar söz konusu değildi. Zü'l- Huleyfe'de renklerin ve işaretlerin hepsi terkedilmişti.

Rasûlullah (s.a.v.) tek renk ve tek kıyafet içinde bulunan Müslümanları kendisi ile birlikte harekete geçirdi. Kraliyet sarayının, konakların, sultanların ve firavunların faaliyetlerini kaydetmesine alışılmış olan tarihten, burada, yoksulluğun, kederin ve zulmün kurbanlarını tespit etmesi istenmekteydi.

Onlar Zilhiccenin dördünde Mekke'ye girdiler. Burada herşey birarada idi: Allah, İbrahim, Kabe, Muhammed (s.a.v.)ve insanlar.

Rasûlullah (s.a.v.), hayatının son birkaç yılının şaşılacak faaliyetinin meyvesini Allah'a sunmak için beşeriyette ve tarihteki ünlü put kırıcısı İbrahim'in makamına gelmişti. Rasûlullah (s.a.v.) başlangıçta insanlardan, görevini yerine getirmek için mümkün olan her gayreti üstlendiği gerçeğine şahit olmalarını istedi. O, yarının tarihine "ümmet" nedir öğretmek istedi; yeryüzündeki gelecek insan hayatı bunun gibi olacaktı; ve nihayet, son defa insanların bütününe konuşmak, onları görmek, onlara veda etmek ve sürekli olarak çölün dışında görünen ve kuvvete ve altının gücüne dayanan tanrılarına karşı çıkan sevgili çobanlarının fevkalade hikayesini sona erdirmek istiyordu.

Tavaftan sonra, İbrahim'in makamında iki rekat namaz kıldılar, iki defa Hacerü'l-esvedi öptüler ve sonra hemen Safa'ya doğru hareket ettiler. Safa ile Merve arasında yürüdüler. Bu esnada, kurban etmek için hayvanı olmayan kimselerin kısa haccı ifa etmeleri ve ihramdan çıkmaları bildirildi. Bu, birçok Müslüman için yerine getirilmesi son derece zor bir şeydi ve onlar bu durumdan kuşku duydular. Rasûlullah (s.a.v.) öfkelendi. Öyle ki, öfkesi yüzünden okunuyordu. Öfkesinden sarsılan kelimelerle şöyle buyurdu: "Ben size ne yapmanızı emrediyorsam onu yapın."

Aişe korku içinde sordu: "Kim seni bu kadar öfkelendirdi?" Rasûlullah (s.a.v.) cevap verdi: "Ben nasıl üzülmemeyim. Onlara bir şeyi yapmalarını söylüyorum ve onlar bunu dinlemiyorlar." Bir sahabi içeri girdi. Rasûlullah (s.a.v.) onun çok kederli olduğunu görebiliyordu. Sahabi büyük bir ıstırapla, "Ey Allah'ın Rasûlü, seni kızdıran her kim ise, Allah tarafından ateşte cezalandırılacak." dedi. Rasûlullah (s.a.v.): "Benim bir emir verdiğimi ve insanların nasıl ondan kuşku duyduklarını görmedin mi? Eğer bilseydim, kurban etmek için ben de yanımda bir hayvan getirmezdim, onlar gibi, ben de ihramımı çıkarırdım."

İnsanlar Rasûlullah (s.a.v)'in üzgün olduğunu anladılar, yaptıklarından utandılar. Hemen ihramlarını çıkardılar. Rasûlullah (s.a.v)'in kızı Fâtıma da böyle yaptı ve onunla birlikte, yanında kurban getirmemiş olan bütün kadınlar aynı şeyi yaptı. Rasûlullah (s.a.v)'in Aişe'yi çadırında ziyaret ettiği o gece, Rasûlullah (s.a.v.) Aişe'yi ağlarken buldu. Aişe hayızlı idi ve ibadetleri ifa edemiyordu. Aişe, "Rasûlullah (s.a.v)'e problemimin ne olduğunu ve Rasûlullah (s.a.v.) ile birlikte bu seneki yolculuğa gitmemiş olmayı Allah'tan dilediğimi söyledim" dedi.

Rasûlullah (s.a.v.), 'Böyle söyleme, zira sen Kabe'yi tavaf dışında diğer vazifelerini yapabilirsin" buyurdu ve Aişe öyle yaptı. Daha sonra da tavaf borcunu yerine getirdi.

Zilhicce'nin sekizinde Mina'ya gittiler. Sonraki günün sabahı Allah'ın Rasûlü Arafat'a çıktı. Güneş tam tepedeydi ve adeta sıcak, insanların üzerine yağıyordu. Rasûlullah (s.a.v.), kendisini çevreleyen kadın erkek, her yandan gelmiş insanların ortasında, üstüste yığılmış çalıların üzerine oturdu. Safvan'ın erkek kardeşi Rebi'a, kuvvetli sesinden dolayı Rasûlullah (s.a.v)'in söylediklerini tekrar etmekle görevlendirilmişti. onun söylediklerini herkes işitmeliydi. Bütün sözler, mümkün olduğu kadar çok kimseye duyurulmalıydı.

Her şey sıradışı idi; bu kelimeler için seçilen an, yer, Rasûlullah (s.a.v)'in mevkii ve durumu, bilhassa, onun kelimelerinin özelliği.

Rasûlullah (s.a.v.) söze başladı: "Allah'ın Rasûlü buyuruyor: Söyleyin bu ay hangi aydır?" Onlar bir şey söylemeyince Rasûlullah (s.a.v.) kendisi cevap verdi: "Mukaddes aydır." Sonra tekrar sordu, "Söyleyin bu toprak hangi topraktır?" Onlar yine sessizlerdi ve Rasûlullah (s.a.v.) cevapladı: "Mukaddes toprak". Ondan sonra yine sordu: "Bu gün hangi gün?" Buna da Rasûlullah (s.a.v.) cevap verdi: "Uzun haccın günü". Daha sonra Rasûlullah (s.a.v.) buyurdu ve Rebi'a tekrar etti: "Ey insanlar! Kanlarınız, mallarınız, Rabbinizle buluşacağınız güne kadar bu mahalde, bu ayda bu günün mukaddes olması gibi mukaddes ve mükerremdir."

Daha sonra Rasûlullah (s.a.v.) hutbesine başladı: "Ey insanlar, benim sözlerimi dinleyiniz. Zira bilmiyorum, bu yıldan sonra bu yerde belki de sizlerle buluşamayacağım. Kanınız ve malınız siz Rabbiniz ile buluşuncaya kadar mukaddestir. Bu günün ve bu ayın mukaddes olduğu gibi, muhakkak ki siz Rabbinizle buluşacaksınız ve O size benim size söylediğim sözleri soracak. Elinde emanet olan bir kimse, onu kendisine emanet eden kişiye geri vermelidir. Faiz tamamen kaldırılmıştır. Ama sermayeleriniz sizindir. Ne başkalarına zulmedin ne de zulmolunun. Allah bundan böyle ribanın mevcut olmayacağına hükmetti. Abbas ibn Abdi'l-Muttalib'in ribası kaldırılmıştır. Cahiliyye Devri'nin bütün kan davaları kaldırılmıştır. Kaldıracağım ilk kan davası Amir ibn Rebi'a ibni Abdi'l-Muttalib'in kan davasıdır."

HZ. MUHAMMED'İN ASHABI

LÂLE BAHTİYAR

insan yayınları